

ئەلیكساندەر سۆلژنیتسین

ناوی كۆتیب: رۆژیک له ئەمەنی ئیقان دنیسۆفیج

- نووسینی: ئەلیكساندەر سۆلژنیتسین
- وەرگێرانی له فارسییەو: سولەیمان دلسۆز
- نەخشەسازی ناو: گۆران جەمال رواندزی
- بەرگ: ھۆگر سدیق
- سەرپەرشتی چاپ: ھیتمن نەجات
- چاپی یەكەم بە زمانی رووسی: ۱۹۶۲ز
- چاپ: چاپی یەكەم ۲۰۰۵
- ژمارەى سپاردن: ۳۲۷
- تیراژ: ۱۰۰۰
- نرخ: ۲۰۰۰
- چاپخانە: چاپخانەى وەزارەتى پەرەردە

رۆژیک له ئەمەنی ئیقان دنیسۆفیج

و: سولەیمان دلسۆز

زنجیرەى كۆتیب - ۲۳ - (۱۲۶)

ناونیشان

دەزگای چاپ و بلاکردنەوێ مۆکریانی

ھەولتیر - پشت رۆژنامەى خەبات

پۆستى ئەلکترۆنى: asokareem@maktoob.com

ژماهى تەلەفۆن: ۲۲۶۰۳۱۱

www.mukiryani.com

چاپی یەكەم - ۲۰۰۵

بهري نهوسى خوت پي نه ده گيرا. به للام شوخوف هيشتا دهنگى به كه م سهردهستهى ههر له گوتيدا ده زرينگايه وه. كو نه ديلىك كه سالى ۱۹۴۳ دوازه سال بوو گيرابوو، جاريكيان له ليپره واريكدا كه داريان ده برين، له بهر ناگر به تا قميتك زينداني، كه به كسه له بهر كاني شهروه هينا بووياننه نوردووگا-ى گوتبوو: «له نوردووگا دا، هه فالان، ياساي جهنگل حاكمه. به للام ليپره ش مرؤ ده تواني بزي. ده زاني چ كه سانيتك پيش هه مووان تيداده چن؟ نهوانهى دفر و كاسان ده ليسانه وه. نهوانهى به لاش دل به ماليجهى دكتوران خوش ده كهن و نهوانهى قسه بو كار به دهستان دين و ده بن.»

نهوهى سيخوره كاني لي دهر كهى، قسه كاني هه موو راست بوون. چونكه سيخوره كان ده يانزاني چون سهولهى خويان بيرژين و به نرخى سهري كه ساني ديكه ش بووه، كاري خويان مه يسهر بكهن.

شوخوف هه مېشه كه له خويان هه لدهستاندن، له جېگا كهى ده هاته دهر، به للام نه مرؤ چرته شى نه كرد. له شهوي ديكه وه قالي خوش نه بوو، نازاي له شى كوترا بوو و ده يچريكاندو ته زووي پيداده هاتن. شهوي نه ختوچاري كرد نه يتواني خوى گهرم دا بيني. له خه ودا هه ستي به وه كردبوو كه خه ريكه نه خوشييه كي پيسي پتوه دنووسى. پاشان حالي كه ميك باشتر ببوو. به دريژايي نه وه شه وگاره ناواتى خواستبوو روژ نه بيتته وه.

به للام روژ ببوو، وه كو جارن كه روژ ده بووه.

به هه رحال له م قه يسهر خانه كاول بووه دا چون ده يتواني خوى گهرم دا بيني؟ به و شووشه سه هؤل به ستوانه و نه و زوقمه وه كه له سه سر سهري پياو، له و شوتنهى ديوار ده كه يشته ساپيتهى خه وگه، نيشتبوو.

شوخوف ههر له سه سر ته خته كهى بوو. له تاقي سه ره وهى ته خته كه هه روا كه په تو و پالتوكهى به خوى دادابوون و لينگى له قولى كه وايه كهى كيشابوون، راكشابوو. هيچ كوتى نه ده دي، به للام به وه دهنگه دهنگه را ده يانزاني له خه وگه دا و له و قاوشه لتي ده نوئ چ باسه. زرمه ي پتي خزمه تكاره كان ده هات كه به رميله كانيان ده برنه ده ري. نه م جوړه كارانه يان به نه قوستانه كان ده كردن و به كاري ئاسان له قه لاهم ده دران. به للام مه مردم ده ويست به رميليتك بباته ده ره وه نه يه لتي له سه ري وه پرزي. ئينجا به كيكي ده ستهى

كاتى بيدار كرده وه بوو، وه كو جارن، سه عات پينجى به ياني، به چه كوچ وه رده گه رانه نه و پارچه ئاسنهى كه به پيش باره گاي فه رمانده يي نوردووگا وه له واسرا بوو. زرينگه ي په يتا په يتاي زهنگه كه له و ديو شووشه ي په نجهره كانه وه- كه توژا ليكي نه ستورى سه هؤل دا يپوشيبوون- به حال ده بيسترا و ههر زو وپ ده بووه. له ده ري هه و سارد بوو و ئيشكگره كه چيديكه ي چه كوچ لينه دا.

دهنگه كه پرايه وه. له و ديو په نجهره كانه وه دنيا وه ك قير ره ش بوو. وه كو نيوشه وه كه شوخوف له خه وه ستابوو تا ده ست به ئا و بگه به ني. به للام ئيستا سى تيشكي زهر د له دوو چراي قه راغ نوردووگا و چرايه كي ترى ناو هه وشه را جامى په نجهره كانيان دهنگاوت.

نه يده زاني بوچى كه س نايه دهر گه ي خه وگه بكاته وه. دهنگه دهنگى خزمه تكاره كانيش نه ده هات كه به رميلي پيشاويان داده نايه سه ر ده سته كان و ده يانبرده ده ري.

شوخوف پاش نه وهى له خويان هه لدهستاندن، قه ت نه دنووسته وه. گورج له جېگا كهى ده هاته دهر. به م جوړه ده يتواني تا كاتى سه ر ژميري به يانيان، سه عات و نيويك به نازادى بسوورپتته وه. بو كه سيكي شاره زاي نوردووگا با، نه مه دهر فه تيك بوو؛ ده يتواني بو خوئ ملامويه ك بكا، ده يتواني به بزگوري بهر پالتو، بو يه كيك ده سته وانه چاك بكا. سه ر ده سته كه يان كه هيشتا له ته خته كهى نه هاتبووه خواري، چه كمه لباديه كاني بو بيني و له كوژ نه وهى بكاته وه له چه كمه كاني بگه ري كه هه موو جاري له گهرم خانه را ده يان هيتانه وه. يان ده يتواني خوئ به يه كيك له عه م باره كاندا بكا و كاريك بو خوئ سه رو بهر بكا. گه سك ليدانيك، كوژكيشى شتيك، يان بچيته خوار دنگه، ده فرى سه ر ميتزه كان كو بكاته وه، له سه ر يه كيان دا بيني و بيانداته قاپشوران. نه مه ش ريگايه كي ملاموؤ كردن بوو. زور كه س به و ته مايه وه خويان ده گه يانده خوار دنگه. خراپيى نه و كار هه وده ابوو، نه گهر بهر ماويك له بنى ده فراندا مابايه وه، پياو به خوئ نه بوو ليسى ده دان،

حه فتاوپینچ ئەو چه کمانە ی له گەرمخانە و هینابوونیه و دانانە عەرز و دوا بەدوای ئەویشدا، یه کیتی دەستە ی خویشان هەمان کاری کرد. (نۆرە ی دەستە ی ئەوانیش بوو چه کمه کانیا ن بەرنه گەرمخانە.) سەردەستە و یاریدەدەرە کە ی بە پە لە چه کمه کانیا ن هەلکیشان، تەختە کانیا ن جیرە جیریا ن لیتو هات. یاریدەدەر ی سەردەستە دەبوو بۆ وەرگرتنی جیرە ی نان بچێ و سەردەستە ش دەچوو بەرە گای فەرماندەیی هەتا سەر له بەشی بەرنامە پێژی بەرە مەهیتان بەدا.

شوڤۆ فیری کەوتە وە کە چوونی ئەمڕۆ سەردەستە بۆ بەشی بەرنامە پێژی بەرە مەهیتان دەگەل رۆژان جودایە. بۆ ئەوان ئەمڕۆ رۆژیکی گرینگ بوو. دەیانگوت بریار وایە دەستە ی سەد و چوار له کارە ی بیناسازییە وە بۆ سازکردنی کۆمەلگایە کە هاویەش رابگوازن.

حالی حازر ئەو کۆمەلگایە له پارچه زەوییه کە ی رەق و و رووتی بەفرو سەهۆل داپۆشراو زیاتر نەبوو، کە دەبوا یە پیش هەموو شتیک هەندیک قوولکە ی لی هەلقەنن، تیرە گانی تیدا بچە قین و بۆ پیشگیری له راکردنی خوێان دەورە ی به تیلەند بەنن. جا ئەوجا دەیانتوانی دەست بە کاری بیناسازی بکەن.

بینگومان هەتا مانگیکی رەبەق لەوئ قوولکە یە کیشیا ن بۆ خوگەرم کردنە وە دەست نەدە کەوت. ناگر کردنە وەش نەدە لوا. ئاوردوویان له کوئ هینابا؟ تاقە رینگای رزگار بوون ئەو بوو تا زمانیا ن دەشکی کار بکەن.

سەردەستە دلەراو کە ی بوو و بە تەما بوو بچێ ئەو کارە له ئەستۆ ی خوئ دارنی و له ملی دەستە یە کە تری پەستیی، دەستە یە کە ی وا کە ئەفرا دە گیلە کانی له گوئی گادا خەوتەن. دیارە ئەو کارە بە دەستی بەتالە وە نەدە کرا. هیچ نەبێ دەبوو نیو کیلۆ دووگی بەرازی پیتی و بیداته بەرپرسی بەرنامە پێژی.

شوڤۆ ئەگەر ئەمڕۆ سەردانی دەرمانگای کردبا رەنگبوو بتوانی ناوی خوئ بخاتە ناو لیستی نەخۆشان. تاقیکردنە وە ی بێ زەرەر بوو. ئازای لەشی دەیچربکاند.

پاشان بیرو کردە وە بلتی پاسەوانی ئەمڕۆ کت بێ و هاتە وە یادی کە نۆرە ی ئیشا ن-ی تەژە یە. گرووبانیکی دێژی رەقە لە کە چاوە کانی دەتگوت میژو رەشەن. زیندانی کە یە کەم جار تووشی دەبوو زەندەقی لی دەچوو، بەلام بەرە بەرە کە دەگەلی رادەهاتی بۆت

دەردە کەوت لەوانی تر هیدی و لەسەرە خۆترە. کە وایو شوڤۆ دەیتوانی تا نۆرە دەگاتە خەوگە ی ژمارە نۆ بۆ ئەو ی بچنە خواردنگە، لەسەر تەختە کە ی بی.

هەرکە دوو زیندانی پیکە وە راست بوونە وە، تەختە کە له ناکاو له جیی خوئ لاچوو و لەرزیه وە. دراوسیتی شوڤۆ له قاتی سەرە وە، ئالیوشا-ی باپتیست بوو. له ژیریشیه وە بیۆنۆفسکی دەخەوت کە سەردەمیک گەمیەوانی هیزی دەریایی بوو.

کابرا ئاسنگەرە کە ی دەستە ی بیست بەسە ریدا گورانن: «هۆی، دەگەل ئیو مە سە گباب، ئەو فلتە فلتە تان له چیه؟» چه کمه یە کە رتیهالاندن و گوئی: «لیی وە پرن.»

چه کمه کە تلپە ی له کۆلە گە هینا. خزمە تکارە کان بیدەنگ بوون. یاریدەدەر ی دەستە کە ی تەنیشتیان بە بۆلە بۆل بە سەردەستە کە یانی گوت: «فاسیلی فیۆدۆرۆ فیچ، ئەو زۆلانە له عەمبار فیلیان لیکردووین. دەبوو چوار نانی نۆسە د گرامیما ن بدەن، کە چی سییا ن داوین. ئەو شو یە کتیک نانی کە متر بەر دەکە وئ.»

سەبر دەوا، بەلام هەموو ئەفرا دی دەستە متە قیا ن له خو پریبوو و گوئیان بۆ شل کردبوو. ئەمشە و کت جیرە ی نانی کە متری بەر دەکە وت؟

شوڤۆ هەروا له جیی خوئ، لەسەر دۆشە گی ئاخرا و له بررە ی دار بوو، خوژگە لایە ک وە لایە کە کە و تبا. یان (تا) یە کە ی هەلکشابا، یان چاک بیا یە وە. بەو حالە ی تیبیدا بوو، له خوئ نەدە گە یشت.

ئالیوشا خەریکی نزا کردن بوو. گەمیەوان کە له ناودەستخانە را دەگە راپیە وە، له کاتی کدا دیار نەبوو دەگەل کتیه تی، بە گالتە جار ییە وە گوئی: «خۆتان قۆنداغ پیچ بکەن، کورینە! بەلای کە مە وە سی پله لە ژیر سفردایە.»

شوڤۆ خوئ له دەسکو بیور نا بچیتە نەخۆشخانە. بەلام ساتیک دواتر، دەستیک بە پەلە پەتۆ و کە وایە کە ی لەسەر لا برد. شوڤۆ راجەنی و لە ژیر پالتۆکە وە ملی هەلینا. لەبەر پییانی، تاتاری ربهو له، کە سەری دەگە یشتە تەختە کە ی سەرە وە، راوە ستابوو.

کە وای ئەمڕۆ ئەو مردەلۆخە ئیشک دەگرێ و بە بێ بەرنامە هاتوو.

کابرای تاتار چاویکی له و قهیتانه سپییبه کرد که له سهر پشتی که وایه که ی شۆخۆف دوورابوو. ژماره که ی خوینده وه: «ئیس- ۸۵۴» و گوتی: «سێ رۆژ زیندان به کاره وه!»

به بیستنی دهنگه گنه پیکه نیناوییه که ی، هه موو ئه وانیه له خه وگه بوون، شیوان و وه جموجوول که وتن. خه وگه هیشتا تاریک بوو. (چراکانیان هه موو هه لئه کردبوون) دووسه د زیندانی له سهر په نجا ته ختی چوار نهومی دهخه وتن. ئه وانیه هه لئه ستابوون به تالوکه دهستیان به خۆ ده به رکرده وه کرد.

شۆخۆف به دهنگیکی ئیجگار به سته زمانه وه گوتی: «ئاخر بۆچی، برای پاسه وان»^(۱). گیران به کاره وه زۆریش ناخۆش نه بوو. چیشتی گه رمیان ده دایه ی و پیت نه ده کرا سهری خۆشت بخوریتنی. گیرانی راسته قینه ئه وه بوو پیاو ئیزنی ئه وه ی نه بی له چوار دیواری سلوول بچیتته ده ری.

تاتاره که به بیوازییه وه گوتی: «بۆ هیشتا له جیگا که ت نه هاتویه ده ر؟ وه پیتشم که وه بۆ فه رمانده یی.» بۆ خۆشی و شۆخۆفیش و ئه وانیه تریش ده یانزانی ده بیاته کوی.

چاوی تاتاره که له ناو روخساره چرچو لۆچ و بی توو که که یدا نیگیان مات بوو. چاویکی به ده وره به ریدا گیترا تا په نجه بۆ زیندانییه کی تر رابکیشی. به للام هه موویان-چ ئه وانیه له به ر شۆقی چرا بوون و چ ئه وانیه له په نا و په سیوه تاریکه کانی خه وگه دا له سهر ته ختی سه ره وه یان بنه وه ده خه وتن- خه ریکی له به رکرده وه ی پانتۆله کانیان بوون، پانتۆلی توخی دووبه ر که ژماره ی زیندانی به سهر ئه ژنۆی چه پیا نه وه دوورابوون. یان جله کانیان پۆشیبوون و ئیستا قۆپچه ی شه روا له کانیان داده خستن و به له ز به ره وه ده رگا ده رپویشن تا پیتش ئه وه ی تاتاره که خه وگه جی بیللی، له وی وه ده رکه ون.

شۆخۆف ئه گه ره به هق گیرابا، زۆر پێ تیک نه ده چوو، ئه و داخه ده ی کوشت هه میشه پیتش هه مووان له خه و راده بوو. به للام ده ربازبوون له چنگی ئه و تاتاره مه حال و ده نگ کردن بێ که لک بوو. پانتۆله که ی ده پێ کرد. سهر ئه ژنۆی چه پی به پارچه په رۆیه کی چلکن پینه کرابوو که ژماره کال بۆه که ی ۸۵۴ ی نیشان ده دا. که وایه که شی ده به رکرد. (که وایه که ی له دوو جیگیان هه وه ژماره ی پیتوه بوو، له سهر سنگ و پشتی) چه کمه کانی له ناو کۆلی چه کمان هه لگرتن. کلاوه که ی له سه رنا (ژماره که، به ژوور ده مامکه که یه وه دوورابوو) و وه دووی تاتاره که که وت.

هه موو ئه فرادی ده سته ی سه د و چوار بردنی شۆخۆف-یان بینی، به للام که س مه ته قی نه کرد. بیکه لک بوو. چیان پێ ده گوترا؟ سه رده سته که ده بوو پشتگیری لی بکا له خه وگه نه بوو، شۆخۆف-یش هیچی به که س نه گوت. نه یده ویست تاتاره که بهارو و ژینتی. پیتویست نه بوو هیچ به هاوه له کانی بللی، خۆیان ناشتا که یان بۆ راده گرت. دوو به دوو وه ده ر که وتن.

هه وای ده ری توّف و به ند و به سته له ک بوو، مژ پشوی له پیاو ده پری. تیشکاویژده کان له سهر بورجه کانی دیده وانیه وه، له گۆشه و سیله ی هه وشه که را ولاتیان رووناک ده کرده وه. چراکانی قه راغ و نیو ئوردوگا هه موو دایسان و له به ر تیشکی به لیشاویان ئه سته ره ی ئاسمانی بزر ببوون.

زیندانییه کان له کاتی که دا به چه کمه لبادیه کانیان شه قلیان له به فر ده کرد، هه ر کام به ره و شویتیک وه ری که وتبوون. ده چوونه ئاوده سته خانه، عه مباره کان، به شی ئه مانه تیه به کان، یانژی ده چوونه چیشته خانه تا خه ریکی چیشته لیان بن. هه موو خۆیان کروش هه لیتابوو و ملیان بر دیوونه وه ناو ئیخه ی پالتۆکانیا نه وه. سه رما تا سه ر ئیسکان ده یسمی و ئه و بیه ره که ده بی رۆژتیک ته وا له به ر ئه و سه رمایه بن په ره ی به هه سته سه رمایه که ده دا. به للام تاتاره که به خۆی و ئه و شه ر پالتۆیه یه وه که سه رشانه شینه کانی کال ببوونه وه، قورس و قایم هه نگاوی ده نان و ده تگوت سه رما هیچ کاری تینا کا.

هه ساری دارین و به رزی زیندانیان به جی هیشت. (زیندان تا که خانووی له خشت دروستکراوی ئوردوگا بوو) له و تیلدرکه ی به ده وری نانه واخانه دا کیشرابوو، تیه پهرین و گه یشتنه سیله ی باره گای فه رمانده یی، ئه و جیه یی که کوته ئاسنیک خوسس لینیشتوو یان به تیلتیک ئه ستوور له دارتیلتیک خستبوو. له دارتیلتیک دیکه ش تیه پهرین که تین پیتوبان به لای سه ره وه ی هه لواسیبوو. بۆ ئه وه ی پله که ی زۆر دانه به زی له نیو سندوو قیتکیان نابوو. شۆخۆف به ئومیده وه له ژیتلارا چاویکی له لووله سپیه که ی کرد. ئه گه ر چل و یه ک پله ی نیشان دا با، بۆ کار نه یانده برده ده ری. به للام ئه مرۆ پله که به ته مای دابه زین نه بوو.

له باره گای فه رماندهیی ئۆردووگا یه کسه ر چوونه ژووری ئیشکگری. ویده چوو- ههروهک له رینگایه مه زندهی کردبوو- به ته مای گرتنی نه بن. ته نیا ژووری ئیشکگری، عارده کهی پیس ببوو و یه کییک ده بویه خاوینی کاته وه. تاتاره که گوتی به رهلالات ده کم و له سه ریشی کرد عه ردی ژووره که بسرپه تته وه:

شۆردنه وهی ژووری پاسه وانی له نه ستۆی زیندانیهی که تایبه تی بوو- خزمه تکاری ناوه ندی فه رمانده یی که له ده ره وهی ئۆردووگا کاری نه ده کرد. به للام پاش نه وهی ماوه یه ک له ناوه ندی فه رمانده ییدا مایه وه، ئیتر نه وپی به مالی خۆی ده زانی و هه ر هۆده یه کی حه زی لیبایه، له نووسینگه ی نه فسه ری نیزامیه یه وه بگه تا ه ی نه فسه ری ئاسایش (که زیندانیه کان پییان ده گوت باوکی دان پیده یه نهر) سه ری ده کیشاو هه ندی جار قسه ی نه و تۆی گوئی لیده بوون که ته نانه ت پاسه وانه کانیش به ر گوئیان نه ده که وت. ورده ورده خۆی لیگۆرا و خاوین کردنه وهی ژووری پاسه وانه ئاساییه کانی پی قار بوو. پاسه وانه کان یه ک دوو جاریش به دوویاندا نارد، تا گه یشتنه نه و نه نجامه ی که وا چاکه بو خاوین کردنه وهی ژووره که یان زیندانی تری ئۆردووگا بیتن.

ئاوری سۆیه ی ژووره که بلتسه ی ده دان. دوو کهس له پاسه وانه کان که خۆیان لی رووت کردبووه، به تویی فانیله یه کی چلکن و بۆزه وه شه تره نجیان ده کردو که سی سبیه م به پالتۆ و چه کمه وه له سه ر کورسییه ک تخیل ببوو. سه تل و په رۆکیک له قولنجکیکی ژووره که ده بیهران.

شۆخۆف که زانی به ر ده بی دللی خۆش بوو و به تاتاره که ی گوت: «زۆر سوپاس، برای پاسه وان، له مه ودوا دره نگ له خه وه لئاستم».

لیتره نه رکی زیندانی سانا بوو. کاره که ی خۆت ده کرد و ده چوویه ده ر. شۆخۆف که ئیستا ده بوو کاریک بکا، ده تگوت قالبی خۆشته ر. سه تله که ی هه لگرت و به ده ستی رووته وه به ره و بیره که چوو. که له خه وگه وه ده ر که وتبوو له په له په لییان ده سه وانه کانی له ژیر بالیفه که ی لی به جیما بوون.

سه رده سه ته کان له کن دارتیه له که لیک خه ر ببوونه وه تا راپۆرته کانیان بده نه به شی به رنامه پێژی. یه کیکی هه ره لاویان که سه رده سه تیک قاره مانی یه کیته ی سۆقیه ت بوو،

وه سه ر دارتیه له که که وت و تین پیوه که ی به ده سه ت پاک کرده وه. نه وانی دی کردیانه هه لالا: «ئاگات له هه لمی زارت بی. هوو مه که سه ر تین پیوه که، په له که ی هه لده کشی.»

«به هه ناسه ی من هه لده کشی؟ نه و سه گباب خیه وه له جیته ی خۆی چرته ش ناکا.»

تیۆرین-ی سه رده سه ته ی شۆخۆف-یان له گه ل نه بوو.

سه تلنه که ی دانا و ده ستی برده نیو قۆله کانییه وه. راوه ستابوو تا بزانی کاری سه رده سه ته کان به کوئی ده گا.

نه و سه رده سه ته یه ی وه سه ر دارتیه له که که وتبوو به ده ده نگیکه ی نووسا و گوتی: «بیست و حه وت و نیو خواره وه ی سفر، سه گی تیژی!»

بو دلنیایی جاریکه تریش سه یری تین پیوه که ی کرده وه دا به زی. یه کیان گوتی: «هه ر وایه هه میشه هه لیه نیشان ده دا. نه و مالخومرده قه ت نه بوو راستی بلج. ئاخه تین پیۆیک جوان کار بکا، لیتره ی دانانین!»

سه رده سه ته کان بلاو بوون. شۆخۆف به ره و بیری ئاوه که دا یقه لاشت. کلاوه که ی داکیشابوه خواری، به للام داینه خسته بوو و گوئیچکه کانی له سه رمان سوور هه لگه رابوون.

زارکی بیره که سه هۆلیکی نه ستووری به ستبوو. به جۆریکی وا که سه تلنه که ی به زه حمه ت تیوه ده چوو. گوربسه که ی ناو ده ستیشی وه ک کۆلکه ی لیته اتبوو. به ده سه ته له گۆ چووه کانی سه تلنه ئاوه که ی هیته یه وه ژووری ئیشکگری که هه ر هه لمی لی هه لده ستا.

تاتاره که له وئ نه بوو، به للام ئیستا چوار پاسه وان له ژووری بوون. دوو پاسه وانی گۆرین ده ستیان له شه تره نج هه لگرتبوو و نه و پاسه وانه ی به شه که وه نووستبوو، هه ستابوو و له گه ل نه وانی تر له سه ر جیره ی هه رزنی مانگی ژانویه ده مه قاله ی بوو. (له ئاوی کرێکارانی ئازاد⁽²⁾) دا قاتوقری خوارده مه نی بوو و گه رچی بیستاقه ی خۆراک هه لگی رابوون، به للام هیشتا کار به ده سه ته کان ده یانته وانی هیندیک له و خۆراکانه به داشکانه وه له فرۆشگاگان بکرن.) یه ک له پاسه وانه کان گوتی: «نه و ده رگه یه پیته ونی ره شه ولاغ! سارده.»

به یانان چه کمه کانت تهر بان کارت کرابوو. نه گهر خوشت گه یاندا باوه خه وگه تا بیانگۆری چه کمه ترت ده دست نه ده که وت. شوخوف لهو ههشت ساله ی گرتوو خانه دا هه موو چه شنه چه کمه و پیتلاویکی دیتبوو.

سه رده مایه ک به درتژیایی زستان به بی چه کمه ی لبادیان راباردبوو، وهختایه ک تهنانهت چه کمه ی ئاساییشیان نه دابوونتی. سولی له پیتلکی داری (غان) دروست کراویان له پیی ده کردن، یان نهو پاته ی له تیتۆله جیری کارخانه ی تراکتۆرسازی «چیلیلینسک» دروست ده کران و پیتیان ده پۆیشتی شقلی پیت له سه ر زه ی به جی ده ما. ئیستا ره وشه که باشتر بیوو. مانگی ئوکتۆبهر، له سایه ی سه رده سه ته که یان که به خیرا خۆی بردبوویه فرۆشگا، شوخوف بیوو خاوه ن جووته چه کمه ی قایش که سه ره نه یان خر و کوشاد بوو و ده کرا به دوو پیتپیتچانه وه یان له پیی که ی. تا حفته یه ک ده تگوت خوا خه نی کردوو، ده چوو ئیرو ئه وئ و به که یفسازی پانیه ی چه کمه کانی لیک ده دان. له مانگی دیسه مبه ردا چه کمه ی لبادیشیان دانئ و ههر به جارئ شاگه شکه بوو. پیاو حه زی نه ده کرد بمرئ. به لآم زۆلیکی بیی دای و باب له نووسینگه دا وه بهر گوئی فه رمانده ی ئوردووگای هه ل خویند که وا باشتره نهو چه کمه لبادییانه بدرینه که سانیککی وا که چه کمه ی تریان نه بی. زیندانی نه ده بایه دوو جووت چه کمه ی پیکه وه هه بن. نه و جا شوخوف سه ر پشک بوو، یا ده بوو نهو زستانه ی به چه کمه نوپیه کانی خۆی به سه ر بردبا، یان له جیاتیان چه کمه ی لباد وهرگرت و تا توه وه ی به فر و شه خته ی به هاری له پیتیان کا. جا چهند به دل سوژییه وه چه کمه کانی پاراستبوون و چه وری کردبوون تا ره ق هه لته یه ن! له ماوه ی نهو ههشت ساله ی ژبانی ئوردووگا، هیچ شتییک به قه د له ده ست دانی نهو چه کمانه په ژاره ی نه خسته دل. چه کمه قایشه کانی له نیو لیژه ی چه کماندا رزین و پوان، به هار هات و رابرد و شوخوف هه رگیز چاوی پیی نه که وتنه وه.

رپگا چاره یه کی به میتشکیدا هات. به په له چه کمه کانی دا که ندن و له گۆشه یه کی ژوو ره که دا جیتی بو کردنه وه. پیتپیتچه کانی شی له سه ردانان، (نهو که وچه کی دایه له نیو چه کمه کانی دا ده یشارده وه به ترینگ و هۆر که وته زه ی. به و په له په له شه وه که له خه وگه وه ده رکه وتبوو که وچه که ی له بیه نه چوو بوو) ئینجا به پیتخواسی ملی له شوژدنه وه ی ژوو ره که نا. نهو ئاوه ی رشتبووی گه یشته بن چه کمه ی پاسه وانه کان.

یه ک له پاسه وانه کان که ئاگای له شوخوف بوو، گوئی: «هۆی، ده گه ل تۆمه بوگه نیو، زۆر توندی مه گره!» و لینگه هه لیتان.

... «برینج؟ به لآم برینج شتیکی تره، ده گه ل هه رزن خویان یه که.» ...

«نهو هه موو ئاوه بو خه سار ده که ی، حه پۆل؟ ژوو ر شوژدنه وه وا ده بی؟»

«چاره نییه، برا، نهو چلک و که مره یه وا نه بی ناخووسی.»

«تۆله باب، قه تت ژنه که ت نه دیوه چۆن ژوو رتیک ده شواته وه.»

شوخوف هه روا که په رۆکه که ی به ده سه ته وه بوو، راست بووه. بیئاگا بزیه کی هاته لیتان و جیتی به تالی که لپی وه ده ر که وتن. سالی ۱۹۴۳ له «ئوست-ئیژما» (۳) چهند ددانی به نه خوشیی ئه سکۆریۆت هه لوه ری بوون، زۆری نه ما بوو به وه نه خوشیی به جی. خوینی داده نا و هیند له ر بوو هیچی به زگیه وه گیر نه ده بوو. به لآم ئیستا ته نیا ده میکی بی ددان و زمان گیرانیکی گالته جارانه ی له وه ده مانه بو به یادگار ما بووه.

«سالی چل و یه ک له ژنه که میان هه لبریم، برا، تهنانهت وه بیرم نه ما وه شیوه شی چۆن بووه.»

«پرۆنی، چۆن عه رز ده شواته وه... نهو زۆلانه نه خو ده ده نه کار، نه ده ماریشیان هه یه. حه یفه نان بخۆن، ده بوو گویان بدنه تی.»

«جا با هه موو رۆژی بیسه ونه وه، که لکی چی هه یه؟ نهو ژوو ره دایم و ده رهم ته رو بره، چاو، ده گه ل تۆمه، زیندانیی ۸۵۴، هه ر به ئاسته م په رۆیه کی ته ری ریخه، با نه زه لی، دوایه ش ملی خۆت بشکیته و برۆ.»

... «نا، برینج له کوئی، هه رزن له کوئی!» ...

شوخوف به کونفه یه کوونیک لیبوو. دوو جوژ کارکردن هه یه. نه گه ر بو ئینسانان بی چۆن چاکه کاره که ئاوه ده که ی، ده نا بو ولاخان، وا باشه هه ر ده مه لاسکه ی کارکردن بکه یه وه، نه گه ر وانه با زیندانی تا ئیستا حه وت کفنیان رزاندبوون، که س گومانی له وه دا نه بوو.

په رۆی ته ری له هه مووی خشانده، به جوژتیککی وا له و ژوو ره دا جیتیگی وشکی

نه هېښته وه. بې ټوټې په پورې په که هه لگوشې له پشت سوږه کې هاوېشت. چه کمه کانی ده پېرې کړنه وه. ټاوی سه تله کې له وړه وهی که کار به ده ستانی بالا هاتو چوږیان پیدا ده کرد، وەرگتیرا و لابر خانووی حه مام و هوڼی تاریک و ساردی یانه ی به جی هېشت و بهر و خوار دنگه بووه.

ده بوو سه ریکې دهر مانگاش بدا. هه موو له شی وه ژان که وتبووه. نه ده بوو به بهر چاوی پاسه وانی خوار دنگه دا بې. فه رمانده ی نوردو وگا فه رمانیکې توندو تیزی دهر کرد بوو که هه ر زیندانی بیه که به بې کار بخولیته وه، بیگرن.

ټه مړو بهر دهر کی خوار دنگه چوڼ و هوڼ بوو (که م وا هه لده که وت). بې سې و دوو خوږی به ژور پیدا کرد.

خوار دنگه بهو ته زووه سه رمایه ی له که لینی دهر گه کانرا ده هات و ټه هه لمه ی له قاپه شپوه کان هه لده ستا، وه که حه مامی لپه اتبوو. میزه کان هه موو گیر ابو نه وه و که سانیکیش له بو سه ی چوڼ بوو نیاندا بوون. دوو یان سې زیندانی له هه ر ده سه ته به که وه به سینبی دارینی پر له شیو و شلکینه وه به هه راو هوریا دریان به ټاپوره که دده و له میزی به تال ده گه ران. له و کاته دا هه ر چنه د نه ران دیات که س گوتی له دهنگت نه ده بوو. وه که ولاخان چه قی ریگیان ده گرت و شانیان وه بهر هه لده ای، ده شقه م سینیه که ت لپه که وئ و ټه وانیش تپی و هرو و کین. ده بوو به ده سه ته به تاله که ت ده پاش ملیان بسره ویننی تا ریگات به رده ن. چاره ی دیکه ت نه بوو.

له و بهری میزه که چاوی به جحیلو که یه که که وت که پېش ټه وه ی شپوه که ی بخوا خاچی له سه ر سینگی خوږی کیشایه وه. بېگومان خه لکی ټوکرانیای روژ ټاوا بوو و تازه هاتبوو.

روو سه کان هه ر له بیریشیان نه مابوو به کام ده ست له سه ر سینگیان خاچ بکیشنه وه.

خوار دنگه که ساردو سر بوو. زور به ی زیندانی بیه کان کلاویان له سه ر بوو، به سه ر نجه وه له نیو گه لا که له مه کاندا له ورده گوشتی ماسی ده گه ران و درووی ماسییان تف ده کرده وه سه ر میزه که. کاتې سه ر میزه که پر ده بوو له درووی ماسی، پېش ټه وه ی ده سه ته یه کی دی بې، یه کی ت که له سه ر میزه که کوږی ده کرده وه و ده یها ویشته بهر پېیان. تف کرده وه ی درووی ماسی له سه ر زوی عیب بوو. له نیوه راستی هوڼی خوار دنگه دا دوو ټه ستونده گی

کوڼه گه ټاسا ده بېران که له په نا یه کیان فتیو کوږ، هاو ده سه ته ی شوخوږ دانیشته بوو و سپره ی له تیشته که ی وی گرتبوو. له ناو ده سه ته ی سه د و چواردا که س جامینی فتیو کوږ-ی نه ده ویست، ته نانه ت له شوخوږ-یش ده تر سا. به روا له ت هه موو وه که یه که و ابوون، به لام له ناو ټه پالتو یانه دا ټاده مزادی جیاواز بوون. نه ده کرا به بیو ټو قسکی گه میه وان بلتی قاپه شپوه که ت بو راگری. هه ندی کار ی وا هه بوون ته نانه ت شوخوږ-یش نه یده کردن. کار ی ټه و ټو که پپی قار بوو بیانکا. فتیو کوږ چاوی پیکه وت، هه ناسه یه کی هه لکیشا و هه ستا.

«تیشته که ت سارد بووه. خه ریک بووم له باتیان ت بیخوم. پیم و ابوو له کونه ر شه یان ټاخنیوی.»

فتیو کوږ که وچکه که ی له چه کمه دهر ټنا. گیانی له قوونی ټه و که وچکه دابوو. ته وای ټه و ماو ده ی له باکوور بوو ټه و که وچکه شی پیبوو. به خوږی له پارچه فافونیکې دروست کردبوو. له سه ری هه لکه ندبوو: «ټوست-ټیژما-۱۹۴۴».

هه واشی سارد بوو، به لام شوخوږ ټه و که لله تاشراوه ی لی روت کرد. قه ت به ته یله وه نانی نه ده خوارد. شپوه ساردو سره که ی به ملاک تیک و هردا و له قاپه که ی ورد بووه تا بزانی چی بهر که وتووه؟ هه ر وه که جار ان بوو. له سه ره وه ی مه نجه لیان تیکر دبوو و له خه ستو خوږی بنه وه ی هېچ تیدا نه بوو. قاپی شیو نه ده بوو بکه ویتنه بهر ده سه تی فتیو کوږ، په تاته کانی لرف دابوون.

چېشته ی نوردو وگا به وه چاک بوو هه میشه گه رم بوو، به لام ټیستا شپوه که ی شوخوږ سارد بېووه. له گه ل ټه وه شدا وه که هه موو جار ی، به کاوه خو و ديقه ته وه خواردی. تازه ساپیته ش ټاوری تیبهر بیا، میشی لی میوان نه بوو. بېجگه له کاتی خه وتن، ته نیا ده ده ققه بو خوار دنی بهر چای، پېنج ده ققه بو پشوری نیوه روانی و پېنج ده ققه ش بو خوار دنی شیف له کوڼ زیندانی ده بوونه وه.

خوار دنگه که ساله و سال نه ده گوږا. بو زستان هه چ گیایه کی وشکیان کرد بایه وه هه ر ټه ویان وی ده گتیرا. سالی پېشوو ته نیا گتیره ری سویریان ده دانی و له مانگی سپته مبه ر تا ژو ټه نیش له گتیره ر بترازی چېشته که هېچی تیدا نه بوو. زستانی ټه و سال که له می

رهشیان هه‌بوو. باشترین مانگی سال ژوونن بوو که سه‌وه‌وات ده‌پرا و سووپی گه‌مه کوتاویان بۆ لیده‌نان. ناخۆشترین مانگ ژوونیه بوو که قارکی گه‌زگه‌زکه‌یان بۆ له چیشته ده‌کردن.

ماسی ته‌نیا مۆغهره و درووه‌که‌ی لی ده‌مایه‌وه. سهر و کلکیشی نه‌بی، گۆشته‌که‌ی دیکه‌ی هه‌موو له مه‌نجه‌لدا ده‌توايه‌وه. شوخۆف پوله‌که و مسقاله گۆشتیکیشی که به درووه‌کانه‌وه ده‌نوسا، به خه‌ته‌ر نه‌ده‌دا. ئیسک و درووه‌کانی ده‌جوبین و ده‌میشتن و ده‌یتفاندنه‌وه سهر می‌زکه. ده سهر هیچ شتیکی ماسییه‌وه نه‌ده‌چوو. ته‌نانه‌ت کلک و گوێچکه‌که‌شی ده‌خواردن. چاوه‌کانیشی، نه‌گه‌ر مابان، ده‌خواردن. ته‌نیا نه‌گه‌ر له قوولکه‌ی چا و هاتبانه‌ ده‌ری و به نیو چیشته‌که‌دا مه‌له‌یان کردبا، لیوی لیته‌ده‌دان. هه‌موو به و کاره‌ی پیده‌که‌ن.

شوخۆف نه‌مرو پاشه‌که‌وتیکیشی هه‌بوو. جیره‌ی نانه‌که‌ی له خه‌وگه وهرنه‌گرتبوو و ئیستا تیشته‌که‌ی بی نان ده‌خوارد. نانه‌که هه‌میشه هه‌روا به وشکیش ده‌خورا. دوايه ده‌کرا زگی خۆی پی تیر بکا.

چیشتیکی دی سووپی «ماگارا» بوو که له سنده گلیکی سارد ده‌چوو به که‌وچک ورد کرابی. به‌گه‌رمی چ تامی لیته‌ده‌هات و به‌ری دل‌ی مروی نه‌ده‌گرت، جا به ساردی تیفکره چۆن بوو! ماگارا شتیکی وه‌ک هه‌رزن و بوو که له باتی گه‌نم له شیویان ده‌کرد. ده‌یانگوت له چینرا ده‌یه‌تین. قاپیکی پری، دووسه‌د گرام ده‌هاته‌وه. خۆراکی مرویان نه‌بوو، که‌چی له جیاتی سووپ ده‌رخواردی زیندانیان ده‌دا.

که‌وچکه‌که‌ی لیسته‌وه‌وه له چه‌که‌که‌ی راکرد. ته‌پله‌که‌ی له‌سه‌ر نایه‌وه‌وه به‌ره‌وه نه‌خۆشخانه وه‌ری که‌وت.

هه‌وا هه‌روا بوو؛ نه‌ستیره‌کان له‌به‌ر تیشکی چراکانی ئۆردووگا ره‌نگیان په‌رپبوو. نه‌وه دوو تیشکاویژه شوقیان له سه‌رانسه‌ری گۆره‌پانه‌که ده‌دا.

که تازه نه‌وه ئۆردووگایه (ئۆردووگای تایبه‌ت) (٤) یان دروست کردبوو، پاسه‌وانه‌کان هیشتا وه‌ک سه‌رده‌می شه‌ر زۆریان شینگل له‌خۆ ده‌دان.

هه‌موو جارێ که کاره‌با ده‌پرا، به‌فیشه‌کی گردار ته‌قه‌یان ده‌کرد. گولله‌ی سپی، سه‌وز، سوور، ده‌تگوت سه‌رده‌می شه‌ره. دواتر وازیان له‌و کارانه‌هیتا. ره‌نگه بۆ نه‌وان زۆری تیچووبی.

هه‌وا هه‌روه‌ک کاتی بیداربوونه‌وه تاریک و تنووک بوو. به‌لام زیندانیی کارامه به مه‌زنده ده‌یزانی وه‌ختی سه‌رژمیری به‌یانی نزیک بۆته‌وه. وه‌رگیتیکه‌ی خزمه‌تکاری خواردنگه (خزمه‌تکاری خواردنگه گیت بوو که له سه‌ر گیرفانی خۆی وه‌رگیتیکه‌یه‌کی راگرتبوو) چووبو زیندانیانی خه‌وگه‌ی ژماره شه‌ش بۆ به‌رچایی وه‌خه‌به‌ر بیتی.

خه‌وگه‌ی ژماره شه‌ش نه‌قوستانی لی ده‌خه‌وتن، هه‌روه‌ها نه‌وه که‌سانه‌ش که له ده‌ره‌وه‌ی ئۆردووگا کاریان پینه‌ده‌کرا. نیگارکیشیکی پیر که ردیته‌کی ته‌نکی هه‌بوو به شه‌له شه‌ل به‌ره‌وه به‌شی په‌روه‌ده‌وه فه‌ره‌هنگ ده‌ری تا بۆ نووسینه‌وه‌ی ژماره‌ی سه‌ر به‌رگی زیندانییه‌کان فلچه‌وه ره‌نگ وه‌رگری. جاریکی دی ته‌رح و دیداری کابرای تاتار په‌یدا بۆوه که به قه‌له‌مبازان به‌ره‌وه فه‌رمانده‌یی ده‌چوو. حه‌وشه‌که چۆل و هۆل بوو. لیته‌وه له‌وی زیندانی له ژیر نه‌نویان خزیبون تا له‌وه دوا ساته شیرینه‌ی به‌ر له کاری رۆژانه‌دا، خۆیان گه‌رم بکه‌نه‌وه.

شوخۆف له ترسی تاتاره‌که خۆی له په‌نا دیواری خانویه‌ک گرت. نه‌وچه‌ل له داوی هه‌له‌نگوتبا، قوتاربونی مه‌حال بوو. بی له‌وه‌ش له ئۆردووگادا مروی ده‌بی هه‌میشه به چوار چا و ناگاداری ده‌روپشتی خۆی بی. ده‌بوو وریا بی تیشکگره‌کان له داوت نه‌خه‌ن. نه‌وان هه‌میشه له یه‌کیکی و ده‌گه‌ران بیگاریکی پیبکه‌ن و نه‌گه‌ر له خه‌وه هه‌ستابان بی سی و دوو له حه‌پسی تاکه‌که‌سییان ده‌کردی. له خه‌وگه ریسایه‌کی نوێیان خۆبندبووه، به‌پیتی نه‌وه ریسایه زیندانی ده‌بوو پینج شه‌قاوی بۆ پاسه‌وان بمین ته‌پله‌که‌ی داگری و تا پاسه‌وان دوو هه‌نگاوی لی تینه‌په‌ری، بۆ نییه له سه‌ری بنیته‌وه. پاسه‌وانی و هه‌بوون بی نه‌وه‌ی وه‌رووی خۆیان بین و سه‌یری زیندانی بکه‌ن، به په‌نایدا تیده‌په‌رین. به‌لام هه‌شبوون به غافلگیر کردنی زیندانی شاگه‌شکه ده‌بوون. گه‌لی زیندانی له‌سه‌ر نه‌وه ته‌پله داگرتن و له سه‌رناوه‌یه که‌وتبوونه ئینفرادی. نا، هه‌روا چاک بوو خۆیان لی لاده‌ی.

تاتاره‌که دوور بۆوه و شوخۆف خه‌ریک بوو به‌ره‌وه نه‌خۆشخانه بره‌وه که له پریکا وه‌بیری هاته‌وه زیندانییه‌کی خه‌لکی لاتقی (٥) له خه‌وگه‌ی ژماره حه‌وت پیتی گوتبوو نه‌مرو پیش

سەرژمبیری به یانی بۆ کرینی تووتن سهری لیهه لینی. به لām شوخۆف بیری ئه وهنده هالۆز بوو، به جارێ ئه وهی له بیر چووبۆوه. لاتقییه که دویشهو کیسه تووتنیکی زلی بۆ هاتبوو که زهحمهت بوو تا سبهینی په لکیکی لی وه مینی. تا مانگیکی دیکهش تووتنیان بۆ نه ده نارد. تووتنه کهشی خوش بوو، نه رم و بۆندار.

شوخۆف دلێ ده خیله وه هات. برستی له ئه ژنۆیان برابوو. ناخۆ دهیتوانی سهردانی خه وگهی ژماره ههوت بکا؟ به لām تازه دوور و نزیکي ده مانگا بپوو، بۆ به به پلکانه کانی هه لگه پرا. به فر له ژیر پیتی کره ی ده هات.

راپهوی نه خوشخانه پاک و خاوین بوو، وه کو جارن. هیند پاقر بوو شوخۆف نهیده ویرا پیتی تینی. دیواره کانی سپیکارییه کی وه ک شووشه و ابوون و میزو کورسییه کانی هه روا سپی بوون.

دهرگهی ژووری نووسینگه داخرا بوو. پزیشکه کان هیشتا له خه وه هه لنه ستا بوون. یاریده دهریکي پزیشک که لا ویک بوو به ناوی نیکۆلای قدۆشکین، له پشت میزیکي خاوین و ریک و پیک له ژووری خزمه تکاره کان دانیشتبوو، ئاودامانیکی له بهر دابوو ده تگوت به فری به کسه وه یه. خه ریکی نووسینی شتیکی بوو.

که سی تری لینه بوو.

شوخۆف ته په که ی داگرت: ده تگوت به رامبه ر به کار به ده ستیک راوه ستاوه. چه شنی زیندانییه کی فه قیرۆکه، وای ده نواند ته ماشای نووسینه کانی ناکا. به لām نهیده توانی سهیری ئه و شته نه کا که نه ده با بیبینی. قدۆشکین به خه تیکي جوان و دیری راست شتیکی یادداشت ده کرد. هه ر دیریکي راست له ژیر دیری تر و به مه و دایه کی وه ک یه ک له سه ر په ری کاغه زه که وه به پیتی درشت ده ست پیده کرد. شوخۆف به سیله چاویک تیگی یی ئه و نووسراوه یه فری به سه ر کاروباری ئیدارییه وه نییه.

شه رمنۆکانه، وه ک ئه وه ی سوالی شتیکی له نیکۆلای بکا، گوتی: «نیکۆلای سیمونۆچیچ... گوی بگره، من نه خوشم...» نیکۆلای سهری له سه ر کاغه زه که هه لگرت. به چاری مات و بیحاله ته وه سهیری کرد. ژماره ی نیکۆلای له بهر ئاودامانه سپییه که ی دیار نه بوو.

«ئهدی بۆ ئیستا دیتی؟ دوینی شهوی بۆ نه هاتی؟ خۆت ده زانی به یانیان نه خوش

وه رناگرین. ده میکه ناوی نه خوشه کانیان داوه ته به شی به رنامه ریژی.»

شوخۆف ئه وانه ی هه موو ده زانی و ده شی زانی ئه گه ر دوینی شه ویش هاتبا هه ر وایان پیده گوت.

«به لām نیکۆلای.. سهری شه و که ده بوو بیم، ئه و ده م حاله خراب نه بوو.»

«ئهی ئیستا نه خوشی.. کویت دیشی؟»

«ئه گه ر راست ده وی جیگایه کی تایه تیم نایه شی، به لām هه موو له شم کوتراوه.»

شوخۆف له و که سه انه نه بوو که په یتا په یتا خۆیان نه خوش ده کردو هه میشه له ده رمانگا بوون. نیکۆلای ئه مه ی چاک ده زانی. به لām به یانیان دهیتوانی پشودان بۆ دوو که س بنووسی و بۆ دوو که سه که شی نووسیوو. ناوی دوو زیندانییه که له لیستی نه خوشاندا له ژیر شووشه سه وزه که ی سه ر میز ده بینرا. هیلیان به بندا کیشا بوون.

«ده بوو زوتر هاتیای. به ره به ری سه ر ژمبیری هاتوی، به خۆراییه. مه حاله. ها بگره بزانه.»

یاوگریکي له شووشه ده رهینا. ئاوه کیی دژی چلک کردنی له سه ری پاک کرده وه دایه شوخۆف. شوخۆفیش له ژیر هه نگلی خۆی نا.

شوخۆف له سه ر نیمکه تیکي په نا دیواره که دانیشت. به ئاسته م قوونی وه سه ر لپیوی نیمکه ته که دابوو، به لām ئاگای له وه بوو ئاوه ژوو نه بیته وه. هه رچه ند له و کاره دا چ مه به ستیکي وای نه بوو، به لām شیوه ی دانیشته که ی وای نیشان ده دا که له رووی ناچار بییه وه تووشی نه خوشخانه بووه و چاوه روانییه کی زۆری نییه.

نیکۆلای دهستی به نووسین کرده وه.

نه خوشخانه له په نایه کی لچه پی ئۆردووگا دروست کرابوو. هاتوچۆیه کی ئه وتۆی به سه ره وه نه بوو. له نه خوشخانه گویت له هیچ ده نگیک نه ده بوو. چرکه چرکی هیچ کات ژمبیریک نه ده هات. زیندانییه کان نه ده بوو کات ژمبیریان پیتی. ته نانه ت خرته ی مشکیش له کونی دیواره وه نه ده هات. له نه خوشخانه گور په یان راده گرتن و قریان له مشکان خستبوو.

بۆ شۆخۆف دانیشتان لەو ژوورە پاک و خاوینە غەنیمەت بوو. لەو شۆینە بێ قەرە و رووناکەدا دەیتوانی پینچ دەققەى رەبەق، بەکەیفی دلای خۆی، بێ ئەوەی تووشی بێگار بێ، لەسەر کورسییەک پال بەکەوێ. سەیرتکی دیوارەکانی کرد، هیچ شتیکیان پێتووە نەبوو. چاوتکی بە کەواپەکەى خۆیدا خشاند، ژمارەى سەر سینگى پاک ببووە و پاسەوانەکان چاویان پێکەوتبا لە چالە رەشیان توند دەکرد. دەبوو بردبای ژمارەکەى بۆ بنووسنەو. دەستە خالییەکەى بە دەموچاویدا هینا. زوور و دێ بوو. دوا جار دە رۆژ لەمەوبەر بوو کە لە حەمام ریشی تاشیبوو. فەرقى چ بوو، سێ سبەى دەچوونەووە حەمام و دەیتوانی ریشی بتاشێ. راوەستان لە نۆرەى سەرتاشخانەدا، وەخت بەفەرۆدان بوو. لێرە بۆ کۆ خۆى تاس و لووس کردبا؟

شۆخۆف هەروا کە لە تەپلە سپى و خاوینەکەى نیکۆلای رامابوو، نەخۆشخانەى سەربازى سەر چەمى «لۆقات» ى ها تەو بە یاد. چەندین جار بە شێوەلاکى بریندارەووە چوو بوو ئەو و هەموو جارێ-چ گەوجیتیبەک- بۆ خۆى گەرابووە بکەکەى، لە حالێکدا دەیتوانی پینچ رۆژى تەواو خۆى بخا.

ئێستا تاقە ئاواتى ئەو بوو چەند حەوتو نەخۆش بەکەوێ. نەخۆشییەکی مەترسیدارى وا نا تووشی نەشتەرگەرى بێ، هەر هێندە لە نەخۆشخانە بیخەن. بیری کردەو لەسەر تەخت لێی رادەکشێ. سێ حەوتو خەپ بۆی دەخەوێ، ئەو شۆرباوە بیتامەى نەخۆشخانەشیان دابا بە قەیدى نەبوو.

پاشان بیری کەوتەووە کە ئێستا لە نەخۆشخانەش نایەلن زیندانى هەدا بەدا. لەگەڵ دوا تاقمى زیندانییان، پزیشکیکیش هاتبوو نۆردوگا، «ستێپان گریگۆریچ»، کابرایەکی قۆردەماخی هەراش کە نە بۆ خۆى دەحەجمى و نە دەیهێشت نەخۆشیش بەسەیتەووە. هەر نەخۆشیتک خۆى بەسەر پێوگرتبا، لێرە و لەوێ، لە دەورووبەرى نەخۆشخانەدا، بێگارى پێدەکرد. باخچە لێدان، شوورەکیشان، کیتشانەوێ خۆل بۆ گۆلدان، زستانانیش هەمیشە بەفر بۆ مالتین هەبوو. دەیگوت کار باشتترین دەرمانى هەموو دەردانە.

ئەو ئەو کابرایە بە گۆییدا نەدەچوو ئەو بوو کارى زۆر، و لاخیش سەکەت دەکا. ئەگەر ئەویش وەک زیندانییەکان تووشی بێگارى خۆل کیتشانەوێان کردبا تا زمانى دەکیشا، بێگومان زمانى خۆى گری دەداو شێوازی لە خۆ دەرهێناوێ کار-دەرمانى لەبیر دەچۆو.

نیکۆلای هێشتا دەینووسى. بێگومان خەریکی نووسینی شتى خۆى بوو. شیعریکی پاکنوس دەکرد کە شەوى پێشوو نووسیبوو و بەلێنى دابوو ئەمڕۆ پێشانى «ستێپان گریگۆریچ» ى پزیشکی نەخۆشخانەى بەدا. نیکۆلای بە فیتی ستێپان گریگۆریچ (ئەمەش تەنیا لە نۆردوگا دەکا) خۆى وەکو یاریدەدەرى پزیشک پێ قەبلاندبوون و لە نەخۆشخانە لەبەردەستى ئەودا کارى دەکرد. ستێپان گریگۆریچ فێرى ئەوێ کردبوو دەرزى لە دەمارى زیندانییانى کۆلۆ رابکا، کەس بە خەیاڵیشیدا نەدەهات کە نیکۆلای قەدۆشکین هەر فری بەسەر ئەو کارەو نەبێ. نیکۆلای لە کۆلیژى ئەدەب دەیخوێند و دوو سالی خوێندنى بوو کە گیرا. ستێپان گریگۆریچ-ى پزیشکی نەخۆشخانە پێی گوتبوو هەر شتیکی لە دەروە نەیتوانیووە بینووسێ، با لێرە بۆ ئەو بنووسێ.

دەنگیکی کزەلۆکە کە نیشانەى سەرمیترى بەیانى بوو لەو دیو پەنجەرە دوو تاکەکەووە دەبێسترا. پەنجەرەکان سەهۆلیان بەستبوو. شۆخۆف هەناسەپەکی هەلکیشا و هەستا. هێشتا تاي لێ بوو و تەزوو بە لەشیدا دەهاتن. بەلام وەرگرتنى پشوو بۆ نەچوو بوو سەرى. نیکۆلای یاوگرەکەى لێ وەرگرتەووە سەیرتکی کرد.

«ئا، بە لەقە لەق گەبەوتە سى و حەوت و دوو لە دە. ئەگەر سى و هەشت با، قسەم پێتەدەما. من ناتوانم پشوو بەدەمى. بەلام دەتوانی لێرە وەمێنى تا دوکتۆر دێ و چاوت لێدەکا، دیارە وەبالتى مانەوێش لە ملی خۆتە. ئەو دەم ئەگەر بۆی دەرکەوت بێحالى پشوو دەداتى، دەنا دەگیرى. ئەگەر بە من دەکەى وا چاکە بچێهەو سەر کارى خۆت.»

شۆخۆف هیچ دەنگى نەکرد. سەریشى نەلەقاند. تەپلەکەى لەسەر نایەووە و دەدەرکەوت. پیسای سەرمابردەلە نابێ چاوەروانى شتى خێرى لە دەستى یەکیک بێ کە خۆى لەجیتگای گەرم و نەرمدا بە.

هەواى ساردى دەری لە دەموچاوى شۆخۆفى دا. تەم پشوو سوار کرد. کۆخە سواری سەرى بوو. لەو سەرمای بیست و حەوت پلەى ژێر سفرە دا هالاوێ لەشى لە سى و حەوت پلەى ژووروو سفرى هەلبواردبوو. دەبوو لینگى لەبەر بچەقێنێ.

بەرەو خەوگە دایە غاردان. حەوشەکە بە جارێ چۆل ببوو. زیندەوارپک بە دەروە نەبوو.

به لّام دلّی خۆبان به وه خۆش ده کرد، به شکوو ئەمرۆ سەرژمێرییان نه کهن. ئەو پاسه وانانە ی زیندانییەکانیان دەبردنە شوێنی کار، له ناو کۆلیتە گەرمو گۆرەکانیاندا چەک بە دەستەوه، و پێشنگیان دەدان. بۆ ئەوانیش راوهستان له ناو بورجی پاسه وانیدا، ئەویش به و سەرماو سه خه له ته، کارێکی ئاسان نه بوو. کاربه دهسته کان له پازگای گه وردها سوپه کانیان پتر نیل دەدان. ئیشگره کانی ژووری پاسه وانی دوا جغاره کانیان ده کیشان و ئینجا ده هاتنه درێ تا خه وگه کان به سەر بکه نه وه.

زیندانییەکان که ئیستا کۆنه په رۆیان له هه موو گیانی خۆبان وه پێچا بوو و سهر و په تکیکیان له ناو قه دی خۆ گری دابوو، به چرو چاوی داپیچراو که هه ر چاویان به دره وه بوون، چه کمه هه لکیشاو، به ئارامی و پیتلوی لیکنراوه وه له سه ر ته خته کانیان راکشایوون. چه ند ده ققه یه کی دیکه ی ما بوو سه رده سه ته کان به نه رین: «هه موو تان بۆ دره وه!»

له و خه وگه یه که ده سه ته ی شوخۆفیشی تیدا ده خه وت، زیندانییەکان خه ونوو چکه ده یبردنه وه. ته نیا پاڤولۆ-ی یاریده درێ ده سه ته، به ئاگا بوو. له کاتیکدا لیه و کانی ده جوو لانه وه، به قه له مێکی دار خه ریکی حیسابکردنی شتیک بوو. ئالیۆشای باپتیس، هاوسیکه ی شوخۆف، پاک و خاوین له جیگا که ی خۆی، ده فته ریکی ده خوینده وه که نیوه ی ئینجیلی لی نوو سیبۆوه.

شوخۆف به بیدهنگی چووه لای ته ختی پاڤولۆ. پاڤولۆ سه ری هه لپری و پرسی: «وا دیاره هه ر ماوی ئیشان دنیسۆفیچ، نه یانگرتی؟» ئەوه داب و ده ستووری ئۆکرانییه کان بوو که ناوی ته وای مرویان هه لده دا. له ئۆردو و گاش ئەو دابه ی خۆیان له ده ست نه دا بوو. پاڤولۆ جیره ی نانی شوخۆفی له سه ر مێزه که هه لگرت و وپی دا. ئۆزیکیان شه کر به سه ر نانه که دا کردبوو.

شوخۆف گه رچی په له و دلّه را که شی بوو، به لّام به هه مان له بزێ به ئە ده پانه وه وه لامی دایه وه. (یاریده درێ سه رده سه ته ش کاری به ده ست بوو و ته نانه ت له فه رمانده ی ئۆردو و گاش زیاتر ده یتوانی به دردو مه رگی زیندانی رابگا) شه که ره که ی به لیوان ماشته وه، زمانی ره نانه که خست و خاوینی کرده وه. پێیه کی له سه ر قه راغی ته خته که داناو خۆی هه لیتنا تا ته خته که ی ریکو پیک بکا. هه ر وا که سه رده که وت چاویکی له

نانه که کرد، سه نگ و سووکی کرد تا دلّیا بی لیبی که م نه بوته وه. شوخۆف له و زیندان و ئۆردو و گیانه دا هه زاران جار جیره ی نانی وای وه رگرتبوو، ئە گه رچی تاقه جاریکیش به ته رازوو نه یکیشایبوو، له وه ش شه رمنتر بوو له سه ر مافی خۆی به جواب بی، به لّام وه ک هه موو زیندانییەک له مێتر بوو ده یزانی جیره ی نانه که ی ته وای نییه. ئەو جیره یه هه میشه که م بوو. به لّام مرۆ ته نیا هه زی ده کرد بزانی چه ندی لی پاشقول ده دن. بۆیه هه موو جارێ که جیره که یان ده دایه، به ده ست هه لیده سه نگاندو له به ر خۆیه وه ده یگوت: «ده لیبی ئە ورۆ به شی من زۆری که م نییه.» شوخۆف له دلّی خۆیدا گوتی: «بیس ته گرامی که مه» و نانه که ی له ت کرد؛ له تیککی له و گیرفانه ناخنی که به په رۆیه کی خاوین له که وایه که ی نابوو. (کارخانه گیرفانی له که وای زیندانییان نه ده نا) بیری کرده وه له و ماوه کورته دا ئەو له ته نانه بخوا که له گه ل شیبوی به رچایی نه یخواردبوو، به لّام خواردنیک به په له په ل قووتی بده ی به که لکی چی دی؟. نانه که ش خه سار ده بوو و پێشی تیر نه ده بوو. بیری کرده وه ده نیو چه مه دانیی ته خته که ی بی، به لّام هاته وه یادی که خزه تکاره کان چه ند جار له سه ر دزی ته مبیج کراون. خه وگه شاری بی دره وازه بوو. که وایو ده بوا جیه کی با شتر په یدا بکا. ئیشان دنیسۆفیچ چه کمه کانی دا که ندن. به سه ر نه چه وه پێپیچ و که چه که که ی له نیو نان و به پینخواسی وه سه ر ته خته که ی که وت. دۆشه گه که ی کونیککی تیببوو، قامکی ده به ر نا و زار که که ی کوشاد کرده وه، نانه که ی ده ناو پرپی دۆشه گه که نا. ته په له که ی له سه ر کرد و ده رزی و ده زوویه کی لی ده رینا. (ده رزی و ده زووه که ی به سه ر نه چه وه له ته په له که ی راکردبوو، چونکه ده یانپشکنین، جاریک درزی له ده سه تی موفه تیشیک راجوو، دینی له کن خۆی نه ماو وه ختا بوو به مستان داگرتیه سه رو گوتیلاکی شوخۆف) به سی ته قه لان زارکی کونه که ی دروویه وه. له و کاته دا شه کر له ناو ده میدا توابۆوه. هه موو قالبی ده له رزی. سه رو به ندی ئە وه بوو نه رپی موفه تیشیک له ناو ده رگاوه بی. په نه چه کانی وه ک و دوده له کاردا بوون و بیری ئە وه ی پاشان چ بکات به جاری نیگه رانی کردبوو.

گوتی له ورته ی ئالیۆشا بوو که خه ریکی خویندنه وه ی ئینجیل بوو. (ئەو باپتیس تانه بو پڕۆیا گه نده ی خۆیان هه موو هه لیکیان ده قۆزته وه): «با پیانو کوژ و دز و بوو ده له تان له ناو دا نه بن، هه روه سا ئە وانه ش که له سه ر کاروباری خه لکی ده بینه سیخوړ. به لّام ئە گه ر یه کیکیان له سه ر ئە وه ی پرواتان به مه سیحه ئازار بدری، نابیی هه ست به شه رمه زاری

بكا، به لكو ده بچ بهو به شهی خوی خوی پیتی رهوا فه رموه، شوکرانه بژیر بی.»

نالیوشا پیاویکی زیرهک بوو. کهس نه یده زانی کتیبی دوعاکه ی له چ که لین و قوژبنیکدا ده شاریتته وه که تا ئیستا هه رچه ند خه و گه یان سه نگ و سووژن دابوو، نه یاند ژوبیوه.

هه ر بهو له سه ره خوی و گورجییه وه خوی به میله ی ته خته که یه وه هه لواسی و دهسته وانوه جووته پیپیچیکی ته نک و، په تکی ناوقه دی و کونه په رۆیه کی لاسکداری له بن دۆشه گه که ی دهره ینان. دۆشه گه که ی به ده ست لیک و لووس کرده وه. (پرره ی نیو دۆشه گه که وه ک گلمتکی لیها تبوو.) به تانییه که ی به سه ر دادایه وه، بالیفه که ی له جیی خوی داناهو به پیخواسی له ته خته که هاته خوار و خه ریکی لیها لاندنی پیپیچه کانی بوو. له ژیره وه پیپیچی نوی و له سه ر ئه وانیشرا پیپیچه کونه که ی له زندی به ست.

سه ردهسته یه ک به خو ئحمیکی کرد و نه راندی: «خه و به سه، دهسته ی سه د و چوار، بو دهره وه!»

هه موویان به خه و الوویی و به دهم باویشکانه وه به ره و دهرگا که چون. سه ردهسته نزیکه ی نوزده سالی له ئوردوگا راباردبوو و ده بزانی که نگی دهسته که ی وه در بنی. که ده یگوت «بو دهره وه!» جه نگه ی رۆیشتن بوو.

زیندانییه کان کړوکپ و به هه نگاوی قورس به دوا ی یه کدا ده چونه راره وه که وه له نیو دهرگه ی دهریرا پییان ده نایه سه ر پلیکانه کان. ئینجا سه ردهسته ی بیستیش دوا به دوا ی تیورین گورانندی: «هه مووتان بو دهره وه!»

شوخوف تازه خه ریک بوو له سه ر پیپیچه کانه وه چه که می هه لده کیشان. ئینجا له سه ر که واهه پالتوکه ی دبه ر کردو په تکه که ی له ناوقه دی به ست. (قایشی ناوقه دیان له زیندانییان ده ستاند، له ئوردوگای تایبه تدا قه دهغه بوو.)

ئیتتر هیچ کاریکی نه مابوو، خوی گه یانده وه ئه و ئاخه که سانه ی خه ریک بوون وه در ده که وتن. زیندانییه کان که هه موو گیانی خو بان داپیچابوو، به زه حمه ت لاقیان هه لده هاته وه. تاک تاک، بی ئه وه ی کهس تالوکه ی بی، له دهرگا ده چونه دهر، له دهری ته نیا کرپه ی چه کمان ده هات که به فری ده په ستا و ته وه.

ولات هیشتا تاریک و نوته ک بوو، به لام به ری رۆژه لات سوور هه لگه رابوو. ته زوویه کی ساردی ده هات. سه خله تترین ده می رۆژ بوو. ئه و کاته که مرۆ ده بوو بو سه ر ژمییری به یانیان له نیو ریزدا رابوه ستی، له و سه رماو تاریکانه داو به هه ناوی به تاله وه. زمانت له ده مدا سپ ده بوو. تا قه تت نه بوو له گه ل کهس بدوی.

پاسه وانیک په یدا بوو. گوتی: «باشه تیورین، چه نده ده بی چاره نواری تو بین؟ دیسانه وه وه درهنگی که وتی.»

کابرا رهنگبوو بتوانی شوخوف چاوترسین بکا، به لام دهره قه تی تیورین نه ده هات. تیورین له و سارد و سه رمایه دا تا قه تی نه بوو ده می له دهم بنی. بی ئه وه ی وه لامی بداته وه لیی چوه پیشی. ئه فرادی دهسته ش به دوا ی ئه ودا ریچکه یان به ست: تلپ، تلپ، کرپ، کرپ.

دیار بوو تیورین دووگه به رازی دابوه کابرا، چونکه دهسته ی سه د و چوار هه ر له جیگا که ی جارن راهه ستان. کاری کومه لگه ی نیشته جیکردنی ئیستراکی که و تبه وه ئه ستوی دهسته یه کی کلۆلی تر. ته ح، ئه مرۆ له وی چ توف و زمه ره ریکه، له و سه رمای بیست و حه وت پله ی خواره وه ی سفر و ئه و کزه بایه ی ده هات، به بی هیچ ئه نوایه ک.

هه رچه ند چه ورکردنی سمیالی پیاوانی به نامه ریژی، دووگه به رازیکی فره ی گه ره ک بوو، به لام سه ردهسته به شی ئه وه نده ی ده ست دهرۆیی نه به لئ په کی ورگی خوشی بکه وی. کهس له دهریرا هیچی بو نه ده نارد، که چی قه تیش دووگی لی نه ده پرا. هه موو جار لی جه نگه ی خویدا یه کیکی دهسته که، دووگی زیاده ی خوی ده دایه.

ئوه تاکه ریگای مانه وه بوو.

باشموفه تیش چاویکی له ته خته که ی دهستی کرد و گوتی:

«ئه مرۆ نه خوشیکت هه یه و بیست و سی که سیش لیرن. وایه تیورین؟»

تیورین سه ری له قاند و گوتی: «بیست و سی کهس.»

کتی نه هاتبوو؟ «پانتیلیف» له وی نه بوو. سندان له سه ری دا! چه چیپک که وته نیویان. پانتیلیفی قه حبه دایک، دیسان خوی له کار دزیبوه. عه له می لی نه بوو، ئیستا له کن

ئەفسەرى ئاسايش بوو و داخوا خەربىكى ئەو بوو بۇ يەككى تىدەچاند.

لە جەنگەى كاردا لە دوويان دەنارد. جارى وابوو سى سەعات لە لاي خوڭيان گليان دەدايهووه كەس لەو كەين و بەينه نەدەگەيى. ئەو خوڭ دزبنهوانەيان بە نەخوشى بۇ حەساو دەکرد.

زىندانىيەكان بە خوڭ و پالتوكانىانەووه ئەو ناوەيان رەش ھەلگىرئابوو، دەستەكان لە چاوەنۆرى پشكەنيدا، تىكەوھەيان داويشت.

شۆخۆف ژمارەكەى وەبىر ھاتەووه كە دەبوو بردىاي بۆى بنووسنەووه لە ئاپۆرەكە جوئ بۆوھ. يەك دوو كەس لە لاي نىگار كىشەكە نۆرەيان گرتبۆوھ. شۆخۆف چوو لە پەنايان راوھستا. ئەو ژمارەيە بۆ زىندانى ھەر بەلا بوو. پاسەوانەكان لە دوورەوھ دەيانتوانى ژمارەكەى يادداشت بکەن و ئەگەر پاك بباوھ و زىندانى لە بىرى چووبا بىنوسىتەوھ، حەپسى تاكەكەسى مسۆگەر بوو.

لە ئۆردوگا سى زىندانى نىگار كىش بوون. بۆ كارەدەستانى سەرەوھ بە خوڭرايى تابلۆيان دەكىشانەووه لە كاتى سەرژمىر كىردنى بەياناندا ژمارەى زىندانىيەكانيان دەنووسىنەووه. ئەمىرۆ نۆرەى پىرەمىردەكە بوو كە رىشى ماشو برنجى و تەنك بوو. كە ژمارەى كلاوى دەنووسى لە قەشەيەك دەچوو خەربكى چەور كىردنى ھەنيەى مرۆف بى. بە فلچە ژمارەيەكى دەنووسى، ئىنجى ژمارەيەكى تر و پاشان ھووى لە سەرى قامكەكانى دەکرد. جووتىك دەستەوانەى تەنك و تەنگى ھەبوو، دەستى تىدا كۆل بىوون.

ژمارەى «ئىس-۸۵۴»ى لەسەر كەوايەكەى شۆخۆف نووسى. شۆخۆف ھەروا پەتكەكەى ناوقەدى بەدەستەوھ زەحمەتى بەستنەوھى وەبەر خوڭ نەدەدا، لەبەر ئەوھى زۆرى نەمابوو بگاتە موفەتیشەكان- گەرايەوھ لاي دەستەكەيان. لەپرىكا چاوى بە سىزار، يەكئ لە ئەفراى دەستەكەى كەوت كە جغارەى دەكىشا. سىزار سەبىلەى دەكىشا، بەلام ئىستا جغارەيەكى بە لالىوبەوھ بوو، ئەگەر بەخت يار بوايە شۆخۆف مژىكى وەگىر دەكەوت. بەلام ھىچى نەگوت. لەپەناى راوھستا، ئاورى وىدا و سىرەى داپە.

واى دەنواند ھۆشى لەو نىيە، بەلام لە بنەرەتدا سىرەى داپۆيەو دەيدى بە ھەر مژىك كە لە جغارەكەى دەدا (سىزار لەگژ فەكران راچووبوو و جار ناچار مژىكى لىدەدا) ئالغەى سوورى

سووتووهكەى نزمتر دەبى و ئاگر لە قوونچكى جغارەكە نىزىك و نىزىكتر دەبىتەوھ.

لەو ئان و ساتەدا تەرح و دیدارى فتيۆكۆفى شپەخۆرىش پەيدا بوو، لە پىش سىزار چەقى و بە حەسرەتەوھ چاوى لە دەمولەوسى برى.

شۆخۆف پەلكە تووتنىكىشى پىنەمابوو، تا شەویش ئومىدى نەبوو دەستى بکەوئ. ئازاى لەشى دەچىرىكاند و ئاواتەخواز بوو ئالغەى سووتووهكە نەگاتە قوونچكى جغارەكە. لەو جەنگەيەدا رزگار بوونى خوڭ سەربەسەر بەو قوونچكە جغارەيە دەدا، بەلام نەشىدەتوانى وەك فتيۆكۆف ملى بەلارەوھ بنى و چاوى لە زارى خەلكى بىرى.

سىزار چىشتى مجبۆرى ھەموو رەگەزان بوو. پىا و نەيدەزانى يۆنانىيە، جوولەكەيە يان قەرەجە. تەمەنى زۆر نەبوو. پىشەى فىلمسازى بوو و بەر لەوھى يەكەم فىلمى تەواو بگا گىرابوو. سمىلېكى رەش و ئەستوورى پىوھ بوو. ھەتا تەرحى لە وىنەى سەر دۆسبەكەى بگا، سمىلېان پىنەتاشىبوو. فتيۆكۆف كە چىدى خوڭ پى رانەدەگىرا لىكى دەمى قووت داپەوھە گوتى: «سىزار ماركۆفچى، مالتە، مژىكە وئ بدە!» دەموچاوى وەك چەوھەندەر سوور ھەلگەراپوو.

سىزار برۆى ھەلگىشان- برۆى بۆ چاوەكانى بىوونە كەپر- سەبىرىكى فتيۆكۆفى كرد. لە داخى لاكىشان سەبىلەى دەكىشا. لەبەر ئەوھش نەبوو دلئ تووتنى نەيە، بەلام حەزى نەدەكرد لە كاتى جغارەكىشاندا ھىچ كەس ھەوداى خەيالئ لئ بىسىتى. دووكەلئ جغارەكە بىرى دەوروزاند و كەلكەلئەى سەبىرى بەمىشكىدا دەھاتن. بەو حالەشەوھ تەواو جغارەى دانەدەگىرساند بە ھەمووان چاويان تىدەبرى و بەزمانى بىزمانى، سوالى قوونچكى جغارەكەيان لىدەكرد.

سىزار بە لاي شۆخۆفدا وەرسوورا و گوتى: «ھا بۆ خۆت، ئىشان دىسۆفچى!» بە قامكى شادە قوونچكە جغارەكەى لە مۆدە گچكە كارەبايىەكەى دەرتنا. شۆخۆف راچەنى (وەك بلىئى ئاگاي لە ھىچ نەبى و سىزار ھەروا لە خۆوھ جغارەكەى دايتتى) و بەسوپاسەوھ، بى سى و دوو لىئى وەرگرت و دەستەكەى ترى وەبەر گرت. سىزار مۆدەكەى وئ نەدابوو، بەلام شۆخۆف ئەو كارقايمىيەى سىزارى لە دلئى گران نەھات. (دەمى ھەندىكان خاوپنە و

دهمی هه‌ندی‌کانیش بۆن هه‌رناهووت و بۆدپرنی لێوه دێ) ئەنگوسته قه‌لشیوه‌کانی به ناوری قوونچکه جغاره‌که نه‌ده‌زورانه‌وه. له هه‌مووی خوشتتر ئه‌وه بوو له قه‌وچی فتیوکۆفی شه‌خۆر درابوو. ده‌یتوانی تا تینی جغاره‌ی ده‌گاته لێوان هه‌ر مژی لێبدا.

م م م... ئه‌و دووکه‌له ده‌تگوت ده‌ نازای ئەندامه‌ تامه‌زرۆ و برسییه‌کانی مردوو. سه‌ری له‌ گێژه‌وه هات و ئەژنۆی سست بوون.

له‌و جه‌نگه‌ خوشه‌دا بوو به‌ هه‌را:

«فانیله‌ کاتمان له‌ به‌ر ده‌ردیئن...!»

ژیواری ئۆردوگا هه‌ر ئه‌مه‌ بوو. شوخۆف به‌و شتانه‌ ته‌قه‌شی له‌سه‌ری نه‌ده‌هات. تا ده‌هاتی پشویه‌کی ره‌حه‌ت بده‌ی، به‌رینگیان پیده‌گرتی.

به‌لام فانیله‌ کاتمان بۆ؟ فه‌رمانده‌ خۆی فه‌رمانی ئه‌و پشکنینه‌ی دابوو... نا، بێ و نه‌بێ شتی که‌ له‌ ئارادا به‌...

دوو ده‌سته‌یان ما‌بوو نۆرەیان بێ. ئەفرادی ده‌سته‌ی سه‌د و چوار هه‌موو چاویان له‌ ستوان قۆلکۆفی، ئەفسه‌ری ئاسایش، بری‌بوو. له‌ فه‌رمانده‌یه‌وه هاتی‌وو و به‌ ده‌نگی به‌رز فه‌رمانی‌کی به‌ پاسه‌وانه‌کان ده‌دا. پاسه‌وانه‌ خۆپه‌له‌کان ئیستا له‌ لای ئه‌و وه‌ک سه‌گی هاریان لێهات‌بوو. سه‌رپاسه‌وانه‌که نه‌راندی:

«فانیله‌ که‌ت دا‌که‌نه‌!»

ده‌یانگوت ته‌نانه‌ت فه‌رمانده‌ش له‌و قۆلکۆفییه‌ ده‌ترسی، چ‌جای پاسه‌وانه‌کان. قۆلکۆفی ناوی‌کی پر به‌ پیستی خۆی بوو^(٦). به‌و چاوانه‌یه‌وه که‌ ده‌تگوت چاوی گورگن لیت راده‌ما. ره‌شتاله‌یه‌کی مرومۆچ بوو. خۆی به‌ گشت شوپنیکدا ده‌کرد. له‌ پرێکا له‌ پشت خانویه‌که قوت ده‌بۆوه و به‌سه‌ر زیندانییدا ده‌یشی‌راند: «بۆ لێره‌ی؟» مرۆ له‌ هیچ کوی له‌ چنگی ده‌رنه‌ده‌چوو. تا ماوه‌یه‌که قۆلکۆفی به‌ قه‌مچییه‌کی له‌ چه‌رم هۆنراو که‌ به‌قه‌د ده‌ستی درێژ بوو له‌ ناو ئۆردوگا‌دا ده‌خولایه‌وه. ده‌یانگوت به‌و قه‌مچییه‌ له‌ پاسه‌وانان ده‌دا. له‌ کاتی سه‌رژمیری شواندا له‌ پشت سه‌ری زیندانییه‌که قوت ده‌بۆوه، قه‌مچییه‌کی

له‌ پشت ملی ده‌سه‌رواند و ده‌یگوراند: «برۆ ناو ریزه‌که‌ بۆگه‌نه‌!» که‌س نه‌ده‌وترا لا بکاته‌وه. ئه‌و زیندانییه‌ی قه‌مچی ویده‌که‌وت ده‌ستی به‌ لاملیه‌وه ده‌گرت و خۆینه‌که‌ی ده‌سه‌ریه‌وه له‌ ترسی زیندانی تاکه‌که‌سی ورتی نه‌ده‌کرد.

به‌لام ئیستا، له‌ به‌ر کۆمه‌له‌ هۆکاریک، قۆلکۆفی ئیتر قه‌مچی هه‌لنه‌ده‌گرت.

له‌ کاتی سه‌رماو سۆلدا، پشکنینی به‌یانیان زۆر درێژ نه‌ده‌کرده‌وه، به‌لام شه‌وانه‌ موویان له‌ ماست ده‌رده‌کیشا.

زیندانییه‌کان په‌تکی ناوقه‌د و قۆپچه‌ی پالتۆکانیان کردبوونه‌وه. به‌ پینچ ریز ده‌چونه‌ پێش و پینچ پاسه‌وان چاوه‌روانیان بوون. ده‌ستیان له‌ پالتۆ و که‌وای زیندانییه‌کان ده‌گێرا. گیرفانیان ده‌پشکنین (تاقه‌ گیرفانی پانتۆل). ده‌سته‌وانه‌کانیان ئاوه‌ژوو ده‌کرده‌وه و ئه‌گه‌ر شتیکیان تیدا دۆزیانه‌وه به‌کسه‌ر ده‌ریان نه‌دیتا، به‌لکو ده‌یانپرسی: «چ‌ت لێره‌ ناوه‌؟» ئینجا تا بۆیان کرابا پشکنینه‌که‌یان ده‌گنخاند.

به‌و به‌یانییه‌ چ شتیکیان له‌ ناو جلویه‌رگی زیندانییدا ده‌دۆزیه‌وه؟ له‌ چه‌قۆ ده‌گه‌ران؟ خۆ که‌س چه‌قۆ نابات ده‌ری، له‌ ده‌رێرا ده‌یانپه‌تایه‌ ئۆردوگا. به‌یانیان ته‌نیا ده‌یانویست بزانی کێ بۆ راکردن خواردنی زیاده‌ی پێیه‌. ماوه‌یه‌که بوو دلێان له‌و نانه‌ ده‌ترسا. هه‌ر زیندانییه‌ی دووسه‌د گرام جیره‌ی فراقینی خۆی هه‌بوو. ئه‌وکاته فه‌رمانی‌ک ده‌رچوو که‌ هه‌ر ده‌سته‌و سندووقی‌کی دار بۆ ئەفرادی خۆی دروست بکاو نانی هه‌مووانی تی باوین. که‌س نه‌یده‌زانی قازانجی ئه‌و کاره‌ له‌ کۆتایه‌. ته‌نیا له‌وانه‌بوو بیانه‌وی ژبانی زیندانییه‌کان له‌وه‌ی که‌ هه‌بوو تالتر بکه‌ن و پتریان نازار بده‌ن. نانی جیره‌ی خۆت به‌ قه‌پالته‌یه‌که نیشانه‌ ده‌کرد و ده‌ته‌اویشته‌ ناو سندووقه‌که‌وه. به‌لام هه‌موو نانه‌کان وه‌ک یه‌ک وابه‌وون. نانیکی سه‌روگۆی خوراو.

ئینجا هه‌میشه‌ دل‌ه‌راکه‌ی ئه‌وه‌ت بوو نه‌کا نانه‌که‌ی خۆت ده‌ست نه‌که‌وتیته‌وه، جاری وابه‌و کار ده‌گه‌یشته‌ شه‌ر و پیکه‌له‌په‌رژان. رۆژیکیان سی زیندانی به‌ لۆریه‌که له‌ کارگای بیناسازییه‌وه رایانکرد و سندووقی‌کیان ده‌گه‌ل خۆیان برد. ئینجا به‌ فه‌رمانی سه‌روه‌ سه‌رده‌سته‌کان سندووقه‌کانیان بردنه‌وه ژووری پاسه‌وانی و دیسان مه‌سه‌له‌ی نانه‌که‌ وه‌ک خۆی لێهات‌ه‌وه.

به‌یانیان له‌بهر شتیکی تریش له‌شیان ده‌پشکنین، نه‌کا یه‌کیک له‌ژێر به‌رگی ئۆردووگاوه جلی خۆی له‌بهرکردبێ. له‌میتزبوو ئه‌و جلانه‌یان لێ ئه‌ستاندبوون و پیتیان گوتبوون پاشی نازاد بوون و پیتیان ده‌درینه‌وه. به‌لام تا ئیستا هیچکەس پیتی له‌و ئۆردووگایه‌ نه‌بردوه ده‌ری. مه‌به‌ستیکی دیکه‌شیان دۆزینه‌وه‌ی نامه‌بوو-نامه‌یه‌کی وا که به‌ نه‌یتی له‌ ئۆردووگا را نێردا به‌ ده‌ری و گه‌یشتا ده‌ست خه‌لکی نازاد-و ئه‌و جارانه‌ی مه‌به‌ستیان نامه‌بوایه‌ پشکنینه‌که تا نیوه‌رۆیه‌ی ده‌خایاند.

قۆلکۆفی به‌سه‌ر موفه‌تیشه‌کاندا گورانندی که به‌ وردی بیانگه‌رین، ئه‌وانیش ده‌سته‌وانه‌یان له‌ ده‌ست ده‌ره‌یتان. فه‌رمانیان به‌ زیندانییه‌کان دا که‌واکانیان دا‌که‌ن (ه‌یتشتا پرۆکه‌ گه‌رمایه‌کی خه‌وگه‌ له‌ که‌واکانیاندا مابوو) و قۆیچه‌ی شالواره‌کانیان بکه‌نه‌وه. بۆ دۆزینه‌وه‌ی جلی یاساغ، هه‌موو له‌شی زیندانییه‌کانیان ده‌پشکنی. زیندانی بۆی هه‌بوو ته‌نیا کراسیک و فانیله‌یه‌ک له‌بهر بکا و هه‌ر جلیکی تری له‌بهردا به‌ریان داده‌رنی. ئه‌مه‌ فه‌رمانی قۆلکۆفی بوو و زیندانییه‌کان ده‌ماو‌ده‌م تا گه‌یشته‌ دوایز بۆ یه‌کتريان گێراییه‌وه. خوش به‌حالی ئه‌و ده‌ستانه‌ی زووتر پشکنرا بوون. ه‌یندیکیان له‌ ده‌روازه‌ی ئۆردووگا ش تیپه‌ریبوون. ئه‌وی مابوونه‌وه‌ ده‌بوو تا ناوقه‌د خۆیان رووت بکه‌نه‌وه. ئه‌وی جلیکی زیاده‌ی پیتا ده‌بوو هه‌ر له‌و، به‌و سه‌رمایه‌ ده‌ری پیتی!

موفه‌تیشه‌کان ده‌ستیان پیکرد، به‌لام دواتر کاره‌که‌یان ته‌گه‌ره‌ی تیکه‌وت. ده‌روازه‌کان چۆل ببوون و ئیشکگره‌کان ده‌یاننه‌راند: «بجوولین، خیرا ده‌ی!» که نۆزه‌ گه‌یشته‌ ده‌سته‌ی سه‌د و چوار قۆلکۆفی فه‌رمانه‌که‌ی گۆری. بریار درا هه‌ر زیندانییه‌ک جلی زیاده‌ی پیتیه‌، راپۆرت بدا و شه‌وی به‌ روونکردنه‌وه‌یه‌کی نووسراو که‌ چۆن و بۆچی له‌ ئیشکگره‌کانی شاردۆته‌وه، بیداته‌هه‌مبار.

شۆخۆف هه‌موو جله‌کانی یاسایی بوون و له‌ پشکنین نه‌ده‌ترسا. هه‌تا شل وکوت ده‌بن با بیپشکن. کراسیکیان له‌ سیزار ئه‌ستاند و گه‌میه‌وانیش جلیتقه‌ یان شتیکی له‌و بابته‌ی له‌ ژێر که‌وايه‌وه‌ ده‌بهر کردبوو. گه‌میه‌وان کردیه‌ هه‌للا، - ده‌تگوت هه‌ر له‌سه‌ر پا‌پۆره‌- ته‌نیا سێ مانگ بوو گیرابوو.

ئیه‌وه‌ مافی ئه‌وه‌تان نییه‌ به‌و سه‌رمایه‌ خه‌لکی رووت بکه‌نه‌وه! ئه‌م کاره‌ پیتچه‌وانه‌ی به‌ندی نۆی یاسای سزادانه‌. «ئه‌وان ده‌یانزانی چ ده‌کهن و ئاگاداری به‌ندی نۆش بوون به‌لام ئه‌و تازه‌ هاتوه‌ ئاگاداری زۆر شت نه‌بوو.

گه‌میه‌وان له‌سه‌ری رۆیی: «ئیه‌وه‌ خه‌لکی سو‌قیه‌ت نین، کۆمۆنیست نین!» قۆلکۆفی هیچ خۆی تیک نه‌دا، به‌لام له‌ رکان شین و مۆر ببۆوه. نه‌راندی: «ده‌ رۆژ هه‌پسی تاکه‌که‌سی!»

که‌می ده‌نگی نزم کرده‌وه‌و سه‌ریاسه‌وان گوتی: «له‌و شه‌ورا ده‌ست پیتده‌کا.»

به‌یانیان که‌سیان نه‌ده‌گرت. چونکه‌ ئه‌وه‌یان له‌ده‌ست دانی رۆژه‌ کاریکی زیندانی بوو. لێی ده‌گه‌ران رۆژیکی ته‌واو زمان بکیشی، ئینجا شه‌وی دایانده‌کرده‌ ژووری.

خانوی زیندان له‌وی نزیک بوو. له‌ ده‌سته‌چه‌پی هه‌وشه‌ی سه‌رژمیتری بوو. دوو ریز خانوی خشته‌ بوو. ریزی دووه‌میان ئه‌وسال پایزی دانا‌بوو، ریزه‌که‌ی دی به‌رتنگ بوو. زیندان هه‌ژده‌ به‌ندی به‌ سلوولی تاکه‌که‌سییه‌وه‌ هه‌بوون و ته‌نیا خانوی به‌ خشت دانراوی ئۆردووگا بوو. خانوه‌کانی تر گشتی له‌ دار چێ کرابوون.

زیندانییه‌کان له‌بهر ده‌روازه‌ پالتۆکانیان ده‌بهر کردنه‌وه‌ و ئیشکگره‌کان له‌و دیو ده‌روازه‌ چاوه‌رییان بوون.

«بجوولین، خیرا ده‌ی!»

له‌ دوايه‌را موفه‌تیشیک پالی به‌ زیندانییه‌کانه‌وه‌ ده‌نا:

«خیرا که‌ن! خیرا ده‌ی!»

هه‌وشه‌ی سه‌رژمیتری ده‌روازه‌یه‌کی هه‌بوو. ده‌روازه‌یه‌کی تریشی هه‌بوو که‌ نه‌رده‌یان به‌هه‌ر دوو لایدا کیشابوو. پاسه‌وانیکیان گورانندی: «راوه‌ستن! بۆ وه‌ک گاران وه‌رێ که‌وتوون؟ به‌پینج ریز!»

هه‌وا به‌ره‌ به‌ره‌ رووناک ده‌بوو. له‌و به‌ری پا‌زگا ئاوری ئیشکگره‌کان بلیسه‌ی ده‌دا. هه‌میشه‌ پیتسه‌رژمیتری ئاوریان ده‌کرده‌وه‌ تا خۆی له‌بهر گه‌رم بکه‌نه‌وه‌ له‌بهر رووناکییه‌که‌ی، زیندانییه‌کان بژمیرن. یه‌ک له‌ ده‌رگه‌وانه‌کان به‌ ده‌نگیکی گری و به‌رز ده‌یژماردن: «یه‌ک، دوو، سێ!»

زیندانییسه‌کان به پینج ریز له دروازه‌که رت ده‌بوون. هه‌موو ریزه‌کان له‌پیشه‌وه و له دوایه‌را ده‌بیران. پینج سهر، پینج پشت، ده‌لاق.

له‌ودیوی دروازه پاسه‌وانیکی دی له په‌نا نه‌رده‌کان راوه‌ستا‌بوو. کړ و بیده‌نگ چاوی له ریزه‌کان بریوو تا له ژماردندا به هه‌له نه‌چن.

ئه‌فسه‌ری پاسه‌وانیش بو ژماردنی دووباره له نووسینگه‌که‌ی هاتبووه ده‌رئ و سیره‌ی دابووه تپه‌پرینی زیندانییسه‌کان. هه‌موو به‌یانیان که زیندانییسه‌کان له توردوگا وه‌ده‌ر ده‌که‌وتن، ئه‌و به‌رنامه‌یه دوویات ده‌بۆوه.

بو پاسه‌وان سهری هه‌ر زیندانییسه‌ک زپریکی دینا. ئه‌گه‌ر له‌و دیوی تپله‌ند یه‌ک‌یک که‌م بوایه ده‌بوو ده‌موده‌ست بو‌خۆی شو‌تیه‌که‌ی پر بکاته‌وه.

زیندانییسه‌کان بو‌نوه‌وه ده‌سته ده‌سته.

ئه‌وجار گرووبانی پاسه‌وان ده‌ستی به ژماردنیان کرد: «یه‌ک، دوو، سه‌!» دیسان ریزه پینج که‌سییه‌کان به جیا به به‌رده‌میدا تپه‌پرین. جیگرگی گرووبانیس له‌وسه‌روه ده‌یژماردن.

ئینجا ستوانیکی دیکه هه‌بوو، ئه‌وی پاسه‌وانه‌کان ژماردبوویان، سه‌رله‌نوی ده‌یژماردنه‌وه. هه‌له‌ چاوی‌پوشی لی‌نه‌ده‌کرا. که‌سی‌کیشیان له‌ده‌ستی زیاد هاتبا سه‌ریان ده‌چوو قور.

ده‌روه له پاسه‌وانان جمه‌ی ده‌هات. ئه‌و قه‌تاره‌ی ده‌چونه ویستگه‌ی کاره‌با هه‌لیانئا‌واردبوون. چه‌که‌کانیان سوار بوون. هه‌ندی پاسه‌وانی دیکه‌ش سه‌گیان پتیبوون. سه‌گی‌ک که‌له‌ی ده‌رخستبوون، ده‌تگوت به زیندانییسه‌کان پیده‌که‌نی. گشت پاسه‌وانه‌کان کورته‌کی که‌ولیان له‌به‌ردابوو. ته‌نیا شه‌ش که‌سیان پالتوی شاقه‌ل دریزی که‌وله‌به‌رخیان هه‌بوو که تا سه‌ر گو‌تیزینگیان ده‌هات و کاتێ ده‌چونه سه‌ر بورجی دیده‌وانی به‌نۆره ده‌به‌ریان ده‌کردن.

جاریکی دیکه‌ش به پینج ریز ژماردیانه‌وه. گه‌می‌ه‌وان گوتی: «به‌یانان هه‌وا له هه‌موو وه‌ختان ساردتره. چونکه زه‌وی شه‌وانه گه‌رمای تیدا نامینی و ئه‌ودمه‌ی خۆر هه‌ل‌دی سه‌رما دیته‌وه زمترین پله‌ی خۆی.»

گه‌می‌ه‌وان چه‌زی له‌وه بوو بو‌هه‌ر شتی‌ک باس و لی‌کدانه‌وه‌یه‌کی هه‌بی. به‌ چاوی‌کردنی مانگ، ریکه‌وتی هه‌موو رۆژه‌کانی سالی ده‌زانی، چ ئه‌و شه‌وانه‌ی مانگ یه‌کشه‌وه با و چ ئه‌و شه‌وانه‌ی مانگ پر بوایه.

گه‌می‌ه‌وان به ئاشکرا شله‌ژابوو، گووی پی‌کدا ته‌پیبوون، به‌لام وه سه‌ر خۆی نه‌ده‌هیتا.

له‌ده‌روه‌ی توردو‌و‌گادا سه‌رما چه‌شری ده‌کرد. ده‌موچاوی شو‌خو‌فیش، که به هه‌موو چه‌شنه هه‌وایه‌ک راهاتبوو، خۆی له‌به‌ر ئه‌و با‌س‌ریش‌که‌ی به‌ره‌و روویان ده‌هات، رانه‌ده‌گرت. ده‌یزانی تا ویستگه‌ی کاره‌با هه‌روا له ده‌موچاویان ده‌دا، بۆیه په‌رۆکه‌که‌ی له ده‌موچاوی به‌ست. ئه‌ویش وه‌ک هه‌موو زیندانییسه‌کان په‌رۆکی‌کی لاس‌کداری بو‌وه‌ختی وا پتیبوو. ئه‌و روویه‌نده شتی چاک بوو. ده‌موچاوی تا به‌ر چاوان پت داپوشی و لاس‌که‌کانی به پشت گو‌تیدا بردن و له پاشه‌ سه‌ری لی‌کی گری دان. ئینجا پشت ئه‌ستوی به گو‌تچکه‌ی ته‌پله‌که‌ی داپوشی. ئیخه‌ی پالتۆکه‌ی هه‌ل‌دایه‌وه‌وه ده‌مامکی ته‌پله‌که‌ی تا سه‌ر ته‌وی‌لی داکیشا، به‌ جۆری‌کی وا که ته‌نیا چاوه‌کانی به‌ ده‌روه‌ مابوون. په‌تکه‌که‌ی له‌ناو قه‌دی توند کرد. ئیتر له هه‌چی که‌م نه‌بوو. چه‌یف ده‌ست‌کیشه‌کانی ته‌نک بوون و په‌نجه‌ی له‌گو‌ ده‌چوون. ده‌ستی لی‌ک خشاندن و چه‌ند جار له‌پی ده‌ستی پی‌کدا کیشان. له‌وی‌را تا ویستگه‌ ده‌بوو ده‌ستان له پشت قوونی بگری و ری بکا.

سه‌رپاسه‌وان به ده‌نگیکی به‌رز «وه‌عز» ی رۆژانه‌ی دادا. وشه‌گه‌لی‌ک که زیندانییسه‌کان دل‌یان پت له ژیتلا ده‌هات.

زیندانییان سه‌رنج به‌دن! ده‌بی دامو ده‌ستووری رۆیشتن بی ئه‌ملا‌ولا له‌به‌ر چاوی بگیریان. ریزه‌که‌ تیک مه‌ده‌ن. به هه‌نگاوی له‌سه‌ره‌خۆ و مه‌حه‌کم برۆن. ورته‌تان نه‌یه. چاوتان له به‌ری‌بی خۆتان بی و ده‌ستانیش له‌پشته‌وه بگرن. لادان له ریگا به‌ چه‌پ و راستدا، به راکردن ده‌ژمی‌ردی و ئیش‌ک‌گره‌کان به‌بی تپرا‌خو‌رین ته‌قه له که‌سی خه‌تا‌کار ده‌که‌ن. ریزی یه‌که‌م، ری، بکه‌!

دوو پاسه‌وان وه پتیشیان که‌وتبوون. ریزه‌که له جیی خۆی هه‌لقه‌نا و بو‌پیشه‌وه شه‌پۆلی دا. به‌لای چه‌پ و راستدا پاسه‌وانه‌کان به مه‌ودای بیست هه‌نگاو له ریزه‌که‌وه، له

کاتیڤدا چه که کانیان له سهر پێ بوون، و پرای زیندانییه کان ریگیان ده پیتوا.

ئاخر جار که به فر باریبوو ههفتهیهک له مهو بهر بوو، ئیستا ریگا که به هاتوچۆ په سترابۆوه. به دوری ئوردوو گادا لیتهالانهوه، کهزبا له ته نیشتر له لاجاوی ده دان. دهستیان ده پشت قوون نابوون. سهریان داخستبوو، که تاره که ده تگوت ته رمیک ده باته گۆرستان. ته نیا قاچی دوو سێ زیندانی و پارچه یهکت ریگی تهخت له بهردهم خۆتدا ده دی که ههنگاوه کانتی ده که وتنه سهر. جار به جار یهک له پاسه وانه کان دهینه راند: «ک- ٤٨، دهسته کانت به ره داوه!» یان «ب- ٥٠٢ له گه له که سی پێشه وهی خۆت راست به!» دوایه ئه وانیش تاقه تیان به سه رجوو. با له ده موچاوی ده دان و چاویان هه لئه ده هات. پاسه وانه کان بۆیان نه بوو ده موچاویان به په رۆک دا پۆشن و ئه و ریگا پیتوانه بۆ ئه وانیش گه مه نه بوو.

که تا وویان خۆش با، هه رچه ندی پاسه وانه کان گوران دبا یان، زیندانییه کان بیدهنگ نه ده بوون. به لām ئه مرۆ هه موو سهریان بردبوونه وه نپو ئیخان. هه رکه س خۆی له پشت که سی پێشه وهی خۆی ده گرت و له گژ فکر و خه یالان رۆ ده چوو. زیندانی خۆ فکر و خه یاله کانیسی نازاد نین. بیریکی چلومل هه میشه به ربینگی پیده گری. بلایی ئه و نانهی له ناو دۆشه که ده شار دوومه ته وه نه یدۆز نه وه؟ ئاخۆ ئه وشۆ نیوم له لیسته ی ناوی نه خۆشان ده نووسری؟ ده بی گه میه وان به نه چه سی تاکه که سی؟ سیزار ئه و فانیله مه ره زه ی له کوئی بوو؟ ده بی له عه مبار سمیلی کیتی چه ور کردی؟ ده نا فانیله ی وای له کوئی ده ست ده که وێ؟

شۆخۆف چونکه ئه مرۆ به بی نان تیشتی کردبوو و شیوه که شی سارد ببۆوه، هه ر قوو په ی زگی ده هات. بۆ ئه وهی که لکه له ی خواردن له سهری خۆی بباته ده ری، ئوردوو گای له بیری خۆی برده وه فکری له نامه یه ک کرده وه که قه رار و ابوو ئه مرۆ سه به ی بۆ به مه له که ی بنووسی.

قه تاری زیندانییه کان به پێش کارگی دارتاشیدا، که خۆیان دایانابوو، تپه په ری. به بهر ده م گوندی کریکارانی نازادیشدا رهت بوو (که ئه ویش هه ر به ده ستی خۆیان چاک کرابوو) و له یانه ش تپه په رین، (خانوی یانه ش ده ستر کردی زیندانییه کان بوو، له یه که م به ردی بناغه وه تا ورده کاری و سپی کردنه وهی دیواره کان، به لām ته نیا کریکارانی نازاد

له وێ چاویان له فیلم ده کرد). ریزه که روو له با، ریگی پیده شتی گرت بهر. باز نه ی سووری خۆر ئاسوگی هه مبه ریانی رووناک کردبووه. تاقه دار تیکیش له ده ور به ریان نه ده بینرا. تا چا و هه ته ری ده کرد پزووی سپی و یه کده ستی به فر بوو.

سالی تازه، ١٩٥١، ده ستی پیده کرد و شۆخۆف ئه وسال ده یتوانی دوو نامه بۆ که س و کاری بنووسی. مانگی ژووئییه دوا نامه ی نووسی بوو و له مانگی ئۆکتۆبه ردا وه لāmی بۆ هاتبووه. له «ئوست- ئیژما» دا بو ده ستوره که جودا بوو. هه ر مانگه و ده تتوانی نامه یه ک بنووسی، به لām له نامه دا چت هه بوو بینووسی؟ شۆخۆف له «ئوست- ئیژما» ش له و یه ک دوو نامه یه ی لیره له سالدا ده یتوانی بینووسی، زیاتر بۆ ژنه که ی نه ده نووسی.

شۆخۆف رۆژی بیست و سیتی ژووئینی سالی ١٩٤١ له مالتی وه ده رکه وتبوو. به ره به یانی رۆژیکی یه ک شه مه بوو، خه لک پۆل پۆل له کلێسه ی «پۆلۆمنیا» را ده گه رانه وه و باسی هه لاییسانی شه ریان ده کرد. له پۆستخانه هه والی شه ری بیستبوو. له «تیمنی نۆقۆ»، ئه و گونده ی ئه وێ ده ژیا، تا پێش جهنگ که س را دیۆی نه بوو، به لām ئیستا بۆیان نووسی بوو که له مالتی هه موو گوندییه کاند را دیۆیان دامه زاندوون که هه میشه باس و هه رایانه. نامه نووسی نی ئیستا وه ک ئه وه و ابوو به ردیک با و ئیژه نپو بیریکی قوول. به رده که ت له بی ره که داویشت، به لām هیچ سه دایه کی نه بوو، باسی ئه وه که له ته ک کام ده سه ته دای و سه رده سه ته که ت چتۆ که سه یکه، به چ که لکی ئه وان ده هات؟ ئیستا پیاو قسه ی له گه ل ئه و کیلگاسه لا تقییه پتر بوو، نه ک له گه ل به مه له که ی.

ئه وانیش سالی له وه لāmی ئه و دوو نامه یه زیاتر پیتیان نه ده نوو سرا یه وه و پیاو به و شیوه یه ئاگا داری حال و بالیان نه ده بوو. به رتیه به رتیکی نوێ هاتبووه کۆلخۆزه که یان، به لām خۆ ئه وش هه والیکی نوێ نه بوو! کۆلخۆزه که یان له گه ل زه ویی کۆلخۆزه کانی ده ور به ریان تیکه ل کردبووه. هه موو سالی ئه و به زمه بوو، هه موو شتیکیش ده هاته وه سه ر حوله مه ره سه یه که ی جارن. یانژی ده یان نووسی گوندییه ک به شه کاری خۆی رانه په راندوو و زه وی و زا ره تاییه تییبه که یان له کردۆته وه هیکتار و نیو پک، بابایه کی دی هه موو زه وییه که یان له ئه ستاندۆته وه.

ئەو شتەى شۆخۆف سەردەرى لى دەرنەدەردى ئەو بوو ژنەكەى لە نامەكانىدا يەك وشەشى لەبارەى ئەو كەسانەو نەدەنوسى كە تازە ھاتبەنە كۆلخۆزەكەيان. لە سەردەمى جەنگەو تە ئىستا يەك كەسىشىيان لى زىاد نەبىو. ھەموو ھەرزەكارەكانىيان بۆ كارى كارخانە و كانگای زوخال رەپىچەك دابوون. نىوہى پىساوان لەشەر نەگەرپاىوونەو ئەوانەى ھاتبوونەو ھەش چ قازانجىكىيان بۆ كۆلخۆز نەبوو. لە كۆلخۆز دەژيان و لە شوپىنى تر كارىيان دەكرد. لە پىساوانى گوندەكەيان تەنيا «زاخار فاسىلىچ»ى سەرۆكى كۆلخۆز و «تىخۆن»ى دارتاش مابوونەو كە تەمەنى تىخۆن ھەشتا و چوار سال بوو. بە پىرى ژنى ھىنابوو و بەو تەمەنەو بىوہ بابى چوار مندالان. ئەو ژنانەى ھەر لە سەرتاوە واتە لە سالى ۱۹۳۰ يەو لەوئى كارىيان دەكرد، كاروبارى كۆلخۆزىيان ھەلدەسووپاند.

شۆخۆف لە كاروبارى ئەو كەسانە نەدەگەبى كە لە كۆلخۆز دەژيان و لە شوپىنى تر كارىيان دەكرد. شۆخۆف ھەم لە كىلگەى تايبەتى و ھەم لە كىلگەى ئىشتراكىدا كارى كردبوو، بەلام ئەمەى بۆ نەدەچۆو سەرىك كە چۆن دەبى جووتبارىك لە گوندەكەى خۆى كار نەكا. ئاخۆ چۆرە كارىكى وەرزىيان ھەبوو؟ وەردەوالەيان دەگىرا؟ ئەدى كى دروینەى گىباى دەكرد؟

ژنەكەى لە نامەدا بۆى نووسىبوو لەمىژە كارى وەرزى دەست ناكەوئى. كەس ئىستا كارى دارتاشى ناكە - خەلكى گوندەكەيان بەو پىشەى بە ناوبانگ بوون - ئىستا كەس سەبەتان ناچى، چونكە لە رمىن كەوتوون. خەلكى ئاواى فىرى پىشەى كى نوئى بىوون، ئەوئىش نەخش كردنى مافوور بوو كە كارىكى ئاسان و بى گرفت بوو. پاش تەواو بوونى شەر گوندىيەك نەخشەى كى مافوورى لەگەل خۆى ھىنابوو و ئىتر بۆخۆى پى ئەنگرپاىو. ھەموو رۆژى تاقمىكى تر دەستىيان بەو كارە دەكرد و خەلكى ئاواى چاكى لى كارامە بىوون. دەستىيان بەتال بوو و سالى تەنيا مانگىك، لە وەرزى خەلە و خەرمان و داخستنى تفاق بۆ كۆلخۆز سەرقال بوون. مۆلەتى ئەوئىيان لە كۆلخۆز وەردەگرت كە يازدە مانگەكەى ترى سال، بەبى دانى پىتاك، بۆ خۆيان كار بكەن. سەرانسەرى ولاتىيان دەپىئا و بۆ ئەوئى و خەتتىيان بۆ بگەرپىتەو سوارى فرۆكەش دەبوون. بە فرۆشتنى ئەو مافوورانە ھەزاران رووبلىيان دەست دەكەوت. بۆ نەخش كردنى ھەر مافوورپىك پەنجا رووبلىيان وەردەگرت و گوايە ھەر مافوورەو سەعاتىكى پىتە دەبوون. ژنەكەى ئاواتى ئەوئىو رۆژىك لە رۆژان ئەو بگەرپىتەو و خەرىكى نەخش كردنى مافووران بى. ئەوئى لەو

ھەژارىيە رزگارىيان دەبوو. مندالەكانىيان دەناردنە فىرگەى پىشەى و لە باتى ئەو كۆلىتە كۆن و چەپرەكەى تىبىدا دەژيان، خانوويەكى نوئىيان دەكردى. ھەموو نەخش كەرەكان بىوونە خودان خانووبەرەى نوئى. لەو ماوەىدا نرخی خانوو دوو بەرامبەر بەرز بىوئە، خانوويەك لەسەر رىگای قەتار پىنچ ھەزار رووبلى ھەلدەگرت.

شۆخۆف لەوئامدا بۆى نووسىبوو من چوزانم مافووران نەخش بكەم؟ لە ھەموو تەمەنى خۆيدا تاكە جارىكىش فلچەى بە دەستەو نەگرتبوو. باشە ئەو مافوورانە دەبى چ توحفەى يەك بن؟ چ نەخشىكىيان لەسەر دەكەن؟ ژنەكەى وەلامى دابۆو دەست و پى سپىلكەش ئەو ئىشەيان لەدەست دى. ھەر ھىندەى دەوئى كلىشەكە لەسەر مافوور دابىتى و كونەكانى بە رەنگ پر بكەيەو. سى جۆر نەخش ھەبوون. نەخشىك كە پىيان دەگوت «تروىكا» وینەى فایتوونىك بوو، ھەوسارىكى لەسەر بوو و سى ھەسپ بە لغاوى جوانەو رايانەكىشا. نەخشىكى دى وینەى كەلەكىتوبىەك و نەخشەكەى ترىش لە شكلى فەرشى ئىرانى بوو. ھەر ئەوئەندە نەخشانە بوون، بەلام خەلكەكە پى قایل بوون و لە ھەوا دەيانقۆزتنەو. مافوورى ئەسل نەك بە پەنجا رووبل بەلكو بە ھەزاران رووبلىش لە كرپن نەدەھات. شۆخۆف مەراقى بوو دانەبى لەو مافوورانە بە چاوى خۆى ببىنى.

ئەو ھەموو سالى ژيانى زىندان و ئوردوگا، ئىشان دنيسۆفچى وا راھىنابوو بىر لە داھاتووى خۆى نەكاتەو، بىر لە سالىكى دى نەكاتەو. لە خەمى بارى گوزەرانى بنەمالەكەيدا نەبى. كاربەدەستانى سەرەو بۆخۆيان مشورى ھەموو شتىكىيان دەخوارد، ئاوا پىياو ئاسوودەتر بوو. زستان دواى زستان و ھاوین دواى ھاوین رادەبردن و ھىشتا دەبوو گەلىك سالى دىكەش لە بەندىخانەدا بى. بەلام كەلكەلەى ئەو مافوورانەى لە مىشكى نەدەچوہ دەرى.

پىندەچو رىگايەكى ئاسان و نەرخەيانى پارە پەيدا كردن بى و رەنگە وا باش بى ئەوئىش بىتە سەر خوى خەلكى گوندەكەيان. بەلام ئىشان دنيسۆفچى لە دلەو ھىچ كەفى بەو كارە نەدەھات. ئەو كارى كەسانى بىقوونەبان بوو، ئەوانەى دەيانزانى سمىلى چ كەسىك چەور بكەن. شۆخۆف چل سال لە تەمەنى رابردبوو، نىوہى ددانەكانى كەوتبوون و سەرى رووتابۆو بەلام لە ماوەى ئەو چل سالەدا نە بەرتىلى دابو بە كەس نە بەرتىلىشى لەكەس وەرگرتبوو. تەنانەت لە ئوردوگا فىرى ئەو تەلەكەى نەبىو.

دراویک هەر وا به ئاسانی پهیدا بئ پووشیک ناهینتی و چیتزی ئه و پاره یه ی نییه پیاو به ئاره قی نیوچاوانی پهیدای بکا. ئه وه راسته که ده لئین «ئهو ی با بیهینتی هەر باش دهیبا». هیشتا له دست و مه چه کی خو ی راده دی کار بکا. ئه گهر روژیکی لیره زرگار ببا، هیچ پیشه یه ک وه ک دروست کردنی سو یه نه بوو. سو یه و مه نجه ل و تاوه ی چاک ده کردنه وه. به للام ئه گهر پاش نازاد بوون له مافی هاوولاتیه تی بیسه ش بکن، ناتوانی له هیچ جیگایه ک کار بدوژیته وه و نایه لئ بگه ریته وه زیده که شی، ئه وده م له وانه بوو بو ئه وه ی له برسان نه مرئ، به ناچاری روو بکاته کاری نه خشکردنی مافووران.

قه تاری زیندانییه کان گه بشتیوه پیش پازگای کارگه ی بیناسازی و له وئ راوه ستا. بهرله وه ی بگه نه ویستگه ی کاره با دوو پاسه وان به پالتوی که وئ درێژه وه له زیندانییه کان هه لپران و به ره و بورجی دیده وانی که له ملاو ئه ولای گو په پانه که بوون، وه رئ که وتن. زیندانییه کان ته نیا کاتی ده یان توانی پی بنینه ناو گو په پانه که وه که پاسه وانه کان له بورجه کان بان. ئه فسه ری پاسه وان به خو و چه کی شانیه وه چوه پازگا. سو یه ی پازگا یه ک به لووله، دوو که لئ لی دهاته ده رو به هه وادا بلاو ده بووه. شه وانه کریکارێکی نازاد، بو کیشکی که رسته کانی بیناسازی، له پازگا ده خه وت.

بازنه ی گه و ره و سووری خو زه تاو له دووره وه، له و په ری عه ردی کارگادا سه ری له نیو خه رمانه یه ک له ته مومژ و ده در نابوو و به تیشکی لاته ولاتی خو ی سه رانسه ری ئه و گو په پانه ی، به تیلبه ند و ده روازه کانه وه، رووناک کردبوو. ئالیوشا که له کن شوخو ف راوه ستابوو، ته ماشایه کی خو ری کرد و روخساری گه ش بووه. بزیه کی هاته لیوان. ده موچاوی چرچ و لۆچ ببوو؟ یه کشه مان له گه ل باپتیه سته کانی دی ویردیان ده کرد. ئه مانه به ژبانی ئوردو وگا سه خله ت نه بوون و رووی خو یان گرژ نه ده کرد.

په روکی ده موچاوی شوخو ف، له ریگایه به هه لمی هه ناسه ی ته ر ببوو و ئیستا وه ک پارچه سه هو لیک به ده موچاویه وه به ستبوی. دایخزاند و له ملی کرد. پشتی له با بوو. هه ستی به سه رما نه ده کرد، به للام ده سته کانی له وه ده سته وانه ته نکانه دا کو ل ببوون و که له موستی پی پی چه په ی له گو چوو بوو. چه که می قاچی چه په ی له بهر یه ک چوو بوو و کونی تییبوو. تا ئیستا دوو جار به ره که ی دروو بووه.

بروسکی له پشتی وه ستابوو، تا نیو شانی، چلی ده دان. چۆن کاری پی ده کرا؟ چاویتی که به ده ورو به ری خویدا گیترا. له داوه ی ریزه که چاوی به سه رده سته که وت. تیورین پیاویتی که چوارشانه ی ده موچا و پانه که له بوو. کابرایه کی مرو موچ بوو و رووی خو شی پیشانی که سه نه ده دا. به للام هه میشه له خه می قووت و زه وادی ئه فرادی ده سته که یدا بوو. دوو م خولی زیندانی ده کیشا. عومرێکی له گرتووخانه رابواردبوو. هیچ شتیکی زیندان نه بوو نه یزانی و نه ییدی.

له ئوردو وگا، سه رده سته هه موو که سی مرو بوو. سه رده سته ی چاک له باوک باشت بوو. به للام ئه گهر له داوی یه کی له ناجسنه کانیان هه له نگوتبای ملت به هه ش ده بوو. شوخو ف له ئوردو وگای «ئوست-ئیژما» وه تیورینی ده ناسی. به للام له وئ به رده ستی وی نه بوو. کاتی به ندی ۵۸ به روکی ئه وانیشی گرته وه و له ئوردو وگای ئاساییه وه گو تیزراوه ئوردو وگای تابیه ت، تیورین بو ده سته ی خو ی هه لیژارد. شوخو ف قه ت رانه کیشرا بووه به رده م فه رمانده یی و به شی به رنامه ریژی و لای سه ره ره شتیار ی کارگه و ئه نداز یاره کان. سه رده سته خو ی مشووری گشت ئه و کارانه ی ده خوارد. وه ک کبو سینگی خو ی بو کردبوونه قه لغان. چاویتی که هه لته کاندبا یان به قامک ئامازه یه کی کردبا به س بوو بو ئه وه ی هه ر کاریکی گوتبای به دل و داو بو ی ئه نجام به دی. له ئوردو وگا ده کرا ئه وی پیت خو شه کلاوی له سه ر بنی، به للام حیسابی تیورین جو ی بوو. ئه وه تاقه ریگای مانت بوو.

شوخو ف به ته مابوو لپی بپرسی هه ر ده چنه وه جیگاکه ی دوینی یان بریار وایه له شوینیکی تر کار بکن؟ به للام نه یده ویرا فکری تیورین ئالوز بکا. تازه مه ترسیی کارکردن له کو مه لگه ی ئیشتر اکییان له کو ل ببوو، ئیستا بیگومان تیورین به راوردی به ره هه می ئه و کاره ی ده کرد که ده بوو بیکن. جیره ی خو راک ی پینج روژی داها توویان هه ر به و به ره هه می کاره وه به ند بوو.

ده موچاوی تیورین که میک گرو ی بوو. روو له با، راوه ستابوو و هه ر په کیشی پی نه ده که وت. پیستی سوور و ئه ستووری ده موچاوی هه ر له مووره ی دار به روو ده چوو.

زیندانییه کان ده ستیان لیک ده خشاندن و پییان له عه رزی ده کوتان. بایه که نه یده خست. ویده چوو پاسه وانه کان هه ر شه ش بورجی دیده وانییه کانیان گرتن. به للام هیشتا

روخسه تی چوونه ژووریان نه دابوونی. (تەشقه له و گریشەیان نه دەبرایه وه).

به لّام هاتن! تەرح و دیداری سەرۆکی پاسه وانه کان و موفه تیشیک له پیش پارگاوه پهیدا بوو. هەر کام به رهو لایهکی دهروازه که چوون و کردیانه وه.

«به پینج ریز، ری، بکه ن!»

زیندانییه کان ده تگوت له بهر ده میاندا سان ده بینن. که له دهروازه که تیده په رین، بی ئەوهی پینان بگوتری، هەر کهس وه دوای کاری خۆی ده کهوت.

دیوار به دیواری پارگاوه، نووسینگه ی کارگا بوو. سەرپه رشتیاری کارگا له وێ راوه ستا بوو و بانگی سەرده سته کانی ده کرد. یه کێ له سەر کرێکاره کان تهره سیتی «دیر» ناو بوو، گه وادیکی هه ژده عه یار، هاته لایان. بۆخۆشی زیندانی بوو، به لّام وهک سه گی هار قاچ و قولی زیندانییه کانی ده گرت.

کاتژمیر هه شتی به یانی بوو. له وانه شه هه شت و پینج ده قه، (ماتۆری کاره با چهند چرکه له مه و پیش فیکه ی لیدابوو). پاسه وانه کان به وردی ناگاداری ئەوه بوون زیندانییه کان خۆ له کار نه بویرن و بۆ خۆ گهرم کردنه وه له که لپن و په سیواندا خۆ مه لاس نه دهن. به لّام جارێ، رۆژێکی دووردریژیان له بهر بوو و کهس گوتی نه ده دانی. هەر که ده گه یشتنه ناو عاردی کارگا، له کوته داران ده گه ران. به دزیی پاسه وانه کانه وه ئەو دارانه یان بۆ سۆیه ده برده نه وه ئۆردووگا.

تیۆرین به پاقلۆی یاریده ده ری گوت له گه لێ بچیته نووسینگه. سیزاریشیان له گه لّ چوو. سیزار پیاویکی سه نگین بوو. هه مو مانگان دوو جار له ده رپرا شتی بۆ ده هات و کیتی پێ خۆش با چاوی پیده کهوت. سکر تیرتکی ئاسایی بوو و له به رده ستی کابرایه کدا که پلانی کاری ده نووسی، کاری ده کرد.

ئه فراده که ی تری ده سته له چاو ترووکانیکدا په رش و بلاو بوون.

خۆره تاوی سوور، له وه پهری گۆره پانی کاکي به کاکي کارگادا، له بن په رده یه ک ته مو مژه وه سه ری وه دره نابوو. به فر قالبی خشتان و دیواری نیوه دانراوی دا پۆشیبوون. هیندییک له ولاتر مه لّعه شکاویک ده بینرا. پیمه ریه کیش له سه ر کۆمابه ک ئاسنه واله که وتبوو.

لیره وه لوی زه بیان هه لّقه ندبوو و ئەو ناوه پر له قولکوه و چال بوو. خانووی ته عمیرگا هەر مابوو سه ری بگیری و له وپوه خانووی ویستگه دیار بوو که تا نهومی دووه می دانرابوو.

تا چاو هه ته ری ده کرد زیرو حیک به دی نه ده کرا. ته نیسا شه ش پاسه وانه که له بورجی دیده وانییه کاندا ئیشکیان ده گرت و چهند که سیتیکی له پیش نووسینگه لیک خر بیوونه وه. بۆ زیندانی، ئەو کاته باشترین کاتی رۆژ بوو. ده یانگوت سه ره رشتیاری کارگا شه وی دی کردبوویه هه را که بۆچی به ری به یانان زوو پلانی کار ناده نه سه رده سته کان. به لّام ئەو هه راو هوریا به ی به خۆیایی بوو. له شه ویتکدا هه موو پلان و به رنامه کان ده بوونه وه خشه خش.

که واته هیشتا زیندانی ئەو ده رفه ته که مه ی به ده سته وه مابوو. له و ماوه به دا که کار به ده ستان سه رقالی مشتومر بوون، پیاو ده یوانی په نایه کی چۆل بدۆزیته وه و به ئاسووده بی لینگ لێ راکیشی. بۆ بیگاری که رانه، کات زۆر بوو. خۆ نه گه ر په نا سۆیه که ت وه رگیر که وتبا قیمه تی ته واو نه ده بوو. ده تتوانی پی پیچه کان دابکه نی، گه رمیان که یه وه و بیانه ستیه وه. به و شپوه یه تا ئیواری پیت گه رم ده مانه وه. به لّام نه گه ر سۆیه ش نه با، دیسان ئەو دانیشتنه بۆخۆی دنیا به کی دینا.

ئه فرادی ده ستی سه د و چوار چوونه خانووی ته عمیرگا که پایزی په نجه ره یان تیگر تبوون. ده ستی سی و هه شتیش بلوکی بۆ ده برین. چهند دانه یه ک له و بلوکانه لی ره وه لوی له قالباندا که وتبوون و چهند دانه یه کیش به قیته وه دانرابوون. شیشه ئاسنه کانی ش له و گۆره بلاو بیوونه وه. بانی ته عمیرگا به رز بوو و عه رزه که شی پارچه زه وییه کی ره ق و رووت بوو. گه رم دا هینانی ئەسته م بوو، به لّام به هه ر فیلییک بی گه رمیان دا هینابوو و بۆ ره ژیش په کیان نه ده کهوت. ره ژێ بۆ خۆ گه رم کردنه وه ی ئەوان نه بوو، به لّکو بۆ به ستنی قالبی کۆنکریته کان، ئەوه ندی پیو سستیان با، ده یاندانی. (تین پیوکیکی لیبوو و یه کشه مان، ئەگه ر زیندانییه کان کاریان نه کردبا، یه کێ له کرێکارانی نازاد نه یده هیشته سۆیه که بکوژیته وه.)

هه لّبه ت ده ستی سی و هه شت ده وری زۆپاکه یان دابوو و پی پیچه کانیان گه رم ده کردنه وه، به لّام چاویان ده ری! پیاو قوژنیکیکی له و خانوه وه گیر که وتبا هه ر چاک بوو.

شۆخۆف له سه‌ر قالبه‌دارتیک دانیشته و پالی وه دیواری دا. به‌و شه‌رواله دووبه‌ره‌وه کوژی مابوو له‌سه‌ری دانه‌نیشته‌یی. که پالی به دیواره‌که دا، پالتوو که‌وایه‌که‌ی به له‌شیه‌وه نووسان و، شتیک له‌لای چه‌په‌ی سینگی له سه‌ر دلای ئاگای کرد. له‌ته نانه‌که‌ی جیره‌ی به‌یانی بوو که بۆ فراقینی هه‌لگرتبوو. هه‌میشه نانی زیاده‌ی له‌گه‌ل تیشته ده‌خوارد. به‌لام ئه‌ورۆ تیشته‌که‌ی به‌بج نان خواردبوو و ئه‌و ده‌ست پتوه‌گرتنه‌ی به‌خۆپایی بوو. له برسان زگی تیک قوو‌پابوو و، حه‌زی ده‌کرد هه‌رله‌وێ له‌و قوژینه‌که‌رمه‌دا نانه‌که‌ی وه‌به‌ر گازان بدا. هه‌یشتا زۆری بۆ نیوه‌پۆیه مابوو، پینج کاتژمیر.

برووسکه‌که‌ی پشتی ئیستا هاتبووه لاقه‌کانی و نه‌یده‌توانی بیانبزیوێ. بریا توانیبای بجینه‌ په‌نا سو‌یه‌که.

ده‌ستکیشه‌کانی له‌سه‌ر ئه‌ژنۆی دانان. دوگمه‌ی پالتۆکه‌ی کردنه‌وه. رووبه‌نده سه‌هۆل به‌ستوه‌که‌ی له ملی کرده‌وه، قه‌دی کرد و له به‌رکی شه‌رواله‌که‌ی راکرد. ئینجا نانه‌که‌ی که ده نیو په‌رۆیه‌کی خاوتینی وه‌رگرتبوو، له سه‌ر کۆشی راگرت تا ورکه‌ی لێ هه‌لنه‌وه‌رپه‌ته سه‌ر عه‌رز، قه‌پالته‌یه‌کی لیدا و سه‌بر سه‌بر ده‌ستی به‌ جوینی کرد. نانه‌که‌ی ده نیو دوو په‌رۆیان نابوو و به‌ گه‌رمای له‌شی خۆی نه‌یه‌تیشبوو سارد بیته‌وه. هه‌یشتا گه‌رم و نه‌رم بوو.

له ئۆردوگا زۆر جار بیری له‌وه ده‌کرده‌وه که له گونده‌که‌یان خه‌لک چهند زۆریان خواردن ده‌خوارد! تاوه تاوه په‌تاته و به‌ مه‌نجه‌لان «کاشا»^(٧) و پیشتریش به‌ مه‌جوعمان قاوومه‌یان له‌سه‌ر سفره‌ داده‌ناو تا زگیان ده‌قه‌لشی شیریان ده‌خوارده‌وه. شۆخۆف له ئۆردوگا بۆی ده‌رکه‌وت که به‌ راستی ئه‌وه دابوده‌ستووری خواردن نییه. پیاو ده‌بێ به هه‌موو هۆش و گۆشی خۆیه‌وه خواردن بخوات. وه‌ک ئیستا، که نانه‌که‌ی به‌ گازی ورد ورد ده‌پچری، به‌ زمان له‌ناو ده‌میدا ده‌بسو‌راند و لێی ده‌گه‌را جوان به‌نجینی و بخووسی، جا بزانه ئه‌و نانه ره‌ش و برش و فه‌تیره چ تام و له‌زه‌تیکی هه‌بوو. له‌وه هه‌شت ساڵ و چهند مانگه‌ی به‌ندیخانه‌دا بلێی هه‌یشتا ژه‌مه نانیکی تیر به‌ زگی خۆی خواردبێ؟ نا، هه‌رگیز، به‌لام بۆ پاروو نانیکی نه‌مر نه‌ژی چه‌ندی ئاره‌ق رشتبێ؟

شۆخۆف سه‌رقالی خواردنی نانه‌که‌ی بوو و به‌ته‌نیشته‌یه‌وه، هه‌ر له‌و قولینچه‌که‌ی خانووه‌که‌دا ئه‌فراده‌که‌ی تری ده‌سته‌ی سه‌دوچار دانیشتبوون.

ئوستونیا‌یه‌کان، وه‌ک دوو برای له پشتی، له‌سه‌ر بلۆکیک دانیشتبوون و پیکه‌وه جغاره‌یان ده‌کیشا. هه‌رتکیان که‌له‌گه‌ت و قژ بۆز بوون و لووتیان قه‌لانگی و چاویان گه‌وره‌ بوون. ده‌تگوت سیوێکن که‌رت کراون. سه‌رده‌سته قه‌ت لێکی هه‌لنه‌ده‌پین. هه‌رچی وه‌ریانگرتبا پیکه‌وه به‌شیان ده‌کرد، ته‌خته‌کانیشیان به‌ ته‌نیشته‌یه‌که‌وه بوون. له نیو ریزدا، کاتی سه‌رژمیری، یان شه‌وی که‌ ده‌چوونه‌وه خه‌وگه، دا‌یه پیکه‌وه سرتوخورتیان بوو. ده‌یانگوت یه‌که‌میان ماسیگر بووه‌و ئه‌وی دی که می‌مندالیک بووه، به‌ر له‌ هاتنه سه‌ر کاری حکومه‌تی شو‌راکان له ئوستونیا، دایک و باوکی ده‌یه‌نه سوید، به‌لام دواتر به‌ دلخوازی خۆی ده‌گه‌رپه‌ته‌وه ئوستونیا تا له زانکۆ بخوینێ.

ئیستا وای لینه‌اتوه ده‌لین گرینگ نییه پیاو له کۆتیا هاتبێ، هه‌موو شوینتیک چاک و خراپی لێن. به‌لام شۆخۆف له‌وه هه‌موو ئوستونیا‌یه‌ی دیتبوونی، قه‌ت تووشی به‌کی وا نه‌بوو خراب بێ.

هه‌روا له‌سه‌ر بلۆک و قالبه‌کان، یان له‌سه‌ر زه‌وی دانیشتبوون. به‌یانیان مرۆ تا‌قه‌تی قسه‌کردنی نه‌بوو. هه‌موویان قرو قه‌پیان لێکردبوو. فتیوکۆفی شه‌ره‌خۆر لو‌تیچیکی قوونچه‌که جغاره‌ کۆ کردبوونه‌وه (قوونچه‌که جغاره‌ی له‌ ناو به‌لغه‌میشدا دیبا، ده سه‌ریه‌وه نه‌ده‌چوو) و خه‌ریک بوو تووتنه‌کانی به‌تال ده‌کردن و له‌ کاغه‌زێکی وه‌رده‌په‌چان. فتیوکۆف له «ده‌ری» سێ مندالی هه‌بوون، به‌لام له‌ کاتی گیرانیدا دادگا به‌ شیای پله‌ی باوکیه‌تی نه‌زانیبوو و منداله‌کانیان لینه‌ستاندبوون، ژنه‌که‌شی می‌ردی کردبۆوه. له‌ده‌ری که‌سی نه‌بوو شتی بۆ بنی‌ری.

گه‌میه‌وان که هه‌روا خه‌سه‌ی دا‌پۆیه، هاواری کرد:

«ئه‌وه چ ده‌که‌ی؟ ئه‌و پاشه‌رۆکه گه‌ندو گوا‌یینه‌ت بۆ خپ کردوونه‌وه؟ سفلیس ده‌گری ها! فری‌یان ده!»

گه‌میه‌وان وا راهاتبوو به‌ سه‌ر خه‌لکا بقیژتی و فه‌رمانان بدا. به‌لام فتیوکۆف گوتی نه‌دا‌یه. گه‌میه‌وانیش که‌س شتی بۆ نه‌ده‌نارد.

ئینجا فتیوکۆف به‌ پیکه‌نینه‌وه -چه‌ند ددانی که‌وتبوون- رووی له‌ گه‌میه‌وان کرد و گوتی: «راوه‌سته جه‌نابی گه‌میه‌وان، با هه‌شت ساڵان بکیشی، بۆ خۆت له‌وه خراپتر ده‌که‌ی. لێره له‌ تو‌شمان که‌لله‌ره‌قتر دیون.»

ئەو قەسەییە فیتیۆکۆف زیاتر لە سەر خۆی راست بوو. گەمیەوان رەنگبوو جارێ وای لێبەسەر نەبێ.

سینکا کلیششین گوتی: «چ بوو؟ چ بوو؟» سینکا گوتی گران بوون و باش گوتی لە قەسەکانیان نەدەبوو. پیتی و ابوو لەبارە کیشەیی بەیانی گەمیەوانە دەدوین. گوتی: «نەدەبوو بەو شێوەیە بە سەریاندا بنەڕینی.» بە پەرۆشەووە سەری راوەشان و گوتی: «زۆر گرینگ نەبوو.»

سینکا مەزۆیەکی کەمدوێ بوو، ژبانیکی تالی رابواردبوو. سالی چل و یەک پەردەییەکی گۆچکەکی درابوو. ئەو دەم لە بەندیخانەیان کردبوو، بەلام هەڵاتبوو. ئینجا ئەلمانییەکان گرتبوویان و پاشان نارادبوویانە «بوخوالد». لە ئۆردوگای بوخوالد بە مۆجیزە زیندوو ماو ئیستا و لێرە، بێدەنگ و بەستەزمان روژانی بەندیخانەیی تێپەر دەکردن. سینکا دەیگوت «زیندانی ئەگەر هەر بنیتهووە سەری بە هەش دەبێ.»

راستی دەکرد. واک چاک بوو پیاو دەست بە کلاوی خۆیەو بەگرێ و خەریکی کاری خۆی بێ. ویستبات کە لەو کیشی بەکە ئیستۆ و گردەرانیان هورد دەکردی. ئالیۆشا دەموچاوی لەنێو لە پێ دەستان گرت. نزای دەکرد.

شۆخۆف نانەکەیی هەموو خوارد. بەلام لێوارەکانی کە لە هیلال دەچوو، هیشتەووە. بۆ لێستەووەی بنی هەور هێچ ملاکیک لەو پەلکە نانە باشتر نەبوو. بۆ فراقین لە پەرۆیەکی وەرپێچایەووە لە گیرفانی لاتەنیشتی نا. قۆچەکانی داخستەووە. ئیستا بۆ هەر جێیەکیان لێخوڕیبیان سازو تەیار بوو. بەلام ئەگەر دیسانیش وە درەنگی کەوتیان باشتر بوو.

ئەفرا دی دەستەیی سی و هەشت هەستان. چەند کەسیکیان چوونە سەر لێکدەری چیمەنتۆ. چەند کەس چوونە دەری بۆ ئەو ئاوی بێن. ئەوانی دیکەش دەستیان بە دروست کردنی تۆری شیشە ئاسنان کرد بۆ کۆنکرتیتی موسەلەحە.

تیۆرین و پاڤولۆ دیار نەبوون. هەرچەند بیست دەققە پتر نەبوو دانیشتبوون و لەو روژه کورتانەیی زستانیشدا تا سەعات شەش زیاتر کاریان نەدەکرد، بەلام بۆ ئەفرا دی دەستەیی سەد و چوار خۆگنخاندنی وادەرەفت بوو و شتی واکەم بووزی دەخوارد. دەتگوت دەمەو ئیوارەییە.

کیلگاسی لاتقی هەناسەییەکی هەلکیشاو گوتی: «زۆر لەمیترە نەیکردۆتە تەمومژ.» کیلگاس پیاویکی کولمە تالی قەلەو و بە کەیف بوو. لەسەری روویی: «ئەو سالی یەک جاریش نەیکردە تەمومژ! ئەو چ زستانیکە؟»

هەندیکی تر بە ئاخذاخەووە گوتیان: «ئەری.. تاقە یەک جاریش.. تاقە یەک جاریش..»

کە لەو ناو دەبوو تەمومژ، پاسەوانەکان نەدەوێران لە خەوگەیان بێننە دەری، نەخوازەلا کاریان پێ بەکن. ئەگەر لە خەوگەووە بۆ چیشتخانە پەتیکیان رایەل نەکردبا، لە تۆف و بارندا مەرو رێگای لێدەگۆرا. خۆ ئەگەر زیندانیی رێ گوم کردوو لە سەرمان رەقیش هەڵاتبا، کەس بە هانایەووە نەدەچوو. بەلام ئەگەر زیندانی هەلاتبا چیبیان دەکرد؟ جاروبار ئەووە رووی دەدا. تۆفان گێژەوی بە بەفر دەکرد و رە هەوای دەخست کە نوا نوا دەکەوتە سەر زەوی و جاری و ابوو بەرزایی ئەو نوایانە رەسەر تێلدروووەکان دەکەوت، هیندیک زیندانی بە سەریدا دەریاز دەبوون، بەلام نەیان دەتوانی زۆر لە ئۆردوگا دوور بەکەوونەووە.

کە بە وردی بێرت لێدەکردەووە، دەردەکەوت تەمومژ زۆریش بە قازانج نەبوو. زیندانییەکانیان لە خەوگەدا حەپس دەکردن. رەژوو درەنگ دەهات و خەوگە بەرە بەرە دەبوو سەرسرخانە. ئاردیان لێدەپرا و نانیش دەچوو پشتی شیران. خواردنی گەرمیان مەگەر بە خەون دیبا. کاربەدەستان پەکیان پێنەدەکەوت ئاخۆ تەمومژ چەندە دەخایەنی، یەک دوو روژیان حەفتەییەک، چونکە وەبەر روژانی پشوووانیان دەخستن. ئەوجار زیندانی دەبوایە بە بارتەقایی روژانی تەمومژاوی، یەکشەمان کار بەکا.

بەو حالەشەووە زیندانییەکان مەگیرانییان لە بەفر و تەمومژ دەکرد و دەپارانەووە بباری. دەگەل هەر سەروە بایەک گشتیان چاویان لە ئاسمان دەبری: «خۆزگە باراندبا، چاکیشی باراندبا!» مەبەستیشیان بەفر بوو. بەلام خەیاڵیان خاوبوو. زۆرەیی وەختان بارنیکی دەکردو نەیدەکردە تۆفان.

یەکی لە زیندانییەکان ویستی بچیتە پەنا سوێی دەستەیی سی و هەشت، بەلام وەخۆیان نەکرد و گەرایەووە. تیۆرین هاتەووە. رووی گرژ بوو. دیار بوو کاریک هەییە و دەبێ زوو دەستی پێبکەن.

تیۆرین چاویکی به ده‌وروبه‌ری خۆیدا خشانند و گوتی: «زۆر باشه، هه‌موو لیڤه‌ن؟» سه‌رژمێری نه‌ده‌ویست. ئەفراڤ له‌وێ به‌ده‌ر، له‌کوێ بوون؟ به‌ په‌له‌ ده‌ستووری کاره‌کانی دانێ. به‌ ئوستونیا‌یی‌ه‌کان و کلێششین و گۆچیکی گوت که لیڤه‌ری چیمه‌نتۆکه‌ بیه‌نه‌ وێستگه‌. ده‌رکه‌وت کاری ده‌سته‌ ته‌واو کردنی خانووی وێستگه‌یه‌ که له‌ پایزه‌وه‌ به‌ نیوه‌چلی مابۆه‌. دوو که‌سی ره‌گه‌ل پاڤولۆ دا بچن له‌ عه‌مبار ئامرازه‌کان بێنن. چوار که‌سی نارد به‌فری نیو ده‌رگای وێستگه‌ و ماتۆرخانه‌ و په‌یژه‌کان مالن. دوو که‌سی راسپارد سوێه‌ که هه‌لبه‌کن و له‌سه‌ر ریتی خۆیان هه‌ر کۆته‌ دارێکی وه‌به‌ر چاویان هات له‌گه‌ل خۆیان بیه‌نه‌ وێستگه‌. بریار درا یه‌کیک به‌ فه‌رغوون چیمه‌نتۆ بکێشی، دوو که‌س زیخ بێنن و که‌سیکیش ده‌بوو به‌ کۆتک زیخه‌که‌ بکوته‌ی و به‌فری لی بکاته‌وه‌.

ته‌نیا دوو که‌س، شوخۆف و کیلگاس، کریکاره‌ پسپۆره‌کانی ده‌سته‌ مابوون پلانی کار وه‌ربگرن. سه‌رده‌سته‌ گازی کردن و گوتی: «ئێ، کوپینه‌!» (تیۆرین به‌ ته‌مه‌ن نه‌بوو، به‌لام ئەفراڤی ده‌سته‌که‌ی به‌ «کوپینه‌» بانگی ده‌کردن) دوا‌ی پشوو‌ی فراڤین، ئیوه‌ دیواره‌کانی نه‌ومی دووهم که‌ پایزی ده‌سته‌ی شه‌ش کاریان له‌سه‌ر کردوون داده‌نێن، به‌لام ئیستا کاری ئیوه‌ ئه‌وه‌یه‌ په‌نجه‌ره‌کانی ماتۆرخانه‌ بگرن. سێ په‌نجه‌ره‌ی گه‌وره‌ی تێدان که‌ ده‌بێ زوو به‌ شتیکی بگیری. چه‌ند که‌ستان ده‌نێرمه‌ یاریده‌ی، به‌ پروای ئیوه‌ به‌ چی بیانگری؟ چیمه‌نتۆکه‌ له‌ ماتۆرخانه‌دا ده‌گرینه‌وه‌ و ئەگه‌ر گه‌رمی دانه‌ینه‌ن، له‌ سه‌رمان ره‌ق ده‌بینه‌وه‌. تێگه‌یشتن؟

ده‌یویست شتیکی دیکه‌ش بلێ که‌ گۆچیک په‌یدا بوو. - گۆچیک هه‌رزه‌کاریکی شازده‌ ساله‌ی سوور و سپی بوو - بۆ گازنده‌ هاتبوو. له‌ سه‌ر لیڤه‌ری چیمه‌نتۆ له‌گه‌ل ئەفراڤی ده‌سته‌یه‌کی تر لیبی ببوو شه‌ر. تیۆرین له‌گه‌لی روویی.

ئیستا ئیتر کارکردن له‌و سه‌رماو سایه‌قه‌دا هێنده‌ش ئه‌سته‌م نه‌بوو. ده‌یانزانی له‌ کوپوه‌ ده‌ست پێبکه‌ن، هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ ده‌ستیان پێکردبا.

شوخۆف و کیلگاس سه‌رنجێکی یه‌کتریان دا. زۆریان پێکه‌وه‌ کار کردبوو و چونکه‌ هه‌رتک، مرۆی ژێهاتی بوون، چاویان به‌ سه‌ر یه‌کتره‌وه‌ بوو. شوخۆف دارتاش و کیلگاس وه‌ستای دیوار بوو. له‌و به‌فرده‌ا په‌یدا کردنی شتیکی که‌ بکرا با په‌نجه‌ره‌کانی پێ بگری، ئاسان نه‌بوو. کیلگاس گوتی: «ئیشقان! له‌ کن ته‌خته‌ قالمه‌کان لوه‌له‌ لبا‌دیکی بن میچم پێشک دێ. بۆ خۆم له‌ویم شارده‌ته‌وه‌، له‌ لاقان وه‌رینه‌ با برۆین.»

کیلگاس خه‌لکی لاتقیبا بوو، به‌لام رووسی وه‌ک زمانی زگماکی خۆی ده‌زانی. له‌دیبه‌ری زنده‌که‌ی کۆمه‌لێک کۆچه‌ری ده‌ژیان (ئیمانداری کۆن)⁽⁸⁾ که‌ به‌ مندالی زمانی رووسییان فێر کردبوو. ته‌نیا دوو سال بوو گیرابوو، به‌لام پیاویکی لیوه‌شاهه‌ بوو، ده‌یزانی ده‌بێ خۆت پشته‌ی خۆت بخورینی. کیلگاس و شوخۆف به‌ هه‌ردووکان ناویکیان هه‌بوو و به‌ «ئیشقان» گازی یه‌کتریان ده‌کرد.

بۆ دۆزینه‌وه‌ی لبا‌ده‌که‌ وه‌رێ که‌وتن. شوخۆف سه‌ره‌تا چووه‌ به‌شه‌ نیوه‌ سازکراوه‌که‌ی خانووی ته‌عمیرگا تا ماله‌نجه‌که‌ی بێنی. ماله‌نجی سووکه‌له‌ و له‌ ده‌ستان خۆش بۆ کاری وه‌ستایی ئامرازێکی گرینگ بوو. له‌ هه‌موو کارگاکاندا ریتسا و ابوو زیندانی به‌یانان هه‌چ ئامرازێکی وه‌ری گرتبا ده‌بوو شه‌و بیاته‌وه‌ عه‌مبار. جا ئیتر روژی دواتر چ ئامرازێکی ده‌که‌وته‌ ده‌ست، خۆی و به‌ختی خۆی بوو. شوخۆف جارێک دلێ به‌رپرسی ئامرازخانه‌ی نه‌رم کردبوو و باشتترین ماله‌نجی هێنابوو. له‌و کاته‌وه‌ هه‌ر شه‌وه‌ی له‌ شویتنیک ده‌یشاره‌وه‌ و هه‌ر کاتێک کاری به‌نایی هه‌با، ده‌چوو ده‌یه‌ینا. ئەگه‌ر بردبا‌یاننه‌ کۆمه‌لگه‌ی ئیشتراکی تازه‌ ده‌ستی وێرا نه‌ده‌گه‌بشت. به‌ردیکی لا‌برد، ده‌ستی له‌ کونیک رو‌کرد. ماله‌نجه‌که‌ له‌وێ بوو، پری دا‌به‌.

شوخۆف و کیلگاس له‌ ته‌عمیرگا وه‌ده‌ر که‌وتن. له‌گه‌ل هه‌ر هه‌ناسه‌یه‌ک باقه‌یه‌ک هه‌لمی چریان له‌ده‌م ده‌هاته‌ ده‌ری. بازنه‌ی بێ تیشکی خۆره‌تاو له‌ ئاسۆی ته‌ماویدا به‌رز ببۆه‌. ده‌تگوت چه‌ندین کۆله‌که‌ی تیرۆژ له‌ هه‌ر دوو لای خۆره‌وه‌ به‌رز بوونه‌ته‌وه‌. شوخۆف سه‌ری راوه‌شاند و گوتی: «ده‌لێی له‌ویش تیره‌گیان چه‌قاندوون.» کیلگاس گوتی: «تا ئەوکاته‌ی تێلبه‌ندیان لینه‌ئالاندوون، مه‌ترسی.» ئینجا پێکه‌نی.

کیلگاس نه‌یده‌زانی یه‌ک قسه‌ی جیددیش بکا. له‌به‌ر ئه‌وه‌ ئەفراڤی ده‌سته‌ هه‌موو خۆشیان ده‌ویست و له‌ لای لاتقیسه‌کانیش تا بلێی خۆشه‌ویست بوو! کابراه‌یه‌کی ده‌سترۆیشتوو بوو، هه‌موو مانگیکی دوو جییان شت بۆ ده‌نارد. ساغ و به‌ده‌ماغ دیار بوو، هیچ گوێی به‌وه‌ نه‌ده‌بووت له‌ ئۆردووگا‌دا ده‌ژی. هه‌ر که‌سی دیکه‌ش له‌ جیگای ئەو با هه‌روا نوکته‌باز و مه‌شره‌ف خۆش ده‌بوو.

کارگا عه‌رزێکی بێ سنووری هه‌بوو. زۆری ده‌برد تا له‌وسه‌ریه‌وه‌ ده‌چوونه‌ ئه‌وسه‌ری. له‌ ریگادا تووشی چه‌ند زیندانیی ده‌سته‌ی هه‌شتا و دوو بوون که‌ کاری هه‌لکه‌ندنی

قوولکانبیان پئی سپاردبوون. قوولککهکان زۆر گهوره نهبوون، نیوگهز له نیو دا و نیو گهزیش قوول، بهلام عهززهکهی هاوینانیش وهک جگ رهق بوو ئیستا بهو شهخته و بهستهلهکه ههلهکنندی مهحال بوو.

که پاچت دادهوشاندی، لهسهه سههۆل ههلهخلیسکا، دهمهکهی ئاورینگی لیههلهدهبوو و عهززهکesh تۆزقالتیکی لینهدهبووه. نه پهنایهک ههبوو خۆی تیدا گهرم بکه نهوه نه دهشیانتوانی قوولککهکان جی بیلن. تاقه ریگای خۆ گهرم کردنهوه ئهوه بوو به کولنگهکه بکهویه ویزهه ئهوه بهستهلهکه.

شۆخۆف یهکیانی دهناسی - کابرایهکی خهلهکی قیباتکا بوو - ئامۆژگاری کرد که: «گۆی بگره، هاوری، بۆ ئاگر له سههه ئهوه قوولکانه ناکه بهوه تا سههۆلهکهی بتویتهوه؟»

قیباتکاییه که گوتی: «لیناگه پین، ئاوردوومان نادهنی.»

«خۆتان پهیدا کهن.»

کیلگاس تفی رۆکرد و گوتی: «ئهوه دهلیبی چی، ئیشان؟ ئهوه سههردهستانه ئهگهه تۆزقالتیکیان بهزهیی بهو خهلهکه دا هاتباوه، بهو سههماو سۆله نهیاندهناردن قوولکان ههلهکن.» له بهر خۆوه چهند جنیوی دان و بیدهنگ بوو. لهو تۆف و سهرمایه دا پیاو قسهی بۆ نه دههات. رۆیشتن تا گه یشتنه قالبهکان که به فریان له سههه کهوتبوو.

شۆخۆف چهزی ده کرد له گهله کیلگاسدا کار بکا. تاقه عهیبی کیلگاس ئهوه بوو جغارهه نه ده کهیشا و ئهوه شتانهی بۆی دههاتن تووتنیان له گهله نه بوو. لباده کهی نیشانه کردبوو. تهخته یهکیان ههلهدايهوه، ئینجا تهخته یهکی تر و ئهوجار لباده که وه ده رکهوت. ده ریان هیتنا. بهلام چۆنیان ههلهگرتبا؟ پاسهوانی بورجی دیدهوانی دهیدیتن، بهلام نا، لییان خاترجه م بوون... پاسهوانی بورجی دیدهوانی به چوار چاوان سههرنجی تیلبه نه دکانبیان ده دا نهکا یهکیک رابکا. له گۆره پانه که دا هه موو تهخته کانبیشیان بۆ سووتاندن بردبان، ئاگیان لینه بوو، له ریگایهش پاسهوانهکان خۆیان تینه ده گه یاندن. بۆ خۆشیان له دارو تهختان ده گه ران بۆ سۆیهی خۆیان. زیندانی و سههردهسته کانبیش کاریان پینه بووی. ته نیا سههرپرشتیاری کارگا که خۆی زیندانی نه بوو له خه می که رهستاندا بوو، «دیر» ی سههرکرپکاریش که خۆشی زیندانی بوو. زیندانییه کی تریش به ناوی شکورۆ پاتینکۆ،

بووده له یهکی به بۆله بۆل که سیسه رهه ی له سههه ئهوه تهختانه ههله نه ده گرت. له وانه بوو ئهوه شکورۆ پاتینکۆ یه ئه گهه لباده که ی پئی دیبان، گوتی گرتبان.

شۆخۆف گوتی: «برۆنی، قانییا، نابج لباده که به پانه وه به رین. وا چاکه لوللی دهین. ئاوا ئهوه خۆرییه نازانی چمان پیتی.»

بیری چاک بوو. لباده که جیدهستی نه بوو. له دوو لاهه گرتیان و رۆیشتن. له دووررا دهتگوت که سیکی دی شان به شانیان دهروا. «بهلام ئه گهه سههرپرشتیار له په نجه ره وه بمانبینی پیده زانی.»

کیلگاس گوتی: «دامنا دیتنی، چمان لیده که؟ دهلیپن ئهوه لباده لهوی کهوتبوو، ئیمهش ههلهمانگرتهوه و که سیش دهنگی نه کرد.»

راستی ده کرد.

په نجهی له نیو دهستکی شه کانبیدا سپر بیوون، چوو بیوون. سههما به چه که می قاجی چه پهیدا دههاته ژوور. بهو سههما و سۆله له هه موو شت گرینگتر چه که مه بوو. دوا ی دهست به کارکردن ورده ورده گهرم دادههاتن.

به سهه به فری سپیی یه که دهستدا رۆیشتن. شوینی فه ره غوونیک له عه مباره که تا ویستگه ی کاره با دیار بوو. که و ابوو چیمه نتۆیان بردبووه ویستگه. ویستگه ی کاره با له سهه ته پۆلکه یهک و له سههر په پری گۆره پانه که دروست کرابوو. له میژ بوو کهس هاتوچۆی نه کرد بۆیه و به فری ده وره بهری، شقلی نه شکابوو. بهلام ئیستا شوینی فه ره غوون و شوین پیتییهکان نیشانه ی ئهوه بوو که سانیک به ویدا سههرکه وتوون. له دهوری خانوه که خهریک بوون به فریان ده مالتی تا ریگای لۆرییهکان بکه نه وه.

ئه گهه ئامیری بالا بهر کاری کردبا باش بوو، بهلام مه کینه که ی سووتابوو و بهو زووانه چاک نه ده بووه. که و ابوو هه موو شتییک، له چیمه نتۆوه بگره تا که ره بووچ، ده بوو به دهست بیبه نه نهومی دووه م.

هیستکه بندی رهنگ خۆله میشیی ویستگه دوو مانگ له ناو به فردا مابۆوه. ئیستاش دهسته ی سهه و چوار هاتبوون و ئاخۆچ شتییک وای لیده کردن کار بکهن؟ هه ناوی خالی

و ساردو سپریان... سهرما کوشنده بوو. ئەنوابه کیان شک نه ده برد. ئاگریک نه بوو. به لّام هاتبوون، که وابوو هه موو شتیکی گیانی ده هاته وه بهر.

لیکدهری چیمه تنۆبان راست له بهر دهرگای خانووه که و له سهر ریی ماتۆرخانه دانابوو، به لّام له بهر یه که هه لوه شابوو. لیکدهر که تیک چوو بوو و شوخۆف به دووری دهزانی چاک بیهته وه. سهره رای ئه وهی ههر کهس کاری خۆی ده کرد، به لّام سهردهسته له پهستا به سهریدا ده قیزاندن. شوخۆف و کیلگاس به خۆ و لباده که وه چوونه ماتۆرخانه. سهردهسته به دیتیان دلّی خویش بوو و فهرمانی کاریکی دیکه ی پیدان. به شوخۆفی گوت لوله سوپه که دامه زینتی و کیلگاسیسی راسپارد لیکدهری چیمه نتۆکه له بهر یه که بنیهته وه. ئوستونیه کانیسی نارده یاریده ی. تهو ریکی بو شکاندن تهخته دا به سینکا. لباده که له په نجه ره کان گه وره تر بوو و ده بو به تهخته قایمان کردبا. به لّام تهخته یان له کوئی هینابا؟ سهر به رشتیاری کارگا رۆحی ده گه لّ پارچه تهخته یه که دهرده چوو. تیۆرین و ئه وانای دی چاویان له دهو روبه ری خویمان گه یرا. تاقه ریگایه کیان له بهر بوو، ئه ویش دهرینانی تهخته ی په رزینی پلیکانه کانی قاتی دووم بوو. ئه ودهم له سهر که وتن و هاتنه خواردا مرۆ ئاگادار نه با سهره نگرئی ده بوو. به لّام چاره ی دیکه شیان نه بوو.

رهنگه ئه و پرسیاره بیهته پیش که ئاخۆ چ شتیکی وای له زیندانی ده کرد ده سال له ئۆردوو گایه کدا کاری زۆره ملّی بکا؟ مه گه ر نهیده توانی خۆی بگنخینی و به خۆ خافلانن رۆژ ناوا بکا و بوخۆی بحه سیته وه؟ به لّام مه سه له که هه روا سووک و ئاسانیس نه بوو. کاربه دهستان له بهر ئه وه دهسته ی کارکردنیان پیکه یینابوون. ئه و دهسته یان له وانیه «دهری» که دهسته ی نازاد بوون و ئه فراده کانیان هه ر کام مووچه ی خویمان هه بوو، جیاواز بوون. له ئۆردووگا ئه فرادی دهسته، واته زیندانییه کانیان تیکبه رده دان و سهرینی خاترجه مییان وه بن سهری کاربه دهستان ده دا. به جو ریک که سهر پیکه کردنی یه کیتک ده بووه هۆی ئه وهی تهواری ئه فرادی دهسته یه که برسیه تی بکیشن. (سه گباب، تو کاری خۆت ناکه ی، ده بی له سو نگیه ی تۆوه ئیمه ش برسیه تی بکیشن. ده بی کار بکه ی که ران بابگا و!)

ئه و جار ئه گه ر کاریکی زه حمه تیش هه با، وه ک ئیستا، پیاو نهیده توانی دهست له سه ر

دهست دابنی، خو شیت باو ترشیت با ده بوو بجوولیییه وه. یان هه تا زوو سوپه که وه کار بخری، یان هه موو له سهرمان ره ق ده بوونه وه.

پاقولۆ ئامرازه کانی هینان. ئیستا هه ر کهس چ ئامرازیکی دهویست هه لیده گرت. پاقولۆ لوله شی هینابوو. دامه زاندنی لوله پیویستی به ئامرازی ته نه که سازی هه بوو. به لّام شوخۆف به چه کوش و ته شوپیه کی بچووک که له وئ بوون، کاره که ی راده په راند. به ره دهستی پیکدا دان. لوله کانی ده سهریه ک کردنه وه. لیوه کانی راسته و پاسته کردنه وه به چه کوش کوتانی. مالتجه که ی هه ر له وئ له و نزیکانه شارده بووه. گه رچی که سی بیگانه ی لینه بوو، به لّام له وانه بوو یه کئ له ئه فرادی دهسته که ی خویمان، له گه لّ مالتجه ی خۆی بیگۆرئ. ته نانه ت نه ده بوو پیشانی کیلگاسیسی بدا.

شوخۆف ئیستا ته نیا بیری له شتیکی ده کرده وه ئه ویش ئه وه بوو چۆن دوو که لکیشه که دامه زینتی و نه یه لّئ سوپه که دوو که لّ بکا. گۆپچیکی نارد دیوی دهره وه ی دوو که لکیشه که له په نجه ره به ستئ.

له سووچیتی خانووه که دا سوپه یه کی دیکه ی لیبوو، جه هه ننه مه یه کی گه وره ی هه بوو که به خشته دوو که لکیشیان بو دروست کردبوو. وهره قه ئاسنیکی قالّ بزۆرش له وئ بوو که سه هۆلی زیخه که یان پی ده تونده وه. پیشتر ئه و سوپه یان هه لکردبوو، گه میه وان و فتیۆکۆف به زه نه لّ زیخیان ده کیشا. بو زه نه لّ کیشان پیویست نه بوو پیاو سهری له کاری به نایی ده ریچئ. له بهر هه ندئ تیۆرین ئه و کاره ی به که سانیک ده سپارد که پیش هاتنه ئۆردووگا بوخۆیان خاوه ن پله و پایه یه ک بوون. فتیۆکۆف سهرده مانیک کاربه دهستیکی زلی یه که له ئیداره کان بوو و به ماشینی خۆی هاتوچۆی ده کرد.

سهره تا فتیۆکۆف جلّغهی له گه میه وان ده گه یرا، به لّام که یه ک دوو مسته کۆله ی گه میه وانیه بهر فلّچی کهوت وازی لیته نا و ئیستا هه ردووکیان به بی قره کاری خویمان ده کرد.

ئه فراد به بیانوی زیخ هینان ده یانویست خۆ له سوپه که نزیک بخه نه وه، به لّام تیۆرین له سوپه ی دهرینگانده وه:

«جاری با کاره کان وه گه ر بکه ون، ئه گینا واتان لیده که م سهرماتان له بیر بچیهته وه!»

تیۆرین هه ر له سهره تاوه ئه فراده که ی چاو ترسین کردبوو.

سه‌رما کاری له ئیسکی پیاو ده‌کرد، به‌لام کەس نه‌یده‌وێرا قسه له قسه‌ی بکا. هه‌موو به دوا‌ی کاری خوێان که‌وتن.

شو‌خۆف گوتی لیبوو که تیورین به‌ چپه به‌ پافولوی گوت: «تۆ لیره به، من ده‌چم راپورتی کار جیبه‌جی ده‌کم.»

راپورتی کار له‌ خودی کاره‌که‌ گرینگتر بوو. سه‌رده‌سته‌ی چازان ده‌بوا‌یه له‌ کاتی راپورت دانا هۆش و گۆشی خۆی به‌ ته‌وا‌ی گرده‌و بکا. جیره‌ی خوێاکیان به‌و راپورت‌ه‌وه به‌ند بوو. نه‌گه‌ر کار به‌ نیوه‌چلێش مابا‌یه‌وه ده‌بوو وایان تیبگه‌یه‌نی که لیبوو نه‌ته‌وه. نه‌گه‌ر به‌ره‌می کاره‌که‌ که‌م بوا‌یه تا بۆی کرابا تیبی ده‌گرت. نه‌و کاره‌ لیزانی ده‌ویست و ده‌بوو به‌رنامه‌نووسان له‌ گه‌لت پیک بین، که دیاره نه‌وه‌ش به‌ ده‌ستی خالی نه‌ده‌کرا.

نه‌و راپورتانه له‌ ئاکامدا به‌ قازانجی کۆ ته‌وا‌و ده‌بوون؟ به‌ قازانجی نه‌وانه‌ی سه‌رچۆپی و گوانی کاروباری ئۆردوگا به‌ ده‌ست خوێانه‌وه بوو. له‌و ریگایه‌وه هه‌زاران رووبلیان هه‌قه‌ده‌ستی زیاده‌ و هه‌رده‌گرت که به‌ شیبه‌ی پاداش ده‌چوه‌ه گه‌رفانی که‌سانی وه‌ک فۆلکۆفی، به‌ خۆی و به‌و قه‌مچیبه‌یه‌وه. له‌و نیه‌دا دووسه‌د گرام نانی شه‌وه‌که ده‌گه‌یشته ده‌ست زیندانی که مان و نه‌مانی به‌و نانه‌وه به‌ند بوو.

دوو سه‌تلیان ئاو هینا، به‌لام له‌ ریگایه‌ ئاوه‌که به‌ستبووی. پافولۆ زانی نه‌و کاره‌ که‌لکی نیبه‌ه. وا چاک بوو هه‌رله‌وێ به‌فریان له‌سه‌ر سوێه تواندا‌یه‌وه. سه‌تله‌کانیان له‌سه‌ر سوێه دانان.

گۆپچیک کوته‌ فافۆنیکی نوێی، له‌وانه‌ی که سیمکیشی پیده‌که‌ن، هینا و گوتی: «ئێشان دنیسۆفیچ! نه‌وه بۆ که‌وچک سازکردن ده‌بێ. فیرم ده‌که‌ی چۆن که‌وچک دروست بکه‌م؟»

ئێشان دنیسۆفیچ خوشی له‌و کوره‌ گورج و گۆله‌ ده‌هات. (کوره‌که‌ی خۆی به‌ مندالی مردبوو و ئیستا دوو کچی عازبه‌ی له‌ مالتی بوون). گۆپچیک به‌ تاوانی بردنی شیر بۆ پارتیزانه‌کانی «به‌ندرا»⁽⁹⁾ له‌ لیره‌وار، گیرابوو. به‌بێ له‌به‌ر چا‌و‌گرتنی ته‌مه‌نی، موحا‌که‌مه‌یان کردبوو. وه‌ک گیسکی بزۆز له‌ ده‌وری مرۆ هه‌لبه‌ز دا‌به‌زی ده‌کرد و به‌و ئاکارانه‌ی هه‌مووی وه‌ پیکه‌نین ده‌خستن. به‌لام دمبه‌ردووکه و پیتولیش بوو. نه‌و خوێاکه‌ی بۆیان ده‌نارد، شه‌وانه به‌ته‌نی ده‌یخوارد. له‌وه زیاتر چا‌وه‌روانی چی لیده‌کرا؟ بۆ سازکردنی

که‌وچک هیندیکیان له‌ فافۆنه‌که‌ کرده‌وه و له‌ په‌نا‌یه‌کدا شار‌دیانه‌وه. شو‌خۆف به‌ دوو پارچه‌ ته‌خته جی پیتی دروست کردو گۆپچیک نارد هه‌ری تا دووکه‌لکیشی سوێه‌که‌ قایم بکا. کورپزگه‌ وه‌ک سمۆره‌ وه‌سه‌ر ته‌خته‌که‌ که‌وت. چهند بزما‌ری دا‌کوتان، تیلی لیه‌لان‌دن و لووله‌که‌ی قایم کرد. ئینجا شو‌خۆف ده‌ستبه‌کار بوو و هه‌ندیکی لووله‌ی تر ده‌سه‌ر خسته‌وه تا دووکه‌له‌که‌ بچیتته‌ ده‌ری. نه‌ورۆ بای نه‌ده‌هات، به‌لام ره‌نگبوو سه‌بی بی‌کاته‌وه باو بۆران و نه‌و پارچه‌ لووله‌یه نه‌یده‌هیشته‌ دووکه‌ل بگه‌ریتته‌وه. سوێه‌که‌یان بۆخۆ بوو و نه‌ده‌بوا‌یه هه‌روا به‌ تره‌که‌له‌ک بیکه‌ن.

سینکا کلێشین ته‌خته‌کانی ئاماده‌ کردبوون. به‌ گۆپچیکیان گوت بچیتته‌ سه‌ری و ته‌خته‌کان دا‌بکوتی. هه‌تیوی له‌چه‌ر به‌ قیژه‌ قیژ وه‌سه‌ر په‌نجه‌ره‌که‌ که‌وت.

خۆره‌تا‌و به‌رزتر بپۆوه. ته‌م ره‌ویبۆوه. تیره‌گه‌ به‌لایه‌کان ئیتر نه‌ده‌بینران و رووناکیه‌کی سووربا‌و هه‌موو لایه‌کی ده‌نگاوت. نه‌و کوته‌ ته‌ختانه‌ی دزی‌بوویان له‌ سوێه‌که‌یان هاویشتن و ئاگریان دا. تینی نه‌و ته‌ختانه‌ شتیکی دیکه‌ بوو.

شو‌خۆف گوتی: «خۆری مانگی ژانویه سه‌له‌که تووریک ناهین.»

کیلگاس لیکده‌ری چیمه‌نتۆکه‌ی له‌به‌ر یه‌ک نایه‌وه. دوا چه‌کوچیشی لیدا‌و به‌ ده‌نگی به‌رز گوتی: «گۆی بگه‌ر، پافولۆ، نه‌و کاره‌ بۆ ده‌سته‌ی سه‌د و چوار سه‌د رووبلی تیده‌چێ. رووبلیکی که‌م بێ نامه‌وێ.»

پافولۆ پیکه‌نی و گوتی: «نه‌گه‌ر به‌ختت یار بێ جیره‌که‌ت که‌میک چه‌ورتر ده‌بێ.»

گۆپچیک له‌و سه‌ره‌وه گوتی: «باقیه‌که‌شی له‌ دادگا ده‌ته‌نی.»

شو‌خۆف نه‌راندی: «ده‌ست راگه‌ر، ده‌ست راگه‌ر.» (خه‌ریک بوون لبا‌ده‌که‌ خوار بپرن.) پیتی گوتن چۆنا‌و‌چۆنی بپرن.

چهند که‌س له‌ سوێه‌که‌ی تر هالا‌بوون، به‌لام پافولۆ بلا‌وه‌ی پیکردن. هیندیکی دار دا‌یه کیلگاس تا زه‌نبه‌لیکی پێ دروست بکا بۆ نه‌وه‌ی چیمه‌نتۆی پێ وه‌سه‌ر بخه‌ن. دوو که‌سی نارد زیخ بینن. یه‌کی نارد به‌فری سه‌ر داربه‌ست و دیواره‌کان بمالێ و یه‌کیکی تریشی راسپارد زیخی گه‌رم له‌ سه‌ر سوێه‌که‌وه بۆ لیکده‌ره‌که‌ بیا.

دهنگی ماشین له دهری هات. لۆرییهک، خشتی هینابوو. پاقلۆ ده‌رپه‌رییه ده‌ری و به راه‌شاندنی ده‌ست شوینی روکردنی خشته‌کانی پی نیشان دا.

زبوالی لباده‌کانیان له که‌لینی په‌نجه‌ره‌کان ناخنی، به‌لام کوا به‌ری سه‌رما ده‌گیرا؟ وه‌ک په‌نجه‌ره‌کانیان به‌ پره‌ کاغه‌ز گرتن و ابو، به‌لام له‌ هیچ باستر بو. نیوژوره‌که‌ تاریک داهات و پیده‌چوو بلیسه‌ی ناوری سو‌به‌که‌ رووناکایی پتر بو‌بی. ئالیوشا زوخالی هینا. یه‌کیک هاواری کرد: «له‌ سو‌به‌یان باوی!» و یه‌کیکی دی به‌ دهنگی به‌رز گوتی: «نا، دار تینی پتره!» ئالیوشا سه‌ری لیشیابوو و له‌ جیی خو‌ی ره‌ق راه‌ستا‌بو.

فتیو‌کو‌ف له‌ په‌نا سو‌به‌که‌ هه‌لترووشکا. ئەو گه‌وجه‌ چه‌که‌کانی راست بردنه‌ سه‌ر گرهمه‌شخه‌لانی ناگره‌که‌ گه‌می‌ه‌وان پشت ئەستوی گرت و رایکی‌شایه‌ لای زه‌نبه‌له‌کان: «وه‌ره‌ زیخ بی‌نه، مار‌زیاب!»

گه‌می‌ه‌وان پتی و ابو کاری ئۆردو‌گاش وه‌ک خزمه‌ت کردن له‌ هیزی ده‌ریا‌بیدا‌یه. (هه‌ر ده‌ستووریکی درابا بی‌ ئەملاو ئەولا ده‌بوو به‌رپوه‌ بچی!) مانگی پشو به‌ جاریک لاواز ببوو، به‌لام هیشتا توانای کاری هه‌بوو.

سه‌ره‌نجام هه‌رسیک په‌نجه‌ره‌یان به‌ لباد گرتن. ئیستا ته‌نیا به‌ ده‌رگادا رووناکی ده‌هاته ژووری. سه‌رماش هه‌ر له‌وتیوه‌ خو‌ی به‌ ژووردا ده‌کرد. پاقلۆ گوتی سه‌ره‌وه‌ی ده‌رگاکه‌ به‌ لباد بگرن، ته‌نیا به‌شی ها‌تو‌چۆ له‌لای خواره‌وه‌ی بی‌لنه‌وه. ئەویشیان گرت که‌ پتیدا تیپه‌ر ده‌بووی ده‌با سه‌رت نه‌وی کردبا.

سی لۆری خشته‌ روکران. ئیستا کاری زه‌حمه‌ت، ته‌نیا سه‌رخستنی ئەو خشته‌نه‌ بوو بو‌ نه‌ومی دووه‌م.

پاقلۆ گوتی: «ده‌گه‌ل ئیوه‌مه‌ وه‌ستایه‌! با‌بچین چا‌و له‌سه‌ره‌وه‌ بکه‌ین.»

به‌ننایی پیشه‌یه‌کی و ابو و یقاری به‌ مرۆ ده‌به‌خشی. شو‌خو‌ف و کیلگاس وه‌دوای پاقلۆ که‌وتن. پلی‌کانه‌که‌ هه‌ر خو‌ی ته‌سک و ترووسک بو، سیتکا داری ته‌نیشته‌کانیشی لیک‌ر‌د‌بو‌نه‌وه. ده‌بوو کاتی سه‌رکه‌وتن و هاتنه‌وه‌ خوار توند خو‌ت به‌ دیواره‌وه‌ بنووسینی، ده‌نا بی‌گومان هه‌ل‌ده‌دی‌رای. له‌وه‌ خراپتر ئەوه‌ بوو سه‌ر‌پلی‌کانه‌کان یه‌ک ته‌خته‌ سه‌هۆل بوو و پیاو پتی له‌سه‌ر گیر نه‌ده‌بوون. ئەدی چیمه‌نتۆیان چۆن وه‌ سه‌ر خستبا؟

چاو‌یکیان به‌و دیواره‌دا گیترا که‌ ده‌بوو دایان‌بینین. به‌فری سه‌ر دیواره‌کانیان ماستبوون. هه‌ر له‌وتیوه‌ ده‌بوو ده‌ست پی‌بکه‌ن. ده‌بوا‌یه‌ به‌ ته‌شو‌ی سه‌هۆلی که‌رپو‌چه‌کان بتاشن و لیبیان بکه‌نه‌وه. بو‌ سه‌رخستنی که‌رپو‌چ بی‌ریکیان به‌ می‌شکیدا هات. له‌باتی ئەوه‌ی به‌ پلی‌کاناندا وه‌ سه‌ری بخه‌ن، وا چاک بوو چوار که‌سان له‌ خواری دانین که‌ خشته‌کان هه‌لا‌وتنه‌ سه‌ر داربه‌ستی یه‌که‌م. له‌ ویشه‌وه‌ دوو‌که‌س هه‌لیانها‌وتنه‌ نه‌ومی دووه‌م. دوو که‌سیش بی‌ان‌کیشنه‌وه‌ نزیک دیواره‌کان. ئەمه‌ خیراترین ریگای سه‌رخستنی که‌رپو‌چ بوو. له‌و سه‌ره‌ بایه‌کی توندی نه‌ده‌هات. به‌لام ته‌زوه‌یه‌کی ساردی ده‌هات که‌ له‌ کاتی کارکردندا له‌شی مرۆی ده‌سمی. بو‌گه‌رم بو‌نه‌وه‌ ده‌بوو خو‌ له‌ په‌نا دیواره‌کان بگرن.

شو‌خو‌ف سه‌ریکی ئاسمانی کرد و هه‌ناسه‌ی ده‌ردا. به‌پتی به‌رز بو‌نه‌وه‌ی خو‌ر، نیوه‌رۆ نزیک ببۆه. که‌ سه‌رقالی کاریک بایه‌ی زه‌مان چه‌ند تیژ تیده‌په‌ری. رابردنی زه‌مان له‌ ئۆردو‌گادا هه‌میشه‌ مرۆی تووشی سه‌رسو‌رمان ده‌کرد. تا چاو‌ت لیک‌ده‌نا روژ و عه‌یام راده‌بردن، به‌لام سا‌ل تی‌وه‌نه‌ده‌سو‌رانه‌وه‌ و روژی رزگاری پیده‌چوو قه‌ت نه‌به‌.

هاتنه‌وه‌ خواری. جگه‌ له‌ گه‌می‌ه‌وان و فتیو‌کو‌ف که‌ زیخیان ده‌کیشا، ئەوانی تر هه‌موویان له‌ ده‌وری سو‌به‌که‌ خه‌ر ببو‌نه‌وه. پاقلۆ لیبیان تووره‌ بوو و هه‌شت که‌سی لیب‌ناردنه‌ کن خه‌ستان، دووی ناردن چیمه‌نتۆ و زیخ له‌ لیک‌ده‌ره‌که‌ بکه‌ن و، دوو که‌سی دیکه‌شی وه‌دوای ناو و ره‌ژی خه‌ستان.

کیلگاس به‌ وانه‌ی کاربان له‌گه‌ل ده‌کرد، گوتی:

«زوو‌که‌ن ده‌ی، با‌ کاری ئەو زه‌نبه‌لانه‌ له‌کو‌ل که‌ینه‌وه.»

شو‌خو‌ف به‌ پاقلۆی گوت: «وا باشه‌ منیش یارمه‌تییان بده‌م.» پاقلۆ سه‌ری له‌قاندو گوتی: «قه‌یدی نبیه‌.»

به‌رمیلیکیان بو‌ توانده‌وه‌ی به‌فر هینا. یه‌کیک گوتی: «نیوه‌رۆیه‌!»

شو‌خو‌ف گوتی: «نیوه‌رۆ بووه‌، خو‌ر گه‌یشته‌ته‌ سه‌ر ته‌پلی سه‌رمان.»

ده‌نگی گه‌می‌ه‌وان ده‌هات که‌ ده‌یگوت: «ئه‌گه‌ر وابی سه‌عات یه‌کی پاش نیوه‌رۆیه‌، نه‌ک دوا‌زده‌.»

شۆخۆف پرسى: «چۆن؟ له هەر ريش سپىيهك بېرسى دهزانى خۆر نيوهرۆيان دهگاته كۆي.»

گه ميه وان به سهريدا قيراند: «ئهو قسه يه هي سهردهمى هه مان ريش سپىيانه. ئىستا ياسا يه كيان داناوه خۆر كه گه يشته نيوه راستى ئاسمان كات ده بېته پاش نيوهرۆ.»
«كى ئهو ياسا يه دارشتوه؟»
«حكومه تى شۆراكان!»

گه ميه وان به خۆ و زه نه له وه دهركه وت. شۆخۆف تاقه تى شه ره چه قه ي نه بوو. چۆن وايه؟ يانى سووراني خۆر ريش به دهست ئه وانه؟

سه ره نجام تهق و هوپى چه كوچه كه براهه وه و چوار زه نه له بۆ كيشانى چيمه نتۆ ئاماده كران. پاقلۆ گوتى: «زۆر باشه، ئىستا له بهر سوپه دانيشن و خۆتان گهرم بكه نه وه... سىنكا تۆش ده بۆ دوای فراقين ديوار دابنيتى. ئىستا خۆت گهرم بكه وه.»

ئىنجا ده بانتنوانى به خه يالى ئاسووده وه به ديار سوپه وه دانيشن. پيش فراقين نه يانده توانى هيچ كارىك بكه ن. ئه گه ر چيمه نتۆيان گرتاوه، تا ئه ودهم ده بيه ست.

ره ژبى نيو سوپه كه جوان گه شابو نه وه و گه رمايه كى خۆشيان بلاو ده كرده وه. به لām ده بوو چووبايه پهنای، دنا گهرم نه ده بوويه وه. جىيه كانى ديكه ي ژووره كه هيشتا سارد و سپ بوون. هه ر چواريان ده ست كيشيان له ده ست ده رىنا بوون و ده ستيان بۆ تىنى سوپه كه راده داشتن.

نه ده بوو چه كمه كانت تخوونى ئاگر بخه ي. ئه گه ر چه كمه ي ئاسايى بان قايشه كيان ده قه لشى و چه كمه ي لباديش ده خووسان، هه لميان ده كرد و پىيه كانت پتر رهق هه لده اتن. ئه گه ر به ئاگر بشت راداشتبان ده سووتان، ئه وجا ناچار بووى هه موو زستان به چه كمه ي دراو به سه ر به ي. تازه تا به هارى چه كمه ي نوپيان نه ده دا يه ي.

كيلگاس گالته ي به شۆخۆف ده كرد؛ گوتى: «شۆخۆف بۆ ده بى نيگه ران بى؟ له و رۆژانه دا به رده بى، پىيه كى له ده رىيه .»

يه كى له زيندانىيه كان گوتى: «ئادى، هه ها پىيه كى له چه كمه ده رىناوه.»

هه موو پىيكه نين. (شۆخۆف چه كمه ي پىي چه په ي داكه ندبوو - ئه وى كونه كه - و پىيپچه كانى گهرم ده كرده وه.)

«خه ريكه به ر ده بى!»

بىست و پىنج ساليان بۆ كيلگاس بربووه. كونه زيندانىيه كان به به ختتر بوون، چونكه زۆر به يان ده ساليان دابوونى. به لām له سالى ۱۹۴۹ وه هه ر كه س گرتبوويان بى ئه ملاو لا بىست و پىنج ساليان دابويه.

ره نگبوو پياو ده سال خۆى رابگرى و نه مرى، به لām پاش بىست و پىنج سال چى به به ره وه ده ما؟

شۆخۆف له بهر ئه وى هه موويان وه كو پياويكى خۆشبه خت سه يريان ده كرد كه ماوه ي چه په سه كى خه ريكه ته واو ده بى، له دلله وه كه يفى ده كرد، به لām باوه رى نه ده كرد رۆژىك له رۆژان ئازاد بىي. هينديك زيندانى كه بريار واو له كاتى شه ردا ئازد كرين، به لām تا «راگه يان دراويكى تر» له زيندانىاندا راگرتن، سالى چل و شه ش به ريان دان. هينديكيان سى ساليان كيشابوو، پىنج سالى ديكه شيان بۆ خستنه بان. ياسا له نيو ده ستى كار به ده ستاندا وه ك ميو نه رم بوو. كه ده سالت ده كيشا ده سالى ديكه يان داويشته سه ر، دنا نه يانده هيشت بگه رىيه وه سه ر مال و حالى خۆت.

هه ندى جار ريش پياو هه ستىكى سه ير دا يده گرت. له دللى خۆتدا ده تگوت رۆژىكى به خت رووت تىده كا، جا ئه وده م، خوايه، بىرى لى بكه وه، پياو بتوانى لى ره بچىته ده رى و بگه رىته وه مال و حالى خۆى!

به لām زيندانى به ئه زمون قهت ئه و خه ونه ي نه ده هينايه سه ر زمان. شۆخۆف به كيلگاسى گوت: «گووى مه ده ئه و بىست و پىنج سالى بۆيان بربويه وه، تا ئه وده م هه زار كلاو به بايه ك؟ من هه شت سالى ته واوم كيشاوه، له وه دا گو مانم نىيه .»

به م جوړه رۆژ يه ك له دووى يه ك ده هاتن و راده بردن و تو داماو و ده سته وئه ژنو، قهت ئه و ده رفه ته ت بۆ نه ده ره خسا بىرى لىيكه يه وه كه بۆ تووشى ئيره بووى و كه ي رزگاريت دى؟

له دۆسييه كهيدا تاوانه كهی ديار بوو. خۆی دانی پیدانا بوو كه خیانته تی کردوو و خۆی به دهست دوزمنه وه داوه. به پیتی ئەو فه رمانه ی ئە لمانییه کان پیتیان دابوو، گه رابۆوه نیشتمان، به لām ئاخۆ ئە لمانییه کان چ فه رمانیکیان پیدابوو، ئەوه نه بۆخۆی ده یزانی و نه لیکۆله ره كه ی. به لām ئەوان ئەوه نده یان بهس بوو و، به تاوانی دهست تیکه ل کردن له گه ل دوزمن، گرتبوویان.

به برۆای شوخۆف مه سه له كه زۆر ساکار بوو. ئە گه ر حوکمی دادگای ئیمزا نه کردبا، هه ر له وئ ده یانبه ت لاند. به لām ئە گه ر ئیمزای کردبا، ماوه یه کی دیکه ش ده ژیا. که وابوو ئیمزای کرد.

رووداوه که، به و جوړه بوو: له مانگی فیوریه ی سالی چل و دوو له به ره کانی شه ری باکووری روژتا وادا سوپا که یان که وته نیو ئابلۆقه ی دوزمنه وه. له ریگای هه واوه خوار دنیان بۆ نه ده هات. باسی چ فرۆکان له گۆریدا نه بوو. که وتبوونه بارودۆخیککی واوه سمی ئە سپی تۆپیویان ده هاری، ده یان خووساندو ده یان خوارد. فیشه ک و ته قه مه نیشیان پینه ما بوو. چه ند تا قمیکیان له جه نگه ل که وتنه به ر دهستی ئە لمانییه کان که شوخۆفیش له گه ل یه ک له و تا قمانه دا بوو. یه ک دوو روژی له نیو قه فه زی دیلی شه ری ئە لمانییه کاندای به سه ر برد، ئینجا له گه ل چوار که سی دی رایان کرد. به لیره واردا و دوا ی تپه پرین له گۆلا وان، توانیان خو بگه یه ننه وه سنووری سوپا که ی خویان. که گه یشتنه وئ ره شاشچی وه به ر ده سپرێژی دان. دوو که سیان هه ر له وئ لیکۆژا و یه کی دیکه ش بریندار بوو که دوا ی ماوه یه ک ئە ویش ته واو بوو. ته نیا دوو که س ده رچوون. خو زگه عه قلیان وه کار خستبا و گوتبا یان له لیره وار ریگایان لیکۆژا وه. ئاوا هیچ به لایه کیان به سه ر نه ده هات. به لām راستییه که یان گوت که له به ر دهستی ئە لمانییه کان هه لاتوون. (له به ر دهستی ئە لمانییه کان هه لاتوون؟ گووی ده خو ن، دایک حیزینه!) له وانیه ئە گه ر هه موو ما بان، به بیستنی سه ربورده که له زمانی هه ر پینج که سه وه برۆایان پیکردبان. به لām دوو که س، قسه یان نه ده چوو ه سه ری. کار به دهستان ئه ر خه یین بوون و پیتیان گوتن ئیوه ی گه وادباب له گه ل ئە لمانه کان کلکتان لیک هالاندوو وه هه لاتوون.

سینکا کلێقشین به خۆی و ئەو گوپچکه کپ و که رانه یه وه گوپی دابوون و یه ک به خو گوتی: «من سی جار هه لاتم و هه رسێ جار گرتیانمه وه.»

سینکا له ئوردووگا کارژیکی هاویشتبوو. زۆری نه ده گوت. گوپی له قسه ی ئەوانی دی

نه ده بوو، زۆریه ی ده مان کړو بیده نگ بوو. بۆیه که س چی وای له باره یه وه نه ده زانی. هه ر ئەوه نده یان ده زانی له «بوخنوالده» بووه و دهستی له ئاژاوه یه کی چه کدارانه دا بووه. ئە لمانییه کان قۆلبهستی ده کهن، سه روین هه لیده واسن و دارکاری ده کهن. کیلگاس گوتی: «ئیقان راسته تو هه شت سالت کیشاوه، به لām له چ ئوردووگایه کدا؟ زۆریه ی ئەو ماوه یه له ئوردووگای ئاسایی بووی و ژنیشتان له گه ل بوونه. ژماره تان پتیه نه بووه. به لām هه شت سالت له ئوردووگایه کی تایبه تدا، شتیکی تره. که س سه ری زیندوو لیره ناباته ده ر.»

«من له وئ له مووره داران به ده ر چم نه دی، ژنی چی و حالی چی؟»

له ئاگره که ورد بۆوه و حه وت سالت ژنیانی باکووری هاته وه یاد. ئەو سی سالتی بو سندووق و تراقییس داری جه نگه لیان ده پرین. شه وان له و ئوردووگا جه نگه لییه دا کاریان ده کرد. وه ک ئیستا، له به ر بلتیه سی ئاگر داده نیشتن. به پیتی فه رمانی فه رمانده ی ئوردووگا، هه ر دهسته یه کی کاری خۆی ته واو نه کردبا، ده بوو شه و له لیره که بمینتیه وه و کاره که ی ته واو بکا. ئە غله به تا نیوه شه و له جه نگه ل ده مانه وه و به یانی زوو، دیسان ده هاتنه وه جه نگه ل.

شوخۆف به و ته ره ته ره پیکه نیناوییه وه گوتی: «نا.. دۆستان، وانیه... پیم لیره ئاسووده ترین. سه ری سه عاتی دیاریکرا و ده ست له کار هه لده گرین، جا کاره که ته واو بی یان نا. جیره ی نانیشمان سه د گرام له هی وئ زیاتره. لیره پیاو له برسان نامری. باهه ر ناوی ئوردووگای تایبه ت بچ، ئەو ژمارانه تان به سه ر کۆله وه زۆر قورسن؟ بوون و نه بوونیان وه ک یه ک وایه.»

فتیوکۆف به رک هه ستانه وه گوتی: «به وه ده لیتی ژنیانی ئاسووده؟»

(کاتی فراڤین نزیک ببۆوه هه موویان له سو به که ئالا بوون.)

«لیره، له خه ودا سه ری مرۆ گۆشا و گۆش ده برن! ئەوه ژنیانی ئاسووده یه؟»

پاقلۆ په نجه ی برده سه ر چاوی فتیوکۆف، وه ک بلتی هوشداری پی بدا و گوتی: «سه ری مرۆ، نا، هی سیخوران!»

ئوه یان به راستی شتیکی نوێ بوو. روژییک که له خه و هه ستان، جه نده کی دوو سیخوریان به سه ری برآوه وه له ته خته کانیاندا دۆزیبوونه وه. چه ند روژ دواتر هه مان

کاره‌سات به‌سەر زیندانیییه‌کی بیتاوانیش هاتبوو. له‌وانه‌یه شه‌و به‌هه‌له‌ چووبنه‌ زگی. ئینجا سیخوری راسته‌قینه‌ خۆی گه‌یاندبووه‌ مه‌ئموورانی زیندان و داوای لیکردبوون له‌ زیندان رای بگرن. هەر ئه‌وه‌ مابوو! له‌ئوردوگا ئاساییه‌کاندا شتی وا رووی نه‌دابوو. لیره‌ش ئه‌وه‌ یه‌که‌م جار بوو.

ماتۆری کاره‌با فیکاندی. سه‌ره‌تا ده‌نگی گر بوو. ده‌تگوت خه‌ریکه‌ ئه‌وکی ساف ده‌کا، ئینجا یه‌ک به‌خۆ ه‌پاراندی.

رۆژیان به‌ نیوه‌ کردبوو. کاتی فراقین بوو.

په‌کو چهند به‌ قۆنه‌قۆن بوون! ده‌بوو زووتر چووبانه‌ خواردنگه‌و له‌ ناو ریزه‌که‌دا جیی خۆیان کردبایه‌وه‌. پاژده‌ ده‌سته‌ له‌ کارگه‌ی بیناسازیدا کاریان ده‌کردو خواردنگه‌ هەر جیی دوو ده‌سته‌ ده‌بووه‌.

تیبۆرین هیشتا نه‌هاتبۆوه‌. پاقلۆ چاویکی له‌ ده‌وربه‌ری کردو گوتی: «شۆخۆف و گۆپچیک، له‌گه‌ل من وهرن. کیلگاس، که‌ گۆپچیک هاته‌وه‌، هه‌مووان له‌گه‌ل خۆت بینه‌!» که‌سانی دی جیگا‌کانیان له‌ده‌وری سۆیه‌که‌ گرتنه‌وه‌. ده‌تگوت سۆیه‌ ژنیکه‌ و هه‌موو ده‌یانه‌وئ له‌ نامبیزی گرن.

یه‌کیک هه‌رای کرد: «به‌سه‌! کاتی جفاره‌کیشانه‌!»

هه‌موویان لیکترینان روانی تا بزنان کج جفاره‌ پیده‌کا. به‌لام که‌س جفاره‌ی پینه‌کرد، که‌س تووتنی پینه‌بوو، یه‌کیکیش هه‌بیا حه‌زی نه‌ده‌کرد له‌به‌رچاوی هه‌مووان دای بگیرسیتی.

شۆخۆف و پاقلۆ وه‌ده‌رکه‌وتن و گۆپچیکیش به‌ غاردان وه‌دوویان که‌وت. له‌ده‌رئ شۆخۆف گوتی: «هه‌وا که‌میتک خۆشتر بووه‌، نابج له‌هه‌ژده‌ پله‌ پتر بج. بۆ کارکردن ده‌نالئ!»

چاویکیان له‌ خشته‌کان کرد. خشتیکی زۆر له‌سه‌ر داربه‌ستی سه‌ره‌وه‌ ده‌بینراو هه‌ندیکیکیش برابوو قاتی دووهم. شۆخۆف له‌ خۆره‌تاوی روانی و قسه‌ی گه‌میه‌وانی وه‌بیر هاته‌وه‌.

له‌ ده‌رئ، له‌ هه‌وای نازاد دا، با یه‌کسه‌ر له‌ ده‌موچاوی ده‌دای و بیبری ده‌خستیه‌وه‌ مانگی ژانویه‌یه‌.

خواردنگه‌ زاخه‌یه‌کی له‌ دار دروست کراو بوو. سۆیه‌یه‌کیان له‌ نیوه‌راستی داناوو. درزی ساپسته‌و دیواره‌کانیان به‌ پارچه‌ ته‌نه‌که‌ی ژه‌نگاوی گرتبوون. نیو زاخه‌که‌ ده‌بووه‌ دوو به‌شی چیشته‌خانه‌ و خواردنگه‌. عه‌رزی هەر دوو به‌شه‌که‌ گل و خۆل بوو و به‌ هاتوچۆ قوولک قوولک بیوو. ئه‌و به‌شه‌ی پێیان ده‌گوت چیشته‌خانه‌، ته‌نیا ئاورگیکی چوار گۆشه‌ی تیدابوو که‌ مه‌نجه‌لێکیان لێ وه‌سه‌ر ده‌نا.

دوو که‌س خواردنگه‌یان به‌پۆیه‌ ده‌برد، ئاشپه‌ز و موفه‌تیشی ته‌ندروستی. هه‌موو رۆژی به‌یانان که‌ له‌ ئۆردوگا وه‌ده‌ر ده‌که‌وتن ئاشپه‌ز هیندیکی گه‌مه‌ کوتاو له‌ چیشته‌خانه‌ی گه‌وره‌ وه‌رده‌گرت. به‌شی هەر زیندانیییه‌ک نزیکه‌ی په‌نجا گرام بوو.

هی هەر ده‌سته‌یه‌ک ده‌یکرده‌ کیلویه‌ک و بۆ هه‌موو ئه‌وانه‌ی ده‌هاتنه‌ کارگای بیناسازی که‌می له‌ پووتیک که‌متر بوو. ئاشپه‌ز خۆی زه‌حمه‌تی هه‌لگرتنی تووره‌که‌ی گه‌مه‌ کوتاو هه‌که‌ی له‌ ئۆردوگاوه‌ تا کارگا وه‌به‌ر خۆی نه‌ده‌دا. بۆ ئه‌و کاره‌ «پیاو»ی هه‌بوو. به‌شه‌ خواردنیکی چه‌ورو چۆلتیری ده‌دا، دیاره‌ له‌ ده‌می زیندانیییه‌کانی دیکه‌ی ده‌گرته‌وه‌.

بۆ له‌ ژبیر ئه‌و کۆله‌ گرانه‌دا پشتی خۆی بشکینی؟ هینانی ئاو و ئاوردوو و هه‌لگرتنی ئاگردانیش، ئاشپه‌ز نه‌یده‌کردن. بۆ ئه‌و کارانه‌ش «پیاو»ی هه‌بوون و ئه‌وانیش خۆراکی پتریان وه‌رده‌گرت. ئاشپه‌ز چ په‌کی پیده‌که‌وت؟

به‌ پیتی یاسا، زیندانی ده‌بوو خۆراکه‌ی هەر له‌ناو ئه‌و زاخه‌یه‌دا بخوا. به‌لام ناچار بوون هه‌موو رۆژی قاپه‌کانیان له‌ ئۆردوگا له‌گه‌ل خۆیان بیننه‌ کارگا. (ئه‌گه‌ر شه‌و قاپه‌کانیان له‌وئ جئ هیشته‌بان کرێکارانی نازاد ده‌یاندرین.) هه‌موو جارێ که‌ په‌نجا که‌س نانیان ده‌خوارد، زوو قاپه‌کانیان ده‌شۆردنه‌وه‌و بۆ په‌نجا که‌سی دیکه‌یان ناماده‌ ده‌کردن. (ئه‌و که‌سه‌ی قاپه‌کانیشی ده‌بردنه‌وه‌ چیشته‌خانه‌ خۆراکی زیاده‌ی وه‌رده‌گرت.)

پیاویکی دیکه‌شیان له‌به‌ر ده‌رکه‌ داناوو، تا نه‌یه‌لئ که‌س قاپان له‌ خواردنگه‌ بیاته‌ ده‌رئ، به‌لام قاپ هەر ده‌برانه‌ ده‌رئ. زیندانیییه‌کان یاساوه‌که‌یان ده‌خافلان، یان جاری وابوو که‌ له‌ فکر راده‌چوو، گورزی خۆیان ده‌هه‌شاند. پیاویکی دیکه‌ش ده‌بوو له‌ قاپه‌ نه‌شۆراوه‌کان بگه‌رئ و بیانباته‌وه‌ چیشته‌خانه‌. ئه‌و دوو که‌سه‌ش خواردنی پتریان وه‌رده‌گرت.

کاری ناشپهز هەر ئه‌وه‌نده بوو گه‌مه‌کو‌تاوو خۆی له مه‌نجه‌له‌که بکا و نه‌گه‌ر دوو‌گيش هه‌با له‌نيوان خۆی و مه‌نجه‌له‌که‌ی دابه‌ش بکا. بپرای بپر دوو‌گی چاکی له شپوه‌که نه‌ده‌کرد، که‌واته هەر وا چاک بوو دوو‌گی بۆبا گرتووی عه‌مباری بده‌ن و ئه‌ویش به‌ ناچارى ده‌ چيشته‌که‌ی بکا!! کارێکی تری ناشپهز ئه‌وه بوو، که مه‌نجه‌له‌که وه‌کۆل ده‌هات ئه‌سکۆبیه‌کی تپوه‌ر بدا. موفه‌تیشی ته‌ندروستی له‌ ناشپه‌زیش بپکارتر بوو. داده‌نیش و سه‌رنجی ناشپه‌زی ده‌دا، که چيشته‌که ده‌کۆلی، پینکه‌وه تا زگیان دپشا، ده‌یانخوارد. ئینجا سه‌رده‌سته‌یه‌ک - هەر رۆژه‌ی نۆزه‌ی یه‌که‌کیان بوو- ده‌هاته چيشته‌خانه و چيشته‌که‌ی خویچپێژ ده‌کرد تا بزانی ده‌خوریان نا. ئه‌ویش دوو به‌رامبه‌ری خۆراک وه‌رده‌گرت.

دوای هه‌موو ئه‌وانه‌ فیکه‌یان لیده‌دا. ئینجا سه‌رده‌سته‌کان ده‌هاتن و ناشپه‌ز له‌ کونیکه‌ی وه‌ک ده‌لاقه‌وه خۆراکه‌که‌ی ده‌دان. هەر قاپه‌و یه‌ک دوو ئه‌سکۆبیه‌ی شل تیده‌کرد و نه‌ده‌بوو که‌س ورته‌ی لپوه‌ بپ. گوتبات له‌ل خاکه‌سار ده‌بووی.

با، له‌و پینده‌شته‌دا ده‌بگناند. ئه‌و بایه‌ هاوینان وشک و گه‌رم بوو و زستانانیش سه‌رمای چه‌ندین فرسه‌خ به‌فرو سه‌هۆلی له‌گه‌ل خۆی دپنا. ئه‌و قاقه‌ر هه‌چ گبایه‌کی لپ نه‌ده‌پروا، ته‌نانه‌ت له‌و شوپانه‌ی تپله‌به‌ندیشیان لپ نه‌بوو.

نان به‌ده‌ست دابه‌شکه‌رانه‌وه بوو و جۆش ته‌نیا له‌ عه‌مباره‌کانی ئۆردووگا هه‌بوو. هه‌رچه‌ندی خۆت پساندبا، له‌وه‌ندووکه نانه‌ دیاریکراوه نه‌مر نه‌ژییه‌ زیاتر، گورچووی نه‌ده‌گرتی. ئه‌و پارووه نانه‌ش له‌ سایه‌ی ناشپه‌ز و شله‌و قوله‌کانییه‌وه به‌ ته‌واوی نه‌ده‌گه‌یشته‌ ده‌ستت. له‌ سه‌روه‌ه تا خوارئ هه‌موویان دز بوون. لپه‌ له‌ کارگای بپناسازی و له‌وئ له‌ ئۆردووگا و له‌ عه‌مباره‌کانیش... ئه‌و دزانه‌ قه‌ت ده‌ستیان له‌ ره‌ش و سپی نه‌ده‌دا. تا ده‌پسای ده‌بوو کار بکه‌ی، به‌لام نانه‌که ئه‌وان ده‌یاندا، چیان دابا هه‌ر ئه‌وه بوو. پاقلۆ و شوخۆف و گۆپچیک چوونه‌ خواردنگه‌. ده‌رزیت هه‌ل‌دابا به‌ر زه‌وی نه‌ده‌که‌وت. مپیزو نیمکه‌تی به‌تال ده‌ست نه‌ده‌که‌وتن. هیندیک زیندانی دانیشتیوون هه‌ندیکیش به‌ پتوه‌ بوون. ده‌سته‌ی بپست و شه‌ش که له‌ به‌یانیه‌وه له‌ ده‌ری خه‌ریکی قووله‌که هه‌لکه‌ندن بوون، که فیکه‌یان گوئ لپببوو، پپیش هه‌مووان هاتبوونه‌ خواردنگه‌ و جیگا‌کانیان گرتبوونه‌وه. نانپان خواردبوو، که‌چی وه‌ده‌ر نه‌ده‌که‌وتن. دلپان له‌و شوپینه‌ گه‌رمه‌ به‌ر نه‌ده‌بوو. وه‌ک بارپزه‌ جنیوبان به‌سه‌ردا ده‌باری، به‌لام په‌کیان پپینه‌ده‌که‌وت. چ گوپپیان لپبوو؟ خۆ له‌وه ناخۆشتر نه‌بوو به‌و سه‌رمایه‌ له‌ ده‌ری بن.

پاقلۆ و شوخۆف درپان به‌ خه‌لکه‌که‌ دا. جه‌نگه‌یه‌کی باش گه‌یشته‌بوونی. ده‌سته‌یه‌ک خه‌ریکی وه‌رگرتنی چپیشته‌ بوون و ده‌سته‌یه‌کیش له‌ پپشت ده‌لاقه‌که‌ چاوه‌پروان بوون. یاریده‌ده‌ره‌کانیش له‌وئ بوون، که‌واوو دوای ئه‌و ده‌سته‌یه‌ نۆزه‌یان بوو.

ناشپه‌ز له‌ودیو ده‌لاقه‌که‌وه هاواری کرد: «قاپ! قاپ!» و له‌م دیوه‌ی ده‌لاقه‌را قاپه‌کانپان وه‌ده‌ستی دان. شوخۆف نه‌ک بۆ به‌شه‌خۆراکی زیاتر، به‌لکه‌ بۆ راپه‌راندنی خپترتری کاره‌که چه‌ند قاپی هه‌لگرتن و له‌ ده‌لاقه‌ی ئاودیو کردن. له‌ چپیشته‌خانه یه‌ک دوو که‌س له «پیاو» انی ناشپه‌ز خه‌ریکی قاپشۆردن بوون. ئه‌وانیش به‌ خۆرایی ئه‌و کاره‌یان نه‌ده‌کرد.

ئه‌و یاریده‌ده‌ره‌ی له‌ پپیش پاقلۆ بوو خواردنی بۆ ئه‌فرا‌دی خۆی وه‌رگرت و پاقلۆ به‌سه‌ر خه‌لکه‌که‌وه هه‌رای کرد:

«گۆپچیک»

ده‌نگی تپژی گۆپچیک له‌ پپشت ده‌رگه‌وه هات که به‌رسقی دایه‌وه: «من لپه‌م.» ده‌تگوت بزنه‌ ده‌بارپینی. «بانگیان که.»

گۆپچیک غاری دا.

سووی ئه‌وئ رۆژئ خراب نه‌بوو. چاکترین شپو بوو که به‌ جۆی دووسه‌ریان لپنه‌نا. هه‌میشه‌ وا هه‌لنه‌ده‌که‌وت. ئه‌غله‌ب رۆژئ دووجار «ماگارا» یان شلکینه‌یان له‌ ورگی ده‌کرد. جۆبه‌که باش بوو به‌ری دلپ پیاوی ده‌گرت.

شوخۆف به‌ لاوی چه‌ندی جۆی وا دابوو ئه‌سپ! ئه‌وان ده‌مان هه‌رگیز به‌خه‌یالیشیدا نه‌ده‌هات رۆژئ له‌ رۆژان خۆی ئاتاجی لوپچپیک له‌و جۆبه‌ بپ! له‌ پپشت ده‌لاقه‌وه هه‌رایان ده‌کرد: «قاپ! قاپ!»

نۆزه‌ی ده‌سته‌ی سه‌دوچار هات. ئه‌و یاریده‌ده‌ره‌ی له‌ په‌نایان بوو، به‌شه‌ خۆراکی دووقاتی خۆی وه‌رگرت و رۆپی. ئه‌و به‌شه‌ زیادپانه‌یان هه‌موو له‌ ده‌می ئه‌وان ده‌گپراه‌وه. به‌لام که‌س مه‌ته‌قی نه‌دکرد. هه‌موو سه‌رده‌سته‌کان ده‌یانته‌وانی به‌شی دووقات وه‌رگرن، جا یان بۆ خۆیان یا بۆ یاریده‌ده‌ریان. تپۆرین خواردنه‌ زیاده‌که‌ی خۆی ده‌دایه‌ پاقلۆ.

شوخۆف چوو هه‌تا ئه‌و دوو مرده‌لۆخه‌یه‌ هه‌ستینێ که له‌ پپشت مپزیک پان بپوونه‌وه.

داوای له زیندانیییه کی تر کرد، ئینسافی هه بی جیگاکیه یان بۆ چۆل بکا. له سهر میتزه که جیتی بیست قاپی کرده وه. (سهرتا ده بو دوازه قاپ له په نا یه کتر دابنی، شهش دانیه دی له سهر ئه وان دابنی و دوو قاپی تریش دانیتته سهر شهش قاپه کان) ئینجا ده بوایه قاپه کان له پاقلۆ وه ربگری. بیانژمیری و چاو له میتزه که هه لئه گری، نه کا بیاندزن یان بیانریژن. زیندانیییه کان به هه موو لایه کدا ده هاتن و ده چوون و داده نیشتنه سهر میتزه کان، یان هه لئه ستان.

ئاشپه ز له و دیورا قاپه کانی ده ژماردن: «دوو! چوار! شهش! قاپه کانی دوو دوو وه دهستی شوخۆفی ده دان و ئه ویش له سهر میتزه که ی داده نان. شوخۆف به ده نگ نهیده ژماردن، به للام له هه موو کهس زیاتری هۆش له سهر بوون.

«هه شت، ده.»

گۆپچیک و وان بۆ تا ئیستا نه هاتوون؟

«دوازه، چارده.»

قاپی چیشته خانه ته و او بوون. شوخۆف به سهر سه رو شانی پاقلۆدا چیشته خانه که ی ده دی. دوو قاپ له سهر ده لاقه که ده بینران که ئاشپه زه که توند گرتبوونی. پینده چوو له فکر راجوویی. ده بوو ئاور بداته وه به سهر قاپشوره کانا بقیژتی. به للام راست له و ده مه دا کۆمایه کیان قاپ له م دیوه ی ده لاقه را وه سهر گپرا. ئاشپه ز دهستی له قاپه کان به رداو قاپه به تاله کانی بردنه ناو چیشته خانه وه.

شوخۆف دوو قاپی له قاپه شتیوی سهر میتزه که هه لگرت. لاقیکی به سهر ئه و کورسییه دا هه لئینایه وه که سهر ریتی لی گرتبوو، دوو قاپه که ی له سهر ده لاقه که هه لگرتن و به هیمنی، به شتیویه ک که ههر پاقلۆ گوتی لیتی، گوتی:

«چوارده دان!»

ئاشپه ز نه راندی: «هۆی! ئه و قاپانه بۆ کوئی ده به ی؟»

پاقلۆ وه للامی دایه وه: «هی ئیمن! هی دهستی ئیمن!»

«نالیم هی ئیوه نین، به للام من حیسابه که م لی تیکده چی.»

پاقلۆ گوتی: «چارده ن ئیدی» ئینجا شانی هه لئه کاندن. پاقلۆ یاریده ده ری دهسته بوو و نهیده وه بیست خۆی تووشی ئه و گپچه لانه بکا، به للام ئاگاشی له شوخۆف بوو و هیچ نه بی دهیتوانی بلتی شوخۆف به هه له چووه.

ئاشپه ز ده ره له بوو: «من چارده م ژماردن.»

شوخۆف به قه و گوتی: «ژماردتن، به للام دوو دانیه دوایه ت نه دانه ئیمه، ده ستت له سهر دانا بوون! ئه گهر باوه ر نا که ی وه ره ئه و دیوه، خۆت بیانژمیره. هه موو ئه وه تان!» هه روا که له گه ل ئاشپه ز مشتومری بوو، چاری به دوو ئوستوونیییه کان که وت و دوو قاپه زیاده کانی وی دان. ئینجا گه راپه وه جیتی خۆی و بۆ دلنیایی قاپه کانی سهر میتزی ژماردنه وه. ئه وانیه له ده ورو پشتیان بوون هه رچه ند ده رفه تیان هه بوو، به للام هیچیان نه دزیبوو. ئاشپه ز ده موچاوی سوور هه لگه راو و دزتیوی خۆی له ده لاقه که وه هیئا ده ری.

«کوا قاپه کان؟» ده هری ببوو.

شوخۆف قیژاندی: «فه رموو، ئه وه تان!» زیندانیییه کی پال پتوه ناو گوتی: «لاکه وه! با زه ریف بیانینی... ئه وه دوو!» قاپه کانی سه ره وه ی هه لگرتن. «ئه وه ش سی جار چوار، که له سه ره یه ک ده بیته دوازه دانه. خۆت بیانژمیره!» ئاشپه ز چاوی به سه رتا پایدا گپرا و گوتی: «ئه دی کوان ئه فرادی دهسته که تان؟»

ده لاقه که یان ته سک کردبووه تا کهس ناو مه نجه له که نه بینی.

پاقلۆ سه ری راوه شان دو گوتی: «هیشتا نه هاتوون.»

ئاشپه ز له داخان دهستی سه گی ده گه ست. گوتی: «ئه دی سندانت له ته پللی سه ری دا، ئه و قاپانه ت بۆ وه رگرتوون؟»

شوخۆف هاواری کرد: «ئه وه تا، هاتن.»

هه موو گوتیان له دهنگی گه میه وان بوو که له نیو ده رگاوه نه راندی: «بۆ وا داتان کوتاوه؟ نانی خۆتان خوار دووه و وه ده رکه ون! مراعاتی خه لکیش بکه ن!» ده تگوت له سه ر عه رشه ی گه میه راوه ستاوه و فه رمان به ئه فرادی به ردهستی ده دا.

ئاشپه ز به بۆله بۆل سه ری برده وه ژووری، ئیستا ته نیا دهسته کانی به ده لاقه که دا دیار بوون.

ئینجا دوا قاپیشی به ئەسکوی پر کرد، دووی تیکردن.

«بیست و سێ، ته‌واو، ده‌سته‌ی دواترا!»

ئەفراڤ به‌ناو ئەو قەرەباڵغییەدا دەهاتنە پێشی و پافلۆ قاپی وەدەستی دەدان. هیندیکیان دەچوونە سەر میتزکی دیکەو ناچار دەبویان بەسەر خەڵکەکاندا قاپیان وێ بەدا.

هاوینان پینج کەس لەسەر نیمکەتیک دادەنیشان، بەلام ئیستا بەو هەموو جلۆبەرگەو، بە نەقەنەق بە چواران لەسەر نیمکەتیک جییان دەبۆو. پیاو بە باشی دەست و کەوچکی نەدەگەیشته قاپی سەر مێزەکە. شۆخۆف بە تەمای ئەوێ لەو دوو قاپەیی پاشقولی دابوون، یەکیانی بەردەکەوێ، بە پەلە ملی دەبەر خواردنی شێوێکە نا. قاچی راستەیی هەڵینا. کەوچکێکی لە ملی چەمەکە دەرهینا کە نیشانەیی «ئوست-ئیزما ۱۹۴۲» ی لەسەر بوو. تەپلەکەیی داگرت، دەبن هەنگلی ناو کەوچکێکی لەچیشته‌کە وەردا.

ئێستا دەبوو بە خەیاڵی ئاسوودەو شێوێکەیی بخوا. دەبوو خرت و پرتی نیشستووی نێو قاپەکە بە کەوچک هەلگرێ، بە شینەیی بۆ زاری بیاو بە تام و چێژەو بیجوێ، بەلام بۆ ئەوێ پافلۆ قاپی دیکەیی بداتی دەبوو پەلە بکا، بۆیە بە تالووکە ئەو یەکەیی هەلقووراند. فتیۆکۆف کە لەگەڵ ئوستونییەکان هاتبوو خواردنگەو هەستی بە مەسەلەیی قاپەکان کردبوو، سیتسەرەیی لە پافلۆ هەلنەدەگرت و بەپێو شێوێکەیی دەخوارد. چاوی لێ هەلنەدەگرتن. دەبووست بەشێوێکە پافلۆ تیبگە یەنێ کە یەکی لە قاپەکان و هەر نەبێ نیوێ قاپی بداتی.

بەلام ئەو کورە رەشتالە، پافلۆ، سەری بەسەر قاپە شێوێکەیی خۆی رۆگرتبوو و ناگای لە مەحمودی بێ زەواد نەمابوو. وەک ئەوێ باسی خۆراکی زیاده هەر لە گۆرێ نەبێ.

شۆخۆف قاپی یەکەمی ته‌واو کرد، رەنگە لەبەر ئەوێ چاوی لە قاپیکی تر بوو. وەک جارێ بە قاپیک سووپی جو تیر نەدەبوو. ئەو لە تەنە ناوەی دە پەرۆی وەرپیتچابوو لە گیرفانی لاتەنیشتی دەرھینا و رە بنی قاپەکەیی ئیخت. نانەکەیی لستەووە جارێکی دیکەشی رە بنی قاپەکە خشاندا. قاپەکە، وەک شۆرابی، پاکوخاوتین ببۆو، بەلام بریقەیی نەدەدا. بەسەرشانی خۆیدا وە دەستی یەک لە قاپشۆرەکانی داو هەروا لەوێ خۆی مات کرد. هینستا کلاوێکەیی لەسەر نەناوۆو.

شۆخۆف ئەو دوو قاپەیی قاچاندبوون، کەچی پافلۆ دەبویان دابەشیان بکا. کەمێک راوەستا تا پافلۆ لە خواردنی چیشته‌کەیی بۆو. پافلۆ قاپەکەیی لیس نەدا. تەنیا کەوچکەکەیی لستەووە. لە جییەکی نێو جلەکانیدا شاردیووەو خاچی کیشایەووە. ئینجا دەستی بۆ قاپەکان برد. سەرمیزەکە هەر جمەیی دەهات. نەیدەتوانی بۆ لای شۆخۆفیان پال بەدا، بە جوړیک کە و نیشان بەدا لە بەشی خۆی دەیداتی، گوتی: «ئیشان دنیسۆفیچ، قاپیک بۆ خۆت و ئەوێ دی بۆ سیزار بەرە.»

شۆخۆف وەبیری هاتەووە کە سیزار دەبێ خواردنی بۆ بچیتە نووسینگەیی کارگا. (سیزار چ لیرەو چ لە ئۆردوگا پیتی قار بوو بچیتە خواردنگە.) شۆخۆف لەبیری بوو، بەلام کە پافلۆ دەستی بۆ قاپەکان برد، بۆ ساتیک دلی داخوړیا کە نەکا هەردووک قاپانی بداتی. بەلام ئەو خەیاڵیلاو بوو.

دەموودەستی ملی لە خواردنی ئەو خواردنە مفتەییە نا کە تازه هی خۆی بوو. ئەو زیندانییانەیی تازه گەیشتبوونە خواردنگە هەرچەند لە پشتەوێرا پالەپەستۆیان دەدا هەر تەقەیی سەری نەدەهات. تەنیا نیگەرانی ئەو بوو نەکا فتیۆکۆف دەستی بەسەر قاپەکەیی دیکەدا بگرێ. فتیۆکۆف کە جلغەیی لە شتیک دەگتیرا وەک قیری کەوای سپی بوو. بەلام بۆ خۆی قوونی وەیی نەبوو شتیک بقاچیتێ.

گەمیەوان لە پەنایان دانیشتبوو. دەمیک بوو لە خواردنی شێوێکەیی ببۆو و ناگای لە مەسەلەیی خۆراکە زیاده‌کە نەبوو. چاوی بە دەورووبەری خۆشیدا نەدەگتیرا هەتا قاپەکانی پیتش پافلۆ ببینێ. جیی خۆی خۆش کردبوو، نەیدەتوانی هەستی و بەو ساردو سەرمایە بچیتەووە ویتسگە.

ئێستا ئەویش جینگای خەلکی داگیر کردبوو. راست وەک ئەوانەیی پینج دەققە لە مەوێ بە هات و هاوار وەدەری نابوون. زۆر نەبوو لە ئۆردوگا دژیا. هەرچەند بەخۆی نەدەزانی، بەلام ساتی و هەبوون، وەک ئیستا، کە لە ژبانیدا زۆر گرینگ بوون. لەو ساتانەدا بوو کە ئەفسەرێکی لووتبەری هیزی دەریایی بەو کە شوفشەییەو دەبوو زیندانییەکی کۆلەوارو بەستەزمان. بۆ ئەوێ دوا بیست و پینج سال، سەری ساغ لە ئۆردوگا بیاتە دەری، دەبوو لەگەڵ ئەو وەزە هەلکا.

زیندانییبه‌کان ده‌سه‌ریانه‌وه ده‌قیژاندو له پشته‌وه‌را پالیان پیوه‌ده‌نا هه‌ستی. پاقلۆ گوتی: «گه‌مییه‌وان! هۆ گه‌مییه‌وان!»

گه‌مییه‌وان راچه‌نی. وه‌ک له‌خه‌و راه‌یه‌یه‌ی سه‌یری پاقلۆی کرد. پاقلۆ بی‌ئوه‌ی پرسى پیبکا که ده‌یه‌وی یان نا، قاپه‌ شپوه‌که‌ی وه‌پیش نا.

گه‌مییه‌وان برۆی هه‌لکیشان. هیند به‌ و‌پو هیری ته‌ماشای قاپه‌که‌ی ده‌کرد ده‌تگوت به‌ عومری خۆی شتی وای نه‌دیوه.

پاقلۆ بۆ ئه‌وه‌ی دل‌نیای بکا گوتی: «بخۆ! بخۆ!» و هه‌ستا تا ئه‌و قاپه‌ی مابوو بۆ سه‌رده‌سته‌ی بیا.

بزه‌یه‌کی شه‌رمانه‌ نه‌یشته‌ سه‌ر لیوه‌ به‌باره‌کانی گه‌مییه‌وان. پیاویکی وا که ده‌ریای ده‌روانده‌وری ئه‌وروپا و ئۆقیانوسی به‌سته‌له‌کی باکووری به‌ پاپۆر بریبوو، ئیستا سه‌ری بردیوه‌ ناو قاپه‌ شلکینه‌ جۆیه‌کی بی‌ تام و ده‌تگوت خوا خه‌نی کردوه.

فتیۆکۆف مۆزه‌یه‌کی له‌ گه‌مییه‌وان و شوخۆف کرد و ده‌رکه‌وت شوخۆف ئه‌و کاره‌ی پاقلۆی به‌ دل‌ه‌وه‌ نووسا. گه‌مییه‌وانیش به‌ره‌ به‌ره‌ له‌گه‌ل چه‌موخه‌می کاره‌کان راده‌هات، به‌لام تا ئه‌و کاته ده‌بوايه‌ بژی. ره‌نگیوو سیزاریش قاپه‌ سوپه‌که‌ی بداته‌ گه‌مییه‌وان. به‌لام بۆ ده‌یداتنی؟ ئه‌وه‌ دوو حه‌فته‌ بوو زه‌وادیان بۆ نه‌ناردبوو.

شوخۆف که ئه‌و قاپه‌ شپوه‌شی خوارد، چه‌ند جار نانی ره‌قاپه‌که‌ ئیخست و هه‌موو جارێش نانه‌که‌ی ده‌لسته‌وه‌، ئینجا نانه‌که‌شی خوارد. پاشان شپوه‌ ساردوسپه‌که‌ی سیزاری هه‌لگرت و رۆیی.

له‌ نیو ده‌رگه‌ کابرای ئه‌مینی قاپان پیشی پیگرت. شوخۆف گوتی: «بۆ نووسینگه‌یه‌.»

نووسینگه‌ کۆلیتیکی له‌ دار دروستکراوی نزیک پاسه‌وانی بوو. لوله‌ سوپه‌که‌ی، یه‌ک به‌ ئه‌ستورایی خۆی دووکه‌لی ده‌رده‌دا. له‌ به‌ری به‌یانیه‌وه‌ یه‌کبێن دایيسا. چاودیری سوپه‌که‌، خزمه‌تکاریکی نووسینگه‌ بوو که ئه‌مری کاربه‌ده‌ستانیشی به‌ سه‌رده‌سته‌کان راده‌گه‌یانندو بۆ ئه‌و کاره‌ش شتیکیان ده‌دايه‌. نووسینگه‌ هه‌رگیز ئاوردووی لی نه‌ده‌پرا.

ده‌رگه‌ی ده‌ری به‌ جیره‌ جیره‌ کرایه‌وه‌. ده‌رگه‌یه‌کی دیکه‌ش بوو که به‌ته‌لیس که‌لیته‌کانیان

گرتبوون. به‌ باقه‌ هه‌لمیکه‌وه‌ وه‌ژوور نووسینگه‌ی که‌وت. ده‌رگه‌ی پیوه‌دايه‌وه‌. (زوو پیی وه‌ نه‌دابایه‌ هاواریان لی هه‌لده‌ستا: «هۆی، بیژوو، ئه‌و ده‌رگایه‌ داخه‌وه‌.»)

له‌ نووسینگه‌ پیاو له‌ گه‌رمان ده‌پیشا. تیشکی خۆر که له‌ په‌نجه‌ره‌ سه‌هۆلاوییه‌کانه‌وه‌ له‌ ژوویری ده‌دا، مرۆی ده‌بووژانده‌وه‌. خو وه‌ک نه‌ومی سه‌ره‌وه‌ی ویتسته‌گه‌ نه‌بوو تیشکی خۆر چاوشه‌واره‌ بکا. ئالقه‌ی دووکه‌لی سه‌بیله‌ی سیزار وه‌ک بخووری کلّیسایان، له‌به‌ر تیشکی تاو بلاو ده‌بوونه‌وه‌. سوپه‌که‌، ته‌نیشته‌کانی وه‌ک په‌نگر سوور بیوونه‌وه‌. ئه‌و بیژیانه‌ پریان کردبوو له‌ قه‌لاشکه‌ری. لوله‌کانیش سوور بیوونه‌وه‌ و تینیان ده‌دا.

له‌و جیگا گه‌رم و نه‌رمه‌دا پیاو هه‌ر به‌ قوونه‌وه‌ خه‌وی لیده‌که‌وت. نووسینگه‌ دوو وه‌تاغ بوو. ده‌رگه‌ی وه‌تاغی دووهم، هی سه‌ره‌په‌رشتیاری کارگه‌، ئاوه‌لا بوو و له‌ویرا ده‌نگی ده‌هات که ده‌یگوت: «ئیمه‌ بۆ دانی مزه‌ و کرینی که‌رستان له‌گه‌ل که‌می بی‌ دراو به‌ره‌و رووین. زیندانییبه‌کان له‌به‌ر چاوی ئیوه‌ ئه‌و ته‌خته‌ گرانبایانه‌ ده‌دزن، بیجگه‌ له‌و هه‌موو قالیه‌ی ده‌بسووتین و خۆی له‌به‌ر گه‌رم ده‌که‌نه‌وه‌. چه‌ند رۆژ له‌مه‌ویه‌ر، له‌و ره‌شه‌بایه‌دا، زیندانییبه‌کان له‌ کن عه‌مبار چیمه‌نتۆیان خالی ده‌کردو به‌ زه‌نه‌لان ده‌یانکیشایه‌وه‌. له‌ ده‌وو پشتی عه‌مبار چیمه‌نتۆ تا گۆزینگان ده‌هات. ئه‌وانیش وه‌نیوی ده‌که‌وتن و هه‌ر گونیشیان بی‌ نه‌ده‌چوو. ئاگات لییه‌ ئه‌و که‌رستانه‌ کوو خه‌سار ده‌که‌ن!»

دیار بوو سه‌ره‌په‌رشتیاری کارگه‌ له‌گه‌ل سه‌رکارگه‌ره‌کاندا کۆ بیوه‌.

خزمه‌تکاریک له‌ کن ده‌رگا له‌سه‌ر کورسییه‌ک پالی دابۆوه‌. زیندانیی ژماره‌ «ب- ۲۱۹، شکورۆ پاتنکو»ش له‌ په‌نای، وه‌ک دارتیلیک به‌ر په‌نجه‌ره‌ی گرتبوو و چاوی له‌ ته‌خته‌ گرانباکان هه‌لنه‌ده‌گرت.

ئه‌و گه‌واده‌ بیگومان وه‌ختی لباد بردنه‌که‌ ویتینگى داون.

دوو کارمه‌ندی نووسینگه‌ هه‌ردووکیان زیندانی بوون، له‌سه‌ر سوپه‌که‌ نانیان برشته‌ ده‌کرد. بۆ ئه‌وه‌ی نانه‌که‌ نه‌سووتن، به‌تیل شیشیان بۆ دروست کردبوو. سیزار له‌ پشت میزه‌که‌ی پالی دابۆوه‌ سه‌بیله‌ی ده‌کیشا. پشتی له‌ شوخۆف بوو و نه‌یدیوو.

زیندانیی ژماره‌ «ک- ۱۲۳» به‌رامبه‌ری دانیشتبوو. پیاویکی به‌سالدچووی ره‌قه‌له‌ی هه‌ر ئیسک و پیست، که‌ سی سال بوو له‌ زیندان بوو. نانی ده‌خوارد.

سیزار دهیگوت: «تۆ هه‌له‌ی هاوالی به‌رێز، ئیمه‌ ئه‌گه‌ر کلاوه‌که‌ی خۆمان بکه‌ینه‌ قازی ئایزنشتاین بلیمه‌ته‌. توخوا «ئیشان مخۆف» هه‌که‌ی شاکار نبیه‌؟ سه‌مای «ینی چری» به‌کان به‌ ده‌مامکه‌وه، دیمه‌نی کلێسه‌ی گه‌وره‌!» هه‌ولێ ده‌دا له‌و ده‌مه‌ته‌قیسه‌دا خاتری پیره‌پیاوه‌که‌ بگرێ.

«ک- ۱۲۳» به‌ تووربه‌یی گوتی: «هه‌موو ئیدیعایه‌!» که‌وچکه‌که‌ی بۆ ده‌می بردبوو. درێژای دایه‌: «هونه‌ر نومیایی له‌ راده‌به‌ده‌ر، ئه‌وپه‌ری بیه‌ونه‌رییه‌. وه‌ک ئه‌وه‌ وایه‌ هه‌رای فرۆتنی گه‌نم بکه‌ی و جو‌ بدیه‌ خه‌لکی! ئه‌ویش به‌و تیروانینه‌ سیاسیه‌ قه‌باحه‌ته‌وه‌ که‌ ده‌یه‌وئ جاشیتتی مرۆقتیک پاسا‌و‌ ب‌دا. ئه‌و فیلمه‌ سووکایه‌تی کردن به‌ بیره‌وه‌ری سێ وه‌چه‌ له‌ رۆشنیرانی رووسیا‌یه‌!»

(شێوی ده‌خوارد، به‌لام ده‌تگوت قوزه‌لقورت ده‌خواو له‌ ئه‌وکی ئاوا نه‌ده‌بوو.)

«ده‌ی ئه‌گه‌ر وای نه‌کردبا مۆله‌تی دروستکردنی فیلمه‌که‌یان ده‌دایه‌...؟»

«هه‌و! مۆله‌ت؟ ئه‌دی بۆ پیتی ده‌لێی بلیمه‌ت؟ کابرایه‌ک بووه‌ نانی به‌ نرخێ رۆژ خواردوو. هونه‌رمه‌ندی ره‌سه‌ن له‌به‌ر دلی خۆفرۆشان له‌ نرخێ کاره‌که‌ی دانا‌ش‌کێتی.»

شۆخۆف قورگی زاخاو دا: «ئحم م.» ده‌ترسا ئاخاوتنی ئه‌و مرۆقه‌ خۆپنده‌وارانه‌ تێک ب‌دا. له‌ سه‌ر‌تیکه‌شه‌وه‌ خۆی پێ رانه‌ده‌گیرا.

سیزار لای کرده‌وه‌و ده‌ستی بۆ قاپه‌که‌ را‌دا‌شت. وه‌ک ئه‌وه‌ی بیه‌وئ هه‌ر له‌ حه‌وا بیه‌گرێ. بێ ئه‌وه‌ی سه‌یری شۆخۆف بکا، درێژه‌ی به‌ قسه‌کانی دا:

«تۆ گوێ بگره‌! له‌ هونه‌ردا «چی» گرینگ نبیه‌، «چۆن» گرینگه‌.»

ک- ۱۲۳ هه‌له‌به‌زه‌وه‌، مسته‌که‌له‌یه‌کی له‌ میزه‌که‌داو گوتی:

«نه‌ ئه‌گه‌ر نه‌توانی هه‌ستیکی راستم تیدا بژینیتته‌وه‌، سندان له‌ خۆی و له‌ «چۆن» هشی ب‌دا!»

شۆخۆف قاپه‌که‌ی وه‌ ده‌ستی سیزار داو تا توانی چاوه‌نۆر مایه‌وه‌. چاوی له‌وه‌ بوو سیزار برێکی تووتن ب‌دات، به‌لام سیزار ئه‌وی هه‌ر وه‌بیر نه‌ما‌بوو. شۆخۆف گه‌ر‌ایه‌وه‌و بێ ئه‌وه‌ی مته‌ق بکا، له‌ نووسینه‌گه‌ی کارگه‌ وه‌ده‌رکه‌وت.

هه‌وای ده‌ری ناخۆش نه‌بوو. زۆری نه‌کردبووه‌ به‌ند. بۆ ئه‌وه‌ ده‌بوو دیوار دابنێن. شۆخۆف که‌ به‌ناو رچه‌یه‌کی باریکی نیو به‌فره‌که‌دا ده‌رۆبی، چاوی به‌ کوته‌ ئاسنێک که‌وت که‌ له‌وئ که‌وتبوو. تیخه‌له‌ شکاویکی پۆلا بوو. نه‌یده‌زانی به‌ کاری چی دی، به‌لام رۆژی خۆی له‌وانه‌بوو به‌ که‌لکی شتیک بێ. هه‌لیگرته‌وه‌و له‌ به‌رکی پانتۆلی نا. ده‌بوو له‌ شونیتیکی ئۆردوگا بېشاریتته‌وه‌.

که‌ له‌ ده‌ر‌پرا ده‌هاتیه‌ ژوور تا ده‌می‌ک چاوت روون نه‌ده‌بووه‌. هه‌ر وه‌ک ده‌ره‌وه‌ش ساردبوو. پێده‌چوو هیتدیکیش شی‌دار بێ.

زۆریه‌ی خه‌لکه‌که‌ له‌ ده‌وری سۆیه‌کان هه‌لا‌بوون، ئه‌و سۆیه‌ی که‌ شۆخۆف یه‌کی‌کیانی دامه‌زراندبوو. سۆیه‌که‌ی تر زی‌خیان له‌سه‌ر ده‌توانده‌وه‌و هه‌لمی لیه‌ه‌له‌ده‌ستا. زیندانییه‌کانی دی له‌سه‌ر لێوی لیکه‌ده‌ری چیمه‌نتۆکه‌ دانیشتیبون. سه‌رده‌سته‌ له‌به‌ر سۆیه‌ نانی ده‌خوارد. پاقلۆ شپۆه‌که‌ی بۆ گه‌رم کردبووه‌. له‌ نیو ده‌سته‌دا سه‌ر‌توخورت ده‌هات و پێده‌چوو هه‌موو به‌ ده‌ماخ بێ. شۆخۆف گوتی له‌ هه‌واله‌که‌ بوو. سه‌رده‌سته‌ توانیبوو‌ی جیره‌یه‌کی باشیان بۆ وه‌ر‌بگرێ. قایل و دل‌خۆش له‌ نووسینه‌گه‌را گه‌ر‌ابۆوه‌.

تیۆرین به‌س خۆی ده‌یزانی په‌ری راپۆرتی کاری چتۆ پر کردۆته‌وه‌. تانیوه‌ر‌پۆیه‌ چ کارێکی وایان نه‌کردبوو. دامه‌زراندنی سۆیه‌و گرتنی په‌نجه‌ران به‌ کاربه‌ده‌ستانی کارگه‌ چی؟ ئه‌و کارانه‌یان له‌به‌ر خۆیان کردبوون و نه‌یان‌ده‌توانی وه‌ک به‌ره‌می کار بیانه‌قه‌بلێن. به‌لام به‌ هه‌ر شپۆیه‌ک، ده‌بوو شتیک له‌و په‌ره‌ کاغه‌زه‌ بنوسن. ره‌نگه‌ سیزاریش بۆ پرکردنه‌وه‌ی کاغه‌زه‌که‌ یارمه‌تی تیۆرینی دای. به‌ خۆراییی تیۆرین هیتده‌ی چاوه‌سه‌ره‌وه‌ نه‌بوو.

تیۆرین به‌ ده‌ستی پر گه‌ر‌ابۆوه‌، که‌وابوو ده‌سته‌که‌یان تا پینچ رۆژ و به‌لانی که‌مه‌وه‌ تا چوار رۆژی دی جیره‌ی چاکی هه‌بوو. کاربه‌ده‌ستان هه‌میشه‌ له‌ قووتی پینچ رۆژ، رۆژتیکیان لێ ده‌گیت‌ر‌انه‌وه‌و به‌قه‌د یه‌کیان خواردن ده‌دات، چ ئه‌وانه‌ی خۆیان ماندوو ده‌کردو چ ئه‌وانه‌ی خۆیان ده‌گنخاند. به‌م جو‌زه‌ به‌ برسی کردنی زیندانییه‌کان، خۆراکیکی زۆریان بۆ ده‌مایه‌وه‌و ده‌ستیان پێوه‌ ده‌گرت. چ قه‌یدی بوو؟ زیندانی به‌ هه‌موو جو‌رتیک ده‌یگوزهراند. تیر یان برسی، ئه‌مرۆی ده‌گه‌یانده‌ سه‌به‌ینێ و سه‌به‌ینیش رۆژتیک له‌ نوێ بوو. زیندانی، برسی‌یه‌تی شه‌وانی به‌و هیوایه‌وه‌ به‌سه‌ر ده‌برد.

به هەر شتیوهیهک که لیکت ده‌دایه‌وه، ده‌ده‌کهوت به‌پیتی ئەو به‌رنامه‌یه، بۆ پینچ رۆژ کار تهنیا به‌شی چوار رۆژیان خواردن ده‌دایه‌ی.

هه‌موویان بیدنگ بوون. هه‌ندی‌ک به‌دزی جغاره‌یان ده‌کیشا. له‌تاریکییدا دانیشتیبوون و چاویان له‌کلپه‌ی ئاگره‌که بریبوو. ده‌سته، ده‌تگوت بنه‌ماله‌یه‌کی گه‌وره‌یه‌وه ئەندامه‌کانی هه‌موو خزم و که‌سی یه‌که‌ترین. سه‌رده‌سته، له‌په‌نا سه‌یه، سه‌ره‌هۆردی‌کی بۆ یه‌ک دوو که‌سان ده‌گێڕایه‌وه‌وه ئەوانی دیکه‌ش گوێیان دا‌بوێن. تیۆرین زۆربله‌ نه‌بوو، ئە‌گه‌ر جاروبار وه‌قسه‌هاتبا نیشانه‌ی ئە‌وه‌ بوو که‌یفی سازه‌.

سه‌رده‌سته بپرای بپری ئە‌وه‌ نه‌بوو به‌ کلاوه‌وه‌ نان بخوا. که‌ کلاوه‌که‌ی داده‌گرت پیرتر دیاربوو. سه‌ری پاک تاشیبوو، وه‌ک هه‌موو زیندانییه‌ک، له‌به‌ر شو‌قی ئاگره‌که‌ مووه‌ کورته‌کانی ده‌ببیران که‌ به‌ جارێ سپی ببوون.

ده‌یگوت: «من له‌ کن فه‌رمانده‌ی گوردانی‌ش ئە‌ژنۆم ده‌له‌رزی، نه‌خوازه‌لا له‌ کن سه‌ره‌ه‌نگی فه‌رمانده‌. گوتم، سه‌ربازی له‌شکری سوور، تیۆرین، گوئی‌قولا‌غی فه‌رمانه‌ قوربان. فه‌رمانده‌ مۆره‌یه‌کی لی‌کردم و گوئی: ناوی خۆت و باوکت؟ وه‌لامم دایه‌وه‌ه. ئینجا گوئی، می‌ژوو‌ی له‌ دایکبوون؟ می‌ژوو‌ی له‌ دایکبوونیشم پچ گوتم. ئە‌و کات بیست و دوو سال بووم، سالی ۱۹۳۰، به‌ره‌به‌ری توغیانم بوو. پاشان گوئی باشه‌ تیۆرین، له‌ چیدای؟ ره‌ق راه‌ستام و وه‌لامم دایه‌وه‌ه، له‌ خزمه‌ت خه‌ل‌کی زه‌حمه‌ت‌کیشدام! فه‌رمانده‌ گوئی ئە‌وها خزمه‌ت به‌ خه‌ل‌کی زه‌حمه‌ت‌کیش ده‌که‌ی؟ ئە‌دی خۆت، ته‌ره‌س؟ پانتۆلم زه‌رد کرد، به‌لام خۆم تیک نه‌دا و وه‌لامم دایه‌وه‌ه، ئە‌نگیوه‌ی پله‌ یه‌که‌م، به‌ باشترین پله‌ له‌ وانه‌ سه‌ربازی و سیاسییه‌کاندا... سه‌ره‌ه‌نگی فه‌رمانده‌ گوئی مه‌به‌ستت له‌ پله‌ یه‌که‌م چیه‌ه، سه‌گباب؟ مه‌گه‌ر تو کوره‌ «کوولاک»^(۱۰) نی؟ له‌ «کامین» وه‌ه راپۆرتیان بۆ نارووین و تو ئە‌وه‌ت شارده‌بووه‌. دوو ساله‌ له‌ دواتن! سه‌رم لی‌شیا‌بوو، زمانم لال ببۆوه‌. سالی‌ک بوو نامه‌م بۆ ماله‌وه‌ نه‌نووسی‌بوو، له‌ ترسی ئە‌وه‌ی نه‌کا ئە‌دریسه‌که‌م لی‌ تاشکرا‌بێ. نه‌مه‌دزانی که‌سوکارم ماون یا مردوون، ئە‌وانیش هه‌والی منیان نه‌بوو. فه‌رمانده‌ نه‌راندی: تو کابرایه‌کی بی‌وێژدانی. تو درۆت له‌گه‌ل ده‌وله‌تی کریکاران و جووتیاران کردووه‌. پیم و بوو به‌ مست و پیله‌قه‌ دامده‌گرتی، به‌لام دامنه‌گژایه‌. فه‌رمانی دا هه‌ر ئە‌و رۆژه‌ کاتژمی‌ر شه‌ش، له‌ سوپام وه‌ده‌رنیتن. مانگی نۆقه‌مه‌به‌ر بوو. جلی زستانییان له‌به‌ر دارنیم و

کراسی‌کی شرو پالتویه‌کی زۆر قوله‌یان ده‌به‌ر کردم. وا و و کاس ببووم له‌ بیرم نه‌بوو تا‌قمه‌ جلوه‌رگیتی زستانیم هه‌یه‌وه‌ بۆم هه‌یه‌ له‌گه‌ل خۆم بیانم. پارچه‌ کاغه‌زکیان وه‌ ده‌ستی دام که‌ حوکمی ده‌کردنه‌که‌م بوو... له‌ سه‌ر باوکی‌کی کوولاک... چ رابردوو‌یه‌کی پرشن‌گدار بۆ دۆزینه‌وه‌ی کار! ده‌بوو به‌ قه‌تار بچمه‌وه‌ مالتی. بلتی‌شیم نه‌بوو. ته‌نانه‌ت به‌شی رۆژی‌کیشیان خواردن نه‌دا‌بوومی. ئاخ‌رین جار که‌ نامم خوارد، هه‌ر ئە‌و دوایی‌ن شه‌وه‌ له‌ خه‌وگه‌ بوو که‌ بۆ سه‌زی ده‌ربانیه‌راندیم... به‌ هه‌ل‌که‌وت، سالی سی و هه‌شت، له‌ نۆردو‌وگای کاتیی کوتلاس تووشی گرووبانه‌که‌ی پیتشووم هاتم. ئە‌ویش ده‌ سالیان بۆ بریبۆوه‌. له‌وم ژنه‌فت که‌ سه‌ره‌ه‌نگی گوێرین و جی‌گه‌ره‌که‌یان، سالی سی و سه‌ه‌وت گولله‌باران کردوون. جا ئیتر ره‌چه‌له‌کیان چ بووه‌، بنه‌ماله‌کانیان کری‌کار بوون یان کوولاک، ویژدانیان هه‌بووه‌ یان نا، هیچی له‌ مه‌سه‌له‌که‌یان نه‌گۆربوه‌... خا‌چم کیشایه‌وه‌وه‌ گوتم، که‌وابوو له‌و عاسمانانه‌ ده‌بی‌خوایه‌ک هه‌بێ، خوایه‌ک تا بلتی به‌ سه‌به‌ره‌، به‌لام که‌ سه‌ری لی‌برا، تا بلتی به‌ زه‌به‌ره‌».

شو‌خۆف پاش خواردنی دوو قاپ شیو، تابلتی تاسه‌ی جغاره‌ی کردبوو. بی‌ری له‌وه‌ ده‌کرده‌وه‌ له‌ ئوستونییه‌کان قه‌رز بکا و پاشان که‌ یه‌ک دوو پیاله‌ تووتنی له‌ لاتشیه‌که‌ کری، بیانداته‌وه‌ه. به‌ چپه‌ به‌ یه‌کی له‌ ئوستونییه‌کانی (ئه‌وی ماسی‌گر) گوتم:

«گوئی بگه‌ر ئینۆ، که‌می‌ک تووتن، تهنیا به‌شی جغاره‌یه‌که‌م هه‌تا سه‌به‌ینی به‌قه‌رز بده‌یه‌ه. خۆت ده‌زانی ده‌تده‌مه‌وه‌ه.»

ئینۆ چاوی له‌ چاوان بری و ئینجا سه‌پری‌کی زه‌ربایه‌که‌ی کرد. هه‌رچی هه‌یانبوو به‌نیوه‌یی بوو. به‌بی‌پرسی یه‌که‌تر مسقالی‌کیان شت نه‌ده‌به‌خشی. پیکه‌وه‌ ورته‌ ورتیکیان کردو ئینۆ کیسه‌ تووتنه‌ گولچن کراوه‌که‌ی ده‌ره‌یتنا. هیندی‌کی تووتن له‌سه‌ر ده‌ستی شو‌خۆف رۆکرد، ته‌وا و به‌شی جغاره‌یه‌ک.

شو‌خۆف له‌و رۆژنامه‌یه‌ی پیتی بوو، تیتۆلی‌کی لی‌ دادری. تووتنه‌که‌ی تیوه‌ پیتچاو به‌ پۆلویه‌کی نیوه‌ داگیراو که‌ له‌به‌ر پیتی سه‌رده‌سته‌ که‌وتبوو جغاره‌که‌ی هه‌ل‌کرد. ئینجا وه‌به‌ر مژانی دا. دووکه‌له‌که‌ی قووت دا، مژیکی دیکه‌ش! گیشو ویش بوو. هه‌موو گیانی خا و بۆه‌.

له گهل يه كه م مژى جغار كه، هه سستى به وه كرد جووته چاويكى كه سك سه رنجيان داو هتئ. فتىو كوف بوو. جى خوى بوو يهك دوو مژيش وهو شه خوره بدا، به لام هاته وه بىرى كه موموى خوى كردبوو و جغارى كيشابوو. وا چاك بوو قوونچكه جغار كهى بداته سىنكا كيشين. نهو كلول ه بئنه وهى قسه كانى سه رده ستهى گوئ لئ بن، له بهر سو به كه دانىشتبوو و ملى به لاره وه نابوو.

گرو بلىسهى ناگره كه شوقى له ده موچاوى گرو بى سه رده سته ددها. به كاوه خو چىر كه كهى ده گىرايه وه. پئنه ده چوو داستانى ژيانى خوى بگىرتته وه. «هه سر و سپالىكى پيم بوو به چاره گى نرخی خوى دامه ده لالئك و له بازاری رهش دوو نانم پئ كرى. نهو ددهم تازه نانيان جى به ندى كردبوو. بىرم لئكرده وه ده توانم به قه تارى باره لگر بوم، به لام به توندى پئشيان پئده گرت. پاره شت هه با نه تده توانى بلىتى قه تار بكرى، نه خوازه لا به بئ پاره! ده بوو جه وازى سه فهرت پئ بئ. يان مه مورو بيه تيان دابايهى. به دزه وه شه نه ده كرا سوارى قه تار بى. ملبشيا سه كوكانى ده پشكنبن و وئستگه ش پر له پاسه وان بوو. روژ خه رى كبوو تاوا ده بوو، قوولكهى پر له ناوى باران ده يان به سست. شهو له كوئ مابامه وه؟ به سه ر ديوارى خسته دا پازم دا. نانه كه م پئمابوو. چوممه تاو ده سته خانهى وئستگهى قه تار. قه پرىك له وئ مامه وه، دىتم كه سم به دواوه نيهه. هاته وه ده رى. نه نه هو رى بوارى ك، سه ربا زى كم. قه تارى «ولادى وستك- موكو» له وئستگه بوو. خه لك له ده ورى شىرهى ناوى گهرم به كتر به كانيان وه وه سه ر شان و كوئى به كتر ده كه وتن. له نيو جه ماوه ره كه چاوم به كچىك كهوت، جلىكى شىنى له به ردا بوو و نه يده وئرا بچىته پئش، له وه ده ترسا لاقه بارى كه كانى وردوخاش بكن. گوتم ها، نه وه رابگره. نانه كه م وئ داو گوتم، من تاوت بو دىتم! وه ختىكى چاك تاوه كه م هئنا، قه تار خه رىك بوو وه رى ده كهوت. كچولكه، نانى من پئ، ده گرىاوه نه ده يزانى چ بكا. خه مى كتر به كهى بوو. هه رام كردي: غارده! غارده! من ده تگه يه نه قه تار. كچولكه وئراى من به ره و قه تار بازرى به سست. به ده ستيك هه لم هئناو سوارم كرد. قه تاره كه وه رى كه وئسوو. بو خو شم بازم دا سه رى. پاسه وانى قه تار فرپئ نه دامه وه خوارى. سه ربا زى دىكه شى تئدا بوون و پئى و ابو له گهل نه وانم.»

شو خوف ئانىشكىكى له قه برغهى سىنكا كوتا، تا قوونچكه جغار كهى لئ وه ربرى. به دار جغار وه وئى دابا. به دار جغار كه بىكىشى. شو خوف فه رقى پئ نه ده كرد. سىنكا ش پىاويكى رىكو پىك بوو. هه تىوى مالىوران ده سستى به نيشانهى رهت كردنه وه له سه ر سىنگى داناو وهك نه كتره رىك خوى نوشتانده وه. سه رده سته له سه رى روئى: «شه ش كچى دىكه ش له ناو كووپه ي قه تاره كه دا بوون. كووپه كه ده ربه سست هئى نه وان بوو. خوئندكارى زانكوئى خه لكى لىننگراد بوون و له سه فه رىكى فئركارى ده گه رانه وه. نان و روئى كه ره وه هه موو جو ره شه وچه له يه كيان له پئش ده بئنا. بارانىسه كانيان به گىرهى كووپه كه دا كردبوون. جانتا كانيان روو كئشدار بوون. نه مانه چيان له ژيان ده زانى؟ به هه موو شتىك شادو دلخوش ده بوون... پئكه وه دواين، گه پمان لئداو چامان خوارده وه. ئىنجا لئيان پرسىم جىگى من كامه يه. هه ناسه يه كم هه لكئشاو راستيه كه م پئگو تن. گوتم كچينه، نهو فاگوندى منى تئدام يه كسه ر ده چئته دنباى دى...»

هه موو هه سست و خو ستيان له خو يان پر بىوو. ته نيا ناگرى نئو سو به كه نئله نئلى ده هات. «دواى په كووپه كهى زور، سه ره نجام برىاربان دا له ناو پالتو بارانىسه كانيان، له سه ر ته خته كهى سه ره وه دا بمشئرنه وه. به درئزايى رىگا، تا «نو فوسى بىرىك» هه ر له وئ خو م مه لاس دا... دواتر به هه لكهوت له ئوردو و گايه كى «پچو» دا، چاوم به يهك له و كچانه كه وه ته وه وئ توانىم قه ره بووى نهو چا كه يه ي بو بكه مه وه. سالى سى و پئنج له سه ر كئشه ي «كبرو ف»^(۱۱) گىرا بوو. كارى گرانى ئوردو وگا برستى لئ پر بىوو. سمئلى چه ند كه سم چه ور كرد تا بو كارگه يه كى به رگ دروون گواستيان وه...»

پاقلو له بهر خو وه به سه رده سته كهى گوتم: «نه رى شفته نه گرئنه وه؟» به لام سه رده سته گوئى نه دايه. سه رگوزوشته كهى درئزه پئدا.

«شه و دره نگانىك گه بىشتمه وه مالى و به حه وشه ي پشته وه دا چوممه ژوورئ. هه ر نهو شه وه برا كچولكه كه م ره گه ل خو م دا و وه رى كه وئمه وه. بردمه باشوور، بو «فروونئز»، نه وئ هه وى خو شتر بوو. هبچ خو اردنم پئنه بوو بئده مئى، بو خو شم برسىم بوو. له شه قامئكى فروونئز، له په نايه ك، قىربان بو قىره تاو له قه زانىكدا ده كو لاند. تا قمئىك خو رى و تو رى لئ هالا بوون. چووم له لايان دانىشتم و گوتم كارم پئتانه، جه نابنو. نهو برايه ي من چ نازانى، له لاي خو تان راي بگرن و فئىرى كه ن چو ن زبندوو وه مئىتى. نه وانئش وه ريانگرت. خو زى بو خو شم له وئ مابامه وه...»

گه ميه وان پرسى: «پاشان قهت چاوت به براهه كهت نه كه وتوه؟»

تيورين باويشكيكي داو گوتى:

«نا، ئيتير چاوم پي نه كه وتوه.»

باويشكيكي ديكه ي دا و گوتى: «گرينگ نيبه، كورينه ئيرهش وهك مالى خويمان وايه. ئيوه كه هه ر ده بى شفته كه بگر نه وه، وا چا كه ده ست پي بكن. چاوه رپي فيتفيتها مه بن.»

ئوه تاييه تمه ندى دهسته بوو. كار به دهستان، ته نانهت له كاتى كار كردنه كه شدا به خورتى كاربان به زبندانى ده كرد. كه چى سه ردهسته گوتباي دهى، پياو هه ر كارتيكي گوتباي بوى راده په راند. ته نانهت نه گه ر وهختى پشوودانى نيوه رويهش با. ئاخو رسق و روزيت به دهستى ئه و بوو و له خو راش هيچ كارتيكي پينه ده كردى.

ئه گه ر شفته كه پيش ليدانى فيته نه گيرابا يه وه، وه ستاكان له كاتى خويدا ده ستبان نه ده كه وتو سه ر كار.

شوخوف هه ناسه يه كى هه لكيشاو به رزه پي هه ستا.

«من ده چم سه هو لي ديواره كان پاك ده كه مه وه.»

كولنگيكي و رنه كيكي تيلي بو خاو ين كردنه وهى سه هو لي، كوتكيكي دار بو چوخساندى كه رپوو چان، ته راز و ته ناف و شاوليشى هه لگرتن.

كيلگاس چاويكي له شوخوف كرد. وهك به زمانى بي زمانى پي بلت بوچى پيش ئه وهى سه ردهسته فرمان بدا، ده ست به كار ده بى؟ كيلگاس په كى به نانى دهسته نه ده كه وت. كه م با و زور با هه ر پي وهك يهك بوو. له سا يه ي ئه و خو راكانه ي بو بان ده نارد نه يده زانى برسياه تى چييه.

سه ره راي ئه وه شوخوف هه ستا. جوان نه بو له وي دابنيشى و كارى دهسته وه پاش بكه وي.

كيلگاس گوتى: «راوهسته، ئيشان، منيش ديم.»

به لام ئه و خيگه يه با هه ر له وي پان ببا يه وه. نه گه ر گونى پي چووبا پيش ئه و هه لده ستا. (شوخوف له بهر شتيكي ديكه ش په له ي بوو. ده يويست ده ستى خو ي ره پيش بيخى و خو ي شاوله كه ببا. ته نيا يهك شاوليان له عه ميار وه رگرتبوو.)

پاقلو له سه ردهسته ي پرسى: «سى كه س بو ديوار دانان به سه؟ پيويست ده كا كه سى دى بنيرينه سه رى؟ نه دى بو شفته؟» تيورين نيوجاوانى تيك ناو له فكر روچوو.

«به خو ميا ده بينه چوار كه س، پاقلو تو ليتره به سه ر شفته كه رابگه. ليكده ره كه گه وره يه و شه ش كه سيش ده توانن كارى له سه ر بكن. له سه رتيكه وه شفته ي لي به تال بكن و له سه ريكي ديكه وه زيخ و چيمه نتوي تيبكن. له بيرت بي نابى يهك ده ققه ش ده ستان به تال بي.»

پاقلو يه كسه ر وه رى كه وت. ته مه نى زور نه بوو و هيشتا كارى نه سته مى ئوردو وگا، رهنگ و روى نه شه مزاندبوو. گوناكانى هيشتا به و كولپره ئوكرانيه ي خواردبوونى خي و شهق بوون. پاقلو گوتى: «ئيوه ديوار دانين و منيش شفته ده گر مه وه. جا ده بينى كي، كي بو ر ده دا! كوا پيمه ره له كوتيه؟»

زندان ئه و مرؤ قانه ي وا ليكر دبوو. هه ر ئه م پاقلو به سه رده ميك به چه كه وه به نيو جه نكه لدا ده خولا يه وه شه وان به سه ر گوندانى داده دا. به لام ئيستا چون بو مى بو كارى كوشنده ي ئوردو وگا راكيشابوو؟ مرؤ نه يده توانى به گيان و دل خو ي بو سه رده سته كه ي ماندوو نه كا.

شوخوف و كيلگاس رويشتن. گوتيان له كرپه ي پي سينا بوو كه به دو اياندا سه رده كه وت. كه و ابوو ئه ويش به و گوتچكه گرانه ي خو به وه له مه سه له كه گه يبوو.

تازه ده ستبان به دانانى ديواره كانى نه ومى دووم كردبوو. ته نيا سى چينيان دانا بوون. ئه و به شه ي كار- كاتى به رزايى ديواره كه له ئه ژنو وه تا سينگى مرؤ ده ات- خو شترين به شى كار كه بوو و پيويست نه بوو بچنه سه ر دار به ست.

ئەو زىندانىيانەي پىشستر ئەو دىوارانەيان دانابوون، داربەستەكانىيان لىكردبوونەو
بردبووياننە خانوبەيەكى تر، يان سووتاندبوويانن، تەنسا بۆ ئەوئەي نەكەونە دەست
دەستەيەكى تر. سبەي دەبوو لە فكري داربەستىشدا بن، دەنا پەكى كارەكەيان دەكەوت.

لەو سەرەو دەوروبەري وىستگە ھەموو دياربوو. زەويى كارگە يەكبەر سپى بوو،
زېروچىك لەسەر ئەو بەفرە نەدەبىنرا. (زىندانىيەكان ھەر كام خۆيان لە كون و كەلەبەرىك
گرتبوو ھەتا پىش ئەوئەي فیتە لىبدەن، خۆيان گەرم بکەنەو.)

بورجى دىدەوانىيەكان ديار بوون و تىرەگى تىلبەندەكان، لەبەر تاوئ تىلەكانىيان
نەدەبىنران. ھەتاوئىكى پرتىشك بوو، كە بەرامبەري رادەوستاي چاوت ھەلنەدەھات.
مۆلىدەي ھەلئەي لەوئەي دوور نەبوو. چرە دوو كەلئىكى رەشى بە ھەوادا بلاو دەكردەو.

مۆلىدەكە ۋە پرتە پرت كەوت. كاتئ دەبوست فیتە لى بدا ۋەك نەخۆشان پشوى
ھەلئەمالا. فیتەي لىدا. كەواتە زۆرىش زوو دەستيان بەكار نەكردبوو.

كىلگاس قىژاندى: «ھۆ كرىكارى نمونە!! شاولت لە بىر نەچى!»

شۆخۆفیش لە ۋەلامى ئەو گالئەيەدا گوتى: «پروانە، دىوارەكەي تۆ چەندى سەھۆل پتوئەي!
بلىتى بتوانى تا بەيانى پاكى بکەيەو؟ ئەگەر پىت خاوتن نەكرىتەو، مالتجەكەت بىكار
دەمىنئەتەو!»

دەيانوبست ھەر كام لەسەر ئەو دىوارانەي بەيانى دەسنىشانىيان كرىبوون دەست بەكار بن
كە سەردەستە بە دەنگى بەرز گوتى: «ھۆي، دەگەل ئتوئەمە! دوو لەسەر دىوارىك كار
دەكەين، با شفتەكە نەبىستى. شۆخۆف تۆ و سىنكا لەسەر دىوارىك بن، منىش لەگەل
كىلگاس. پاقلۆش دىوارى كىلگاسم بۆ خاوتن دەكاتەو.»

شۆخۆف و كىلگاس سەرنجىكى يەكترىيان دا. راستى دەكرد، بە دوو كەسان كارەكە چاكتر
رادەپەري. كولىنگەكانىيان دەست دانئ.

شۆخۆف ئىستا ئىتر دىمەنى بريسكەي تىشكى خۆرى لەسەر بەفرەكە لئو ديار بوو،
ھەرەسا ئەو زىندانىيانەش كە لە پەناو پەسىوئەكان دەھاتتە دەري و بەو دەشتە ۋەردەبوون.
ھىندىكىيان دەچوونە سەر ئەو قوولكانەي بەيانى ھەليانكەندبوون و تاقمىكى دىكەشىيان

دەچوونە تەعمىرگا، تا كاربەتە لئوئەكانى باوئە سەر. ئىستا تەنى دىوارىكى لئو ديار
بوو كە لە گۆشەي لاي چەپەو تە نئوقەدى دانرابوو و لاي راستىشى دەگەيشتە دىوارى
كىلگاس. شوئىنى خاوتن كرىدەوئەي سەھۆلەكانى پىشانى سىنكا دا و بۆ خۆشى بە
ھەرتك سەري كولىنگەكە كەوتە وئەي سەھۆلئە سەر دىوارەكە. ھەموو جارئ كە
دايدەوئەشاندى، پرىشكى سەھۆل بە ھەوا ۋەردەبوون و ۋە دەموچاوي دەكەوتن. گەرمى
كار ببوو، بەلام ھۆشى لە جىتەكەي دىكەبوو. وئىناي دىوارىكى دىنا بەرچاوي خۆي كە
ئىستا ۋەبن سەھۆل كەوتبوو و بە ئەستورايى دوو خشت لە دەوران دەورى ئۆردوگا
دراوو. نەيدەزانى كئ پىشستر ئەو دىوارەي داناو، بەلام ھەر كەس بوويئ لە كارى
ۋەستايدا ھەري لە برە نەكردتەو. كارەكەي ترەكەلەك بوو. بەلام شۆخۆف ئىستا بە
جۆرىك سەھۆلەكانى لئ دەكردەوئە ۋەك خۆي دايناى. دىوارەكە لە شوئىتئىك قووپابوو
كە بۆ تەراز كرىدى دەبوو سئ چىن دىوار بە شفتەي خەست سەر لە نوئ دابنئەو. لە
زەينى خۆيدا دىوارەكەي كرىدە دوو بەش. خۆي نىوئەي لاي چەپەي دادەناو نىوئەكەي ترى تا
ئەو جىگايەي لەگەل بەشى كىلگاس تىكەل دەبوو، دەدايە سىنكا. بىرى كرىدەو
كىلگاس كە دەگاتە سىلەي لاي راست، چەند كەرىبووچىكيش بۆ سىنكا دادەنئ و
كارەكەي ئاسانتر دەكا. ھەمان كات ئەوئەي لە نىوئەكەي خۆي دەبىتەو. لئىكى دايدەو
بزانئ چەندىيان كەرىبووچ دەوئ. ھەر كە كەرىبووچەكانىيان ھىنايە نەومى دوو، شۆخۆف
غازى ئالىوشاي كرىد: «بىنە بۆ ئىرە. لئىرەيان رۆكە!»

سىنكا لە پاك كرىدەوئەي سەھۆلەكان ببوو. شۆخۆفیش رنەكە تىلەكەي ھەلگرت و دەستى
بە داتاشىنى سەر دىوارەكە كرىد. رنەكەكەي ھىند بەسەر خشت و بەندەكاندا ھىنا تا تەنيا
توئخىكى رەنگ خۆلەمىشىي سەھۆل بە دىوارەكەو ما. لەوكاتەدا كە خەرىكى رنەك
لئدان بوو، تىورىنىش ھاتە سەري و تەرازەكەي لە سىلەي دىوارەكە قايم كرىد. شۆخۆف و
كىلگاس پىشتر تەرازي خۆيان قايم كرىدبوو.

پاقلۆ لە خوارئو ھاواري كرىد: «ھۆي! خۆتان بگرن، شفتە ھات.» شۆخۆف ئارەقەي
كرىدبوو. ھىشتا تەنافى نەبەستبوو. بىرى كرىدەو كە لانى كەم بۆ سئ چىن دايمەزىنىئ.
بۆئەوئەي كارى سىنكا ئاسانتر بئ، وا چاك بوو خۆي رووكارى دەرەو دابنئ. كە
تەنافەكەي دەبەست بە دەنگى بەرز بە ئامازەي دەست سىنكاى تىگەياند كە لە كوئرا

دهست پيټيكا. سينكا ليوي خوي گهزت و به پيټيكا نينه وه ئاماژهي به ديواري تيورين كرد. وهك ئه وهي بلتي، پيتان دهسملينين كي زووتر لي دهبيته وه.

شفتهيان وهسهر خست. ههشت زينداني، دوو دوو زهنبه ليان پييون. سهردهسته پيي گوتبون شفته كه لهسهر عهرز رونه كهن- چونكه دهمودهست دهبيتهست- دهبوو له بهر دهستي وهستاكاني دابنين و تا به تال دهبوو، له باتي راوهستان لهو بهر سهرمايه، خشتان بيننه پيشي. كه زهنبه له كان به تال دهبون، دهيانبردنه وه خواري و دوو كهسي دي خيرا به زهنبه ليكي پروه سهرده كوتن. زهنبه له خالييه كه يان دهبوو بردبا پهنا سوپه، تا سههولي پاشماوهي شفته كه بتويننه وهو خوشيان گهرم كه نه وه.

دوو زهنبه لي پيټيكا وه هاتنه سهري. يه كيان له پهنا ديواري كيلگاس و ئهوي ديكيه يان له كن ديواري شوخوف دانا. شفته كه ئه گهرچي زور گهرم نه بوو، به لام لهو توف و سهرمايه دا هه لمي ليته لدهستا. دهبوو ههر خيرا له سهرد ديواريان راخستبا، دانا دهبيتهست. ئه گهر به ستبashi ورد كردني نه كاري مالنچ بوو نه هي كوتكه داره كه. خشتيكي نه كه وتبا جبي خوي ههروا خوار دهبيتهست. ئه ودهم پياو ههر ئه وندهي له دهست دههات به كولينگ شفته كه ورد بكاو خشته كه هه لقه نيته وه.

به لام شوخوف قهت له كاري خويدا سهرچيغ نه دهچوو. ههر خشتيكي دايانا، له شوييني خوي بوو. ئه گهر خشتيكي خوارو خيچ يان شكاو بايه زور زوو دهيزاني و له چينه كه دا له شوييني گونجاوي ده ترينجاندا. شفته كه كه هه لمي ليته لدهستا، به مالنچ هه لده گرت و له سهرد ديواره كه پاني را ده كرد. هه ميشه به قهده ئه وهي پيويست بوو، كه رپوچي دهكار ده كرد. ئينجا خشتيكي ديكيه له زهوي هه لده گرت. خشته در و زووره كاني به هيواشي دهست ده داني، تا دهستكيته كه ي نه درن. به مالنچ شفته كه ي لووس ده كرد و خشته كه ي له سهرد دادنا. له چاو تروو كانيكدا ده بوو خشته كه ته راز بكري و به لييداني كل كه مالنچيكي كه وتبا جيگاي خوي، به جورتيكي وا به روو كاري دهروه دا مووي ليته ده داو خشته كان به هه موو باريكدا ليكولوس بوون و ده يان به سهرد. ئه گهر شفته كه له بن خشته يه كه وه دهرفليقا با ده بوو ده ستوبرد به مالنچ تاشيبايان. (هاوينا دهكارا بو چيني ديكيه ده كاري بكيه وه، به لام زستانان ئه وه نه ده كرا.) جاري وابوو خشتيكي ليوي شكاوو، ئه ودهم بو داپوشيني شكاو ايبه كه ي شفته ي پتريان دهكار ده كرد. ده بوو خشته

شكاوه كه ت ورده ورده به خشتي ته نيشتيه وه نووساندا و ئه ودهم شفته زياده كه دههاته دهري. ئيتر دهستي گهرم داهاتبوو. ئه و يهك دوو چينه ي له جياتي شوييني خشته ورگ داوه كان دانا بوو و ئيتر كاره كه ي خوشر ببوو. به لام ئه و جار ده بوو هوش و گووشي ته واو كو بكا ته وه.

ليكدا ليكدا كه رپوچي به روو كاري دهروه دا دادنه ان، بو ئه وه ي بگاته وه سينكا. دوورو نيزيكي سينكا ببوو. سينكا و سهردهسته له گوشه يه كه وه دهستي ي پيكر دبوو، به لام ئيستا سهردهسته ديواره كه ي ديكيه دادنا. شوخوف ئاماژه ي بو يه كي له زهنبه ليكيته كان كرد تا شفته ي بو بيتن. سهري خوي پي نه ده خورينا.

كاتي له گه لي سينكا گه يشتنه وه يهك، له يهك زهنبه ليان شفته دهكار كرد و ههر زوو زهنبه له كه خالي بوو.

شوخوف له حاليكدا رووي له ديواردا بوو هه راي كرد: «شفته، شفته.»

پافلر وه لام ي دايه وه: «وا هات!»

زهنبه ليكي تر گه يشتي و ئه وه ي هيشتا نه بيتهستبوو، شفته كه يان دهكار كرد. شفته به قهراغي زهنبه له كه وه به ستبووي. به زهنبه ليكيته كانيان گوت كه شفته به ستوه كان بكريتن. باريكي قورس و بيكه لك بوو كه دهبا بو خويان به پليكاناندا سهرو خواري پيټيكن.

«ئي، ته واو بوو، يه كي دي.»

ئيدي سهرمايان نه بوو. جموجوول و تيني كار، يه كه م شه پولي گه رمايان له له شياندا ههست پيكرد. -ئه وه كاتيكي وابوو كه بن پالتو و كه وا و ههر دوو كراسي به ري پياو ئاره قه يان كردبا- بو ساتيكيش هه دا يان نه ده دا و وهك ديوانان ديواريان دادنا. دواي كاتر ميټريكي كه له ليه يان وا گهرم داهاتبوو، ئاره قه يان به له شيه وه وشك ده بووه. گرينگ لاقيان بوون، سهرمايان نه بچن. شوييني تر زور گرينگ نه بوون. ئه و كزه بايه ي هه ليكر دبوو دهستي پي شل نه ده كردنه وه. ته نيا سينكا پيي له زهوي ده كوتا. پيي زل بوون و چه كمه ي بو نه ده بوون.

سهردهسته بهردهوام دهینه‌راند و داوای شفته‌ی ده‌کرد، هه‌را هه‌رای شوخووفیش نه‌ده‌پسایه‌وه. له‌هنده‌هنده‌ی کارتیکی سه‌ختدا پی‌او هه‌میشه‌خوی له‌خه‌لکی دی پی‌ به‌رزتره، بو شوخووف نه‌وه گرینگ بوو دوا نه‌که‌وئ، بویه نه‌یده‌هیشته نه‌وانه‌ی زه‌نبه‌لیان پی‌یه تاوئیک هه‌دا بده‌ن.

له‌سه‌ره‌تای کاردا گه‌میوه‌وان و فتیووکووف پی‌که‌وه زه‌نبه‌لیان ده‌کیشا. گه‌میوه‌وان نه‌یده‌توانی به‌گورجی به‌و پلیکانه‌ته‌رو ته‌سکانه‌دا ژیر و ژوور بکا و دوا ده‌که‌وت. شوخووف غیره‌تی وه‌به‌ر ده‌نا:

«زوو به‌گه‌میوه‌وان، که‌رووچ، گه‌میوه‌وان»

گه‌میوه‌وان که‌وه سه‌ر پلیکانه‌کان ده‌که‌وت جار له‌جاری گورجوگولتر ده‌بوو، که‌چی فتیووکووف پتر فل ده‌بوو. نه‌و دالک حیزه‌ه زه‌نبه‌له‌که‌ی خوار راده‌گرت تا شفته‌که‌له سه‌ریه‌وه به‌رژئ و باری سووکت‌ر بی.

شوخووف له‌دوا به‌را پالی به‌فتیووکووفه‌وه نا و گوتی: «نیوزگ رزیو، دلنیام نه‌و کاته‌ی شتیکت به‌ده‌ست بووه به‌رده‌سته‌کانت فوو داوون!»

گه‌میوه‌وان هاواری لی بلند بوو: «قوربان، جیی من بگووه، من له‌گه‌ل نه‌و زوله‌دا کارم پیناکری.»

تیوورین لیکی هه‌لاواردن. فتیووکووفی نارد له‌سه‌ر داربه‌سته‌وه خشتان هه‌لاوئ. له‌وئ له‌ژیر چاوهدیری خویاندا بوو. ئالیوشای له‌جیگای نه‌و دانا تا له‌گه‌ل گه‌میوه‌وان شفته‌بکیشن. ئالیوشا کابرایه‌کی هیدی و له‌سه‌ره‌خو بوو، ده‌گه‌ل هه‌مووان ده‌سازا. گه‌میوه‌وان به‌ده‌نگی به‌رز پیی گوت: «به‌ته‌واوی تواناوو بو پیشه‌وه، مه‌له‌وان! چاولیکه‌ نه‌وان چوون دیوار داده‌نین!»

ئالیوشا به‌پیکه‌نینیکی دلپاکانه‌وه گوتی: «چوون ده‌لیی، واده‌که‌م. له‌سه‌ر دلئ تووم.» ئینجا به‌پلیکانه‌کاندا داگه‌ران. پی‌اوی ده‌سته‌مو و بیوه‌ی وه‌ک ئالیوشا له‌ناو ده‌سته‌دا نیعمه‌تیکی گه‌وره‌بوو.

سه‌رده‌سته به‌سه‌ر یه‌کیکی خواره‌ویدا قیژاند. وا دیار بوو لورییه‌کی دیکه‌یان خشته

هیناوه. شه‌ش مانگ بوو خشته‌ه هیچ سه‌رو سوواخی نه‌بوو، که‌چی ئیستا لوری له‌سه‌ر لوری ده‌یانه‌یتنا. تا خشته‌ه هه‌با نه‌وان نه‌ده‌بوو تک بده‌ن و راوه‌ستن. نه‌وه یه‌که‌م روژ و بوو. روژانی دواپی که‌هینانی خشته‌ه په‌کی ده‌که‌وت، ئیتر هیچیان له‌ده‌ست نه‌ده‌هات.

سه‌رده‌سته دیسان هاواری لی هه‌ستا، نه‌وانه‌ی له‌خواره‌وه بوون له‌مه‌ر ئامیری بالا‌به‌ره‌وه نه‌میری پی‌کردن. شوخووف ده‌یوست سه‌رده‌هر له‌مه‌سه‌له‌که‌ ده‌ربکا، به‌لام پیی نه‌ده‌کرا. چینیکی دیوار دانا‌بوو. دوو که‌س له‌زه‌نبه‌لکیشه‌کان هاتنه‌سه‌ری و گوتیان وه‌ستای ته‌عمیرکار هاتوته‌سه‌ر بالا‌به‌ره‌که‌ه. سه‌رکارگه‌ری فه‌نیش هاتبوو. سه‌رکارگه‌ری فه‌نی «کریکاری ئازاد» بوو، کاتئ وه‌ستا خه‌ریکی چاک‌کردنه‌وه‌ی ئامیره‌که‌ ده‌بوو، نه‌و به‌سه‌ریه‌وه راده‌ه‌ستا و چاوهدیری ده‌کرد.

هه‌میشه‌هه‌ر واپوو، یه‌کیکی کاری ده‌کردو یه‌کی دیکه‌ش ده‌بوو به‌سه‌ریه‌وه رابه‌وستی. نه‌گه‌ر ئامیره‌که‌یان چاک کردبا‌به‌وه، ده‌یانته‌وانی شفته‌ه و که‌رووچی پی و سه‌ره‌خن.

شوخووف چینی سییه‌می داده‌نا. (کیلگاسیش هه‌روه‌تر.) له‌و کاته‌دا یه‌کی له‌و کاربه‌ده‌ستانه‌ی هه‌میشه‌وه‌ک به‌لای لابه‌لا په‌یدا ده‌بوو، به‌پلیکانه‌کاندا سه‌رکه‌وت. سه‌رکارگه‌ری بیناسازی، «دیر» ناوئیک بوو. خه‌لکی موکسو بوو. ده‌یانگوت سه‌رده‌مایه‌ک کارمه‌ندی یه‌ک له‌وه‌زاره‌تخانه‌کان بووه.

شوخووف چوووه‌کن کیلگاس و به‌ئامازه‌ی په‌نجه‌تی گه‌یانده‌که «دیر» هاتوووه. کیلگاس شانی هه‌لته‌کانده‌و گوتی: «من کارم به‌و جووه‌که‌سانه‌نه‌داوه، به‌لام نه‌گه‌ر خوی کردو له‌پلیکانان هه‌لدیرا، پیم بلین!»

دیر ده‌هات، له‌پشت سه‌ریان راده‌ه‌ستا و سیره‌ی له‌کاره‌که‌یان ده‌گرت. شوخووف چاره‌ی که‌له‌که‌ریکی وای نه‌ده‌ویست. سه‌گبابی ته‌ره‌س پوزی نه‌ندازیاری لیده‌دا، سه‌ری قسه‌ی له‌گه‌ل کردنه‌وه. جاریکیان ویستبووی شیوه‌ی دیوار دانانیاں فیتر بکا، شوخووف وه‌ختبوو به‌پیکه‌نین قری بی. یه‌کیکی لافی نه‌ندازیاری لیدا، ده‌بی بتوانی به‌ده‌ستی خوی دیوارئیک دابنی.

زیدی شوخووف خانووی که‌رووچی لیته‌بوو. هه‌موو خانووه‌کان له‌دار دروست کرابوون.

بینای قوتابخانهش هەر دار بوو. لهو جهنگه له دا، چ زۆر بوو؟ دار. كه چى ئیستا له ئوردوگا ناچار دهبوو دیواری خشتان دابنێ. چ قهیدی بوو، ئەو کارهشی له بهردهستی حاسی نهبوو. یه کیتک له ژبانیدا فیتری یهک دوو کاران بووبن، «ده» کاری دیکهش فیتر دهبن.

دیر له پلیکانهکان ههله دیترا. ته نیا جارێک پیتی ههله خلیسکا. دوو دوو پلیکانهکانی برین و سه رکهوت.

هه رای کرد: «تییۆرین!» چاوی له ژێلا هاتبوون: «تییۆرین!» پافلۆ به خۆو به پیمه پهبه کهوه به دوایدا هاته سه رێ. دیر پالتۆیهکی له ئی زیندانیهانی له بهردابوو. به لام ئەوه کهی وی نردونوی و خاوتین بوو. کلاویکی قایشی گهرم و نه رمی له سه ر بوو، به لام ئەویش وهک کلاوی گشت زیندانیهی کان، ژماره ی پێوه بوو: «ب-۷۳۱».

تییۆرین، که مچه به دهسته وه، به پیریه وه چوو: «چ بووه؟» کلاوه کهی لار ببوو و خزبووه سه ر چاویکی.

شتیک رووی دابوو. شوخۆف دهیویست له بنجوناوانی مه سه له که بگا، به لام شفته ی ناو زنبه له که ده بیه ست. به دم دیوار دانانه وه گوتی لی هه له خستن.

دیر نه راندی: «ئه و ناماقوولیه ت بۆ کردووه؟» که فی هه له ده خپاند: «ئه مجاره یان ئیتر به گرتن له کۆلت نابینه وه. ئەوه تاوانیهکی گه وره یه تیۆرین. ده وره یه کی دیکه ی زیندانت بۆ زیاد ده کری.»

شوخۆف سه ری زمانی خۆی گه زت. چاویکی له کیلگاس کرد. ئەویش تیگه یی که تنی لباده که یه! ئەو ده ویدبابه لباده که ی به په نجه رانه وه دیبوو.

شوخۆف نه ده ترسا، سه رده سه ت چاوسووری بوو. خه می تیۆرینی بوو. سه رده سه ت بۆ پیاو له باب چاتره، به لام بۆ کاربه ده سه تان زیندانیهی که وه هیچی تر. له باکوور له سه ر کاریکی وا به لای که مه وه ده وره یه کی دیکه یان بۆ زیندانی ده بپه وه. تیۆرین چاک پێوه ببوو. که مچه که ی فری داو چوو له لای کابرا. ئەویش چاویکی له ده وره یه ری خۆی کرد. پافلۆ به خۆو به پیمه پهبه وه له وی چه قیبوو. ئەو پیمه پهبه ی له هه وانته ده گه ل خۆی نه هیتنا بوو... سیتنکاش به و گوتی چکه گرانا نه ی خۆیه وه تیگه ییو ئەو هه راو هۆریا به له سه ر چیه یه.

ئویش ده ست له که له کیدا، لییان چوو پهبه وه. سیتنکا هیتنه ی گایه ک به هیتز و هه یکه لی بوو. کابرا پیلووی لیک نان، خۆی کوکرده وه و بیستی فیزمالکی بداتی. سه رده سه ت سه ری برده بن گوتی و به ده نگیهکی نزم، به لام به جوړیهکی وا هه موو گوتیان لیبی، پیتی گوت: «ئه و سه رده م به سه ر چوو که گه وادی وهک تۆ ته شقه له یان به پیاوان ده کرد. سه گی سه گباب، زمانت بگه ری، به گوژی بابتدا ده ربه نم، تیده گه ی؟»

سه رده سه ت هه موو گیانی وهک میژۆک ده له رزی و خۆی پهبه رانه ده گیرا. پافلۆش وهک کونده بوو چاوی له کابرا زه ق کردبوون. پهبه شکی خوتنی په ربه بوو چاوان.

دیر گوتی: «مه یکه نه فشه، کوپینه، مه یکه نه فشه.» رهنگی به روویه وه نه ما بوو، له کن پلیکانه کان لاچوو.

سه رده سه ت یه ک قسه ی دیکه شی نه کرد. کلاوه که ی راست کرده وه، ماله که ی هه لگرته وه و ملی له به ر کار نایه وه. پافلۆ به خۆو به پیمه پهبه وه به ئه سپایی به پلیکانه کاندادا گه را. زۆر به کاوه خۆ.»

دیر نه ده بتوانی راوه ستی و نه پرا. چوو له کن کیلگاس راوه ستا. کیلگاس به سه لبقه و به پوختی خشته ی داده نان. ده تگوت کیمیا گه ریکه و ده رمانه کانی سه نگ و سووک ده کا. پهبه شتی له کابرا بوو، خۆی لی خه شیم کردبوو.

دیر به قوونه دزه چوو له لای سه رده سه ت. دهنگی گۆرا بوو: «چ جوابی سه ره ره شتیار بده ینه وه، تیۆرین؟»

سه رده سه ت به دم دیوار دانانه وه، بی ئەوه ی سه ر هه لبرێ، گوتی: «بلێ هه ره له وی بووه. بلێ پهبه شتی ئەوه ی ئیمه بیتن، ئەو لبادانه ی هه ره لی بوون.»

دیر هه روا خۆی ده گنخاند، ئیتر ده یزانی نایکوژن. ده ستی له باخه لی نابوون و ئەوه سه رو ئەوه سه ری ده کرد.

به منگه منگ به شوخۆفی گوت: «هۆ، س-۸۵۴، ئەو شفته یه بۆ وا ته نک راده خه ی؟» سه گباب ده یویست رقی خۆی به یه کیتک برێژی. هیچ بیانوویه کی نه بوو، ئیستا هاتبوو له شفته ی هه لکیتا بوو.

شۆخۆف به مۆره مۆره بۆی شی کردهوه: «چاو، برای بهریز، نه گهر ئیستا شفته که نهستور راخم، نه و ویستگه به ناگاته به هاری، ده توتیه وه.»
کابرا نیوچاوانی تیک نا:

«تۆ وه ستایه کی و سه کارگهر چت پی ده لئی ده بی واکه ی.»

ئینجا وهک هه میسه بای گوپی به ره لالا کرد. له راستیدا شۆخۆف شفته که ی که میک ته نک راده خست و ده بتوانی پتری رۆبکاته سه ر دیواره که، به لام به مهرجی هه وا خوش با، نهک به و سه رماو سه خله ته. بیویژدانانه ته نیا له فکری زۆر بوونی کاردا بوون. نه و مه سه له یهت چۆن له و زلخۆرته گه یاندا؟ سه گباب سه ری به ردا یه وه و به پلیکاناندا داگه را. به دوایدا تیۆرین نه راندی: «نه و بالا به ره م بۆ چاک بکه وه! پیته وایه و لاخی باره به رت ده ست که وتوون؟ نه و هه موو که رپوو چه مان پی وه سه ر ناخری.»

دیر هه روا که به پلیکانه کاندا ده چوو ه خوار، گوتی: «جیره که یته وهرگرتوه.»

به لام تازه له به ری دانواند بوون.

«نه گهر پیای زه نه لیک له و پلیکانانه وه سه ر بکه.»

«پیته وایه به ده ست منه؟ ژمیتریاری قایل نابی.»

«هه ی سندان له و ژمیتریاری به شه شت دا! من هه موو نه و ده سه ته بۆ چوار وه ستایان هه لده سوو پیتم، هه ر بۆ نه وه ی په کی کاره که نه که وئ. پیته وایه له بری نه و گشته کویره وه ریبه چمان ده ده نی؟»

تیۆرین له گه ل نه وه دا که وه لامی کابرای ده دایه وه، بۆ ساتیکیش ده ستی له کار هه لنه ده گرت. یهک به خو نه راندی: «شفته.» ئینجا شۆخۆفیش به دوا ی نه و دا گوتی: «شفته.»

چینی سییه میسه ته واو ببوو و ده بوو ده ست به دانانی چینی چواره م بکه ن. شۆخۆف ده بوا یه خیته که هه لیکیشی، به لام هه زی نه ده کرد خۆی به و کاره بخافلیتی. به بی خیتیش ده کرا چینیکی دی دابنن.

دیر له گۆره پانه که تیپه ری. له سه رمان ده له رزی و ده چوو له نووسینگه خۆی گهرم بکاته وه. به و سه ردانای ویستگه لووتی داژه نیبوو. ده بوو پیش نه وه ی له گه ل گورگیتی وهک تیۆرین روو به پروو بیته وه مشووری هیتدیک شتی خواردا. ده بوا یه له گه ل سه رده سه ته کان خۆ ریک خا. کاربه ده ستانی ئۆردووگا زه ریان بۆی نه بوو. ورگی تیر بوو، هۆده ی تایبه تیشی هه بوو. نه دی چ به لای لی بوو؟ وا چاک بوو مۆخی وه گهر بخاو هیتده خۆی سووک و چرووک نه کا.

یهک له زیندانیه کان هاته سه ری و گوتی وه ستای ته عمیرکار و موفه تیشی فه نی رۆبون. ئامیری بالا به ره که یان پی وه کار نه که وتبووه. که واته ده بی وه کو ئیستر شفته و خشتان بکیشنه وه.

شۆخۆف نه وه نده ی له بییری بی، له چ جیبان حاله که له وه باشته نه بوو. نه و ئامیرانه یا هه ر له خووه تیکده چوون یان زیندانی تیکیان ده دان. هاته وه یادی جاریکیان له ئۆردووگا یهک مشاری کاره بایان خرا کرد. شیشیکی ئاسنیان له گه ل داران، وه بهر دابوو، نه قاله که یان شکاند. بۆیه وایان کرد تا تاویک به سه سینه وه. ده بوو بی نووچ دان مووره داریان له سه ر یهک هه لچنیان.

سه رده سه ته هاواری کرد: «که رپووچ، که رپووچ!» ئینجا هه موو نه وانه ی شفته و که رپووچیان ده کیشا، وه بهر جنیوانی دان.

له خوارپرا هه رایان کرد: «پاقلۆ ده پرسی چه ندتان شفته ده وئ؟»

«جاری بگره وه.»

«نیوه یهک هه یه.»

«باشه، یه کی دیکه ش بگره وه.»

ئیسنا کاره که چاک راده په ری. چینی پینجه میان داده نا. دیواره که گه یشته بووه سینگیان و ئیتر پیوست نه بوو وهک چینی یه که م بۆی دابینه وه. راسته دیواریکی بی ده رگا و په نجه ره کاره که ی ئاسانتر ده کرد. ته نیا دوو دیواری راسته کییان داده نان و دنیا یه کیان خشته له بهر ده ست بوو. ده بوو ته نافه که هه لکیشن، به لام تازه ویرا نه ده گه یشتن.

گۆپچیک هه والی هینا که دهستهی ههشتاو دوو چوون نامرازهکان ببه نه وه عه مبار. تیۆزین چاوی لی زهق کردن. تیتی راخوری: «خهریکی کاری خۆت به، سه رمازه له، خشته بینه!»

شوڤۆف سه رنجی دهو رو پشتی خۆی دا. کورۆکه راستی ده کرد. هه تاو زۆری نه مابوو ئاوا بئ، که وتبووه نیتو خه رمانه یکهی رهنگ مۆر، که چی ئه وان له گه رمه ی کاردا بوون. چینی پینجه میان داده نا و ئه وه نده کاره له سه رومالی ئه و پۆیان زیاد بوو.

زه نه لکیتشه کان وهک ئه سپی شه که ت، هانکه یان ده هات. گه میه وان شین و مۆر ببۆوه. ته مه نی نه ده گه یشته چل سال، به لām تین و گوری لاویتی تیدا نه مابوو.

هه وا ده م له ده مه ی ساردتری ده کرد. کارت کردبا و نه کردبا، ورده ورده په نجه ت له ناو ده سته واناندا کۆل ده بوون و له گو ده چوون. سه رما خزیبووه نیتو چه که مه ی پیتی چه پی شوڤۆف. چه ند جار پیتی له زهوی کوتا.

تازه له وه خه لستبوو خۆی کور بکاته وه سه ر دیوار، به لām داها تنه وه بو ئه و حه مکه شفته و که رپوچه، مۆغه ره ی پشتی پیاوی ده شکاند.

شوڤۆف رووی کرده ئه وان ه ی شفته و خشته یان ده کیتشا: «هۆی، ده گه ل ئیوه مه کورگه ل!» خه ربیک بوو زمانی لیده دان: «بریا خشته کانتان لیره له سه ر دیواره که دانابان.»

گه میه وان قایل بوو، به لām به جار ی له که لک ببوو. ئه و کارانه ی نه کردبوون. به لām ئالیۆشا گوتی: «زۆر چاکه ئیقان دنیسۆفچ، چۆنی تو بلتی وا ده که م.» ئالیۆشا «نا» ی به ده مدا نه ده هات. هه ر کاریکی پیتی کرابا درێخی نه ده کرد. گه ر مۆی سه ر دنیا پاک ی وهک ئه و بان، شوڤۆفیش بو یارمه تیی خه لک سه ری پتوه نه بوو. جا پیاو کاریکی بو خه لک له ده ست بئ، چی تیدا یه بیکا؟

ئه و باپتیستانه دا بو ده ستووریکی جوانیان هه بوو.

له وسه ری گۆزه پانه که را زربنگه ی چه کوچ، به رزو به قه و، ده گه یشته ویستگه ی کاره با. زهنگی کۆتایی کار بوو! شفته یان به سه ردا مابۆوه. ره چاوی وه خته که یان نه کردبوو.

سه رده سته گوراندی: «شفته! شفته!»

شفته یه کی زۆر مابوو که ده با ده کاری بکه ن. چاره یان نه بوو. ئه گه ر لیکده ره که شفته ی

تیدا ماباوه تا سبه ینی وهک دارو به ردی لیده هات و که س پیتی نه ده هاته ده ری، مه گه ر لیکده ره که یان شکاندا بو له تو په تیان کردبا.

شوڤۆف گوراندی: «ده ست هه لئین، کورپینه، با ئه وه نده کاره نه می نیته وه.» کیلگاس دل توند ببوو. که یفی به کاری په له پرووزی نه ده هات، به لām به هه موو هیتزو گوری خۆی دیواری داده نا. چاره ی دیکه ی نه بوو. پاقلۆ به تالووکه، به خۆی و زه نه لیک شفته و که مچه یه که وه خۆی گه یانده نه مۆمی سه ری. ئه ویش ده یو بست یارمه تییان بدا، که و ابوو ئیستا وه ستای دیوار ببوونه پینچ که س.

ده رفه تی ئه وه یان نه بوو خشته کان راسته و پاسته بکه ن. شوڤۆف هه میشه خشته یه کی وای هه لده گرت به قه ده که لیتی سه ر دیواره که بئ. کوتکه داره که ی وه ئالیۆشا دا و گوتی: «ها خشته یه کی له و جیتی راکه پیت ده لئیم، په له بکه.»

به و په له په له کاری جوان نه ده کرا. له کاتیکدا هه موویان که رپوچ دوا ی که رپوچ دایانده نا، شوڤۆف لی بووه و چاویکی به دیواره که دا خشاندا. چو له سووچی لای راستی دیواره که را وه ستا و سینکاشی نارده سووچی لای چه پ. ئه گه ر سووچه کان ته راز نه بان سه ی دنیا یه کیان کار بو که له که ده بوو.

«راوه سته!» که رپووچیتی له پاقلۆ وه رگرت و داینا. ئه و سووچه ی سینکا داینا بوو عه ییدار بوو. خۆی گه یاندى و به دانانی یه ک دوو که رپووچان ته رازی کرد.

گه میه وان زه نه لیتی دیکه ی وه سه ر خست. وهک بارگینی داشقه زمانیان پی کیتشا بوو. هاواری کرد: «دووی دیکه ماون!» گه میه وان خۆی پی له سه ر لاق رانه ده گیرا. به لām داگه رایه وه. شوڤۆف کاتی خۆی پیره بارگینیتی هه بوو، جوانی پیراده گه یشت و خزمه تی ده کرد. به لām له ئۆردوگا بارگینیتی وهک گه میه وان تا ده پسا کاریان لیده کیتشا و دوا یه ش که و لئیان ده گروو.

ئیستا خۆر خه ربیکی ئاوا بوون بوو. پتو بست نه بوو گۆپچیک بیربان بخاته وه. ئه و ده ستانه ی دی دیاربوو که نامراز و که ره سته کانیان بردبوونه وه له پیش پارگا کۆ ببوونه وه. (دوا ی لیدانی زهنگ ه یچ که س ده موده ست ده سته له کار هه لئه ده گرت. ته نیا ئه وان ه ی گه مژه بوون په له یان ده کرد تا له ده ری رهق بینه وه. له ئه ناو گه رمه کاندا خۆیان

مات دهکرد، ئینجا له کاتیکی دیاریکراودا که سهردهستهکان له سهری پیکدههاتن، هه موو پیکهوه وهدهر دهکوتن. تا ئه کاته دیاریکراوه، ئه گهر نیوه شه ویش با، زیندانییهکان له ئه نوکانیان نه دههاتنه دهری و له وی دهمانهوه.)

تیورین وهخو هاتبووه و دهیزانی که دهسته که ی وه درهنگی کهوتوو. ئهوانه ی له عه مباری نامراز بوون، ئیستا هه جنیوکی به زاریاندا هاتبا نه یانده گتیاپهوه. گوراندی: «له خه می ئه سه گه با نه دا مه بن! چاویان ده ری. وهر نه خوار و لیکده ره که به تال بکه ن. شفته که له جیه که بن عه رز بکه ن و سه ری به به فر بگرن، با که س نه یینن. پاشان پاقلو، تو و دوو که سی دی هه موو نامرازه کان کو بکه نه وه و بیانه نه وه عه مبار. سی مالنچ ده میتن، دوا به ئه وانیش به گوچیکدا ده نیرم. ئه دوو زه نه له ماوه، ئیستا لیده یینه وه.»

پاقلو و ئهوانی دی به له ز کو تکه که بیان له شوخو و هه رگرت و ته ناهه که بیان لیکده وه. پاشان زه نه لیکشه کان و ئهوانه ی خشتیان ده کیشا هه روژمیان کرده سه ر پلیکانه کان. هه چ کاریکیان له سه ری نه مابوو. ته نیا سی که س، کیلگاس و سینکا و شوخو له وی مان. تیورین دههات و دهچوو و چاوی به دیواره کاندایه خشاندا. قایل بوو. خراپ نییه، به ره می کاره که بیان بو پاشنیوه ره یه ک، ئه ویش به بی ئه و بالا به ره به لا لیدراوه، خراپ نه بوو.

شوخو دیتی هیشتا کیلگاس که میکی شفته پیماره. له وه ده ترسا که مچه که له کاتی خویدا نه باته وه عه مبار و تیورینی لی تووره بی. بیرکی به میشکیدا هات. گوتی: «گویی بگرن کورینه، ئیوه که مچه کانتان بده نه گوچیک با بیاناته وه. من به وه که مچه یه ی خوم کاره که ته واو ده که م. ئه و که مچه یه ی من له لیستی ئه واندا نییه و ناییه یه وه عه مبار.

تیورین پیکه نی و گوتی: «ئه گهر روژیک تو مان له نیو نه میتن، ئیمه قوری کو تینده ر بکه یینه سه رمان؟ کتی جیی تو پر ده کاته وه؟»

شوخو فیش پیکه نی و دهستی به کار کرد.

کیلگاس که مچه کانی هه لگرتن. سینکا که ره بوچی وه شوخو ددها. شفته ی کیلگاسی له زه نه لی شوخو کرد.

گوچیک غاری دا هه تا له عه مبار خو ی بکه یه نیته وه پاقلو. ئهوانی دیکه ش به بی سه ردهسته به ره و بینای پاسهوانی وه ری کهوتن. زیندانییهکان بیگومان قسه ی سه ردهسته یان به هیند ده گرت، به لام له و گرینگتر قسه ی پاسهوانه کان بوو که قسه یان وه ک یاسا وا بوو. ئه گهر درهنگ گه یشتبا یه ی ناوه که تیان ده نووسی و سلوولی تاکه که سی چاوه ری ده کردی. به رده م بینای پاسهوانی قه ره بالغ بوو. هه موو له وی بوون. پیتده چوو ده ستیان به ژماردن کردی.

له کاتی چونه ده ردا دوو جار ده یانژماردن. جاریک له پشت ده روازه داخراوه که و جاریکیش که له ده روازه که رهت ده بوون. ئه گهر له ژمارندا هه له یه ک هه با، له ده ره وه ی گو ره پانه که سه ره له نوی ده یانژماردنه وه.

ئه و شفته سه گ تیرپاوه بنه ی نه دههات. سه ردهسته دهستی راوه شاندا و گوتی: «رو ی بکه سه ر دیوار و له کو لی که وه.»

شوخو گوتی: «تو برۆ قوربان، له وی بی باشتره.»

سه ردهسته هه روا که به پلیکانه کاندایه داده گه را به گالته وه گوتی: «ئه و ده وید باو کانه بو و زوو ده ست له کار هه لده گرن. پیاو تا دی وهخو بکه وی ده لین کات ته واوه.»

ئیستا ته نیا شوخو و هاو دهسته که ره که ی له وی مابوون. نه تده توانی زوری قسه له گه ل بکه ی به لام هه ر پیوستیش نه بوو. که س وه ک سینکا زیره ک نه بوو و به ناماژه یه ک هه موو شتیکی ده خو تینده وه.

به ده ستیک شفته ی راده خست و به دهسته که ی دی که ره بوچی پتوه ده نووساند.

که ره بوچه که ی له شوینی خو ی داده مه زراندا و چاویکی لیده کرد! ئینجا هه ر شفته وه هه ر که ره بوچ، هه ر شفته وه هه ر که ره بوچ...

سه ردهسته گو تبووی زگیان به شفته که نه سووتی. («رو ی بکه سه ر دیوار و له کو لی که وه.») به لام شوخو هه زی له و جو ره کار کردنه نه بوو. هه شت سال بیگاری ئوردووگا نه یه توانی بوو خووره وشتی بگو ری. ئیستا ش هه ر کاریکی کردبای به وردی و سه ر نه چه وه

دهيكرد. نه يده توانی خوئی به وه رازی بكا كه شتيك خه سار بكا. شفته، كه رپوچ، شفته، كه رپوچ...

سینکا قیژاندى: «بهسه، برۆ با تیی ته قینین.»

زه نه له كهی هه لگرت و به پلیکاناندا داگه را. به لام شوخوڤ چهند ههنگاو كشایه وه تا بو دواجار چاو پیک به دیواره كه دا بخشینی. سهگ و پاسه وانه كانیش هاتیان، گوئی پی نه ده بزوت. ئیی، خراب نه بو. به چهپ و راستدا سیره له دیواره كه دهگرت. چاوه كانی وهك ته راز وا بوون. دیواره كه مووی لینه ده دا. دهست و بازووی هیشتا ده ره قه تی کارکردن ده اتن. به په له به پلیکانه كاندا داگه را. سینکا له نیوه راستی پلیکانه كان بو. ناوړی دایه وه و گوئی: «خیرا كه، دهی.»

شوخوڤ به دهست نامازهی بو کرد و گوئی: «تۆ برۆ، من ده تگه می.» ئینجا چووه ناو ژووره كه. نه ده كرا كه مچه كهی هه روا له وئ جی بیلئ. له وانه بو سبهی کاریکی دیکه یان پی سپاردبا و له وانه شبو دهسته كه یان ناردبا كومه لگای ئیشتراکی و تا شهش مانگی دی نه هاتبانه وه و یستگه. ئه وده م چاوی به مالتجه كهی نه ده كه و ته وه. كه واته ده بو له شوینیکدا هه شاری بدا. هه رتک سوپه یان كوژاند بو نه وه. ژووره كه تاریک و نووته ك بو، ترسی لی نیشتبوو. له تاریکی نه ده ترسا. به ته نی به جیما بو و له وه ده ترسا كه نه توانی له وه ختی خویدا خوئی بگه یه نیته ده روزه و پاسه وانه كان ته قه ی لیكهن.

به دهسته كوته گه را تا له قولینچكی خانوه كه دا به ردیکی دیته وه. ماله كهی ده وئ نا و به رده ی له جبی خوئی دانا په وه. دلئ ناسوده بو.

ده بو تا زووه خوئی بگه یه نیته وه سینکا. سینکا سه ده هنگاوئ زیاتر له وئ دوور نه ببووه و چاوه نوړی بو. سینکا براده ری نیوه ریبه نه بو. له ته نگانه دا پیاوی به جی نه ده هیشت.

له و دنیا په دا كه سانی وا هه ن به هیچ و خوړایی به ده وری یاریگادا پیشبركئ ده كهن. ئه و سه گبایانه بو نایه ن پاشی رۆژه کاریك، كه نه یان توانی پی پشتی خوئی راست بگه نه وه، به ده ستكیشی ئاره قاوی و چه كمه ی شپوه به و سه رما و شه خته یه پیکه وه پیشبركئ بگه ن؟
پشوویان سوار بوو.

سه ردهسته له پازگابو و بیگومان به شیوه یه ك دهسته كه ی خوئی ده په رانده وه. ئیستا گه یشتبوونی و یه كسه ر خوئیان به ناو ئاپوره كه دا كرد.

سه د گه روو و پیکرا به سه رباندا قیژاندى: «هه رامزاده ی پوخل! قه چه دایك!» ئه و هه موو خه لكه له پریكا به سه ر پیاو دا بقیژین، زهنده قی ده بن. به لام زیاتر زهنده قیان له پاسه وانه كان چو بوو كه ده بی چیان لی بگه ن؟

وا دیار بو پاسه وانه كان گونیشیان پیناچئ. تووشی تیژین بوون، ده بو قسه یه كی لیكردا و به جه ماوهره كه ی گوتیا كه درهنگ هاتنه كه یان خه تایی ئه و بووه.

ئه وان هه روا ده یانگوراند، ته نانه ت سینكاش به و گوئ گرانانه یه وه گوئی له هات و هاواریان ده بوو. په شوکابوو، ئه ویش به سه ریدا ده نه راندن. پیاویکی وا كه تا ئیستا كه س گوئی له دهنگی نه ببوو، بستیکی زمان ده رکیشابوو. دهستی كردبوونه كۆله مست، رایده وه شاندى و له وه بو ئانگژیان بی. پاشان هه راو هوریا په كه برابه وه و هیند پکیان ده ستیان به پیکه نین كرد.

زیندانییهك به دهنگی به رز گوئی: «كوپینه، ئیمه وامانده زانی ئه وه به راستی گوئی گرانه، ته نیا ویستمان تا قی بگه یه نه وه.»
هه موویان پیکه نین، ته نانه ت پاسه وانه كانیش.

«به پینج ریز!»

ده روزه كه گاله درابوو. پاسه وانه كان هیشتا بو ژماردن نه هاتبوون. پالیان به جه ماوهره كه وه دنا. (هه موو مرشته یان كردبووه پشت ده رگا، ئه و جاشكه كه رانه پپیان وابوو ئاوا زووتر ده توانن بچنه ده ری.)

«به پینج ری-ز!»

هه موو جارئ كه ئه و دهنگه ده هات، زیندانییه كان پینج پینج، چهند ههنگاو ده چوونه پیشه وه. شوخوڤ ئیستا پشوویه كی هاتبووه بهر و ته ماشای ئاسمانی ده كرد. مانگ هه لانبوو و رهنگی مه یله و ئه رخنه وانى بو. له وانه بو له شه وى چوارده لایدایی، كه ت ببوو. رۆژی پیشوو هه ر له و كاته دا كه میك پتر هه لكشبوو.

شۆخۆف که له مه ترسییه که ده رباز ببوون، دلێ خوش بوو. ئانیشکی له خالیگه ی گه میه وان کوتا و بۆ قه شمهری پیتی گوت: «گه میه وان ئه و کتیبانه ی خویندووتن، چییان له باره ی ئه و شه وان هه نووسیوه که مانگ به ده ره وه نییه ؟ مانگ ده چیتته کوێ؟»

«مانای چی ده چیتته کوێ؟ گیله، مانگ ناچیتته هیچ جییه ک، تۆ نایینی.»

شۆخۆف سه ری راوه شان د و پیکه نی: «باشه که مرۆ نایینی، به چی دیاره هه یه.»

گه میه وان به واق و پمانه وه گوتی: «ئه دی پیت وایه هه ر به چوار هه فته جارێک، مانگیکی نوێ دیتته ئاسمان؟»

«به لێ وایه. کاتێ هه موو روژێ مرۆی نوێ دینه دنیا، بۆ نای به چوار هه فته جارێک مانگیکی نوێ بیتته ئاسمان؟»

گه میه وان به تووره یی گوتی: «لێ وهره، قه تم مه له وانێ وه ک تۆ گیل و ده به نگ نه دیوه. ئه دی مانگه کۆنه که چی لیدی؟»

شۆخۆف گوتی: «ئێ، منیش ده مه وێ ئه وه بزانه.» زه رده خه نه یه کی هاتی و که لینی ددانانی ده رکه وت.

«باشه تۆ پیم بلتی چی لیدی؟»

شۆخۆف هه ناسه یه کی هه لکیشاو به و ته ره ته ره سه مه ره یه ی خۆیه وه گوتی: «خه لکی لای ئیمه ده لێن خوا مانگه کۆنه که ورد ده کاو ئه ستیرانی لێ دروست ده کا.»

گه میه وان گوتی: «سه لا له ئه قلتان.» ئینجا پیکه نی. «ئه وه م قه ت نه بیستبوو. که واته تۆ بروات به خوا هه یه، شۆخۆف؟»

شۆخۆف گوتی: «بۆ پروام پینه بی؟ که له و ئاسمانه دا ده گرمینی، کێ هه یه بروای پینه یه نی؟»

«خوا بۆ ئه و کاره ده کا؟»

«چ ده کا؟»

«مانگ ورد ده کا و ئه ستیره ی لێ دروست ده کا؟»

شۆخۆف شانی هه لته کاندن و گوتی: «تۆ نه تدیوه جار نا جارێک، ئه ستیره یی له ئاسمان به رده بیتته وه سه ر زه وی. ده بی جیگای ئه وان به ئه ستیره ی نوێ پر بکرتنه وه.»

پاسه وان هه کان کردیانه هه را: «هوی دایک حیز! له وی لاکه وه، برۆ نیو ریزه که وه!»

ئه و پاسه وان هه ی ده یژماردن گه یشته ئه وان. گه میه وان و شۆخۆف له دواده ی ریزه که بوون.

پاسه وان هه کان سه ریان لیشیابوو و له و ته ختانه یان ده نۆری که لیستی ناوه کانیان لێ نووسی بوون. یه ک که م بوو! ئه وه جاری یه که م نه بوو که میان دینا. کهنگی فیتری ئه و کاره ده بوون.

چوارسه د و شه ست و دوو زیندانییان ژماردبوون، که ده بوو چوارسه د و شه ست و سی زیندانی بن.

زیندانییه کانیان له پشت ده روازه ره پال نان (دیسان هرووژمیان کردبووه پشت ده روازه) سه ر له نوێ ده ستیان به ژماردن کرده وه:

«به پینج ریز! یه ک، دوو...!» ئه و دووپاته کاریبانه ته نیا وه ختی زیندانییه کانی به فیرو ده دا. ئه وه له حالیکدا بوو تا ئوردووگا ریگایه کی دوور و درێژیان له بهر بوو و له ویش دیسان بۆ پشکنین ریز ده بوونه وه. زیندانییه کان له هه موو کارگه کانرا په له یان بوو تا زوه خۆیان بگه یه ننه وه ئوردووگا. ئه وان هه ی پیتسه هه مووان گه یشتبانه وه ئوردووگا، به باشی به کاره کانیان راده گه یشتن. خواردنگه ده ره ست هه ی خۆیان بوو. ئه گه ر شتیان بۆ هاتبا، یه که م که س وه ریانده گرت. به ر له هه مووان سه ردانی چیشته خانه یان ده کرد و چیشته ی خۆیان لیده نا. نامه ی خزم و که سیان وه رده گرتن، یا ئه و نامه ی نووسی بوویانن، ده یاندانه به شی پشکنینی نامان. ده چوونه سه رتاشخانه و ده رمانخانه و هه مام و، به کورتی هه موو ده رگایه کیان بۆ له سه ر پشت بوو.

پاسه وان هه کانیسه ی پشیان خوش نه بوو دره نگ بگه نه وه ئوردووگا. ئه وانیش تووشی چه رمه سه ری ده هاتن. گه لێ کاریان هه بوو که ده بویه بیکه ن و ئیتر کاتی ئه وه یان بۆ نه ده مایه وه به خۆیان رابگه ن.

دیسان له ژماردندا به هه له چووبوون. که دوایین ریزبان دهژمارد شوخۆف پیتی و ابوو ئیتر تهواو بوو، به لām ئەو به نه علهت بووه دیسان شهست و دوو کهس بوو. ئیشکگرهکان بهخۆ تهخته دهستیانهوه چوونه لای ئەفسهری پاسهوان و راپۆرتیان دایه.

ئەفسهری پاسهوان هاواری کرد: «سهردهستهی سه دوو چوار!»

تیۆرین نیو ههنگاو چووه پیشهوه و گوتی: «لیرهه!»

«کهسی دهسته کهی تۆ له ویستگهی کارهبا ماوه؟ چاک پروانه!»

«نه.»

«هۆش و گوشت وه کار بخه! دهن میشتک دهپژینمه ناو دهمت...»

«گوتم: نه.»

تیۆرین لای کردهوه و سهیری پاقلۆی کرد. رهنهگه یه کیک لهوئ خهوی لیکهوتیب.

ئەفسهری پاسهوان نه راندی: «دهستهکان به جیا ریز بن!»

هه موویان پیکهوه به پینج ریز وه ستابوون. زهنا زهنا یهک کهوته نیو زیندانییهکان. یه کترین پال پتیه دهن و هاواریان ده کرد: «حهفتا و شهس لیرهیه»، «سیزده ئەوه تانی!»، «سی و دوو وهره ئیره!»

ئەندامانی دهستهی سه دوو و چوار هه ره له شوینهی لیتی راه ستابوون، له پاش دهستهکانی تر ریز بوون. شوخۆف چاوی لیکرد زۆریه ئەفرادی دهسته دهست له گونان به ره ژیره هاتوونهوه. سه گابی بی زور له بیریان کردبوو داران وه خپکهن. ته نیا دوو کهس چهند سه ره دار و له ته تهخته بان پت بوون.

هه موو روژئی ئەو گه مه یه بوو. به ره له تهواو بوونی کار، زیندانییهکان کوته داریان خپ ده کردنهوه، به که ندر یان داوه به نیک شه ته کیان ده دان و ده یان برده نه ئوردووگا. ئەگه ره سه ره رشتیاری کارگه یان سه ره کارگه ریک هاتبا پیش ده روازه، بو ئەوهی به ره له بردنی داران بگرن، مرۆیان ده پیشکنی. ئەوه خانی یه کهم بوو. هه چ داری پتت با ده بوو هه لیره پتیه سه ره زهوی. (به ملیۆنان داریان ناگر پتیه دهن و ده یان سووتاند، که چی له و چهند کوته داریان ده پتچایه وه). به لām زیندانییهکان وایان لیک ده دایه وه ئەگه ره هه ره کام

ته لاشه داریکی گچکهش له گه ل خۆیان بیننه وه، شه وان ه خه وگه باشتر گه رم دادی. خزمه تکاره کان بو هه ره سو به یهک ته نیا پینج کیلویان ورده ره ژئی دینا و ئەوه ندهش بو گه رم داهیتانی خه وگه به شی هیچی نه ده کرد. بو به داره کانیان قه لتویر ده کردن بو ئەوهی بتوان دهن شاقه لی پالتو دا بیانشارنه وه و له ده روازه یان ره ت بکه ن.

پاسه وان ه کان له کارگا قه ت به زیندانییهکان نه ده گوت داره کان هه لیره پتئی. ئەوانیش هه وچه یان به دار بوو، به لām خۆیان بو یان نه بوو دار له کارگه وه دهر بخه ن. له به ره دوو هۆ، یه کهم چونکه به رگی سه ره یازیه یان له به ره دابوو، دوو هم له به ره ئەوهی ده بوو هه ره دوو ک ده ستیان تازاد بن بو ئەوهی له کاتی پتیه ستدا تفه نگ رووه و زیندانی بگرن. به لām هه ره که ده گه یشتنه وه ئوردووگا مه سه له که ده گۆرا و شه کر شکاندنیان ده ستی پتیه کرده وه: «فلان ریز، فیساره ریز، داره کان دانین!» به لām زۆریش بی ئینساف نه بوون. هیندیکیان له داره کان ده برد و هه ندیکیشیان بو به جی ده هیشتان، ئەگه ره داریشیان پینه با، ئەوه کیشه که ده برایه وه.

به م جو ره هه موو روژئی هه ره زیندانییه و بریکی دار له گه ل خۆی ده برده وه. دلنیاش نه بوو بتوانی له ده روازه ی بپه رپتیه ته وه، یان که ی و له کوئ پاسه وان ه کان ده گه نه سه ری. له م کاته دا شوخۆف له ده رو به ری خۆی روانی تا ئەگه ره کوته داریکی لیتی، ببقاچینی. سه ره ده سته تا دوامین کهس ژماردنی و به سه ره پاسه وان ی گوت: «دهستهی سه دوو و چوار هه موو لیره ن.»

سیزاریش له نووسینگه هاتبووه ده ری و له ناو ریزه که دابوو. ئەو سه بیله یه ی مژی لیده دا، به ناگر یکی سوور داییس، سمیله کانی چلو ره یان به ستبوو. له گه میه وان ی پرسی: «ئی، وه زعه که چۆنه، گه میه وان؟»

ئەگه ره له باتی ئەو ژوو ره گه رمو گو ره له ناو سه ره ماو سو لدا ته زیبا، قه ت پرس یاری وا گه و جان ه ی نه ده کرد. گه میه وان شانی هه لته کاندن و گوتی: «وه زع چۆنه؟ قه به زه ی پشتم ئەوه ده شکتی و به زۆر خۆم به سه ره پتیه گرتوه.» ده تگوت ده یه وی سیزار تیبگه یه نی که بو مژیک له و سه بیله یه ی خه ریکه سو تی ده بیته وه.

سیزار سه بیله که ی وئ دا. گه میه وان تاقه کهس بوو که سیزار خۆشی ده ویست. له گه ل شتاق له زیندانییهکان ناوا خو مانه و گه رمو گو ره نه بوو.

نهۆ تیکرا به دهنگی بهرز دهیانگوت: «زهلامیکی دهستهی سی و دوو نههاتووه!
زهلامیکی دهستهی سی و دوو!»

یاریدهدهری دهستهی سی و دوو له گهڵ زیندانیهکی تری ههمان دهسته به غار بهرهو
ته عمیرگا وه پڕی کهوتن. ههموویان لیکتریان دهپرسی کچی دیار نییه؟ مهسهله چییه؟
شوڤۆف بهرگوتی کهوت که یه کچی له مولداوییهکان، نهوی سه رههش و خریله، بزر بووه.
بهلام خو ههر دووکیان کورته بنه و رهشتاله بوون. ده بی ههر نهوهیان بی که له قسان،
سیخوری رۆمانیا بووه؟

ههر دهسته یهک پینج سیخوری له گهڵ بوون، بهلام نه و تاوانی خرابووه پال نه مانه درۆی
پهتی بوو. تاوانیان ههر نهوه بوو که دوزمن به دیلی گرتبوون. شوڤۆفیش به یه کچی له
سیخوران له قهلهم ده درا.

بهلام نه و مولداوییه سیخوری راسته قینه بوو. نهفسه ری پاسه وان چاوی له کاغه زی
لیستی زیندانیهکان کرد و رووی خوئی گرژ کرد. نه گهر سیخوریکی له دهست ده چووی
به بی نه ملاوئه ولا ده بوو خوئی شوینه که ی بگریته وه.

شوڤۆفیش وهک ههمووان شیتگیر ببوو. سه گبا به پیتی وابوو کییه؟ سه رمازه له ی تهره سی
قورمساغ، زۆلی گه وادا!

ولات تاریک داهاتبوو، مانگ هه لکشابوو. نهستیره ده رکه وتبوون. سه رمای شه و بی
ئامان بوو، سه یر له وه دایه نه و سه گبا به له و کاته دا خوئی بزر کردبوو. ئاخو رۆژیک کار،
یازده سه عات، له بهری به یانه وه تا نوژی شیوان بهس نه بوو بۆی؟ ده لیتی گه ری کوی
پن باشه با له وی بی و پاشان با خو ناماده کا بۆ زه بروهنگی کار به ده ستانی دادگا.

مرۆ چۆن دوا رۆژیک کویره وه ری و قوون هه لدران گوتی له فیهتهی ده ست هه لگرتن
نابی؟

شوڤۆف هیچ وه بیری نه ما بوو که بۆ خو شی تا نیو کاتر میتر له مه وه بهر دلی له کاره که بهر
نه ده بوو و پیتی ناخوش بوو نه وانی دی و زوو له پیتش پاژگا خری بوونه ته وه. ئیستا نه ویش
له و تۆف و بنده دا چاوه نو پوو و وهک ههمووان نه وی به زا ریدا هاتبا نه یده گه یراه وه.
خوام له و خوا یه یه نه و مولداوییه نیو سه عاتی دیکه یان ماتل ده کا! شوڤۆف بیری

لیکرده وه نه گهر پاسه وانه کان نه و حه رمازاده سه گبا به یان بدابایه بهر ده ست، وهک گورگ
هه لا هه لایان ده کرد.

سه رما ده گه یشته هیتسی مرۆ. کهس خوئی له بهر رانه ده گرت. قاچیان له عه زی ده کوتا،
یان راویچکه یان ده کرد.

ئی وابوو ده پیرسی نه ری نه و مولداوییه ده بی رایکر دبیته کوئی؟ نه گهر رۆژ با، دیسان
باشتر بوو. به لام نه گهر نووکه خوئی مه لاس دابی و چاوه پروانی چۆل کردنی بورجه کانی
پاسه وانی بی، هیچ ریگای ده ریا ز بوونی نییه. ئیشکگره کان تا نه یاندۆزیبا یه وه
بورجه کانیان چۆل نه ده کردن. نه گهر سی رۆژی شی پیچوویا، تا دلنیا نه بیان له
تیلبه نده کان هه تلنه بووه، نه و ناوه یان جینه ده هیتشت و ته نانه ت له وانه بوو تا
حه فته یه کیش له دووی گه رابان. نه وه حوکمی یاسا بوو و هه موو کۆنه زیندانیه که
ده یزانی. نه گهر زیندانیه که رایکر دبا، پاسه وانه کان پییه وه چاره رهش ده بوون. خورده
خه ویان له خو حه رام ده کرد تا ده یاندۆزیه وه، نه و جا مه حال بوو بیتن زیندانیه که به
زیندووی بی بگاته وه نۆز دووگا.

سيزار و گه میه وان ده مه ته قه یان بوو: «بۆ وینه، نه و دیمه نه ت وه بیبه که چاویلکه که ی
به لایه کدا ده ردینا؟»

گه میه وان به دهم کیشانی سه بیله وه گوتی: «ئم م م.»

«یان نه و دیمه نه ی که فایتوونی منداله که به پلیکانه کانداهاته خواری؟»

«به لئی... به لام دیمه نه کانی سه ر پا پۆر زۆر ده سکرد دیارن.»

«ئئی، ره نگه له بهر شیوازی نویتی نومای درشت بی.»

«به لئی، نه و کرمانه ش که له سه ر گوشته که لیک ده ئالان، به قه د کرمه سووره گه وره نیشان
ده دران. له راستیدا نه و کرمانه زل نین، وا نییه؟»

«به لام نا کری نه و جو ره شتانه له سه ر په رده ی سینمه ما بچووک نیشان بدرین.»

«هەر ئه‌وه‌نده ده‌لێم خۆزگه ئه‌و گۆشته‌یان دینایه ئۆردوگا و له جیاتی ئه‌و ماسییه رزیوانه بۆیان له خواردنه‌که ده‌کردین. مه‌رج ده‌که‌م...»

زیندانییه‌کان هاواریان لێهه‌ستا: «هه‌هانتی!»

تارمایی سی پیاوان دیار بوو که له ته‌عمیرگاوه ده‌گه‌رانه‌وه. دیار بوو مۆلداوییه‌که‌یان دۆزیبۆوه.

جه‌ماوه‌که له پێش ده‌روازه ده‌یانگوراند. که ئه‌وان نزیک بوونه‌وه به جینیوان دایگژانێ.

«زۆلی ته‌ره‌س، ژن حیزی بووده‌له‌! خوتیری!»

شۆخوفیش وێرای ئه‌وان ملی لێنا.

راگرتنی پێنسه‌د که‌س له‌به‌ر ئه‌و ساردو سه‌رمایه، گه‌مه نه‌بوو. مۆلداوییه‌که ملی حیز کردبوو و ده‌هاته پێش. ده‌تگوت فه‌رخه مشکه.

یه‌کی له پاسه‌وانه‌کان نه‌راندی: «بوه‌سته!» ئینجا شتیکی له ده‌فته‌ری به‌ریاخه‌لی نووسی. «ک ٤٠٤، تائێستا له کوێ بووی؟»

گرووبانی پاسه‌وان له حالیکدا که رووی چه‌که‌که‌ی له مۆلداوییه‌که کردبوو، لێی چووه پێشه‌وه. له‌ناو خه‌لکه‌که‌دا هیندیکیان هیشتا جینیوان ده‌دا: «ره‌شه‌ولاخ، بیژی، که‌ران بابگا!» به‌لام ئه‌وانی تر که پاسه‌وانه‌که‌یان دی چه‌کی راکیشاوه، بێده‌نگ بوون.

مۆلداوییه‌که سه‌ری شۆر کردبوو، زمانی نه‌ده‌گه‌را. که پاسه‌وانه‌که لێی چووه پێش، پاشه‌وپاش کشایه‌وه.

یاریده‌ده‌ری ده‌سته‌ی سی و دوو چووه پێشه‌وه، گوتی: «ئه‌و بێشه‌ره‌فه، چووبوه سه‌ر داربه‌ست، دیوار سواغ بکا. پیتی وابوو ده‌ستی منی ناگاتی! له‌وی گه‌رم داها‌توو و خه‌وی لێکه‌وتبوو.»

مسته‌کۆله‌یه‌کی له پشت ملی راکیشاوه له پاسه‌وانه‌که‌ی دوور خسته‌وه. مۆلداوییه‌که پاشه‌وپاش کشایه‌وه و له‌وکاته‌دا یه‌کی له هاوده‌سته‌یه‌کانی، کابرایه‌کی مه‌جاری، ئامبازی بوو شاپتیکی ده‌پشتی هه‌لدا.

بێگاری ئۆردوگا له‌گه‌ڵ سیخووری زۆر جیاواز بوو. هه‌موو گه‌مه‌یه‌که له ده‌ستی دی سیخووری بکا. کایه‌یه‌کی سه‌یرو سه‌مه‌ره و سه‌ریه‌گۆیه‌نده. به‌لام سیخووری له کوێ و ده‌سالت خا‌که‌ساری ئۆردوگا له کوێ؟

پاسه‌وان لوله‌ی چه‌که‌که‌ی شۆر کرده‌وه. ئه‌فسه‌ری پاسه‌وان نه‌راندی: «له‌پشت ده‌روازه لاکه‌ون. هه‌موو به پینج ریز!»

دیار بوو ئه‌و سه‌گه هه‌رانه جارتیکی تریش ده‌یانژمیترنه‌وه. ئاخ‌ژمارده‌وه‌ی بۆچ بوو؟ ئه‌دی هه‌موو له‌وی نه‌بوون؟ زیندانییه‌کان وه بۆله‌بۆل که‌وتن. ئیستا مۆلداوییه‌که‌یان له‌بیر کردبوو و رکیان له پاسه‌وانه‌کان هه‌ستا‌بوو. که‌س له جیتی خۆی نه‌ده‌بزووت.

سه‌ریاسه‌وان نه‌راندی «ها..؟ چی؟ ده‌تانه‌وی لێره له ناو ئه‌و به‌فره‌دا بتۆین؟ قه‌ی نا‌کا، تا به‌یانی ده‌بێ لێره بن!» بێگومان ئه‌و کاره‌ی له‌ده‌ست ده‌هات و ئه‌گه‌ر که‌یفی لێبایه، که‌س نه‌بوو قسه‌ له قسه‌ی بکا. ئه‌وه کاری ئه‌ورۆ و دوینیتی نه‌بوو. جار هه‌بوو چۆکیان به زیندانییه‌کان دادابوو و پاسه‌وانه‌کانیش لوله‌ی چه‌کیان تیکردبوون. زیندانییه‌کان ئه‌و کابرایه‌یان چاک ده‌ناسی، بۆیه پێش ده‌روازه‌که‌یان به‌ردا. نه‌رێ پاسه‌وانتیک هات: «بکشینه‌وه! بکشینه‌وه!» زیندانییه‌کان هه‌روا که ده‌کشانه‌وه، ئه‌وانی دواوه به سه‌ر که‌سانی پێش خۆیاندا ده‌قیژاند: «بۆ واتان هرووژم کردۆته ده‌روازه، زۆلینه؟» له داخی که‌سانی پێشه‌وه ده‌هری ببوون، چشمان له ده‌ست نه‌ده‌هات؟

«به پینج ریز!»

مانگی پر، تریفه‌ی ده‌پڕژاند. ئیتر ئه‌و ره‌نگۆکه ئه‌رخه‌وانییه‌ی نه‌ما‌بوو و هه‌روا پتر هه‌لده‌کشا. سه‌ری شه‌وه‌که‌یان له ده‌ست چووبوو. هه‌ی گوو به گۆری بابت، مۆلداوی! گوو به گۆری بابی ئێوه‌ش، پاسه‌وانینه! هه‌ی ئه‌و ژینه‌ش سه‌گی تیری!

که‌سانی پێشه‌وه که ژمی‌ردابوون، لایان ده‌کرده‌وه، ده‌هاتنه سه‌ر په‌نجه‌ی پێیان و چاویان له کۆتایی ریزه‌که ده‌کرد. ئاخۆ که پاسه‌وانه‌کان ده‌گه‌بشتنه ریزی دواوه، ژماره‌که ده‌بووه چهند؟ شه‌ست و دوو یان شه‌ست و سێ؟ ژیان و مردنیان به‌و دوو ژماره‌یه‌وه به‌ند بوو.

شۆخوف وای هاته به‌رچاو که دوا ریز، چوار که‌سن. له ترسان گێژو کاس بوو. یه‌ک زیاد بوایه سه‌رله‌نوێ ده‌ستیان به ژماردن ده‌کرده‌وه، به‌لام ئه‌و یه‌ک که‌سه فتیۆکۆفی شه‌خۆر بوو که چووبوو له‌وی جغاره هه‌لبگرته‌وه و نه‌گه‌رابۆوه شوینی خۆی.

ياريددهدري سهرپاسهوان شهپا زللهيهكي له پاش ئهستوي سرهواند. وهى نوشى گياني بئ!
لهبهردهستى مرم! ئيستاستا دوامين ريز بوونهوه سئ كهس. ژمارديان تهواو بوو. ئوخه!

پاسهوانهكان ههروا دهيانقيژاند: «لهبهردهروازه لاکهون!»

ئهوجاره كهس نهيدهبولاند. چهند سهرياز له پازگا هاتنه درئ و لهپشت دهروازهكه
كوزيلكهيان كرد.

كهوابوو ئيستاستا دهيانبردنه در.

سهريپرشتياري كارگا و سهركارگهكان سهرو سوڤراخييان ديار نهبوو. ئهوان كرپكاري
نازاد بوون. بويه دهياتواني دار و تهختانيش دهگهڤ خويان بهرنه درئ.

دهروازه كرايهوه و سهريپاسهوان و موفه تيششيك لهوديوى دهروازه له پشت پهريشهكه
راوهستان. ئهفسهري پاسهوان گوراندى:

«يهك، دوو، سئ...»

ئهگه ئهوجاريش ژماردنهكه ههلهى تينهكهوتبا، ئيشكگرهكانيان له بورجى پاسهوانى
دينانه خوارئ، ههتا ئهوانيش لهو بورجانهوه دهگهيشتنه دهروازه، زيندانييهكان وهزگيان
دهدا. تا دوايين زينداني نهچوبا درئ، به ئيشكگرهكانيان نهدهگوت بورجهكان چۆڤ
بكهن. سهريپاسهوان ئهگه هه تۆسقالتيكى ئاوهز ههبا دهمودهست فهرماني ودرئ كهوتنى
دهدا. ئاخردهيزانى كه هيچ ريگاي راگردنيان نيبهوه پاسهوانى بورجهكانيش دهگهيشتنئ.

بهلام ئهگه ئهفسهري پاسهوان دهبنگ با، دهترسا بۆ پاراستنى زيندانييهكان پاسهوانى
كهس بن، بويه چاوهروان دهما تا ئيشكگرهكاني بورجى ديدهوانيش بگهنه كن دهروازه.
ئهوپۆ نۆرهى جاشكه كهريكي وابوو و، دهبوو جارئ لهوئ راوهستن.

نزبكهى كاتژميريك بوو لهسهرا لاق راوهستابوون. ئهوهندهى خهمنى له دهستچوونى
دەرفهتى سهري شهويان بوو، هينده بهو سهرمايه قهلس نهبوون. كه دهگهيشتنهوه
ئوردوگا وهختى هيچ كاريكيان بۆ نهدهمايهوه.

يهكيتك له ريزى تهنيشتهوه له گهيميهوانى پرسى: «ئهو حهمكه زانيارييهت له مهر هيتى
دهريوانى ئينگلستان چۆن وهگير كهوتوه؟»

«دهزاني چۆن؟ من مانگيكي رهبع لهسهركه شتتسيهكى شهركهري ئينگليزي بووم. بۆ
خۆم كابينى تايبهتيم ههبوو. وهكو ئهفسهري پهيوهندييهكان لهتهك ئينگليز كارم دهکرد.
دواى شهردهريوانتيكى ئينگلستان دياريهكى بچووك و يادداشتيكي پيزانينى بۆ
ناردم. بهراستى شيتگير ببووم و ههري بوزارمدا هاتبا نهمدهگتپرايهوه. بهو جۆره كهوتمه
قۆرت و ئيستاستا دهبي لهگهڤ دارودهستهى «بهندرا» دا ههلكه م.»

ديهنيكى سهمهره بوو. دهشتيكي كاكى بهكاكى و تهختان، گۆرهپانى رووتوقوتى كارگه
و، تريفهى مانگهشهوه لهسهربهفر. پاسهوانهكان چووبوونه شوتنى خويان. به مهوداى ده
ميتر ليكتر دوور و، چهكهكانيان له سهريچ بوون. لهنيو ئهوه رهوهده بۆرهى زيندانيياندا،
ئهويش، زيندانيى ژماره س-٣١١، بهو جله رهشهوه وهك ههمووان چاوهنۆر بوو.
پياويكى واكه سهردهميك خاوهنى سهرشانى رننگ زيرين بوو و نهردى دۆستايهتى به
دهريوانى ئينگليزي دۆراندبوو، ئيستاستا دهبوو لهگهڤ فتيۆكۆف زهنبهڤ بكتيشئ.

كهس دهرياز نهدهبوو...

پاسهوانهكان ههموو هاتبوون. ئهوجاره تهشريفاتيان كهم كردهوه.

«به ههنگاوى توند و خيرا، بۆ پيشهوه!»

ناماقووليان كرد! ئيستاستا پاشى ههمووان دهگهيشتنهوه ئوردوگا، ههنگاوى توند و
خيرا له پاى چى؟ زيندانييهكان بئ ئهوهى يهك وشه پيکهوه بدوتين، دهياتزاني دهبي
تۆلهى خويان بگهنهوه. («ئيوه گهليكتان ماتل كردين، ئيستاستا سوورى ئيمهيه. با بزائين
كتى بۆ جيتگا گهرم و نهرمهكهى به تالووكهيه!»)

سهريپاسهوان نهيراندى: «وهري كهوه، ريزى يهكهم، وهري كهوه!»

دهبوو به خهون بيبيين! زيندانييهكان سهريان دهبهرد خويان نابوو، دهتگوت تهرميان پييه.
تازه كهولهكه ئاو بردبووى. ئهوان دوايين دهسته بوون دهچوونهوه ئوردوگا. ئهوه
پاسهوانانه كه ئهوى ويژدان و بهزهيبى بي نيانه، ههتا دهقهلشن با له خۆ بنووسين.

سەرپاسەوان ھەر چەند قیژاندی بێ کەلک بوو. زیندانییەکان ھەروا بە کاوہخۆ دەڕۆشتن. پاسەوانەکانی دیکەش چیان پێنەدەکرا. زیندانییەکان بە پیتی ئەم بە پینچ ریز دەڕۆشتن. سەرپاسەوان مافی ئەوێ نەبوو بە زۆری وایان لیبکا خیراتر بڕۆن. (بەیانیان رۆبشتنی بە ھێواشی، تەمەندریژی بە مرۆ دەبەخشی. کەس بۆ گەیشتن بە شوینی کار پەلەئە نەبوو. تا پیتیان کرابا بە حاوی ھەنگاویان دەنا. ھەرکەس وای نەکردبا لە نیوێ رینگا دەوہستا و پیت دەست پیکردنی کاری رۆژانە لە لاق دەپەری و زەحمەت بوو بە ساغی لە ئۆردوگا بچیتە دەری.)

قەتاری زیندانییەکان بە لۆژ دەڕۆیی و تەنیا کرپەئە بە فر لە ژیر چەکمەکانیان دەبیسترا. ھیندیکیان بەک دوو قسەیان پیکەوہ کرد، دەنا زۆریی زۆریان تاقەتی قسەکردنیان نەبوو. شوخۆف بیری لەوہ دەکردوہ، ئەمرۆ بەیانی لە ئۆردوگا چ کارێکی ھەبووہ. ھاتەوہ یادی، سەردانی دەرمانگا! سەیرە، لە کاتی کارکردندا ھێچ بە بیری نەمابوو.

ئێستا جەنگەئە سەردانی دەرمانگا بوو. ئەگەر زوو شتی خواردا، دەتوانی بچی، بەلام ئیتر پستی چاک بپۆوہ. دەتگوت قەت تەئای لێ نەبووہ. چونە دەرمانگا تەنیا وەختی لێ دەکوشت. بە بێ چارەسەری دکتۆریش چاک دەپۆوہ. ئەوانەئە لە دەرمانگا بوون لە خەلک ناردنە گۆرستانان بەدەر، چیان لە دەست نەدەھات.

فکری دەرمانگای لە میتشکی خۆی و دەدەرنا و بیری لەوہ کردوہ چونە خواردنیکی گەرم و نەرم بۆ شتی دەستەبەر بکا. ھەموو ئاواتی ئەوہ بوو سیزار شتی لە دەرتیرا بۆ ھاتبی. لە میت بوو ھێچی بۆ نەھاتبوو. ئێستا جەنگەئە بوو.

لە پەر لەناو ریزەکەدا شتییک قەوما. ریزەکان بەدوای یەکدا راکیشران و ریکوپیکی ھەنگاوەکان تیکچوو. ریزەکە وەک قەلەمبازیک باوی و ابوو. زیلە زلیکی وەک گیزەئە ھەزاران پوورە ھەنگ دەھات. زیندانییەکانی ریزی دواوە -کە شوخۆفیشیان لەگەل بوو- ملیان لە غار نا تا بگەنەوہ ئەوانی دی. کە گەیشتن سەر تەپۆلکە یەک و لیتی تیبەرین، شوخۆف ھەگەری ئەو قەلەمبازە لە ناکاوەئە بۆ دەرکەوت. لەوپەری پیدەشتەکە، قەتاریکی

تر، بە مەوداویەکی دوور لەوان، لابر بەرەو ئۆردوگا دەیتاژۆت. ئەفرا دی ئەو قەتاریش ئەوانیان دیبوون و ھەنگاویان گورجتر کردبوون.

ئەوان ئەو زیندانییەکانە بوون کە لە کارگەئە کەرەستەسازی دەگەرانیوہ. سیتسەد کەس دەبوون. دیارە ئەو بەدەختانەش نەیانتوانیبوو لە کاتی خۆیدا بەرێ بکەون. ئەوان ئاخۆ چیان بۆ ھاتبیتە پیتش؟ جار ھەبوو رایان دەگرتن تا کاری چاککردنەوہئە نامتیریک تەواو بکەن. کاری ئەوانە زۆریش ئەستەم نەبوو. بە درتیایی رۆژ لەو کارگایانەدا رایان دەبوارد و ھێچ نەبێ جیتگایان گەرم بوو.

ئێستا ھەرکام ملەئە بوو زووتر بگاتەوہ. دەستیان بە غاردان کرد، پاسەوانەکانیش وپرای ئەوان کەوتنە غار. سەرپاسەوان نەرانندی: «ریزەکە تیک مەدە، ریزی دواوە، بچۆ پشت سەری کەسی پیتش خۆت!»

ئەوجار چی دەویست؟ خۆ ھەموویان لە پشت سەری کەسی پیتشەوہ بوون.

ئێستا کەس ھۆشی لە خۆئە نەمابوو، تەنیا لە بیری ئەوہدا بوون و پیتش قەتارەکەئە دی بکەونەوہ و زووتر بگەنەوہ ئۆردوگا.

بوو بە کەرکەرتینیکی سەیر. ھەموو شتییک شپوا. لەگەل پاسەوانەکان تیکەل ببوون. ئێستا تەنیا رقیان لە ئەفرا دی قەتارەکەئە دیکە دەپۆوہ.

قەتارەکە رۆحی ھاتبۆوہ بەر. زیندانییەکان وەخۆ کەوتبوونەوہ. کەسانی دواوە بەسەر ئەفرا دی پیتش خۆیاندا دەقیژاند: «بۆ دەئە، خیراکە، پێ ھەلگەر!» قەتارەکە دووروزیکی یەک لەو جادانە ببوو کە دەچوونەوہ ئۆردوگا. قەتارەکەئە تر لە پشت ریزە خانوویەک گیرا و نەدیو بوو. بەلام ھەروا خیرا دەڕۆشتن.

گەیشتن سەر جادەکە. ریکردن خۆشتر ببوو و پاسەوانەکانیش ئیتر ناچار نەبوون بە کەند و قۆرتاندا دوایان بکەون. ئالیرە، دەبوو و پیتش قەتارەکەئە تر بکەونەوہ.

لەبەر شتیکی دیکەش پیتیان خۆش بوو و پیتییان بکەونەوہ. پشکنینی ئەو زیندانییەکانەئە لە کارگەئە کەرەستەسازی دەگەرانیوہ، پتری دەخایاند. مەسەلەئە کوشتنی دوو سیخوڕەکان لە گۆرتیدا بوو. کاربەدەستان گەیشتبونەوہ ئەو ئەنجامە کە چەقۆیەکان لە

کارگه‌ی که ره‌سته‌سازی دروست کراون و ئەوانه‌ی له‌وێ کار ده‌که‌ن هیناویاننه‌ته‌وه ئۆردووگا. بۆیه که ده‌یانپشکنین، کونی چاوبشیان ده‌گه‌ران. ئاخروئۆخری پایز بوو-له‌وه دم‌را ساردی ده‌کرد- پاسه‌وانه‌کان به‌سه‌ریاندا ده‌قیژاندن: «ئەفرا‌دی کارگه‌ی که‌رسته‌سازی، چه‌کمان دا‌که‌ن! چه‌که‌کانتان به‌ده‌سته‌وه‌ بگرن!» ئینجا به‌پیتخواسی ده‌یانپشکنین.

ئێستا به‌وه‌ سه‌رما‌و سه‌ژله، به‌ ئاماژه‌ی پاسه‌وانه‌کان ته‌نیا لینگیکی چه‌که‌کانیان دا‌ده‌که‌ندن. «خیرا، دای که‌نه! لینگی راسته! ئینجا تو! لینگی چه‌په‌ت!» ئەوانیش به‌هه‌نگه‌شه‌له، چه‌که‌کانیان سه‌راونخوون هه‌ل‌ده‌ته‌کاندن، هه‌تا پیتپه‌چه‌کانیان بینه‌ ده‌ری و ده‌رکه‌وێ که چه‌قۆیان تیدانییه.

شو‌خۆف بیستبووی - راست یان درۆ- پارهاوینێ ئەفرا‌دی کارگه‌ی که‌رسته‌سازی، هیندی‌ک تیره‌گیان بۆ یاریگای والیبال هینابوونه‌وه ئۆردووگا و چه‌قۆیان تیدا شاردبوونه‌وه. -هه‌ر تیره‌گه‌ی «ده» چه‌قۆ- له‌و کاته‌وه ئەو چه‌قۆیان ده‌ست‌ا‌وده‌ست ده‌که‌ن.

به‌ لۆق‌وای درێژ خانووی تازه‌ی یانه (باشگاه) یان به‌جێ هیشته. له‌ خانووی ماله‌کان و کارگه‌ی دارتاشی تیپه‌ربین. گه‌یشته‌ پیتچیک که له‌وێ ریگاکه ده‌گه‌یشه‌ پازگا. زیندانییه‌کان کردیان هه‌راو هوریا. ئیره شو‌ئینی تیکه‌لبوونی دوو جاده‌کان بوو، که‌واته ده‌بوايه زووتر خو‌یانی بگه‌یه‌نێ. زیندانییه‌کانی کارگه‌ی که‌رسته‌سازی دووسه‌د میترێ له‌ دواوه‌یان بوون. ئێستا ده‌یان‌توانی هه‌ناسه‌یه‌کی ره‌حه‌ت هه‌ل‌کێشن. شاگه‌شکه‌ ببوون. ئاکاریان له‌ هی ئەو که‌رویشکانه ده‌چوو که وه‌پیش ره‌وه که‌رویشکیکی تر که‌وتبهنه‌وه.

گه‌یبوونه‌وه ئۆردووگا. هه‌وا هه‌روه‌ک به‌یانی که هاتبوونه‌وه ده‌ری تاریک و تنووک بوو. ده‌ورانه‌وری ئۆردووگا چرای لێ هه‌ل‌کرا‌بوون. به‌لام شو‌قی تیشکا‌و‌پیتی سه‌ر پازگا له‌ ئی هه‌موومان پتر بوو. ئەو شو‌ئینه‌ی موفه‌تیشه‌کانی لیبوون و چاوه‌ریتی زیندانییه‌کانیان ده‌کرد، وه‌ک روژ رووناک بوو. هیشته‌ نه‌گه‌یشته‌بوونه‌وه ده‌روازه‌ی ئۆردووگا که یاریده‌ده‌ری سه‌رپاسه‌وان گوراندی: «راوه‌ستن!» چه‌که‌که‌ی وه‌ یه‌ک له‌ پاسه‌وانه‌کان دا و هاته‌ کن قه‌تاری زیندانییه‌کان. (به‌ چه‌که‌وه زۆر له‌ زیندانییه‌کان نزیک نه‌ده‌بوونه‌وه.)

«ئەفرا‌دی لای راست، کێ ئیتزینگی پیتی، داینی!»

زیندانییه‌کان ئیتزینگیان نه‌ده‌شاردنه‌وه. تیتله‌که‌ی بچو‌وکی داران، یه‌ک به‌ دوا‌ی یه‌کدا دائرانه‌ زه‌وی. هیندی‌کیان خه‌ریک بوون دا‌ره‌کان وه‌ زیندانییه‌کانی ریزی نیوه‌راست بدن، به‌لام ئەوانی دی لیبان وه‌جواب هاتن:

«هه‌لیان‌پترن، دهن له‌ هه‌مو‌انمان ده‌ستین، هه‌لیان‌پترن!»

خراپترین دو‌ژمنی زیندانی کێ بوو؟ هه‌ر ئەو زیندانییه‌ی له‌ په‌نای راوه‌ستا‌بوون. ئەگه‌ر وانه‌بوايه‌ حالیان بۆ ئەو حاله‌ ده‌بوو؟

یاریده‌ده‌ری سه‌رپاسه‌وان نه‌راندی: «رێ، که‌ون!» زیندانییه‌کان به‌ره‌و پازگا وه‌رێ که‌وتن.

له‌ پیش پازگا پیتچ ریگا تیکه‌ل ده‌بوونه‌وه. سه‌عاتیک له‌مه‌وه‌به‌ر جاده‌کان له‌و زیندانییه‌یه‌ جمه‌یان ده‌هات که له‌ کارگه‌کانی دیکه‌را گه‌را‌بوونه‌وه.

کاتی خو‌ی ئەگه‌ر ئەو جادانه‌ ته‌واو بیان، گو‌ره‌پانی گه‌وره‌ی ئەو شارۆچکه‌یه‌ی سازیان ده‌کرد، راست ده‌که‌وته ئەو شو‌ئینه. ئەو جیگایه‌ی ئیستا ببووه‌ پازگای ئۆردووگا. خه‌لکی ئەو شارۆچکه‌یه، رو‌ژانی جیژن، له‌و مه‌یدانه‌ کو‌ ده‌بوونه‌وه، وه‌ک ئیستا که زیندانییه‌کان ئەو سه‌ر جاده‌یان گرتبوو.

ئەو ئیشک‌گرانه‌ی تا چه‌ند سات له‌مه‌و پیش له‌به‌ر ئاگر خو‌یان گه‌رم ده‌کرده‌وه، له‌ پازگا هاتنه‌ ده‌ری. به‌رامبه‌ریان راوه‌ستان. «قۆپه‌ی که‌وا و پالتۆکانتان بکه‌نه‌وه!» ئینجا زیندانییه‌کان بالیان لیک کردنه‌وه تا باشتریان بپشکن. وه‌کو به‌یانی. ئیستا قۆپه‌کردنه‌وه‌یان له‌به‌ر گران نه‌بوو. ئیتر گه‌یبوونه‌وه مائی.

که‌ ده‌یانگوت مائی، مه‌به‌ستیان ئیره‌ بوو. پیاو که له‌ ده‌روه‌ کاری ده‌کرد، تا‌قه مائی‌ک که شکی بردبا، ئۆردووگا بوو.

ریزه‌کانی پیشه‌وه‌یان ده‌پشکنین. شو‌خۆف چووه‌ په‌نا سیزار و گوتی: «سیزار مارکو‌ئیتچ، که گه‌یشته‌نه‌وه ئۆردووگا، من یه‌کسه‌ر ده‌چمه‌ به‌شی ئەمانه‌تییه‌کان، جیگات بۆ ده‌گرمه‌وه.»

سیزار ئاوری دایه وه. کلکه ی سمیله رهش و باریکه کانی زوقمیان لی نیشتبوو. له وهلامدا گوتی: «جا که لکی چیه، ئیشان دنیسوچیچ؟ به چی دیاره شتم بۆ هاتوه؟»

«به شکوو ناردیبان، به لام قهیدی نییه، من ده دهققه چاوه پروان دهکم، ئەگەر نه هاتی دهچمه وه خه وه.»

شوخوف بیرى له وه کردبووه ئەگەر سیزاریش هیچی بۆ نه هاتبی، ده توانی جیگاکی له ناو سپه دا بفرۆشیته وه.

به لام پیده چوو سیزار زۆر چاوه پروانی شت بی؛ گوتی:

«چاکه، ئیشان دنیسوچیچ، برۆ نۆره بگره وه، به لام له ده دهققه زیاتر له وئ مه به.»

نۆره ی پشکنینیان نزیک بیوه. شوخوف ئەمرۆ هیچی شارندنه وه یینه بوو، خه یالی ئاسوده بوو. به کاوه خو دوگمه ی پالتۆ و په تکی ناوقه دی کردنه وه.

هرچه ند دهیزانی شتیکی خرابی پینییه، به لام ههشت سال ژبانی ئوردوگا فییری کارقایمی کردبوو. بۆ دلنیا یی دهستی ده گیرفانی پانتۆله کی نا. ئەو تیخه له پۆلایه ی له کن کارگه دیوویه وه له گیرفانیدا بوو! ته نیا بۆ ئەوه هه لیگرتبووه، پتی حه یف بوو له وئ بکه وئ، بۆ ئەوه ی نه بوو به یه نیتیه وه ئوردوگا، به لام هینا بوویه وه و دلئ لی بهر نه ده بوو. ده کرا تیژی بکا و بۆ پینه کردنی چه کمه و برینی په رۆیان که لکی لیوه رگری.

ئەگەر ویستبای تیخه له که به دزی بینه ته وه ئوردوگا، ده بوو پیشتەر فیلتیکی بۆ دۆزبایه وه. به لام تازه دوو ریزی مابوون بگاته شوینی پشکنین، وا ریزی به که میش گه یشتی.

ده بوو تا زوه بییری بکاته وه. تا له دوای کهسانی پیش خو ی بوو، دهیتوانی تیخه له که فری بدا. (دوایه دۆزبایشیا نه وه، کئ به کئ بوو.) یانژی ده بوو ریگایه ک بۆ بردنه وه ی بدۆزیته وه.

ئەگەر تیخه له که یان لی گرتبا و گوتبایان چه قویه، ده رۆژبان زبندانی ده کرد.

به لام به چه قویه کی وا مرۆ دهیتوانی له ئوردوگا پوول و پارویه ک په یدا بکا و به ئیروویه ک بگا. حه یف بوو له کیسی بدا، بۆیه له ناو لینگه دهستکیشتیکی رۆکرد.

ریزی پیشه وه یان بۆ پشکنین گاز کرد. ئیستا ته نیا سی کهس له بهر رووناکیی تیشکاویته که راوه ستابوون. سینکا و شوخوف و ئەو خوژته ی دهسته ی سی و دوو که مولداوییه که ی دۆزبیه وه.

پینج پاسه وان دهیانپشکنین. شوخوف ده بوو هوشوگوشی ته واو کۆ بکاته وه و له و دوو پاسه وانیه ی له لای راست بوون، به کیان هه لیژیی. به کیان پیره پاسه وانیکی سمیل ماشویرینج بوو، ئەوی دیکه ش کورۆکه یه کی سه ر کولمه سوور بوو. شوخوف پاسه وانیه پیره ی دهستنیشان کرد. دیاره کابرا له کاری خویدا کارامه بوو و ئەگەر که یفی لی با به ئاسانی تیخه له که ی ده دۆزیه وه. سه ره رای به سالد اچوونی، چاوماریک بوو له و گۆره ی.

ئینجا شوخوف هه ر دوو دهستکیشتی دا که ندن و به دهسته یه وه گرتن. (دهستکیشه به تاله که ی له سه ره وه دانا)، په تکی ناو قه دیشتی هه ر به و دهسته ی گرت. ئیخه ی پالتۆ و که وایه که ی ته واو ئاوه لا کردن. (جاران وای نه ده کرد، به لام ئیستا وای ده نواند هیچی له جله کانیدا نه شار دۆته وه) چوه لای پاسه وانیه سمیل ماشویرینجه که.

کابرا دهستی به پشت و که له که یدا هینا. باخه لی پانتۆل و به ری پالتۆ و که وایه که ی گه را، هیچی نه دۆزیه وه. خه ریک بوو ده ربا ز ده بوو که پاسه وانیه که بۆ دلنیا یی دهستی له سه ر دهستکیشه خالییه که دانا. شوخوف شه لالی ئاره قه بوو. هاتباو دهستکیشه که ی تری پشکنییا، پیوه ده بوو. زبندانی تاکه که سی به سیسه د گرام نانی رۆژانه و به سی رۆژ جارێک شیوی گه رمه وه چاوه نۆری بوو. بیرى له وه کرده وه له وئ له برسان تووله ک ده بی و جارێکی دی زهحمهت بوو جیگای خو ی بگریته وه و به و پارووه نانه نه مر نه ژیه ی ئوردوگا قه له و بیته وه.

له خووه دهستی به دوعا خویندن کرد: «خوایه فریام که وه، مه به له له حه یسی ئینفرادیم بیه ستیون!» ئەو وشانه ی به میشکدا دههاتن که پاسه وانیه که له پشکنینی دهستکیشه که بۆ وه و دهستی بۆ لینگه دهستکیشه که ی دی برد. (ئەگەر شوخوف هه ر دووکی به دهستی نه گرتبان، پیکه وه هه رتکی ده پشکنین) له و ساته وه خته دا ئەفسه ری پاسه وان که په له ی بوو زووتر کاره که له کۆل بکاته وه، به سه ر موفه تیشه کانیدا گوراند: «له کۆلی که نه وه، نۆره ی ئەفرا دی کارگه ی که رسته سازیه!»

پاسه وانیه پیره دهستی له سه ر دهستکیشه که ی شوخوف کیشایه وه و بۆ نیو ئوردوگا پالی دا.

لیتره ئیتر له پیش دەرۆزهیان نه ده کشاندهوه. ههر دووک دەرۆزه له ژوورپرا دهکرانهوه و به نندییهکان ههرچه ند له پشتهوه را پالیان پیتوه نابان مه حال بوو له جیتی خۆبان بیزوون. «یهک، دوو، سێ...!»

سهری شهو کاتیک زیندانییهکان لهو دەرۆزانه دهپهینهوه له سه زمان و له برسان ههر لاکه ی سهریان دههات ئه و شلپیتاوه کولیوهی دهیان دان، وهک بارانییک بهسه دهشتیکی وشک و قاقردا بیاری وا بوو. یه کجی لرفیان ده دا. ئه و قاپه شیوهیان له گیان، له نازادی، له رابردوو و له داهاتوش خۆشتر دهویست. برسی و بی سه بر، به هات و هاوار، وهک سه ریازی له شه رگه گه راوه، به ئۆردوگا وهرده بوون. کس نهیده وپرا تخوونیان بی.

خزمه تکاری باره گای فه رمانده بی که چاوی پیکه وتن هه تره شی چوو و کورپه گوئی بوو. له سه رزمییری به یانییه وه تا ئیستا، نه وه نده نه گه ره دایه کیان دابا. له په رژینه کانیش تپه پرین و گه یشتنه وه. ئیتر نازاد بوون. جگه له سه ردهسته کان که موفه تیشی کار بانگی کردن: «سه ردهسته کان بچنه به شی به رنامه ریژی!»

شۆخۆف به غاردان له بینای زیندان و خه وگه تپه پری و چوو به شی ئه مانه تییه کان. سیزاریش به لایه کی دیکه دا خۆی گه یانده دارتیلیک که چه ند کس له ژپریدا کو بیوونه وه. دارتیله که ته خته یه کی سی توی پیتوه بوو، به قه له می دار نیوی ئه و زیندانییهکانی لیتووسرابوو که شتیان بو هاتبوو.

له ئۆردوگا کاغه زیان زۆر ده کار نه ده کرد. له باتی کاغه ز ئه غله ب که لکیان له ته خته ی سی توی وهرده گرت. ئه و ته ختانه پتریان خۆ راده گرت. موفه تیش و پاسه وانه کانیش بو ژماردنی زیندانییهکان که لکیان له و ته ختانه وهرده گرت. ته خته که ده کرا هه موو جاری پاک ی بکه یه وه و سه ره له نوئ شتی له سه ر بنوسی. ئه و زیندانییهکانی بو کار نه ده برانه دهره وه ی ئۆردوگا، دایه له دهری ئه و دارتیله بوون. که یه کییک شتی بو دههات ناوه که یان ده خۆینده وه و له بهر دەرۆزه ژماره که یان پیده گوت. به و جو ره یه ک دوو دهنک جغارهیان پی ده پرا.

شۆخۆف رای کرد تا خۆی بگه یه نیته وه به نندییهکانی تر. به نندییهکان وهک ئه سپی بازاری ئه سپان، به پینج ریز له نیو دوو په رژیاندا راوه ستابوون. ده تگوت دوو په رژیانه یان خستوون. شۆخۆف له خۆشیان خه نی ببوو، به لام دو عای شوکرانه ی نه خۆیند، دهرفه تی ئه وه ی نه بوو و ئه و ئان و ساته کوا کاتی دو عا خۆیندن بوو؟

ئه و پاسه وانانه ی به نندییهکانیان هینابوونه وه ئۆردوگا، جیگای خۆیان دا به پاسه وانی دیکه. چاوه روانی هاتنی گه وه که یان بوون. ئه و دارانه ی زیندانییهکان بهر له گه یشتنه پازگا هه لیا نریشبوون، ئه وان کو یان کردبوونه وه. ئیتر بنگهکانی خۆیان، له پیش پازگا، له سه ر یه ک هه لدرابوونه وه!

مانگ تا دههات پتر هه لده کشاو هه و سا ردر تر ده بوو.

سه ری پاسه وان که به ره و پازگا دهرۆیی تا لیستی ناوی ئه و چوار سه د و شه ست و سێ زیندانییه ی هینابوویانه وه ئۆردوگا به کار به دهستان ئیمزا بکا، راوه ستا و چه ند په یشتیک له گه ل «پریاخا» ی جیگری فۆلکۆفی ئاخافت، ئینجا نه راندی: «زیندانیی ژماره ک- ٤٦٠»

مولداوییه که که له ناو زیندانییهکاندا خۆی له مه ئمووره کان شار دبووه، هه ناسه یه کی هه لکیشا و به ره و په رژیانی لای راست رۆیی. هیشتا سه ری داخستبوو و خۆی کوشم هه لپنابوو.

پریاخا فه رمانی پیدایه بچینه ئه و دیوی په رژینه که: «وه ره ئیره!»

مولداوییه که که له ریز تاق بووه، پیتیان گوت دهستهکانی له سه ر پشت ملی دابنێ و چاوه ری بی. مانای ئه و کاره بو هه مووان ئاشکرا بوو. مولداوییه که به تاوانی «هه ولدان بو هه لاتن» ده که وته چه پسی تاکه که سی.

دوو پاسه وان، یه ک له لای چه پ و ئه وی تر له لای راستی په رژیانه کان له بهر دەرۆزه راوه ستابوون. دەرۆزهکانی ئۆردوگا سێ هیندی به ژنی مرۆف بهرز بوون. کردیانه وه و ده ستووریان دا: «به پینج ریز...!»

شۆخۆف به راکردن خۆی به ژووری ئەمانه تییه کاندای کرد. ژووریک بوو به تهنیشت خانویه کهوه که دالانیکه داپۆشراوی هه بوو. دالانه که ده رگای نه بوو. سه رما یه کسه ر خۆی به ژووریدا ده کرد. به لام له و تۆف و به نده دا هه ر ئەنویه ک بوو.

زیندانیه کان له په نا دیوار سه ریه یان گرتبوو. شۆخۆفیش له ریزه که راوه ستا. پازده که سی له پیش بوو، به سه عاتییک نۆره ی ده هات. تا ئەو دهم چراکانیان هه لته ده کردن. ئەگه ر که سیکی دیکه ی دهسته که یان شتی بۆ هاتبێ- سه رتا ده بوو بچێ و ژماره که ی له سه ر ته خته که بدۆزیتته وه- له دوا ی ئەو راده وه ستا. ئینجا به ندیه کانیه کارگه ی که رسته سازیش ده گه یشتنی. به و پیه به یانی نۆره یان نه ده هات. به خۆ و جانتا و کیسه کانه وه سه ریه یان ده گرت. له نووسینگه که دا (شۆخۆف له و نۆردووگایه قه ت هیه چی بۆ نه هاتبوو، ئەمه ی له زیندانیه کانیه دیکه بیستبوو) پاسه وان ئەو سندووقه داره، که شته کانتی له ناودا بوون، ده یشکاند، که لویه له کانی لێ هه لده رشتی، ده بدراندن، سه راوینی ده کردن و ئەگه ر مره بایه ک شتییک له ناو شووشه یان قوتویه کدا با، له به ر چاوی خۆت به تالی ده کرد. هه ر ئەوه نده ت پیده کرا له پی ده ستت یان کیسه یه ک شتیکی وه به ر بگری. شووشه و قوتویان نه ده دایه زیندانی. نیگه رانی بۆ دروست ده کردن. ئەگه ر نانی خۆمالی، شیرینی و خواردمه نییه کی له و بابه ته له ناو شته کاندایه، یان ماسی و سۆسیسیک، پاسه وان قه پالته یه کی لیده دان. (هات و هاوار و نارِه زایه تیش دادی نه ده دای، چونکه بی سی و دوو لیکردن ده ستیان به سه ردا ده گرت و ده یانگوت قه ده غه یه.) ئەوی شتی بۆ هاتبا ده بوو هه موو ئەو زیندانیه یانه ی سه ریه یان ده گرت سه رو شتیکیان بداتی. پاسه وانیش هه روه تر. پاش پشکنین سندووقه که یان نه ده دایه ی، خۆراکه که یان بۆ له ناو کیسه یان پالتۆکه ت ده کرد و وه ده ریه یان دهنای و بانگی که سی دوا ی تۆیان ده کرد. جاری وابوو سه ریه یان وا لیده شتیواندی، شتییکت له سه ر سه کویه که له به ر ده چوو. ئەگه ر بۆشی گه رابایه وه، تازه چاوت پێ نه ده که وتته وه.

ئەو دهم که له ئوست-ئیزما بوو، ژنه که ی یه ک دوو جار شتی بۆ ده نارد. به لام شۆخۆف له نامه یه کدا بۆی نووسی چیدی شتی بۆ نه نیری. ئاخ ر تا پیتی ده گه یی، خواردنه کان هیه چی ئەو تۆیان لێ نه ده مایه وه. وا باشت ر بوو ئەو خواردنه بداته منداله کانیه یان هه رچه ند به لای

شۆخۆفه وه به خێوکردنی ژن و منداله کانی له وی، له تیرکردنی زگی خۆی لیره، ئاسانتر بوو، به لام ده یزانی ناردنی ئەو شتانه، چ کویره وه ری و بارگرانییه کی ده وی و ئەوان ناتوانن ده سالی ره به ق له ده می خۆبان بگرنه وه و بۆ ئەوی بنیسن. خواردنی وای به گه روویدا نه ده چوو خوارێ.

به م حاله شه وه هه موو جاری که که سیکی دهسته یان خه وه گه که یان شتی بۆ ده هات- زۆریه ی رۆژان شت ده هات- له قوولایی دلیدا غه میکی سه ر دایده گرت. گه رچی بۆ ژنه که ی نووسیبوو ته نانه ت بۆ جیژنی پاکیش هیه چی بۆ نه نیری، قه تیش به لای ئەوی هێن دارتیلدا نه ده چوو مه گه ر بۆ دیتته وه ی ناوی یه کی له هاوبه ندیه ده وله مه نده کانی، به لام هیشتا ئەو به ریه ی له میشکیدا مابوو که له وانیه رۆژتیکیان که سیک غار بداته پیشی و بلتی: «شۆخۆف، بۆ ناچیه به شی ئەمانه تیه یان، شتت بۆ هاتوه!»

به لام هه رگیز یه کییک به پیره وه نه هات و، رۆژ له گه ل رۆژ زیاتر مه یلی مال و زیدی خۆی دهنای. لیره له سیوادی به یانیه وه تا ئەنگۆره ی شه و پیتی له عه رزی ده کوتا و ده رفه تی ئەوه ی نه بوو خه یالپالاوان بکا.

له گه ل ئەوانی دیکه دا له ناو ریز راوه ستابوو، ئەوانه ی به ئینیان به ورگیان دابوو به و زوانه دووگی به راز بخۆن، رۆنی که ره له نان هه لسوون و دیشله مه ی به سه رداکه ن. شۆخۆف ته نیا ناواتیکی هه بوو، ئەویش ئەوه بوو به وه خت له خواردنگه خۆی بگه یه نیته وه ئەفرادی دهسته که ی و شیوه که ی به گه رمی فر بکا. ئەو شیوه که سارد ده بۆوه تامی نه ده ما. وای لیک دایه وه ئەگه ر سیزار ناوی خۆی به ته خته که وه نه دیبێ تا ئیستا گه یشتوته وه خه وگه و ئیستا خه ریکی شۆردنی ده ست و چاویه تی. ئەگه ر ناویشی به ویوه بووی، ئیستا خه ریکی ده ره ینانی کیسه و په رداخه پلاستییکه که یه تی تا خواردمه نییه کانیه یان تیه کای. شۆخۆف به و فکروه وه، له دلێ خۆیدا گوتی ده ده ققه ی تر راده وه ستم، ته نیا بۆ ئەوه ی ده رفه ت بداته سیزار.

هه ندی هه والی له و که سانه بیست که له ریزه که دا بوون. ئەو حه فته یه ش پشوری یه که شه یان نه بوو. کاربه ده ستان دیسانه وه تووشیان کردبوون. ئەوه یه که م جاریان نه بوو.

هەر مانگیکی پینج یه کشه مەمی تیدا هەلکەوتبان، سێ رۆژیان دەکرده پشوو و دوو رۆژهکەى تریش زیندانییەکانیان دەناردە سەر کار. شۆخۆف دەیزانی وایه، بەلام بە بیستنی ئەو هەواله دەتگوت شاخی بە سەردا رووخا، هیلنجی هات. پیاو هەروا بە سووک و ئاسانی، لە دەست دانی یه کشه مەمی بۆ قووت نەدەچوو. هەوالهکە راست بوو، بەلام ئەگەر یه کشه مەمەکیان کردباشه پشوو، لە ئۆردووگا بێگاری وەک دروستکردنی حەمام، دانانی دیوارتیک، یان خاوین کردنەوێ حەوش و بەرەى ئۆردووگایان پێدەکردن. هەلخست و راوهاندنی دۆشهگان، کوشتنی کێچ و ئەسپیتی نوێنانیش لەوێ راوهستنی. یان ریزیان دەکردن دا بزنان تەرحیان لە وینەى ناو فایلهکانیان دەکا؟ ئان ئۆینی یادداشت کردنی لیستی کەلویەلەکانیان بوو، ئەو دەم دەبوو سێ سپیالان لە خەوگە و دەدرنیتن، دانە وەختیک بە خۆپایى لە دەری راباندەگرتن.

کاربەدەستان بە هیچ شتیک هێندەى چێشتهخەوی دواى قاوەلتیبی بەندییەکان، قەلس نەبوون.

ریزەکە بە خاوی دەچوو پێش. سێ زیندانی -سەرتاشەکە و یەک لە سکر تیرەکان و یهکی بەشی بارهینانی رۆشنبیری- بێ ئەوێ خۆ تیک بەن خۆیان لە ریزەکە راگرد. ئەو زۆلانە هەلاواری بوون و لەگەڵ زیندانیانی قوربەسەر جیاواز بوون. بە هیچ شێوەیەک زیندانییان بە پیاو نەدەزانی و بیزیان نەدەهات بیاندوین. نەشدهکرا لێیان وە دەنگ ببی. هەموو کلکیان لێک ئالاندبوو و نێوانیان لەگەڵ پاسەوانەکانیش خۆش بوو.

شۆخۆف، دە کەس لە پێشەوێ و هەشت لە دواوێ بوون. سیزار پەیدا بوو. کلاویکی نوێی لەسەر بوو کە لە دەرەو بۆیان ناردبوو. سەری ئەوی کرد و هاتە ناو ئەنواپەکە. بێگومان سمیلێ یهکی چەور کردبوو کە دەیتوانی بە کلاویکی و هەاوێ کە خەلکی شارە مەزنەکان لەسەریان دەنا، بۆخۆی لەو ناو بـسـوـرـپـتـهـوـه. کاربەدەستان تەنانهت شەپقەى سەربازیشیان لە زیندانییان دەستاند، زیندانی تەنیا دەیتوانی تەپلە ساکارەکی ئۆردووگا لەسەر بنێ کە لە کەوێ بەراز دروست کرابوون.

سیزار بە رووی شۆخۆفدا پێکەنی و رووی لەو پیاو شیتە چاویلکە لە چاوە کرد کە سەری

بەسەر رۆژنامه رۆگرتبوو، گوتی: «بەه بەه، پیۆتر میخائیلوڤیچ، دۆستی خۆشهویستم.» دەتگوت سەد سالی یه کتریان نەدیو، لە قسان ئالان.

کابرا تیکسەرماوێ چاویلکە لە چاوەکە گوتی: «چاو، چیم هەیه! ژمارەیهکی نوێی ڤیچۆرکا^(۱۲)، بە پۆستی هەوایی بۆیان ناردووم.»

سیزار گوتی: «زۆر سەیره!» ئەویش سەری برده سەر رۆژنامهکە. (ئەو غەزەب لێگرتووانە، لەبەر ئەو رووناکییە کەمەى راپەودا، ئەو پیتە وردانەیان چۆن پێ دەخوێنرایه؟) «وتاریکی زۆر جوانی لەبارەى شەوی دەست پێکردنی بەرهمەمێکی نوێی زاقادسکی^(۱۳)-یەو تێدایه.»

ئەو مۆسکۆییانە لە هەر کوێ بان وەک چوارپێ بە بۆن یه کتریان دەدۆزیو، کە دەکەوتنە لای یه کتریش هەرکام لە چەنەوهریدا دەسکی لە دووی ئەوی دی نەدەکرد. پیاو وشەیهکیان لێ تێنەدەگەیی. زیاتر وە لاتقی یان رۆمانی دەچوون نەک رووسی و رووسی زبانیان.

سیزار هەر توورەکە و جانتای هەببوو هینابوونی. شۆخۆف لێی پرسى: «سیزار مارکۆڤیچ، من برۆم؟»

سیزار سەری لە بان رۆژنامهکە هەلبێی و گوتی: «ئا، ئا.. جیگای من لە ریزەکەدا کامەیه؟ من لەدواى کیم؟» شۆخۆف شۆنەکەى پێ نیشان دا و بێ ئەوێ لەسەر سیزار رابووستی قسەیهک بکا، لێی پرسى: «حەز دەکەى شیفەکەت بۆ بێم؟» (مەبەستی ئەو بوو بەشە خۆراکەکەى بۆ لە قوتوویەک بکا و لەگەڵ خۆی بیساتەوێ خەوگە. ئەو کارە نایاسایی بوو. ئەگەر بەگیریان کەوتبای خۆراکەکیان لێدەرشتی و دەشیانگرتی. بەم حالەشەوێ زیندانییەکان ئەو کارەیان هەر دەکرد. چونکە ئەگەر یهکی کارێکی وای هەبواپە پێش خواردنی شیف بیکا، مەحال بوو بتوانی خۆی بگەیهنیتەوێ ئەفرادی دەستەکەى لە خواردنگە.) لەو ساتانەدا شۆخۆف لە دلێ خۆیدا دەگوت: «ئا، هێندە رەزێل و رزیش نییە، شیفەکەى دەدا بە من.» بۆ شیف سووپیان نەبوو، تەنیا دۆکوڵیویان دەدانی.

شۆخۆف ئەوی له خوا دەویست. له حالیکدا له خۆشیان خەریک بوو بە بۆ بگرێ، وەدەر کەوت و بە غاردان لەوی دوور کەوتەوه. بەندنییەکان بەو گۆرەپانەدا بلاو ببوونەوه. سەرەدەمایەک فەرماندە ئەمری پیکردبوون کە زیندانییەکان نابێت لە دەری بسوورپێنەوه و جگە لە هاموشۆی دەرمانگا یان ئاودەسخانە کەس نەیدەتوانی لە دەستەکە ی جوی بیتەوه. بۆ ئەو جۆرە شوپانەش دەبوو چوار پینج کەسی لەگەڵ چووبان، یەکیش وەکو دەمراست دەبیردن و دەبیتانەوه.

ئەوکات فەرماندە ئۆردوگا، کابرایەکی بە زییک و زاکون بوو، کەس نەیدەوترا لە ئاستیدا بکۆخێ. پاسەوانەکان ئەوی بەتەنێ گرتبایان، لە سلوولی تاکەکەسیان توند دەکرد. بەلام وەکو هەموو فەرمانیکی توندوتیژ، ئەو فەرمانەش وردە وردە شل کرایەوه و پاسەوانەکان پشتگوێیان خست. گریمان کاربەدەستان لە دووی کەسیکیان ناردبا، پیاو نەدەکرا ئەفرا دی دەستەکە ی لەگەڵ بن، یان بۆ وینە ئەگەر بۆ وەرگرتنی شتیکی چووبایە عەمبار، بۆ دەبوو هەمووت لەگەڵ بین؟ یان ئەگەر یەکیکی کرمی سەری جوولابا و بیستبای بچیتە بەشی رۆشنی، رۆژنامە بخوینیتەوه، کێ لەگەڵی دەهات؟ یا یەکیکی دەیویست چەمەکانی بباتە لای پینەدۆز، یەکی تر دەچوووە حەمام جله‌کانی وشک کاتەوه، ئەوی دی سەردانی خەوگە ی دراوسیتی دەکرد (بەتوندی پیشی ئەو کارەیان دەگرت، بەلام کەس گوێی نەدەدانی.)

سەگبایی فەرماندە، تەرەسی زگ زل، بەو فەرمانە ی دەیویست ئەوەندوو کە سەربەستییه ی هەشیانە، لییان زهوت بکا، بەلام خراپی تیکوشیبوو.

شۆخۆف لە رینگایە تووشی پاسەوانیک بوو. چەند هەنگاوی مابوو بیگاتنی کلاوی داگرت و خۆی بە خەوتنگادا کرد. لە خەوگەدا هەللایه‌کی سەیر بوو. کاتێ زیندانییەکان بۆ کار وەدەرکەوتبوون، جیرە ی نانی زیندانییەکان دزرابوو و ئیستا هەموو سەرخمەتکارەکان هەراو هۆریایان دانابوو، خزمەتکارەکانیش جوابە جەنگییان دەکردن. کەسی دەستە ی سەد و چوار لەوی نەبوو.

شۆخۆف زۆر جار دەیگوت کە دێینەوه ئۆردوگا ئەگەر دۆشه‌گەکانیان سەروبن نەکردبن، دەبی کلاو هەلاوتی نەبگرینەوه. هەروا کە بەرهو تەختەکە ی دەچوو، پالتۆیه‌کە ی داکەند. لەگەڵ دەستەوانە و تیخە‌گە هاویشتییه سەر تەختە و دەستی لە نیو دۆشه‌گەکە ی راگرد. نانەکە مابوو! چاک بوو کونی دۆشه‌گەکە ی بە دەرز ی دەزوو دروووبۆوه.

ئینجا لە خەوگە وەدەرکەوت و بەرهو خواردنگە رۆیی.

لە رینگایە تووشی پاسەوانان نەبوو. تەنیا چەند زیندانیی دیتن کە لەسەر جیرە دەمه‌قالەیان بوو.

مانگەشەو تا دەهات ئەو ناوه‌ی رووناکتر دەکردەوه. چراکانی ئۆردوگا کز دیار بوون و خەوگەکان سببەریکی ره‌شیان خستبووه سەر زهوی. چوار پلیکانە زله‌کانی پیش خواردنگەش وه نیو تاریکی کەوتبوون.

چرا ی سەر دەرانی خواردنگە لەو هەوا ساردەدا کز دەسووتا. خەرمانەیه‌ک لە پەلکەزێرینە، لە دەوری گشت چراکان دەبیران کە نەتەزانی لەبەر چلکنی و پیسییان بوو یان ئەو کەرەسیسه‌یه‌ی لییان نیشتبوو.

فەرماندە هیندییک رتسای زەحمەتی دیکەشی دانابوو. دەستەیه‌کان دەبوو لە دوو ریزدا بچنە خواردنگە. هەر دەستەیه‌کیش کە دەگەبشتە خواردنگە، دەبوایه دیسان بە پینج ریز بوستان و چاوه‌ڕێ بن، تا خزمەتکاری خواردنگە ئیزیان بدا بچنە ژووری.

کاری ئەو خزمەتکارە گیرە ی خواردنگە ئەوەندە بوو، دنیا خرا ببا بەبێ ئیزنی ئەو، کەس نەیدەتوانی پێ لە خواردنگە بنێ. بەو لاقە شه‌له‌یه‌وه خۆی وەک «کەم ئەندام» لە قەڵەم دابوو، دەنا ئەو حەرەمزادیه‌ی چ بەلای لینه‌بوو. گۆپالتیکی داری (غان) ی بەدەستەوه دەگرت و لەسەر پلیکانەکانرا لەسەر سەکوئی زیندانییەکانی دەدا. بەلام ئەویش پیاوی خۆی دەناسی. چاوی وەک چاوی گورگ تیژ بوون و لە تاریکەشه‌ویشدا دەیزانی لەکێ دەدا. یەکیکی زانیسای لەبەری دانانوتنی، نەیدەوترایه. هەر بە کلتۆلان دەه‌ستا. جارێکیش لە شۆخۆفی دابوو.

هەموو خزمەتکارەکان لە تۆرەمە ی ئەو بوون. کەسیان بە پیاو نەدەزانی و لەگەڵ ئاشپەز کلکیان لێک دەهالاند.

پیش خواردنگه قهره‌بالغ بوو. پیده‌چوو چند ده‌سته ویکرا گه‌یشتبنی، له‌وانه‌شبوو شتیک رووی دابی. هه‌موو له‌سهر پلیکانه‌کان بوون. سح کس به‌رده‌رگای خواردنگه‌یان گرتبوو. کابرا شه‌له و وه‌رگپیره‌که‌هی و، خودی سه‌رپه‌رشتیاری خواردنگه‌ش. ئەو زۆلانه له‌وی چه‌قیبوون و ئاگیان له هه‌موو لایه‌ک بوو.

سه‌رپه‌رشتیاری خواردنگه‌ پیاویکی که‌ته‌ی تیکسیرماو بوو، که‌له‌ی سه‌ری به‌قه‌د کووله‌که‌یه‌کی شه‌قه‌پاغی ده‌بوو. هینده‌ی هیزو گوپ هه‌بوو نه‌یده‌زانی چی پی بکا. ده‌ست و پی رانه‌ده‌ه‌ستان و هه‌میشه هه‌لده‌به‌زیه‌وه. ته‌پله‌یه‌کی له‌سه‌ر بوو ده‌تگوت به‌فری سپییه‌و ژماره‌ی پیوه نه‌بوو. له «ده‌ری» که‌م که‌س ته‌پله‌ی وا له‌سه‌ر ده‌نی. په‌سته‌کیکی که‌وله به‌رخ‌ی ده به‌ردابوو که ژماره‌یه‌کی هینده‌ی پوولی پۆسته‌ی پیوه ده‌بینرا، هه‌ر به‌شی ئەوه فۆلکۆفی پی قایل بی. به‌لام پشتی په‌سته‌که‌هی ژماره‌ی پیوه نه‌بوو. ئەو ته‌ره‌سه گونی به‌که‌س نه‌ده‌چوو، هه‌موو لپی تۆقیبوون. گیانی سه‌دان که‌سی له‌به‌رده‌ستدابوو. جارتیکیان زیندانییه‌کان په‌لاماریان دا و ویستیان لپی بدن، به‌لام ئاشپه‌زه‌کان له‌سه‌ریان کرده‌وه. ئەو سه‌گبابانه‌ش پیری خۆیان هه‌بوو.

ئه‌گه‌ر ده‌سته‌ی سه‌د و چوار چووبا ژووری، شوخۆف تووشی ده‌رده‌سه‌ری ده‌بوو. کابرای گپیر به‌تيله‌چاویک زیندانییه‌کانی ده‌ناسینه‌وه و له‌کن سه‌رپه‌رشتیاری خواردنگه‌ش مه‌حالی بوو بیلێ زیندانی له‌گه‌ل ده‌سته‌یه‌کی دی بچیته ژوور. ئەو، مه‌به‌ستی ته‌نیا ئەوه بوو نازاریان بدا. زیندانییه‌کان جاری وابوو وه‌سه‌ر په‌رژینه‌کان ده‌که‌وتن و خۆیان ده‌گه‌یانده سه‌ر پلیکانه‌کان. شوخۆفیش ئەو کاره‌ی کردبوو. به‌لام ئەمشه‌وه له‌پیش چاوی سه‌رپه‌رشتیار، کاری و نه‌ده‌کرا. به‌یه‌ک مشتته‌کوئه زیندانیی و تخیل ده‌کرد ده‌بوو یه‌کسه‌ر بیبه‌نه نه‌خوشخانه.

شوخۆف ده‌بوابه تا زوه خۆی بگه‌به‌نیته سه‌ر پلیکانه‌کان و له‌ویوه ده‌سته‌ی سه‌د و چوار له‌ناو ئاپۆره‌که‌دا بدۆزیته‌وه. له‌و ئەنگوسته‌چاوه‌دا و به‌و پالتۆ ره‌شانه‌وه هه‌موو لیک ده‌چوون. زیندانییه‌کان وه‌ک ئەوه‌ی خه‌ریکی گرتنی قه‌لایه‌ک بن، به‌مست و پیله‌قان دریان به‌خه‌لکه‌که ده‌دا و به‌ره‌و پلیکانه‌کان ده‌رۆیین. (چاره‌یان نه‌بوو، دره‌نگ ببوو.)

پیاوه شه‌له‌که هه‌واری کرد: «راوه‌ستن، گه‌وادی داک حیزینه!» ئینجا به‌داره‌که لییان راسا. «نه‌کشینه‌وه، هه‌موو قالبتان ده‌شکینم.» ئەوانی پیشه‌وه هه‌واریان کرد. «خه‌تای ئیمه نییه، له‌پشته‌وه‌را پالمان پیوه ده‌نین!»

راستیان ده‌کرد. له‌پشته‌وه‌را پالیان پیوه ده‌نان، به‌لام ئەوانیش پییان نه‌ده‌چه‌قاندن و پییان خو‌ش بوو به‌پاله‌په‌ستۆی خه‌لکه‌که بچنه پیشه‌وه. ئینجا کابرای شه‌ل تینلایه‌که‌ی له‌پیش خۆی راگرت تا ریتگا‌که‌ی پی بگری. به‌هه‌موو قورسایه‌ی له‌شی خۆی بو پیشه‌وه پالی ده‌دا. وه‌رگپیره‌که‌که‌شی وه‌خۆکه‌وت و هاته‌ کۆمه‌گی. ته‌نانه‌ت سه‌رپه‌رشتیاریش ده‌سته ناسک و نازداره‌کانی تووشی کار کردن و سه‌رپکی داره‌که‌ی گرت.

چاکیان پال پیوه ده‌نا. به‌و هه‌موو گوشته‌ی ده‌یانخوارد هه‌ر ده‌بوو وا خووگه‌مل و بیته‌زا بن. که‌سانی پیشه‌وه به‌سه‌ر ئەوانی دواي خۆیاندا به‌ر بوونه‌وه و هه‌موو وه‌سه‌ر یه‌ک گه‌ران.

هه‌وارپک له‌ناو جه‌ماوه‌ره‌که هه‌ستا: «هه‌ی له‌خوشکت...، که‌ره شه‌له!» هه‌ر که‌سی بوو ده‌یزانی نایبینی. ئەوانی دی بی ئەوه‌ی ده‌نگ بکه‌ن به‌په‌له هه‌ستانه‌وه تا له‌به‌ر پییاندا نه‌چن. سه‌ر پلیکانه‌کان چۆل بوو.

سه‌رپه‌رشتیار چۆه ژووری و کابرا شه‌له له‌سه‌ر پلیکانه‌کانرا نه‌راندی: «جاشکه‌که‌ر، چند جار بلیم بینه پینج ریز! که‌وه‌ختی هات ده‌رگا‌که ده‌که‌مه‌وه.» شوخۆف وای هاته به‌رچاو سینکا کلێفشیینی له‌ناو ئاپۆره‌که‌دا دیوه. به‌خوشحالییه‌وه درێ به‌جه‌ماوه‌ره‌که‌دا تا خۆی بگه‌یه‌نیت. به‌لام ئاپۆره‌که‌ و تیک به‌زیبوو نه‌یتوانی یه‌ک هه‌نگا‌ویش بچیته پیش.

شه‌له هه‌رای کرد: «ده‌سته‌ی بیست و سه‌وت! وه‌ری بکه‌ون!» سه‌رده‌سته‌ی بیست و سه‌وت وه‌سه‌ر پلیکانه‌کان که‌وت و چوووه ناو خواردنگه‌، دواي ئەو، دیسان هه‌موو زیندانییه‌کان هه‌روژمیان کرده سه‌ر پلیکانه‌کان. شوخۆف خۆی وه‌پیش شه‌پۆلی ئاپۆره‌که‌دا. پلیکانه‌کان ده‌له‌رزین و چرای سه‌ر ده‌رانه راده‌زا.

شه‌له له‌داخان شیت ببوو. نه‌راندی: «چ قه‌وما سه‌گباب!» ئینجا به‌گوپاله‌که‌ی که‌وته و یه‌ک یه‌ک دوو زیندانی و دایپه‌راندنه‌وه خواری. دیسان سه‌ر پلیکانان چۆل بووه.

شوخۆف پاقلوی دی که‌ وه‌سه‌ر پلیکانه‌کان که‌وت و خۆی گه‌یانده کابرا شه‌له. له‌باتی تیورین، پاقلو ببوو ده‌مراستی ده‌سته. تیورین هه‌زی نه‌ده‌کرد تووشی ئەو قه‌ره‌بالغیانه بی.

پاقلۆ له سههر پليكانه كانه وه نه پراندى: «سهه و چوار، به پينج ريزا نهوانى پيشه وه ريگاكه بهر دهن!»

به لام نهو نهفره تيببانه چما ريگايان بهر دهه!

«هوى، جيم كه با برۆم، دهستهى ئيمه يان بانگ كرد!»

شۆخۆف پالتيكى به كهسى پيش خۆبه وه نا، كابرا خۆى دهيوست ريگاي بكا، به لام حاسى ببوو.

ئاپۆره كه به ملاو به ولادا شه پۆلى ده دان. بو قاپه دۆكولپويك وهخت بوو نهستوى خۆيان بشكيتن. شۆخۆف بيريكي ديكه به ميشكيدا هات. دهستهى بهو بهرژينه گرت كه له لاي چه پهى پليكانه كان درابوو، خۆى ره پيش كردو بهرهو لايه كهى ترى بهرژينه كه قه له ميازي هاويشت. نه ژنوى به كيكي پان كرده وه، له باتيان شه پيكيان تيهه لدا و پر جنيويان كرد. به لام تازه نهو بۆى ده رجوو بوو. نه فرادى دهسته چاويان پيكهوت و دهستيان بو دريژ كرد.

سه ره رشتيار له درزي ده رگاوه سهرى وه ده رنا و به كابرا شه لهى گوت:

«دوو دهستهى تر بنيره با بين.»

شه له هاواري كرد: «سهه و چوار!» روى كرده بهك لهو زيندانيبانهى نهوئى و گوتى: «بو كوى ديبى، كورپى كهرا!» تيبلا به كيشى خيوانده پشت نهستوى.

پاقلۆش به دواى نهودا هاواري كرد: «سهه و چوار!» ريگاشى بو دهسته كهى كرده وه.

شۆخۆف به غار خۆى به ژور پيدا كرد - له سههر دهستورى پاقلۆ رانه وهستا - و خه ربكى كو كرده وهى كه شه فى به تال بوو. خواردنگه وهك هم ميشه هالاوى تيگه رابوو. زيندانيبه كان وهك دهنكى گه مئه شامى پاليان ويك دابوو. له پشت ميژه كان دانيشتبوون، يان سيني به دهسته وه، دريان به قه ره بالغيه كه دهه. شۆخۆف دواى نهو هم موو ساله چاك لپراهاتبوو. به سيله چاويك زيندانبى ژماره س- ۲۰۸ به دى كرد. سيني به كي پيبوو كه ته نيا پينج قاپه شيوى له سههر بوون. سيني به كه به تال بوو، كه واته دوامين كه ره تهى بوو.

شۆخۆف خۆى گه ياندئى و له دوايه را به گو تيبدا چرياند: «كه لي بوويه وه سيني به كه به ده به كاكي خۆت، هاواري.»

«به كيكي دى له پشت ده لاقه وه چاوه پروانى سيني به كه به.»

«ملى شكى، با چاوه پروان بين، زووتر با گرتبايه وه.»

پيك هاتن. س- ۲۰۸ قاپه كانى له سههر كه شه فه كه دانان و شۆخۆف له دهستهى رفاند. زيندانيبه كهى ديكه ش گه يشته سهريان و لاي ديكهى كه شه فه كهى گرت. نهو له شۆخۆف ريه وه تر بوو. شۆخۆف به سيني به كه پالى پيهونا و كابرا ره تيكي برد و خۆى له كو له گه كوتا. شۆخۆف سيني به كهى ده بن ههنگلى نا و به ره وه ده لاقه كه وه رپى كهوت. پاقلۆ لووتى داژه نيبوو و له ريزه كه دا چاوه نوپرى سيني بوو. كه چاوى بهو كهوت بوو ژاويه وه. ياريدده رى دهستهى بيست و حهوت له پيش پاقلۆ سه رى گرتبوو. پاقلۆ پالى دا و گوتى: «ده برۆ، بو را وه ستاوى؟ نابيني سيني پيبه؟»

هه تيبوى چه مووش، گو پچييك به پيكه نينه وه كه شه فيكي هينا و گوتى: «ئاگايان لين نه بوو، هينام.»

نهو سو دره به شتيكى به شتيك ده كرد. دواى يهك دوو سالى تر كه گه وه تر ده بوو فيتى هه موو فيل و فه نديك ده بوو. هيج نه بى ده يان كرده به ره رسي دابهش كردنى نان له عه مبار، دوور نه بوو پيشه به كي له وه گرنگ تريشى بده نى. پاقلۆ به يه رموليف-ى گوت كه سيني به كهى تر وه ربرگرئ.

(يه رموليف خه لكى سيبريا بوو، زه لام يكي چوارشانه بوو. نهو يش به تاوانى به دليل گيران به دهستهى نه لمانيبه كان ده سالى بو برابزه). گو پچييكيشى نارد تا جيگا بدوزيته وه. شۆخۆف سيني به كهى به خشكه به رپى كرده ناو ده لاقه كه و چاوه رپى مايه وه.

پاقلۆ له پشت ده لاقه كه وه گوتى: «سهه و چوار!» چيشته خانه پينج ده لاقه وه هه بوو. سى دانه، خواردنيان پيدا ده ناردنه ده رپى، به كيان بو خواردنى نه خو شان (ده زيندانى گه ده يان بريندار بوو و خواردنى تايبه تيان وه رده گرت)، ده لاقه كهى ديكه ش بو وه رگرته وهى قاپه كان بوو. له پيش نهو ده لاقه به بوو كه چلكا و خو ره كان به شان و كو لى به كتر هه لده گه ران. ده لاقه كان زور بلند نه بوون، تا سيني گى مرۆ ده هاتن. ته نيا ده ستيك و نه سكو تيبان تيرا ديار بوو.

ئاشپه ز نه سكو تيبه كي زلى پيبوو و له شيوى نيو مه نجه له كهى ده گيترا. مه نجه له كه تا مى

پر بوو له شتو. هه لميکي زوری لپه لده ستا. ئینجا نه سکوتیه کی دیکه ی هه لگرت که چوار قاپ شتوی دهر د و دهستی به تیکردن کرد. نه سکوتیه کی زور له شتوه که دا قم نه ده کرد. «یهک، دوو، سئ، چوار،...» شوخوف چاوی له قاپه کان هه لده گرت تا شتوه خه ستوخولنه کان ده ستنیشان بکا. ده قاپی له سهر سینیه که دانان و له کن ده لاقه که لا کهوت. گوچیک له نریک کوله که کانه وه دهستی بو هه لوه شانند: «بیره دا، ئیشان دنیسو قیچ، وهره ئیره!»

ده بوو قاپه کان به هیواشی ببا. شوخوف چاوی له بهر پتی خوی بوو. ورد ورد هه نگاری دنا، نه کا شتوه کان بشله قین، له په ستا دهینه راند: «هوک - ۹۲۰، چاوت له پیش خوت بئ..! لاکه وه، برادر!» به نیتو نه و ئاپوره به دا بردنی قاپه شتو تیکیش بئ نه وه ی بیللی بشله قئ، هه روا سووک و ئاسان نه بوو، نه خوازه لا ده قاپ بن. گه یشته کن نه و میزه ی گوچیک خاوتنی کردبووه. به شینه بی و بئ نه وه ی دلوتیک شتوه ی لی پرژئ، سینیه که ی دانا. قاپه کانی له سهر میزه که ریزکردن و دووی خه ستوخولتری بو خوی وه لایه کی نان.

یهرمولیف به ده قاپی دیکه وه هات. گوچیک به غاردان چووه کن ده لاقه که و له ته ک پاقلو چوار قاپه کانی دیکه شیان هینان.

کیلگاس به سینیه کی تر جیره ی نانه که یانی هینا. نه ورؤ به پتی نه و کاره ی کردبوویان، جیره ی نانیان ده دانئ. هیندیک دووسه د گرامیان وهرگرت و هیندیک دیکه ش سیتسه د گرامیان دانئ. شوخوف چوارسه د گرامی بهرکهوت. جیره که ی وهرگرت. نه فرادی دهسته تاک تاکه په یدا بوون. دوزینه وه ی جیگا له نه ستوی خویمان بوو. شوخوف سهرو قاپیکی ده دانئ. چاوتکی له وان بوو و چاوی دیکه ی له سینیه که ی سهر میتز. که وچکه که ی خوی ده نیتو قاپیکی خه ستوخول نا بو نه وه ی نه وانی دی له دله راوکه رزگار بکا.

فتیوکوف خواردنی خوی وهرگرت، -ههر زوو- و رویی. دهیزانی خو مانه کان هیچیان لی هه لئاوهرئ و وا چاک بوو بچیتته کن میزه کانی دی. له وی رهنگبوو شتیکي وه بهر ددانی بکه وی. که یه کیتک قاپه شتوه که ی به نیوه چلی جئ ده هیشت، ره وه یه ک شره خوری وه ک نه و بو خواردنی بهرماوکه داده وروو کانه قاپه که.

شوخوف و پاقلو قاپه شتوه کانیان ژماردن. راست بوو. شتو تیکي خه ستوخولنی بو تیورین

دا به پاقلو. نه ویش بو ی له قومقومه یه کی نه لمانی کرد، تا بتوانی به ئاسانی له ژیر شاقه لی پالتو که یدا بو ی ببا ته ده ری.

سینیه کانیان وه زیندانیانی تر دان. پاقلو بو خواردنی به شه خورا که دوو بهر امبه ره که ی دانیشت. شوخوفیش دانیشت. ههر دوو بیده نگ بوون. ساتیکي پیروز بوو.

شوخوف ته پله که ی له سهر کرد و له سهر کوشی دانا. ملاکیتکی له شتوی هه ردووک قاپه کان وهردا. خراب نه بوو. ته نانه ت له ته ماسییه کیشی تیدا دوزینه وه. شتوی شه ویان له هی بهر چایی روونتر لیده نا. به یانیان زیندانی ده بوو تیر بخوا تا کاری پئ بکری، به لام شه و که زیندانی شه که ت ببوو و یه کسه ر ده چوو ده خهوت، تیرکردنی به که لکی چی ده هات؟

دهستی به خواردن کرد. سه ره تا ناوه که ی فر کرد. هه موو گیانی تینی تیگه را.

هه ناوی بو قووتدانی پاشماوه ی شتوه که ده یلووراند. وه ی چ به تام بوو! زیندانی ته نیا بو نه و له حزه یه ده ژیا.

شوخوف ئیستا له و دنبایه دا هیچ خه فه تیکي نه بوو. نه خه می نه و سالانه که ده بوو له زینداندان بئ، نه ئی نه و چهند سال و مانگه ی به و شتوه یه تپه ری کردبوو، نه بو نه و یه کسه مه یه ش که له کیسی چوو بوو. ئیستا ته نیا بیری له شتیک ده کرده وه: «هه موو شت راده برئ، هه موو شت تیده په ری و ئیمه ده مینین و خوا تا سهر ناگادارمان ده بی».

ناوه که ی قاپی دووه میشی هه لقاووراند و خه ستاییه که ی له نیتو قاپه که ی دیکه کرد. به که وچک بنی قاپه که ی جوان پاک کرده وه. واچاک بوو چیدی به نیگه رانییه وه چاو له قاپی دووه م نه برئ.

ئیستا دهیتوانی چاوتیک به ده وره بری خویدا بگپری و سیره یه کی قاپه کانی تر بدا. قاپی زیندانییه که ی لای چه په ی هیندیکي شتوی روون تیدابوو. وه ی له و بیژوانه ی چیتخانه! پیاو بروای نه ده کرد نه مانه خوشیان زیندانی بن.

شوخوف که له مه که ی له قاپه که ی ده رهینا. له ته په تاته یه کیشی دوزینه وه که له قاپه که ی سیزار دا بوو. هیچ وه ک په تاته نه ده چوو. سهرما بردبووی، نه ده جوورا و تامیکي شیرینی

هه‌بوو. ماسییه‌کەش تەنیا هێسک و دروو و لابلایک بوو و هیچی تر. بە‌لام دە‌بوو هیندە‌ی مژتبان، تا تلته‌یه‌کیان لێ دە‌مایه‌وه. ئاوی ماسی بە‌ تاقەت بوو. ماتلی دە‌کرد، بە‌لام خۆ‌ئە‌ویش پە‌لە‌ی نە‌بوو. رۆژتیکێ خۆشی بە‌سەر بردبوو. بۆ فراڤین و شیف، خواردنی زیاده‌ی وه‌بەر کە‌وتبوو. کە‌واته‌ ئە‌وشۆ‌هەر کارتیکێ هە‌شیبوو دە‌بوا‌یه‌ پشت‌گۆ‌یی بخا. ئیستا ئیتر پە‌کی بە‌ هیچ نە‌دە‌کە‌وت.

بە‌لام دە‌بوو بچیتە‌ لای لاتقییه‌کە‌ و تووتنی لیبکری، سبه‌ینیش تووتن و مووتن له‌گۆ‌ری نە‌بوو.

شێوه‌کە‌ی هه‌روا بە‌ کالی خوارد. دوو قاپ شێو، بە‌ نانه‌وه، خە‌زێنه‌یه‌ک بوو بۆ‌خۆ‌ی. دە‌بوو نانه‌کە‌ دە‌ست لێ‌نه‌دا. ورگ خۆ‌شە‌رم له‌ پیاو ناکا. چە‌ندی تیی باخنی نالی نا، سبه‌ش بۆ‌ پە‌لکه‌ نانێک له‌ حه‌وا‌یه‌وه‌ ده‌چوو. شۆ‌خۆ‌ف بێ‌ ئە‌وه‌ی گۆ‌ی بداته‌ به‌‌ندییه‌کانی تر، شێوه‌کە‌ی خوارد. به‌‌شیکێ چاکێ وه‌گیر کە‌وتبوو و چاوی له‌ دوا‌ی به‌‌شی کە‌س نە‌بوو. پیره‌پیاویکی کە‌له‌گە‌ت، زیندانی ژماره‌ ب-٨١ی چا و پیکه‌وت. هه‌ر کە‌ کورسییه‌ک چۆ‌ل بوو، هات له‌سه‌ری دانیش. شۆ‌خۆ‌ف دە‌یناسی. ئی دە‌سته‌ی شه‌ست و چوار بوو. له‌ سه‌ری به‌‌شی ئە‌مانه‌تییان به‌ر گۆ‌یی کە‌وت کە‌ ده‌سته‌ی شه‌ست و چواریان له‌باتی ده‌سته‌ی سه‌د و چوار ناردۆ‌ته‌ کۆمه‌لگه‌ی ئیشتراکی. ئە‌وانه‌ له‌ به‌ری به‌‌یانه‌وه‌ به‌و سه‌رما‌و سه‌خه‌ته‌، خۆیان هیلاک کردبوو و تیلبه‌ندیان به‌ ده‌وری خۆیاندا کیشابوو.

ده‌یانگوت ئە‌و پیره‌مێرده‌ ته‌مه‌نیکێ له‌ ئۆردوو‌گاکاندا به‌سه‌ر بردوو و تا ئیستا وه‌بەر هیچ عافوویه‌ک نە‌کە‌وتوو. کە‌ ده‌ سالی کیشاون، ده‌ سالی دیکه‌یان بۆ‌ بریوه‌ته‌وه‌. شۆ‌خۆ‌ف له‌ نزیکه‌وه‌ لێ‌ی راما. گه‌لێک زیندانی پشتیان چه‌ما‌بووه‌، کە‌چی ئە‌و پیره‌مێرده‌ وه‌کو خە‌دە‌نگ، قیت و قنج راده‌وستا. کە‌ له‌ پشت میزه‌کە‌ دانیش، ده‌تگوت کورسییه‌کە‌ی بستیک له‌ هی هه‌مووان بلندتره‌. له‌ میژسال بوو ئیدی حه‌وجیی به‌ سه‌رتاشین نە‌بوو. هیند خۆشی رابواردبوو چله‌موویه‌کی به‌ سه‌ریه‌وه‌ نە‌ما‌بوو. ئاگای له‌ ده‌وربه‌ری خۆی نە‌بوو و چاوی بریوه‌ خالیکی له‌ ژوو سه‌ری شۆ‌خۆ‌فه‌وه‌، خالیکی وا کە‌س نە‌یده‌زانی له‌ کوییه‌. شێوه‌ روونه‌کە‌ی هیدی هیدی به‌ کە‌وچکێکی داری سواو ده‌خوارد. ئە‌و، وه‌ک ئە‌وانی دی سه‌ری نە‌دە‌برده‌ سه‌ر قاپه‌کە‌. کە‌وچکە‌کە‌ی تا ده‌می به‌رز

ده‌کرده‌وه‌. نه‌ له‌ ریزی سه‌ره‌وه‌ نه‌ له‌ ریزی خواره‌وه‌، تاقه‌ ددانیکێ له‌ زاریدا نە‌ما‌بوو. به‌ پووکه‌ سواوه‌کانی نانه‌کە‌ی ده‌جاوی. چروچاوی گنجاوی بوو، به‌لام زۆ‌ربیش نه‌تول‌خابۆ‌وه‌، پیستی روخساری گه‌م‌ه‌نگ بوو و ده‌تگوت له‌ به‌رد داتاشراوه‌. ئە‌و ده‌سته‌ خه‌پله‌ و قه‌لشیو و گرانه‌ی ئاسه‌واری سالیانی سال بێ‌گاریان پێوه‌ دیار بوو. پێده‌چوو تاکه‌ یه‌ک کە‌له‌کە‌ی له‌ میشکیدا بێ‌، ئە‌ویش ئە‌وه‌بوو قه‌ت به‌ چۆ‌کدا نیه‌. وه‌ک ئە‌وانی دی نانه‌کە‌ی له‌سه‌ر میزه‌ چلکن و پیسه‌کە‌ دانە‌نا. کۆته‌ پە‌رۆیه‌کی خاوتینی، کە‌ هه‌زاران جار شۆ‌ردبووی، له‌سه‌ر میزه‌کە‌ پانرا کرد و نانه‌کە‌ی له‌سه‌ر دانا.

شۆ‌خۆ‌ف چیت نە‌یده‌توانی هه‌روا له‌وی دابینیشی و زه‌ق زه‌ق چا و له‌و پیره‌مێرده‌ بپری. کە‌ نانه‌کە‌ی خوارد، کە‌وچکە‌کە‌ی له‌ تە‌نیشتیکی چه‌کمه‌کە‌ی نایه‌وه‌. ته‌پله‌کە‌ی هینا سه‌ر برۆ‌ی. هه‌ستا، نانی خۆ‌ی و سبزی ده‌ست دایه‌ و وه‌ده‌رکە‌وت. ده‌بوو به‌ ده‌رگاکه‌ی تردا برواته‌ ده‌ر. له‌ خزمه‌تکاره‌کان دوویان له‌ به‌ر ده‌رگه‌ راوه‌ستا‌بوون. ئە‌وانه‌ ده‌رگه‌وان بوون و کە‌ به‌ندی وه‌ده‌ر ده‌کە‌وت ده‌رگاکه‌یان داده‌خسته‌وه‌.

شۆ‌خۆ‌ف تیرو دل‌خۆش له‌ خواردنگه‌ هاته‌ ده‌ری. گه‌رچی زۆ‌ری نە‌ما‌بوو چراکان بکوژینه‌وه‌، به‌لام بریاری دا بچیتە‌ لای لاتقییه‌کە‌. یه‌کسه‌ر رووی له‌ خه‌وگه‌ی ژماره‌ حه‌وت کرد. مانگ له‌ ئاسماندا ده‌ره‌وشایه‌وه‌. سپی و خاوتین بوو، ده‌تگوت له‌ ئاسمانه‌ ره‌شه‌ی شه‌و به‌رجه‌سته‌ بۆ‌ته‌وه‌. ئە‌ستیره‌کان له‌ ئاسمانی ساودا تیشکیان داویش. ئیستا ئیتر هه‌ر ئە‌وه‌نده‌ی پیمابوو رابوه‌ستی و ته‌ماشای ئاسمان بکا. سوور ده‌یزانی هه‌وا ساردتر ده‌بی. کارگه‌ریکی ئازاد گوتبووی شه‌و سه‌رما ده‌گاته‌ سی پله‌ی ژێ‌ر سفره‌وه‌ و تا به‌ره‌به‌یانی خۆ‌ی له‌ چل پله‌ش ده‌دا.

له‌ دووره‌وه‌ گه‌ری تراکتۆ‌ریک ده‌هات. شۆ‌فلێک بۆ‌ لێدانی جاده‌ خه‌ریکی هه‌لکۆ‌لینی زه‌وی بوو. کە‌یه‌کێک له‌ ئۆردوو‌گادا هاتوچۆ‌ی ده‌کرد یان غاری ده‌دا، ده‌نگی کرپه‌ی پیتی ده‌هات. بای نە‌ده‌هات.

شۆ‌خۆ‌ف وه‌کو جارێ ده‌بوو هه‌ر په‌رداخه‌ تووتنه‌ی به‌ روبلیک بکری. له‌ ده‌ره‌وه‌ په‌رداخه‌ به‌ سی روبل بوو، ئە‌گه‌ر تووتنه‌کە‌ خۆش با گرانتربیش بوو. نرخێ کە‌لوپه‌ل له‌ ئۆردوو‌گا له

هی شوتینانی تر جیا بوو؛ لیره کس ناشته بایه کی شک نه دبرد. پاره به زه حمت په یدا دهبوو، نه وانای هه شیانبوو، ژماره یان نه ده گه یشته په نجه ی ده ست. له ژور دوو گای تایبته، قرۆشیکیشیان نه ده دایه ی. (له ئوست- ئیژما به سنی مانگ جاریک سی روبلیان ددانن) ته گهر له دهره وهره دراویان بو ره وانه کردبای، له حیسابیتکدا به ناوی تووه لای خو بان گلیان ده دایه وه که مانگ جاریک ده تتوانی بهو پاره یه سابوونی بونخوش و غورابیی برشاوی و جغاره ی «پرما» بکری. دهبوو ههر نهو که لویه لانه ی فرۆشگا بکری و پیش کرینیش ده بویه چه شتیکت ده وئ، به فهرمانده یی رابگه یه نی. نه گینا دراوه کت ده فو تا و حیسابه که یان به تال ده کردی. شوخوف ههر چوئیک بویه پاره ی په یدا ده کرد. له و کونه په رۆیانیه موشته ریبه کانی بویان دینا، سولی ده دروون (جووتی به دوو رووبل) یان په سته یه کی پینه ده کرد (مزه که ی به پیتی که م و زوری کاره که بو).

خه وگه ی حوت له گه ل خه وگه کی نه وان جیاوازی هه بوو. نهو خه وگه یه شوخوف لپی ده خه وت کرابووه دوو قاوشی گه وره. به لام خه وگه ی ژماره حوت راره ویتی دریز و ده هوده بوو. ههر هوده یه ک، به حوت ته خت و ناوده ستخانه ی سه ره خوزه، هی ده سته به ک بوو. خزمه تکاری خه وگه و هونه رمندان هه ر کام ژووری تایبته به خو بان هه بوو.

شوخوف چوه لای لاتقییه که. لاتقی له سه ر ته ختیکی ژیره وه راکشابوو، لاقی به شیشی ته خته که هه لپه سارد بوون و ده گه ل یه کیکی په نا خوی ده و. شوخوف له کنی دانیشته و سلای کرد. لاتقی سلایه که ی لی نه ستانده وه، به لام قاچی نه هینانه خوار. له و هوده بچو که دا هه موو گویتولای بوون بزانه شوخوف بوچی هاتووه. به لام شوخوفیش و لاتقییه که ش ده یانزانی چه بکن. بویه شوخوف نه هاته سه ر نهو باسه. («حال و وه زعه که کووه؟»، «خراب نییه.» «نه وره هه و ژور سارد بوو.» «وابوو.»)

راوه ستا هه تا نه وانی دی مژوولی قسان بینه وه. له باره ی شه ری کوریاوه داخافتن. باسی نه ویه یان ده کرد تو بلپی به خو تیه و ردانی چین جه نگیکی تری جیهانی روونه دا؟ شوخوف چوه بن گوئی لاتقییه که و لپی پرسی: «تووتنت هه یه؟»

«نه ی چون نیمه!»

«ده توانم ببینم؟»

لاتقییه که قاچی به ردانه وه و له عه رزی دانان. هه ستا. نهو لاتقییه به راستی رژد و قرنیس بوو. که تووتنی تیده کرد بو یه ک دوو په لکی زیاد نیوه عومر دهبوو.

جوړکه که ی نیشانی شوخوف دا و زارکه که ی بو کرده وه.

شوخوف هیندیکی دهره ینا و له سه ر له پی ده سستی رۆکرد. ههر له هی جاره که ی دی بوو، به هه مان رننگ و بوه. بردی به لووتی و بونی پیوه کرد. به لای خو یه تی، به لام به لاتقییه که ی گوت.

«ده لپی له وی جارن نییه؟»

لاتقی به توورپی وه لامی دایه وه: «ههر هه وه، هیچ فره ی نییه، هه میسه یه ک جوړه.»

شوخوف گوتی: «باشه په رداختیکم بده یه؛ نه گهر خوش بوو له وانیه په رداختیکی دیکه ش بیه م.»

سه گبایه په رداخه که ی چاک نه ده په ستاوت. بی نه وه ی تووتنه که بشیلپی تپی ده کرد. لاتقییه که جوړکیکی دیکه ی له ژیر بالیفه که ی دهره ینا، له وی دی پرتو بوو. په رداختیکشی له چه مه دانیه که دهره ینا. په رداخه که پلاستیک بوو، به لام به قه د په رداخی شووشه تووتنی دبرد. تووتنی تیکرد.

شوخوف گوتی: «بیشیله!» ئینجا نه نگوستی بو شیلانی تووتنه که ره زگ په رداخه که نا.

لاتقییه که که دیسان دهری بیو گوتی: «خوم ده زانم، ده زانم چونی تیبکه م.» په رداخه که ی کیشایه وه و به قامک تووتنه که ی نیوی شیلای، به لام توندی نه ده شیلای. ئینجا تووتنی دیکه ی ده سه ر کرد.

له و کاته دا شوخوف قوچیه ی که وایه که ی ترازاندن. له ناو به ری که وایه که دا نه سکیناسیکی دوو روبلی شارد بووه. نه سکیناسه که ی به بن به ره پالتوکه دا ره پال نا تا گه یشته راستی کونیک له شوینیکی دیکه ی پالتوکه یدا که سه ری دادروبوو. ته قه له کانی به نینوک هه لوه شانندن. نه سکیناسه که ی دریزاو دریز نوشتانده وه و له کونه که وه دهری کیشا. نه سکیناسیکی ش و کال بوه بوو.

یهک له زیندانییهکان به قه و دهیگوت: «پیت وایه ئه و زۆله سمیل باره^(۱۴) له مۆسکو سکی به تو دهسووتی؟ ئه و، به زهیی به برای خوشیدا نایه، نه خوازه لا به کرمیکی وهک تو!»

شتتیکی باشی ئوردو و گای تایبته ئه وه بوو زیندانی دهیتوانی هه رچی هه زی لێیه بیلێ. له ئوست-ئیزما به چه به یه کیکت گوتبا له دهروه شه مچه وه گیر ناکه وئ، دوو سالی دی هه پسیان بۆ زیاد ده کردی. به لām لیره هه رچی پیت خو ش با ده تتوانی به دهنگی بهرز بیلێ. سیخوره کان گوئی خو یان داخنی و مه ئمووری ناسایشیش خو یان له کهس نه ده گه یاند. گرفته که له وه دابوو پیا و ده رفه تی قسه کردنی نه بوو.

شو خۆف به منگه و بۆله وه گوئی: «تەح، برا خۆ هه یچت تینه کرد.»

لا تقیبه که گوئی: «باشه، باشه.» ئه مه ی گوت و سه ری په رداخه که ی پر کرد.

شو خۆف کیسه که ی خو ی له ژیر که وایه که ی ده ره ئنا و په رداخه تووتنه که ی وئ گیرا. گوئی: «زۆر چاکه، یه کی دیکه شم بۆ تیکه.» تا قه تی ئه وه ی نه بوو تووتنه که تا قی بکاته وه. هه زی نه ده کرد یه که م جغه ره ی به په له په ل بکیشی.

له سه ره ئه و په رداخه ش مشتومپی له گه ل کرد و ئه ویشی وه کیسه که ی گیرا. ئه سکیناسه دوو روبلییه که ی دا به کابرا، سه ری له قاند و وه ده رکه وت. ئینجا به گورگه لۆقه به ره و خه وگه بۆه بۆ ئه وه ی خو بگه یه نیته سیزار و شتومه که ی.

سیزار له سه ره ته ختی خواره وه دانیشتبوو. خو ارده مه نییه کانی له سه ره ته خت و چه مه دانیه که بلا و کردبو نه وه و له و تاریکاییه دا به سه ری ده کردنه وه. ته خته که ی شو خۆف به ری تیشکی چرای بن میچی گرتبوو. شو خۆف داها ته وه و به نیوان ته ختی گه میه وان و سیزار دا نانه که ی وئ دا. گوئی: «به شی تۆبه، سیزار مارکو فیچ.» پتی خو ش نه بوو سیزار وا بیر بکاته وه که له هه مبه ر گرتنه وه ی سه ردا چاوی له نانه که یه تی. له تیک له و نانه مافی خو ی بوو، به لām دوای هه شت سال چه ره سه ره یی ئوردو و گاش، هیشتا

نه یده توانی ده ست بۆ کهس پان بکاته وه. سال به سال زیاتر هه سستی به وه ده کرد که پیوستی به هه یچ نییه. به لām چاوی خو ی پێ رانه ده گیرا. وه ک هه موو زیندانییه ک چاوی له چاوی هه لۆ تیزتر بوو، به تیه له چاویک سی ره ی له و خو ارده مه نییه گرت که سیزار به سه ره ته خت و چه مه دانیه که یدا بلا و کردبو نه وه. هه رچه ند هیشتا کاغه زه تیوه ر پیچرا وه کان لێ نه کرابو نه وه و سه ری تۆ به کانیش ئا وه لا نه کرابوون، به لām شو خۆف به و تیه له چاوه و به بۆن پیوه کردنیک، زانی سیزار، سو سیس و سی ری وشکرا وه و ماسیه کی گه وره و دووگی به راز و کولیچه و شتیکی وه ک رو ئی که ره و جغه ره و تووتنی پایپ و شتی تریشی بۆ هاتوون.

شو خۆف له و کاته دا که داها ته وه نانه که بداته سیزار، ئه وان ه ی هه موو دیتن. سیزار وه ک سه ره خو شانی لیه اتبوو. (ئه و که سانه ی شتیان بۆ ده هات ئاغله به تووشی ئه و حاله ته ده بوون) گوئی: «با بۆ خو ت بێ، ئیشان دنیسو فیچ.» شیوه که ی سیزاری خو ارده بوو، ئیستاش وا به شه نانه که ی، ئیتر ئه وه زیاده خو راکتیکی ته وا و بوو. شو خۆفیش له وه زیاتری چا و له سیزار و شته کانی نه بوو. ئیتر ئه و خه یاله ی له سه ری خو ی وه ده رنا که له شه و چه له کانیش وه به رده می بکه وئ. پیا و نابێ به خو زایی به لینی به ورگی خو ی بدا. چوار سه د گرام نانی خو ی هه بوو، ئیستا جیره ی نانی سیزاری هه تبه و بان، جگه له وه له ته نانیکیش هه روا له دۆ شه گه که دا بوو! نانه که ی سیزاری هه ره ئه و دم ده خو ارد، به یانیش نانی وه رده گرت و هه ندیکی لێ ده گه ل خو ی ده برده سه ر کار. ئا وا نه با ده فه وتای! له ته نانه که ی نا و دۆ شه گیش با هه ره له وئ با به. چاک بوو سه ری کونه که ی ته قه ل دابوو. ئه وه نییه نانی به ندیه کی ده سته ی هه فتا و پینجیان دزیبوو! پیا و شتیکی لێ ون ببا تازه ئا وه ئا و ده چوو.

هه ندی کهس وایان ده زانی ئه وان ه ی له ده ره وه شتیان بۆ دئ له هه یچیان په ک ناکه وئ. به لām له راستیدا وا نه بوو، به چا و ترو وکانیک خو ارده مه نی ده برا. زۆر زیندانیی وا هه بوون له بۆ سه دا بوون یه کییک شتی بۆ بێ و قاپه شیوتکیان وه گیر بکه وئ. ئی واش هه بوون قوونچه که جغه ره یان هه لده گرتنه وه. یه کییک شتی بۆ هاتبا ده بوو به شی پاسه وانانیش بدا. سه ره ده سته و خزمه تکاریش هه ره و تر. جاری وابوو یه کییک که شتی بۆ ده هات، لێی شرتو گوم ده بوو و تا چه ند حه فته نه یده دۆ زی وه. ئه گه ره له ترسی جغه رده و موفه تیشه کان، شته کانت له عه م بار دانا بان - سیزار بیگومان سه ی نی پێش سه ره ژمیری،

پرتسکه که ی دهبرده عه مبار- عه مبارداربش به شی خوی دهویست، نه گهر نه شتدابایه هیندهی به شه که ی یان به زیادوهوش، چکه چکه، لیتی دهقاچاند. کئی دهیتوانی هه موو رۆژی له وی دابنیشی و سیسره له و جرحه هه لئه گری که دهست له خوارده مه نییه کان نه دا؟ ده بوو شتیکیش بدهیه نه و که سه ی سپه ی بۆ ده گرتی، نه گهر ویستبات کابرای جالشۆرخانه ژیرکراسی خۆت وی بداته وه، ده با سمیلتی نه ویش چه ور بکه ی. سه رتاشیش چه ند قل جغاره ی دهویست، ده نا له جیاتی نه وده ی تیغه که به پارچه رۆژنامه یه ک بسپرتیه وه، له سه ر چۆکتی هه لئه سوو. خۆ کارمه ندانی به شی رۆشنبیریش ده بوو نامه کانت بۆ رابگرن. نه گهر ویستباشت له سه ر ته خته یه ک پال بکه وی خۆ نه ده کرا به دهستی به تال پجیه ده رمانگا. که سی ته نیشتیشت که چه مه دانیی ته خته که تان پیکه وه بوو، وه کو گه میه وان و سیزار که به هه ر دوو کان چه مه دانییه کبان هه بوو، ده بوو شتیکی بدهیه ی، ده نا زه ق له ده مه ته وه راده ما و پارووه کانی ده ژماردی. کوا پیاو به خۆی ده وه ستا هپچی نه داتی؟

ئی واش هه بوون چاویان به شتی که س هه لئه ده هات. با نه و جۆره جۆزانه تا ده قه لشن ئیره یی به خه لک به رن. شوخۆف له ژبانی خۆیدا هه موو جۆره بنیاده میکی دیبوو و له و که سانه نه بوو که هه میشه چاویان له دووی مالی خه لکییه .

چه که کانی دا که ندن و وه سه ر ته خته که ی که وت. تیخه له پۆلایه که ی له نیو ده ستکیشه که ده رهیتنا و لیتی ورد بۆوه. سه به ینی ده بوو به رده هه سانییک بۆ تیرکردنی تیخه له که په یدا بکا. نه گهر چوار پینج رۆژ، به یانیان و شه وانه سووبایه وه ده بوو به شفره یه کی تیژ و نووک خواری پینه دۆزی. به لام جارئ ده بوو له جیگایه کی نیو دۆشه گ و که لینی ته خته که یدا بیشاریتته وه، تا گه میه وان نه هاتبوو و ته ختی بنه وه چۆل بوو. - نه یده ویست برپه ی دۆشه گه که ی به سه ردا بوهرینی- دۆشه گه قورسه که ی هه لدایه وه و تیخه له که ی شارده وه. ئالیوشای باپتیست و دوو نه ستونییه کان له سه ر ته خته کانیاان بوون. به لام نه وان جیی متمانه بوون.

فتیو کۆف هاته وه خه وگه. ده گریا. کوو بیووه و خوتینی به لالغاوه یدا هاتبووه خواری. بیگومان دیسان له سه ر رفاندنی قاپه شیویک تیبه لدانی خواردبوو. به پیش جه ماوهره که دا تیپه ری، به لام ته ماشای که سی نه کرد، ته نانه ت فرمیسه که کانیشی له که س

نه شارده نه وه. وه سه ر ته خته که ی که وت و ده موچاوی له دۆشه گه که دا نوقم کرد.

پیاو به خۆی نه بوو زگی پیده سووتا. نه و کابرایه هیند گیل و که مه ترخه م بوو زه حمه ت بوو سه ری ساغ له زیندان بیاته ده ر.

ئینجا گه میه وان هاته وه. که یفی ساز بوو. چادانییک چای به دهسته وه بوو. له و چایه نه بوو که له تۆردوگا ده یاندانی. بۆ خه وگه له دوو به رمیلدا چایان لیده نا. چاش چ چا، قورویکی شله تین بوو، رهنگی له چا ده چوو به لام تامی ته خته ی رزیوی به رمیله که ی لیده هات. ته نیا بی داشداره کان و زیندانییه چاره ره شه کان ده یان خوارده وه. گه میه وان به شی دیمه چایه ک چای چاکی له سیزار وه رگرتبوو و ئاوی کولیوی تیکردبوو. دلئ خوش بوو و چادانه که ی له سه ر چه مه دانیی ته خته که ی دانا. گوتی: «هینده ی نه ما بوو ئاوی کولیوم وه سه ر دهستی بگه ری.» پیده چوو پیی ناخۆش نه بی دهستی بسووتی.

سیزار خه ریک بوو خوارده مه نییه کانی له سه ر چه ند په ره کاغه ز بلاو ده کردنه وه. شوخۆف له درزی ته خته که یه وه ده یدی. دۆشه گه که ی دانییه وه تا نه بیینی. به لام چما سیزار وازی لی دینا؟

سیزار هه ستا و سه ری برده په نا ته ختی شوخۆف و چاویکی لیداگرت و گوتی: «ده لیم شوخۆف... ئاوالی چاک به و نه و «ده رۆژ» هتم به قه رز بده ری. ده مه ده یه ی؟» مه به ستی قه له مبه ره بچوو که که ی شوخۆف بوو. (له ده ست هه ر که سیان گرتبا، ده رۆژ زیندانی تاکه که سی مسۆگه ر بوو.) شوخۆف نه ویشی له ژیر دۆشه گه که یدا شارده بووه. هه ر هینده ی دوو گرتی په نجه یه ک ده بوو، به لام دووگی به رازی وه ک په نیر قاش ده کرد. ده سکاری خۆی بوو و دایه خاوتینی ده کرده وه. دهستی له بن ته خته که ی را کرد و قه له مبه ره که ی ده رهیتنا. سیزار سه ریکی له قاند و بز بوو.

نه و قه له مبه ره ش نانی پی په یدا ده بوو. به لام راگرتنی، مه ترسیی گیرانی پینه بوو. نه گهر یه کییک خواستبایه وه تا سووسیس یان شتیکی له و بابه ته ی پی بپری، مه گه ر دلئ له به رد با ده نا هه روا به دهستی خالی نه یده هیتنایه وه.

ئیسنا سیزار بۆ چه قۆش قه رزارباری بوو. شوخۆف دوا ی نه و سه ودا به رپژه وه، کیسه توتنه که ی ده رهیتنا. به شی قه رزه که ی لی هه لگرت و دایه وه ئوستونییه کان که ته خته که یان به رامبه ری ته ختی نه و بوو، سوپاسی کردن.

یه کیان پهل بووه و بزیه کی بو هاو پیه که ی کرد و پیکه وه سرتو خورتی کیان کرد. ئینجا بو تاقیکردنه وه سهرو جغاره یه کیان لی تیکرد. خو له تووتنه که ی خو بان ناخو شتر نه بوو. که واته وا باش بوو بینازموون! جیی خو ی بوو شوخو فیش جغاره یه ک بو خو ی هه لپچی. به لام هه ستی کی دهر وونی پپی ده گوت پشکنینی شه وانه نزیک بوته وه. سهرو به ندی په یدابوونی پاسه وان بوو. بو جغاره کیشان ده بوو بچیتته راره وه که، به لام حزی نه ده کرد له و جیگا گهر مه ی بیته دهری.

خه وگه یه گجار سارد بوو، سه هۆلی قولینچکی دیواران هیشتا نه توابوونه وه. ئه و ده مانه پیاو ده یتوانی خو ی رابگری، به لام پاش چهند کاتر میتری دی ده بوو به سپر خانه.

گوچی که یه کی نانه که ی پچری، له هه مان کاتیشدا بی نه وه ی بیه وی گویی له قسه کانی سیزار و گه میه وان ده بوو که چایان ده خوارده وه و داخاوتن.

«تا پیته ده خوریته وه بخووه، گه میه وان؛ شهرم مه که. له و ماسیبه بخو، سو سیسیش هه یه!»

«زۆر سو پاس، ئه گهر ئیشتیام لیبی ده خوم.»

«ده ی رو نی که ره له نانه که ت هه لسوو، ئه مه یان نانی فه رهنسه بی ئه سله که له مۆسکۆرا بو یان نار دووم.»

«پیاو باوهر ناکا ئیستاش له و نانا نه هه بن. ئه و جو ره شتانه ئه و کاته م ده خه نه وه یاد که له نار خانگل بووم...»

له قاوشه که ی ئه واندا، که س گویی له ده نگی که س نه ده بوو. - دووسه د که س پیکه وه چه قه چه قیان بوو - به لام شوخو ف زینگی که چه کوچکه کانی دهر وه ی بیستن. پاسه وان یکی لوت زل هاته ناو خه وگه. یه کی خرپله ی سوور کاره بوو. کاغه زتیکی به دهسته وه بوو. دیار بوو بو بردنی چهند که س بو دهر وه یان گرتنی ئه وان ه ی جغاره یان کیشابوو، نه هاتووه. له یه کیتک ده گه را. چاویکی له کاغه زه که کرد و گوتی: «دهسته ی سه د و چوار له کو تیه؟»

«لیره یه.»

ئوستوونیه کان جغاره کانیا ن شاردنه وه. به ده ست دوو که له که یان به هه وادا بلاو کرده وه.

«کوا سهردهسته که تان؟»

تیورین پییه کی له سه ر ته خته که هینایه خواری و گوتی:

«چت ده وی؟»

«دوو که س له ئه فرادی دهسته که ت ده بویه راپورتی جله زیاده کانیا ن بنوسن، کوا راپورته کانیا ن؟»

تیورین بی نه وه ی بپه شوکی، گوتی: «ده بنوسن.»

ده بوو تا ئیستا نوو سیبیا ن.»

ئه مانه خو خو یتنده واریکی وانین، تا دپرتک ده نووسن قیر سپی ده بی.»

(له گه ل سیزار و گه میه وان ی بوو؛ ئه و تیورینه ش مرۆیه کی سه یر بوو، قه ت بو وه لام تینه ده ما) «ئه و جار، به چی بنوسن؟ نه قه له م هه یه و نه کاغه ز.»

«بو نه تداونی؟»

«له کو ی بیتم؟ قه له م و کاغه ز ناده نه که س.»

پاسه وان ه که گوتی: «گو ی بگره، وا چاکه ناگات له ده می خو ت بی، ده نا له کونه ره شت ده که م، ها» به لام هه لنه چو بوو «ئه و راپورتانه ده بی به ری به یانی بدرینه پاسه وان ی، هه رکه س به رگی زیادی هه یه ده بی بیداته عه مباری که لو په لی زیاده. تیگه بشتی؟»

«به لی تیگه بستم.»

(شوخو ف له دلی خو یدا گوتی: «وا دیاره گه میه وان رزگاری بوو.» گه میه وان وه که له گویی گادا خه وت بی، به سه ره اتی خو ی بو سیزار ده گپرایه وه و سو سیسی ده خوارد.) پاسه وان ه که گوتی: «شتی کی دی، زیندانیی ژماره س- ۳۱۱ لیره یه؟ هی دهسته ی ئیوه یه؟»

تیورین بو چاوبه ست کردنی گوتی: «داده ی با چاو له پپرسته که بکه م. پیاو کوا ئه و هه موو ژماره نه فره تیبا نه ی له بیر ده مین؟» خه ریک بوو خو ی ده گنخاندا تا بو سه ر ژمیربی شه وان ه بانگیان بکه ن، ئه وده م له وان ه بوو گه میه وان هیچ نه بی نه وشو له زیندان قوتار بی.

کابرای پاسهوان هه رای کرد: «بیۆنۆفسکی لیرهیه؟»

گه میهوان له سه ر ته خته که پیرا وهلامی دایه وه: «چی بووه؟ به لئج من لیره م.» (ئیشه که ی تیک دا.)

«تۆ بیۆنۆفسکی؟ س- ۳۱۱ی؟، زۆر چاکه وه دوام که وه!»

«بۆ کوئی؟»

«بۆ خۆت ده زانی.»

گه میهوان هه ناسه یه کی هه لکیشا و به بۆله بۆل بۆ رویشتن خۆی ناماده کرد. ئاژۆتنی پاپۆرتیکی شه رکه ره له ده ربایه کی نه نگوسته چاوی به فه رته نه ی پێ له وه ئاساتتر بو له گه رمه ی قساندا له گه ل ئاواله که ی ناچار بێ بچیتته سلوولیتیکی ساردو سړ. به منگه منگ گوتی: «چه ند روژ؟»

«ده روژ! بچوولتیه، پرۆ ده ی!»

له و جه نکه یه دا خزمه تکاره کان کردیانه هه را: «هه موو بۆ ده ره وه! بۆ پشکنینی شه وانه، هه موو بچنه ده ره وه!»

که وایوو پاسه وانه کانی مه ئمووری پشکینی شه وانه هاتبوونه خه وگه. گه میهوان سه یه رتیکی ته خته که ی کرد. بلتی بتوانی پالتۆکه ی له گه ل خۆی بیا؟ به لام له زیندانا جگه له که وای هیچی تریان له به ردا نه ده هیتشت. که واته وا چاک بوو هه روا بچی. گه میهوان له وانیه پیتی وا بووی قۆلکۆفی لیبی خۆش ده بی. به لام قۆلکۆفی قهت له که س خۆش نه ده بوو، بۆیه بۆ چوونه زیندان خۆی ناماده نه کردبوو. تووتنی له ناو که وایه که بیدا نه شار دبووه و نه گه ر ویستبای هیندیکی له مشتت بگری، به خۆراییی بوو. له کاتی پشکنیندا یه که م جی ده ستی ده گه ران. سه ره رای نه وه کاتی کلاوه که ی له سه ر ده نا، سبزار یه که دوو جفاره ی دانێ.

گه میهوان شپه زه و داماو چاوتیکی له هاوده ستیه کانی کرد، گوتی:

«ئێ، خواحافیز، هاوړتیان.» ئینجا وه دوا ی پاسه وانه که که وت.

هه ندیکیان به دوایدا هاواریان کرد: «خه مت نه بی! له به ریان دامه نویتنه!» هه ر ده بوو شتیکی بلتین.

زیندانه که، نه فرادی ده ستیه سه د و چوار، خۆیان دایانابوو و ده یانزانی چتۆ شویتنیکه. دیواری به رد، عه رزی چیمه نتۆ، بێ په نجه ره... سوپه ی هه بوو، به لام تینه که ی ته نیا سه هوولی دیواره کانی پێ ده توایه وه و عه رزه که پر ده بوو له قۆرتی ئاو. له سه ر ته ختیکی ره قوته ق، به بێ رایه خ و نوین ده خه وتی و تا به یانی دانه چۆقهت بوو. روژی سیتسه د گرام نان و به سه سێ روژ جارێک شتیوی گه رمیان ده دایه ی.

ده روژ! نه گه ره ده روژ له چه پسێ تاکه که سیدا بای و به رگه ت گرتبا، بێگومان ئیتر ساخله میی خۆت له ده ست ده دا. تووشی سیل ده بووی و تا ده مردی له سه ر ته ختی نه خۆشخانه ده تلایه وه. هه رکه س پازده روژ گیرابا له سلووله وه یه که سه ر ده یانبرده گوړستان.

مرۆف هه ر نه وه ی که له خه وگه ده خه وت، به خته وه ره بوو و ده بوو شوکرانه بژیتری نه و نیعمه ته بی.

چاودیری خه وگه نه راندی: «زوو بن، برۆنه ده ری! تا سه سێ ده ژمبیرم، نه ی له ژووری ما بێ ناوه که ی ده ده مه هاوړی پاسه وان!»

نه و سه گه بابه ش له زۆل و دار له قوون کوتراوه کان بوو. شه وانه که له خه وگه له گه ل خه لکه که ده خه وت قروقه پی ده کرد، که چی ئیستا وه که ده مرستان که شوفشی ده کرد و فه رمانی ده دان. بۆ زیندانییه کانی تیده چاند یان خۆی به گزیاندا ده هات. قامکیکی له شه ردا په ربیوو، له به ره هه ندی خۆی کردبووه «که م نه ندام». به لام له چرو چاوی ده خوتندرایه وه پیاو کوژه. له راستیشدا پیاو کوژ بوو. فایلێ جینایه تی هه بوو. به لام به ندی چوارده ی ماده ی په نجا و هه شت نه ویشی گرتبووه و نارده بوویانه نه و ئۆردووگایه.

په کی به که س نه ده که وت. خیرا ژماره ی پیاوی یادداشت ده کرد و ده یدایه پاسه وانه کان، نه وده م دوو روژ گیران به کاری روژانه وه چاوه نوړی بوو. بۆیه زیندانییه کان بێ سه س و دوو لیکردن ده رپه رپین و وه ک ورچان خۆیان له ته خته کانی سه رپرا فری دا. هه موویان هرووژمیان کرده ده رگه ته سه که که ی خه وگه.

شۆخۆف خۆی له تهخته که فری دا و چه کمه کانی ده پی کردن. جغاره که ی که تازه هه لپیچا بوو، له نیو نهنگوستان نا. هه ره ئه وهنده بوو بۆ مژگی سوتی نه ده بووه. خه ریک بوو برۆا که چاوی به سیزار کهوت، زگی پیتی سووتا. شۆخۆف هه ره له خۆوه تووشی ئه وه ههسته بوو. ئه وه کابرایه به وه هه موو خوینده واری و ئاگادارییه ی خۆبه وه هه ری له به ری ژبان نه ده کرده وه. ده بوو پیتش پشکنینی شه وانه خوارده مه نییه کانی به عه مبار سپاردبان و هینده ی خۆ پیتوه نه خافلان دبان. تازه هه چی پینه ده کرا. ئه گه ره ئه وه تۆریه سه گباب خیتوه ی له گه ل خۆی بردبا، ده بوو به گه پجاری پینه سه ده زیندانی. ئه گه ره هه روا له ویتشی به جی هیشته بان، هه رکه سه یه که و جار گه رابا وه خه وگه، زه بری خۆی لیده دان. (له ئوست-ئیژما حاله که له وهش خراپتر بوو، جهرده ی وای لیبوون هه میسه پیتش خه لک خۆبان ده گه یانده وه خه وگه و چه مه دانیه کانیان تالان ده کردن.)

شۆخۆف دیتی سیزار له ئاره قه دا خووسا وه. به لām تازه زۆر دره نگ ببوو. سۆسیس و دووگه به رازه که ی له گیرفان و بن شاقه لان ئاخین، بۆ ئه وه ی هه یج نه بی ئه وانه له گه ل خۆی ببا.

شۆخۆف بۆ ئه وه ی یارمه تیه کی دابی گوتی: «جاری مه رۆ تا ئاخ که سه ده جیتته ده ری، سیزار مارکو فیچ، برۆ سه ره ته خته که ت، له وئ خۆت مات بکه هه تا پاسه وان و خزمه تکاره کان دینه زگت. ئه وده م بلتی نه خۆشم. من ده چم له پیتشه وه ی ریزه که جیگا ده گره وه و به ره له هه مووانیش دیمه وه خه وگه...» ئه مه ی گوت و غاری دا ده ری.

هه ره چۆنی بوو درپی به ئاپۆره که دا (ده بوو ئاگای له جغاره که شی بی پان نه بیته وه). به لām له راره وه که دا که دوو قواوشه که ی خه وگه ی تیک ده کرده وه، که سه بۆ چوونه ده ره وه تالوو که ی نه بوو (ئه وه نامه ردا نه دهستی شه ی تانیسیان له پشته وه را ده به ست). هه موو وه ک مردوو خۆبان به دیواره کانی هه ره دوو لاوه نووسان دبوون، له به ره ده رگه ی ده ری ته نیا ریگای یه ک که سه ما بووه. که سه به ته ما نه بوو به جیتته ده ره وه. به درێژایی رۆژ له به ره ئه وه سه رما به سه ته له که بوون و ئیستا که سه که یفی له وه نه بوو ده ده ققه ی تریش له به ره سه رما رابه وست. ئه گه ره یه کیک و یستبای که رپیتی بکا و له ده ری خۆی ره ق بکاته وه، ریگای بۆ ئاوه لا بوو. هه ره که سه هه وئی ده دا دوا که سه پین له راره وه که بیاته ده ری.

شۆخۆفیش وه ختی دی به دیواره که وه ده نووسا. به لām ئه وه جار ه یان یه که سه رووی له ده ری کرد و به لاقرتیه گوتی: «له چی ده ترسن ناسک و نازدارینه؟ تا ئیستا له سه رمای

سیبیریا دا له ده ره وه نه بوون؟ وه رنه ده ری و به هه تاوی گورگان خۆتان گه رم بکه نه وه... هۆ ئاپۆ، ئاگری جغاره که ت هیترو به ری بکه.»

جغاره که ی هه لکرد و پیتی نایه سه ره پلیکانه کان. هه تاوی گورگان له زیده که ی ئه وه، ناویک بوو له مانگیان نابوو.

مانگ پتر هه لکشابوو. به ره به ره ده گه یشته ناوه ندی ریگای هه موو شه وانی له ئاسمان. رهنگی تۆخی ئاسمان مه یله و یه شمی بوو. لیره وه له وئ ئه ستیره ده بیهران. به فری سپی له به ره تریفه ی مانگه شه وه ده بریسکا و دیواری خه وگه کانیش له وه ده چوون رهنگیان چه رمگ بی. ئیستا ئیتر تیشکی چراکانی ئۆردو وگا چاویان شه واره نه ده کرد.

به ره ده رکی یه کی له خه وگه کان به ئاپۆره ره ش هه لگه رابوو. ئه فراد بۆ پشکنینی شه وانه ریز ببوون. خه وگه کانی دیکه ش ده بوو بپشکیتن دین. هه موو لا کش و مات بوو، ته نیا کرپه ی به فری ژیر چه کمان ده هات.

پینج زیندانی به پلیکانه کانی خه وگه ی ژماره نۆدا داگه ران. دوا به دوا ی ئه وانیش سی که سی تر هاتنه ده ری. شۆخۆف له گه ل ریزی دوو هه می پاش پینج که سه که دا بوو. زگی تیر و جغاره به ک به لالیته وه، راوه ستان له وئ زۆریش ناخۆش نه بوو. تووتنه که ی، تووتنی چاک بوو. لاتیقیه که درۆی له گه ل نه کرد بوو. تووتنیکی نه رم و بۆنخۆشی دابۆیه.

هیندییک به ندیی دیکه ش له خه وگه هاتنه ده ری و له دوا ی شۆخۆف ریز بوون. ئه وه زیندانییه ی هاتبوونه ده ره، له داخی ئه وانه ی هیشته له ژووره وه بوون وه خت بوو بدرین. ده بوو له وئ چاوه رپتی ئه وه سه گبابانه بکه ن و له سه رمان ره ق هه لین.

زیندانییه کان هه رگیز سه یری کاتژمیریان نه ده کرد. کاتژمیریان بۆچی بوو؟ زهنگی له خه وه ستان، سه ره ژمیتری، پشوودانی فراقین و زهنگی چرا کوژاندنه وه یان لی زیاد بوو.

گوایه، پشکنینی شه وانه نزیکه ی سه عات نۆ ده کرا. بێگومان تا سه عات نۆ له کاره کانیان نه ده بوونه وه. تا دوو جار نه یانژماردبان له کوژیان نه ده بوونه وه، جار هه بوو له

دوو جارېش تېده پېری. تا پېش سه عات ده، خهوتن مه حال بوو، زهنگی به ناگاهیتانی به یانیان، کاتر میتر پینج لیده دا. هیچ سهیر نه بوو مؤلداوییه که پیش ته او بوونی کاری رۆژانه خهوی لیبکه وی، زیندانی که جینگایه کی گهرمی وه گیر ده کهوت، ههر زوو خه و ده برده وه. له ماوهی هفته یه کدا هیندیان بیتخه وی ده چیتشت، یه کشه مان ته گهر ده ستیان به تال بویه له خه وگه دا وهک که لاکان به سه ر یه کدا ده کهوتن.

ئیتستا گشتی رۆژانه سه ر پلیکانه کان. سه گبابی چاودیری خه وگه و نه و پاسه وانه قورمساغانه به شق له خه وگه وه دریان نابوون.

نه و زیندانیانیهی له ده ری ریزیان گرتبوو به سه ریاندا قیژاندن:

«خۆتان پێ زربنگه، زۆلینه، ها؟ به ته مای چی هینده تان خو گنخاند؟ ته گهر زووتر هاتبان ئیتستا ده چوینه وه ژووری.»

هه موویان هاتبوونه ده ری. چوارسه د کهس بوون که له خه وگه یه کدا ده خهوتن. هه شتا ریزی پینج که سیبان پیک هینان. ریزه کانی پېشه وه ریک و پیک بوون، به للام نه وانی دواوه ههر تیکه وه بیان داویشته.

چاودیری خه وگه له سه ر پلیکانه کانه وه نه راندی: «نه وانی دواوه، به پینج ریز!» به للام کی گویی ده دایه؟ هه ی نه عله تیان لی، زۆلینه!

سیزار به بیحالی، له کاتیکدا وای ده نواند نه خو شه، له خه وگه هاته ده ری و به دواوی نه ودا دوو خزمه تکاری قاوشه که ی تری خه وگه و خزمه تکاره کانی قاوشی خو بان، له گه ل زیندانییه کی شهل گه یشتنه سه ر پلیکانه کان. له پېشه وه ی ریزه که جینگای سیزاریان کرده وه. شوخو ف کهوته ریزی سیبه م.

پاسه وانه که هاته سه ر پلیکانه کان.

به دهنگی کی بو ر به سه ر نه وانی دواوه یدا نه راند: «به پینج ریز!»

چاودیره ناجسنه کهش گوراندی: «به پینج ریز!» دهنگی نه ویش چه پیک کی ده بهر دهنگی پاسه وانه کدا نه بوو.

به للام نه و زۆلانه ی دواوه هیشته نه ببوونه ریزی پینج که سی. چاودیری خه وگه له پلیکانه کان دابهزی. چووه دواوه ی ریزه که و مشووری خواردن! چهند که سی وه بهر شاپ و زللان دان. دیاره نه ویش پیای خوی ده ناسی. ئینجا که سانی دواوه، ژیکه له، ریز بوون و نه ویش گه راپه وه سه ر پلیکانه کان و له گه ل پاسه وانه کدا ده ستیان به ژماردن کرد.

که ریزکی پینج که سیبان بانگ ده کرد، به له ز خو بان له خه وگه داویشته وه. ئیتر کهس کاری پینه بوون.

به للام نه و کاتیک و ابو که ژماره که بیان راست با. ههر شوانه ویله یه کی نه خوتنده وارت هینبا، له و جاشکه که رانه باشتر دهیتوانی مه ر کانی به سه ر بکاته وه. نه و له وانه بوو نووسین و خوتندنه وه نه زانی، به للام ههر به قاراندنی په زه کان دهیزانی ته واون یان نا. نه و هه رمازانه گهرچی په روه رده ش کرابوون، حیسیبی دوو جار دوویان بو لیک نه ده بۆوه.

پار زستانی، بو گهرم کردنه وه ی چه کمه کان بیان گهرمخانه بیان نه بوو. شه و چه کمه کان بیان له خه وگه داده نان. جاری و ابو چوار جار بو سه ر ژمیتری ده یان برده ده ری. نه و ده م وی رانه ده گه یشتن جله کانیشیان له بهر بکه نه وه. په توکانیان له خو بان وه رده پیتجا و ده چوونه ده ری. نه و سه ل گهرمخانه بیان دروست کرد. به للام جینگای چه کمه ی هه موو نه فرادی خه وگه نه ده بۆوه. ههر دهسته یه ی به سی شه و جاریک گهرمخانه ی وه بهر ده کهوت. ئیتستا ئیتر بو سه ر ژمیتری دوو باره ی نه فراد له خه وگه نه ده چوونه ده ری. له قاوشیکی خه وگه وه ده یان برده قاوشه که ی تر.

شوخو ف یه کهم کهس نه هاته وه خه وگه، به للام به چوار چا و ناگای له نه وانی دیکه بوو. یه کهسه ر به ره و ته ختی سیزار چوو و له سه ری دانیشته. چه کمه کانی داکه ندن، وه سه ر ته ختیکی دیکه ی نزیک سو به که کهوت و چه کمه کانی له سه ر دانان تا وشک بینه وه. چه کمه ی تری لینه بوو. هاته وه سه ر ته خته که ی سیزار، چوکی دادان، چاوکی له ته خته که و یه کی له چه کمه کانی بوو. به دهنگی بهرز به یه کن له زیندانییه کانی گوت: «هوی، ده گه ل تو مه سه رسورا! چت به و چه کمانه داوه؟ چه کمه کانی خو ت دابن و وه دوا ی کاری خو ت بکه وه.»

زیندانییسه‌کان به خه‌وگه وه‌ربوونه‌وه. چهند که‌سیکی ده‌سته‌ی ژماره بیست هه‌رایان کرد: «چه‌کمه‌کانتان بی‌تن با بی‌بانه‌ینه گه‌رمخانه!»

ده‌یانیه‌شت چه‌کمه‌کان به‌رنه ده‌ری و ده‌رگه‌ی خه‌وگه دابخه‌نه‌وه. پاشان که ده‌گه‌رانه‌وه ته‌قه‌ی پی‌وه‌دانی ده‌رگای خه‌وگه ده‌هات.

«برادر پاسه‌وان، ده‌رگا که بکه‌وه!» به‌لام ئه‌وده‌م ئیشک‌گره‌کان به خۆو ته‌خته سی توتیه‌کانیان‌وه ده‌چوونه باره‌گای فه‌رمانده‌یی و خه‌ریکی لیک‌دانه‌وه‌ی ئه‌رکه‌کانیان ده‌بوون.

شۆخۆف تازه په‌کی به‌هیچ نه‌ده‌که‌وت. سیزار هاته‌وه. گوتی: «سوپاس، ئیشان دنیسۆف‌یچ!»
شۆخۆف سه‌ری له‌قاند، وه‌ک سمۆره وه‌سه‌ر ته‌خته‌که‌ی که‌وت و له جی‌گاکه‌ی خۆیدا راکشا. ئیستا ده‌یتوانی نانه‌که‌ی بخوا، جغاره‌یه‌ک بکیشی، یان بخه‌وی.

رۆژتیک‌ی زۆر خۆشی به‌سه‌ر بردبوو و خه‌وی نه‌ده‌هات. دل‌ی خۆش بوو. راخستنی جی و بانه‌که‌ی زحمت نه‌بوو. ته‌نیا به‌تانییه ره‌شه‌که‌ی به دۆشه‌گه‌که داده‌دا. (دوایین جار که له‌سه‌ر چه‌رچه‌ف خه‌وتبوو، سالی چل، له مالی خۆیان بوو. بیری له‌وه کرده‌وه بۆچی ژن هینده له‌سه‌ر راخستنی چه‌رچه‌ف مکووره؟ راخستنی چه‌رچه‌ف بی‌جگه له‌وه‌ی کاریان بۆ زیاد بکا، به‌کاری چی ده‌هات؟) سه‌ری وه‌سه‌ر بالیفه بره‌که کرد. لینگ‌ی له‌قۆلی که‌وایه‌که‌ی کیشان و پالتۆکه‌ی له‌سه‌ر په‌تۆکه‌وه به‌خۆی دادا. له هه‌موو کاریک بی‌زوه. ئه‌وه‌ش‌یان رۆژتیک بوو که رابرد. له بن لیبویه‌وه شوکری خوی به جی هینا.

به‌س نه‌بوو سه‌ری لیره ده‌نایه زه‌وی نه‌ک له ناو چوار دیواری سلوولدا؟ ئه‌وه خۆی که‌م نه‌بوو.

شۆخۆف روو له په‌نجه‌ره خه‌وت. ئالیوشا، سه‌راو قوونی ئه‌و، له‌سه‌ر ته‌ختیک‌ی تر خه‌وتبوو تا تیشکی چرای بۆ بی. دیسان خه‌ریکی خوتندنی ئینجیل بوو.

ئالیوشا ورته ورته‌که‌ی شۆخۆفی گوئی لیبوو. ئاوری وی دا و گوتی: «وانیکه، ئیشان دنیسۆف‌یچ، رۆحی تو پیتوبستی به‌دوعایه، باشه بۆچی له باره‌گای باری ته‌عالا دوعا ناکه‌ی؟»

شۆخۆف سه‌یری ئالیوشای کرد. چاوی ئالیوشا وه‌ک گری دوو مۆم له خه‌وگه‌ی نیوه

تاریک‌دا دایسان. هه‌ناسه‌یه‌کی هه‌لکیشا و وه‌لامی دایه‌وه: «ده‌زانی بۆ، ئالیوشا؟ له‌به‌رئه‌وه‌ی ئه‌و دوعایانه‌ش وه‌ک گازنده کردنه لای کاربه‌ده‌ستان، یان ناگاته گوتی که‌س، یان ئه‌گه‌ر بشگا، ده‌لین که‌س مافی گازنده کردنی نییه.»

له پیتش باره‌گای فه‌رمانده‌یی چوار سندووقیان دانابوون و ده‌رگه‌یان به لاک و مۆر گاله‌ه دا‌بوون. مه‌ئمووری ئاسایش هه‌موو مانگان به‌تالیان ده‌کردن. زۆر زیندانی عه‌رزو‌حالی خۆیان له‌و سندووقانه هاویش‌تبوون و هه‌تا یه‌ک دوو مانگ له چاوه‌روانی وه‌لام‌دا رۆژیان ژماردبوون. به‌لام که‌س وه‌لامی نه‌دانه‌وه، یان گازنده‌کانیان رته کرانه‌وه.

«ئیشان دنیسۆف‌یچ، گرفتی تو ئه‌وه‌یه به دل دوعا ناکه‌ی، بۆیه دوعاکانت قه‌بوول نابن. ده‌بی به‌رده‌وام دوعا بکه‌ی، ئه‌وده‌م ئه‌گه‌ر ئیمان‌ت ساغ و پته‌و بی، ده‌توانی کیتو له بن بی‌ی.»

شۆخۆف به لاقرتیه‌وه پیکه‌نی و جغاره‌یه‌کی بۆخۆی تیکرد. شخارته‌ی له یه‌ک له ئوستوونیه‌کان وه‌رگرت.

«پیتوبست ناکا خوتبه‌م بۆ بخوتنی، ئالیوشا. من قه‌ت نه‌مدیوه هیچ کیتوتیک له بن بی، راستیه‌که‌ی هه‌ر کیتوم نه‌دیوه. ئیتوه‌ی باپتیبست له قه‌وقاز ئه‌و هه‌موو دوعایه‌تان کرد، کیتوتیک‌تان بی له بن هات؟»

خه‌لک‌یک‌ی کۆله‌وار بوون. ته‌نیا کاریک له ده‌ستیان بی، دوعا کردن بوو. هیچ‌ش‌یان به هیچ نه‌کردبوو. سه‌رو بیست و پینج سالیان درابۆیه. بیست و پینج سال ئیتر بی‌وهه حوکم‌یک‌ی ئاسایی.

ئالیوشا به خۆ ئینجیل‌که‌یه‌وه چووه په‌نا شۆخۆف و گوتی: «به‌لام خۆ ئیمه بۆ ئه‌وه دوعا ناکه‌ین، ئیشان دنیسۆف‌یچ. خوا له‌و دنیا‌یه‌دا ته‌نیا بۆ یه‌ک شت ئه‌مری به‌ئیمه فه‌رموه دوعا بکه‌ین، ئه‌ویش بژیوی ژیا‌نه. بینای چاوان! خۆت زه‌وادی ئه‌ورۆمان بده‌یه.»

شۆخۆف گوتی: «مه‌به‌ستت هه‌ر ئه‌و جیره‌ی رۆژانه‌یه؟»

ئالیوشا له‌سه‌ری رۆیی. چاوه‌کانی له خۆی با‌شتر ده‌دان. ده‌ستی له‌سه‌ر ده‌ستی شۆخۆف دانا: «ئیشان دنیسۆف‌یچ بۆ هه‌ندی خۆراک که له ده‌رترا یه‌ک‌یک بینیری، یان بۆ قاپه

شیتویکی زیاده دوعا ناکا. شووره بییه پیاو بۆ ئەو شتە هیچو پوچانە لە دەرگای خواوەند بپاریتەوه. ئیمه دەبێ بۆ هاتنە دیی پێداویستییه رۆحییە کائمان دوعا بکەین. دوعا بکەین پەروەردگاری عیسا، دلمان لە هەموو ژەنگ و ژوارتیک پاک بکاتەوه.»

«ئەدی بۆچی قەشە ی گوندەکە ی ئیمه...»

ئالیوشا لە کاتی کدا خۆی ریتک دینا، بە تکاوه گوتی:

«حەز ناکەم یەک وشەم لە بارە ی ئەمەوه گوێ لیتی.»

«نا تۆ گوێ بدیه.» شۆخۆف ئانیشکی دایهوه، خۆی بە لای ئەودا شکاندهوه و لەسەری رۆیی: «قەشە، دەولەمەندترین کەسی گوندەکەمان بوو. ئەگەر یەکیک ویستبای بانێ شیروانیی بۆ ماله کە ی خۆی دروست بکا، سی روبلی دەچوو، بەلام بەلانی کەمەوه سەد روبلمان لە قەشە دەستاند. ئەو قەشە یه بژتوی سێ ژنی، لە سێ شاران دەدا و چوارەم ژنی لە گوندەکە ی ئیمه لە کن خۆی بوو. کار دینالیشی هەلفریواندبوو. خۆزگە ئاگات لیتبا چۆن سمیلی ئەویش چەور دەکا. هەر قەشە بەکی دیکەش هاتبایه ویندەری، ئەو قەشە یه دەپەتاند. نەیدەویست لە داها تەکە ی کەس بکاتە هاوبەشی خۆی.»

«تۆ بۆ باسی ئەو قەشە یه دەکە ی؟ کلتیسه ی ئۆرتۆدۆکس لە ئینجیل لای داوه. لەبەر ئەو شە ئەوان ناگیرین. ئیمانە کە یان لاواز بووه.»

شۆخۆف تیبیه وه راما و مژتکی لە جفاره کە ی دا. گوتی «ئالیوشا». دەستی لە ژیر دەستی دەرتنا و دوو کە لی جفاره کە ی لە دەموچاوی کرد و لەسەری رۆیی: «من نکوولی لە هەبوونی خوا ناکەم. تێدەگە ی؟ من پروام بە خوا هیه. ئەمە بە جیگای خۆی، بەلام پروام بە چیرۆکی بەهەشت و دۆزەخ نییه. ناخر پیاو ئەو چیرۆکانە ی بەهەشت و دۆزەخی چۆن بۆ قووت دەچن؟ ئەوه یان بە ئەقلی مندا ناچی.»

شۆخۆف هەستایه وه، چوارمەشقی دانیشت و سووتەکی جفاره کە ی لە نیوان تەختە کە ی و پەنجەرە وەراند. ئاگای لەوه بوو سووتەکی جفاره کە ی بەسەر گەمیە واندا نەوەریتنی. لە گژ فکران راچووبوو و ئیتر گوتی لە قسە کانی ئالیوشا نەدەبوو. بە قەو گوتی: «باشە، تۆ ئەو نەدی حەزت لیتی دوعا بکە، بەلام ئەوه بزانه تاقە یەک رۆژیشت زیندان بۆ کەم ناییتەوه.»

ئالیوشا بە حەپەسانە وه گوتی: «تۆ نابێ بۆ دەرباز بوون لیره دوعا بکە ی. نازادیت بۆ چییه؟ لەدەری ئەو نەدوسکە ئیمانە ی هەشتە لە دەستی دەدە ی. خۆش بە حالت کە لە گرتووخانە دای. ئیره جیی مشتومال کردنی رۆحە.

«پۆلسی پاقر دەلی: بۆ دەگرین و دلی من نازار دەدەن؟ چونکە من لە توانامدایه نەک هەر کۆت و سەندم بکریم، بە لکو لە پیتاوی ناوی خواوەندی عیسا دا بشمرم.»^(۱۵)

شۆخۆف چاوی لە ساپیتە کە بری و کر بوو. خۆشی نەیدەزانی ناخۆ حەز دەکا نازاد بکری یان نا؟

سەرەتا مەراقیتی زۆری بۆ نازادی هەبوو. هەموو شەوی ژمارە ی رۆژە چووه کان و رۆژانی نەهاتووی رادەگرت. دوا یه لەو کارە بیزار بوو. بە پیتی رابردنی زەمان بۆی دەرکەوت ئەگەر رۆژتیک لە رۆژان نازادیش بکرین، مەحاله بهیلتن بچنە وه سەر مال و حالی خۆیان. کتی دەلی ژبانی ئیره لە چا و ژبانی گوندە کە یان سەد قات خۆشتر نابێ؟

بۆ ئەو، نازادی تاقە مانایه کی هەبوو: گەرانه وه سەر مال و حالی خۆی، کە ئەوهش مەحال بوو.

ئالیوشا درۆی نەدە کرد. لە تەرز ی دوان و چا و لیکردنی را پیاو گومانی نەدە ما کە به و زیندانی بوونە ی خۆی دلگران نییه.

شۆخۆف گوتی: «چا و ئالیوشا، ئیره بۆ تۆ چ عەبی نییه. مەسیح را بسپاردووی بیتی ئیره، تۆ لە پیتاوی ئەودا لیره ی. ئەدی ئەمن لە سۆنگە ی چییه وه لیره م؟ لەبەر ئەوه ی ئەوان سالی چل و یەک خۆیان بۆ جەنگ نامادە نە کردبوو؟ سووچی من چییه؟»

کیلگاس لەسەر تەختی خۆی را بە دەنگی بەرز گوتی: «ئەوشۆ دەلی سەرژمیری دووبارە، لە گۆزیدا نییه.»

شۆخۆف گوتی: «ئەری، دەبێ کلاومان هەلاویین نە یگرینە وه. شتی وا کەم هەلەدە کوئی.»
باویشکیکی هاتی: «ئەوجار دەتوانین بنوین.»

خه وگه کشومات بوو، کهس متهقی نه ده کرد.

له وکاته دا گوئیان له ته قهه ی قوفلی ده رگه ی ده روه بوو. نهو دوو زیندانییه ی چه کمه کانیان بردبوونه گهرمخانه، به راره وه که دا به غار خوئیان له خه وگه هاویشته وه و گورانیدیان: «سه رزمییری دووهم!»

ئیشکگر یکیش به دووی نه واندا هات و گوراندی: هه موو بچوونه قاوشه که ی ترا!

هه ندیک چاویان له بیره خه و روچووبوو. به پرته پرت ههستان و چه کمه کانیان له پین کردن (پانتولله کانیان قهت دانه ده کندن. له ژیر په تودا مرو به بی پانتول رهق ده بووه.)

شوخوف گوتی: «له و سه گبابانه!» به لام زور تووره نه ببوو، چونکه هیشتا خهوی لینه که و تبوو.

سبزار ههستا و دوو کولیچه، دوو کلوقه ند و پارچه سووسیسیکی دایه. شوخوف له سهه ته خته که به وه سه ری دانواند و گوتی: «سو یاس سبزار مارکو فیچ، تو ره که تم وی بده با له بن دوشه گه که می دابنیم.» (کهس دزی پین له ته ختی سه ره وه نه ده کرا، جگه له مه کی خوی له ته ختی شوخوف ده گه یاند؟)

سبزار تو ره سپییه که ی خوی وی دا که به به نیک زارکی به سستبوو. شوخوف له ژیر دوشه گه که ی خوی نا و راهستا تا زوره ی زیندانییه کان چوونه راره وه که. ئیستا ناچار نه بوو چیدی به پیتی په تی له وی بوهستی. پاسه وانه که به سه ریدا قیزاند:

«هوی له گه ل تومه، کابرای قولینچکی!»

شوخوف به پیحواسی له ته خته که ی هاته خوارن (چه کمه و پپیچه کانی له بهر سو به گهرم و وشک ببوونه وه، حه یفی ده هاتی بیانه یینی) تا ئیستا نهو هه موو سوله ی بو خه لکی دروست کردبوون، که چی ئیستا ده بوو خوی به پیحواسی پروا. به لام فه رقی پینه ده کرد. به و شتانه راهاتبوو، سه رزمییریش زوری نه ده خایاند. به روژ سولیان به هه ر کهس دیتبا، لییان دهستاند.

نه فرادی نهو ده سته یانه ی چه کمه کانیان بردبوونه گهرمخانه بیخه م بوون. هیندیکیان سولیان له پیدا بوون و هیندیکی دیکه یان به پیتی په تی و به پپیچه چانه وه ده رویشتن.

ئیشکگره که هاواری کرد: «خیرا بن!»

چاودیری خه وگه ش هه روه تر، گوتی: سه رتان بو مه تره ق ده خورن، بو گه نیوی چه پهل؟ هه موویان بردنه قاوشه که ی تر، نه وانه ی دوی هه مووان هاتبوون، ده بوو له راره وه که راهه ستن. شوخوفیش له وی پالی وه دیوار دابوو و له نزیک ناو ده ستخانه که راهه ستابوو. بهر پیتی ته ر بوو، له ده رتیرا ته زوییه کی ساردی ده هات.

که هه موو هاتن، چاودیری خه وگه و ئیشکگره که بو داجار که لیتن و قورنه کانی خه وگه گه ران تا دلنیا بن کهس به چی نه ماوه. که سیک زیاد و کهم با تووشی ده رده سهه ده بوون و ده بوییه سهه له نوی بیانه ییره نه وه. هه موو په نا و په سیوه کانی خه وگه یان سه نگ و سووژن دان و هاتنه وه راره وه کهه.

«یهک، دوو، سی، چوار...»

نه مچار خیرا خیرا ده یانژماردن و ده بانناردنه وه ژووری. شوخوف هه ژده م کهس بوو. خوی گه یانده وه ته خته که ی. پیتی له سهه ره اغه که ی دانا و به چاوتروو کانییک سهه رکه وت.

توخه ی! دیسانه وه لینگه ی له قولی که وایه که ی کیشان و تیخزا. ئیستا ئیتر ده پیتوانی بنوی. زیندانییه کانی قاوشه که ی دیکه یان ده هینانه قاوشی نه وان. به لام کاریان به وان نه بوو.

سبزار گه راپه وه سهه ر جپی خوی و شوخوف جوړکه که ی وی دایه وه. ئالیوشاش هاته وه. هه میسه هه ولی ددها دلی خه لک به ده ست بیینی، به لام له و کاره دا چی پی نه ده برا.

شوخوف یهک له کولیچه کانی بو راگرت و گوتی: «ها، ئالیوشا.» ئالیوشا زه رده خه نه یه کی بو کرد و گوتی: «سو یاست ده کهم، به لام خوت هیچت بو نامینیتته وه.» «گوی مه ده یه، بیخو»

راستی ده کرد، به لام شوخوف بو حالی خوی برژیو بوو. سووسیسه که ی له ده می ناو هه ر جووتی. تیه ح، به له زهت بوو! چه ند پر ناو بوو! بیری کرده وه پاشماوه ی خوارده مه نییه کان سبه ی پیش سه رزمییری بخوا. نهو به تانییه یه کهه ر و چلکنه ی به سهه ر چاوان هه لکیشا. ئیتر گوتی له دننگی زیندانییه کانی قاوشه که ی تری خه وگه نه ده بوو که له چاوه روانیی

پەراویژەکا

خەوی لیکەوت. دللی چەند خۆش بوو. ئەورۆ لە پەستا خیری هاتبوو ری. نەخرا بوو سلوول. دەستەکەیان نەناردبوو کۆمەلگە ی ئیشتراکی، قاپتیک شیتی زیادە ی بۆ فراڤین دەست کەوتبوو. سەردەستە جیرە ی چاک ی بۆ دەستە بەر کردبوون. ئەو دیوارە ی دایانابوو بە دللی بوو. تیخەلە پۆلایە کەیان لێ نەگرتبوو. سەری شەو سیزار لە خوار دەمەنی بەشی دابوو. تووتنی کرپوو. ژانی پشتی هیدی ببوو. هیچ شتیک رۆژە کە ی لێ تال نەکردبوو و لەسەر یەک رۆژیک ی خۆش بوو.

دەبوو سێ هەزار و شەشەد و پەنجە و سێ رۆژی دیکەش لە زینداندا بەسەر بەری. وەک ئەمپۆ، لە تاریک و روونی بەیانییەو تا مال نووستان. ئەو سێ رۆژە زیادە ی هێ ساڵە کە بیسەکان بوو.

- ۱- بەکارهێنانی وشە «هاوێ» بۆ زیندانیانی ئۆردوگا یاساغ بوو.
- ۲- بەو زیندانیانیان دەگوت کە پاشی بەرەللا کردن، لەبەر ئەوە ی لە مافی هاوولاتی بیتەش دەکران یان چونکە مال و حالیان نەمابوو، نەدەگەرانهو زیدی خۆیان و ئەغلە بە لە کارگە ی بیناسازی پەنا ئۆردوگاگان دەگیرسانەو.
- ۳- ئۆردوگایەکی قەراغ روویاری «بچوورا» لە باکووری رۆژئاوای روسیا.
- ۴- ئۆردوگای تاییەت بەو ئۆردوگایانە دەگوترا کە حوکمی توندوتیژترین لە هی ئۆردوگای ئاسایی بەسەردا زال بوو.
- ۵- لاتقییا: کۆماری لاتقییا لە بەستینی بالتیک.
- ۶- قۆلکۆڤی لە وشە ی Volk بەمانای «گورگ» هەو وەرگیراوه.
- ۷- Kasha: جۆرە دۆکۆلیویکی روسییه.
- ۸- Old Believers: گرووپیک لە کلتیسیە ی ئۆرتۆدۆکس کە پەپرهوکانی، دژی چاکسازی ئایینی سەدە ی حەفدەبەم لە روسیا بوون و تاقمە کە ی هەم لە سەردەمی تزارەکان و هەم لە سەردەمی حکومەتی شوراکاندا تازار و ئەشکەنجە دران.
- ۹- ئەستێپان بەندرا، ریبەری پارتیزانە نەتەواییەکانی ئۆکرانیای رۆژئاوا کە تا سالی ۱۹۵۰ لە گەل دەولەتی ناوهندی شەری دەکرد. بەندرا سالی ۱۹۵۹ بە دەستی سیخورانی سۆقیەت لە ئەلمانیا تیرۆر کرا.
- ۱۰- Kulak: بە زمانی روسی مانای لەچەر و رژد دەدا، کە بە جووتبەندەکانیان دەگوت. لە زاراوی بلشویکەکاندا بە مانای «سەرمایه داری لادیی» یه. کوولاکەکان بە بەرنامە ی ئیشتراکی کردنی کشتوکال رەش بوونەو.
- ۱۱- سیرگە یی مینۆرۆڤیچ (Kirov): کۆمیسیر لە شەری ناوخوا، سالی ۱۹۲۹ بوو بە سکریتیری یه کەمی حیزب لە لنینگراد. راویژکاری نزیک ی ستالین، کە هەولێ دەدا بە

سەرچاوهكان:

- ۱- نديم الهاشم، مجله؟ (پييم وايه گوڤاري ئهليف با-ى عيراقى سهرهتاي هفتايهكان بيت چونكه تهنيا ئه و پهرهه دهست كهوتوه).
- ۲- سعيد الغانم، ادب الرفض السوفياتى، دار النهار للنشر، بيروت، ۱۹۷۰.
- ۳- جريدة الجزيرة، ۱۹۹۹/۷/۴ (له ئينتهرنيت وهرگيراهه).
- ۴- كامهران قهره داغى، التضامن، ۱۹۸۴/۶/۹، العدد ۶۱.
- ۵- سەرچاوهى ژماره ۱.
- ۶- شريل داغر، كل العرب، العدد ۷۳، الاربعاء كانون الثاني ۱۹۸۴.
- ۷- هه مان سەرچاوه.
- ۸- هه مان سەرچاوه.
- ۹- سەرچاوهى ژماره ۴.
- ۱۰- سەرچاوهى ژماره ۱.
- ۱۱- الاسبوع العربي، ۱۹۸۲/۵/۱۷.

هۆى نفووزى خۆى توندوتیژی ئه و كهه بکاته وه.

كوژرانى كيروڤ له سالى ۱۹۳۴، (هه لمه تى پاكردنه وه)ى ناوخۆى حيزبى لى كهوته وه.

۱۲- Vechorka Moskvay: ئيواره روژنامه يه كى مۆسكو.

۱۳- Zavadsky: يوژى زاڤادسكى، بهر هه مهيتنى رووسى، ئه ندامى شانۆى هونه ريبى مۆسكو، شانۆى له شكرى سوور و شانۆى «سويت»ى شارى مۆسكو.

۱۴- مه به ست ستالينه.

۱۵- كتيبى پيروژ، كرده ي پيغه مبه ران، بيست و يه كهه، ۱۳

ژ

ئەوه‌ندوسکه: ئەو بره‌ که‌مه
 ئەختوچار: ئەوپه‌ری هه‌ولدان
 ئەنگران: ده‌وله‌مه‌ندبوونی له‌ناکاو
 ئاوردوو: سووته‌مه‌نی
 ئەوهه: ئەو مرۆڤه، ئەو شته، ئەمه‌یان
 ئامباز بوون: ئانگژا بوون
 ئیژینگ: دار بۆ سووته‌مه‌نی
 ئیروو: بزبو، زه‌واد
 ئەنگۆره: بوولیللی ئیواری
 ئاشته‌یا: مآل و سامان
 ئەسکیناس: پارهی کاغه‌زی
 ئاوه‌ ئاو چوون: به‌ هیچ و خۆراییی له‌ ده‌ست چوون
 ئەوچه‌ل: ئەوجار
 ئەننه‌هو: وه‌ک بلیتی
 ئیشتیا: حه‌ز

ب

به‌ خه‌ته‌ر نه‌دان: قوتار نه‌دان، له‌ سه‌ره‌وه‌ نه‌چوون
 بروکه: که‌میک، نه‌ختیک
 باسریشک: بای سارد و سڤی زستان

به‌رک: گیرفان

بووز خواردن: ریک که‌وتن، بۆ گونجان
 بارن: با به‌ به‌فره‌وه
 به‌تالاندن: له‌ناو بردن
 به‌قۆنه‌قۆن: ئیجگار به‌ کاوه‌خۆ، کاری ته‌وه‌زهل
 بۆ باگرتوو: بۆنی باگرتوو، گۆشت یان په‌نیری رزیوی رووه‌و خرابوون
 بارپێزه: هه‌له‌ره‌ین به‌ده‌م باوه
 به‌قه‌و: به‌ توندی
 به‌ نه‌قه‌ نه‌ق: به‌ده‌م کاره‌وه‌ نه‌قاندن، به‌ دژواری، به‌ حاله‌حال
 به‌ قوونه‌وه: به‌ دانیشتنه‌وه
 به‌ ده‌ماخ: که‌یف خۆش، شادومان
 بلیت: بیئاقه، په‌ته
 بازه‌ به‌ستن: ڤاکردن، تیته‌قاندن
 بۆردان: به‌زاندن، ره‌تاندن
 بۆ تیچاندن: پێوه‌کردن، دووزمانی کردن بۆ گیران و تووشبوونی که‌سیک
 بیره‌خه‌و: خه‌ونووچه‌که، ویژینگ دان
 بره‌: نیئاخنی بالیف و سه‌رین که‌ له‌ ئیسفه‌نجی هاراو و په‌رۆی ئه‌نجراو دروست
 ده‌کری، چه‌وه‌لی مشار
 بیئازموون: تاقی بکه‌نه‌وه

پ

پیشاو: ئاوده‌سخانه
 پێ قارپوون: ده‌عیه‌ نه‌هینان، فیزی که‌سی قۆڤ ده‌ماخ که‌ هه‌ندی کار له‌ ئاستی خۆیدا
 نه‌بینی

پاته: پیتلاوی له جیر دروستکراو

پاشقول دان: گل دانهوه

پینک هه لپهژان: به شه پر هاتن، ئانگژای یه کدی بوون

پزوو: به فر که به هوی بار نه وه له هه ندی شوین وه سه ربه ک هه لده درئ

پاچ: کولینگ

پیشان: کولین به هه لمی داوه ستاو

پانتول زه در کردن: کینایه له توقین و زراو چون

پشووه له لمانان: پشووبو بوون

پانرا کردن: راخستن

پهل بوونه وه: پیکه نین له رووی ساویلکه بیه وه

ت

توتیژال: توتیخ، توتیژ، چین

تالوکه: په له، له ز

تین پیتو: نامییری پیتوانی گه رما و سه رما (دما سنج)

توله: توله سه گ، گجوله، گجووک، فه رخه، توتکه

ته رح و دیدار: چروچاو، رهنگ و روخسار (لایه نی سلیی هه بیه)

تاووبان: که شوهه وا

ته شقه له: شه پر پی فرۆشتن، جلغه لینگیران

تیشت: بهرچایی، ناشتا، نانی به یانی

تپه که له ک: ساخله سه نی، ها که زایی

تخوون که وتن: نیتیک که وتنه وه

ته ره ته ر: قسه کردنی که سیتک که زمانی ده گیرئ

تیخه له: ئاسنی تیژ

توغیان: هه ره تی لاری

تک دان: هه دادان، سانه وه

تینته قانندن: را کردن و جیهیشتن

تیله که: کولی دار یان گیا و گول

تووله ک بوون: زهرد و لاواز و بنیس بوون به هوی نه خوشییه وه (زیاتر بو سه گ)

توره مه: نه ژاد، بنه چه که

تیتلا: گویال، مه تره ق

تولخانه وه: رزین و پیکداته پین

توره به: کیسه، جوړک، تووره که

ته ژه: مروی زور دریتژ (لایه نی سلیی هه بیه)

تخیل بوون: راکشان، له و گوپه ی که وتن (بو که سی سه رخوش یان زور شه که ت

به کاردی)

تیره گ: کوله گه، عه موود

تلته: تلپه، ده رمان چای هه لچوړاو

ج

جامین ویستن: خوشویستن، هه ز له چاره کردن

جهنگه: باشتیرین کات

جلغه لینگیران: ته شقه له پیکردن

جوابه جهنگی: به گژداها تنه وه، دهسته وه که ری به په یقان

جوړک: تووره که، توره به

جیره: به شه خوړاک به پیتی په ته

چ

چاوسوور: پشتگیر، داشدار

چلّ دان: ژانی ناوه به ناوه

چلومل: قیرسمیچ

چوخساندن: جیگیر کردن، دامه زراندن

چیشته خه و: خه وی پاشیوه رۆ

چروچاو: ده موچاو، روخسار

چه رمگ: سپی

چرته نه کردن: نه بزوتتن، متهق نه کردن

ح

حه و جی: پیتویستی

خ

خۆ له دهسک و بیورنان: خۆ ساز و ته یار کردن

خۆ کروشم هه لێنان: خۆ ریک هێنان، هه لکورمان

خووس: زوقم، سیخوار، که ره سیسه

خۆ لێگۆزان: خۆ له بیر کردن، قۆر ده ماخ بوون

خرته: دهنگی جوولانه وهی مشک

خۆ تاس و لووس کردن: خۆ جوان کردن، خۆ تیفتیفه دان

خه ونووچکه: ویتزینگ دان، بیره خه و

خۆ گنخاندن: خۆ خافلانندن له کاردا، دهغه لی

خۆ مه لاس دان: خۆ مات کردن

خوتچیتز: تام کردنی چیشته بوئه وهی له تام و خوتی بگهی

خۆ پساندن: خۆ ماندوو کردن له راده به دهر

خه یالّ پلاو: خه یالی رهنگین و خاو

خه لستن: رزگار بوون، تپیه رین

خالیکه: که له که

خرپله: کورته بنه، مرۆی قو له، کورته بالا

خراب تیکۆشین: خه یالّ خاو بوون

خووگه مل: مل ئه ستووری بیتره زا

خه پله: قه له و، گۆشتن

خه وگه: شوینی حه وانه وهی سه ربا ز و دیل و قوتابی و... تاد.

خیکه: پیتستی رۆن، (کینایه له مرۆی قه له و هه ل مساو)

خه دهنگ: رمب (کینایه له به ژنی قیت و قنج)

خیتو: خاوهن، خودان

د

دهست به ئاو گه باندن: چوونه ئاوده سخانه

دهستهک: زه نه ل

دایقه لاشت: باریکه ی دایه، فیزمالکی دایه، رایکرد

دهمه لاسکه: لاسایی

دلّ ده خپله وه هاتن: دلّ تیکه ل هاتن، هیلنج دان

دین له کن خۆ نه مان: دههری بوون، تا ئه وپه ر تووره بوون

دهم له ده م نان: دهمه قاله کردن، شه ره چه قه

دهموله وس: ده م و لووت، زارو لیتو (باری سلبی هه یه)

دم به ردووکه: خۆ له کاران هه لقتوتین و فزوول

دهره له بوون: لیتوو ره بوون، به گژ که سپکدا هاتن

دههری بوون: تووره بوون

دهستی سه گ گه ستان: کینایه له وپه ری تووره بوون

داکوتان: دانیشتنی زۆری میوان و موسافیر (ده بی له داکوتانی سنگ و به ستنه وهی

ولاخه وه هاتبى)

دهويد: گهواد

دهست هه لپنه: پهله بکه (له کارکردندا)

دهيئاژۆت: لىي دهخوړى، دهيئاژوا

داخنى: دهئاخنى

داشدار: پشتگير، چاوسوور

داشقه: عاره بانه

داريهست: نهسکه له

دږ: زوور، گړنى، زير

ر

رتهالاندن: تىگرتن

رهشه ولاخ: گيانله بهرانى بهرزهى مالى وهكو: مانگا و گاميش

راباردن: رابواردن، تىپه پرکردن

ره پىچكه دان: راپىچ كردن، قوله پىچ كردن

ره ژى: ره ژوو، زوخال

ره شتاله: رهنگ نه سمه، گهندومى

راسته و پاسته: رىك و پىك كردن

ره پال نان: پال پىتوه نان

راو پىچكه كردن: هاتن و چوونى به پهله

ره وه ده: ره وه، مىگهل

ره زگ نان: تىئاخنين، بردنه ژووره وهى به خورتى

ره تاندن: له مهيدان بردنه ده، بوږدان

رهش بوونه وه: له ناوچوون به جارى، ناسه وار نه مان

رنهك: نامرازى خوراندنى نه سپ و خاو پىن كردنه وهى شتى زير، چوړكه

ز

زارك: سهرى تووره كه، ده رگاي نه شكهوت و كونى ده عبايان

زه لىن: زوړ خووسان به ئاو

زه ند: به له ك

زىوال: تىتوډ، پارچهى په رو يان گوشت

زه واد: قووت، بڙيوى

زه ږ: زيان، زهره ر

زىروح: گيانله بهر، زينده وار

زه نيهل: نامرازى كيشانى خفته و چيمه ننتو كه چوار دهسكى ههن و به دوو كه سان هه لده گيرى.

زاخه: ژوورى بن عه رزكراو بو كاروبارى سه ريارى

زلخوړت: گيژ و ويژى زه به لاج

زمان ليدان: فريودان، كه ر كردن

ژ

ژوار: ژهنگ

س

ساو: سامال

سه رو بهر كردن: پهيدا كردن

سه وله: نانى سه گان (سه وله برژاندن: كىنايه له خو شىيرىن كردن و پان كردنه وه، كاتى

سه گ له بهر ده م نانكه ردا كلكه سووته دهكا تا سه وله په كى بو بىر ژىنى).

سىله: سووچ، گوشه

سهكەت بوون: توپين

سهنگ و سووژن دان: گهړان و پشكنينى به وردى

سوار: لهسهه پي (بوچهك)

سووه: زوپا

سان: ريژه

سرت و خورت: چپه، فسكهفسك

سپسرخانه: مالى ساردو سپر

سيسههه ههلهنگرتن: چاوهديري كردنى به مكوري

سهبيله: پايب

سوژى: سبهى

سپو سپيال: شپه و برهى ناومال، كهلوپهل

سهه پيوه نهبوون: كينايه لهوپهري ئەمهگدارى و له خزمهتدا بوون، مل له موو باربكتتر

بوون

سوور: نووه، دهوور

سهراونخوون: لينگهوقووج، سهراوين

سوونهوه: خشاندى ههسان له چهقو

سووركاره: سوورفل

سوئ بوونهوه: دل توقين له مهههقان

سلوول: زيندانى تاكهكسهى

سووره: زورزان و پيتول

ش

شيوه: روخسار

شمهك: جلوپههرك

شيوهلاك: شهويلك

شپهخوور: كهسيك كه له شتى بهلاش دهگهري

شاقهل: تاتهگ، داوينى كهوا و عهبا

شلكتينه: چيشتيكى شل و بهئاو

شهكر شكاندن: فهرمایشه فهرموون!

شتاق: هيچكام

شيف: ژهمى شهو

شلپيتاو: خوراكى ناوهكيى بيتام

شرت و گوم: شوين بز، ون

شفته: خهفته، خهپته

ع

عهلهم: دهرد و تازار

غ

غوړابى: پسكيت

ف

فلتهفلت: كينايه له چهههبازي و كردنى قسهى قوور

فراقين: نيمهپوژه، ژهمى نيوهپو

فهتير: ههويرى ههلهههاتوو

فل بوون: كوول دان، بهزين، وهستان

فروتن: فروشتن

فيتفبته: فيكه

قه له مبر: چه قۆزی بچووکی گیرفان

ک

کۆل: تهشتی له داری

کوشاد: بهرین، ههراو، فرهوان

که مره: ریخ و کشپلی مالات که ده په ستریتته وه

کرپه: دهنگی پێ له به فر نان

کهول گروون: پیست خوش کردن

کۆله مست: نه قورچ، مشتته کۆله

که ندر: پەت، تەناف

کۆزلیکه کردن: له دهوری یه کدی کۆبوونه وه

کاوه خۆ: به شیتته یی، له سه ره خۆ

کوره گوی: راکردن به ترسه وه

که ره سیسه: زوقم، سیخوار

که شه ف: سیننی

گ

گن: که سیپک که به لووتی قسه دهکا

گۆرین: تاین، نیوبراو

گپیشه: ته شقه له، تیتال تیتالاندن

گپژه و پیکردن: هه ل سو و پانندن، چه رخ و خول پیدان

گپچه ل: ته شقه له

گون پینه چوون: کینایه له په ک پینه که وتن

گویی قولاغ: بهرئه مر و گویی رایه لی زیت

گروئی: ئابله

ق

قم: نوqm

قالب: له ش

قه یسه رخانه: جینگای زۆر سارد

قارک: لاسکی گیا

قه له مبار: بازی گه و ره دان، لوقاوی درپژ

قۆرده ماخ: له خۆبایی، ده مارزل

قه پالته: قه پ، گاز

قاچاندن: دزین و سه ریوش کردنی

قوون نه بوون: زات نه بوون، نه ویران

قوله: کورت

قه برغه: لاتنه نیشته، په راسوو

قوونه دزه: فیزمالک، به دزیه وه رویشتن

قاورمه: گوشتی سوورکراوه که بشمیینه ته وه خرا نه بی

قر و قه پ: بیده نگ بوون، کر و کپ، قه لاقووپ

قره: کیشه و ههرا

قولینچک: قوژبن

قه لت و بر: له ت و په ت کردن

قه به زه: قه فه زه، برپه ری پشت

قورمساغ: ژن حیز، گه واد

قوون هه لدران: کینایه له شه که تیبی زۆر و به هره ی که م

قه لشین: شه ق بردن، له ت بوون

قومقومه: مه تاره

قه لانگ: ئامرازی دهردانی مشکی و پۆلوو له زۆیا (قه لانگی: وه ک قه لانگ)

گوپ: بن کولمه، لایه کی دهم که فوو دهدری
 گورانندن: نه راندن، قسه کردنی به دهم هاوار و توورپه بی
 گاله دان: داخستن، قه پات کردن
 گپ: شهل و سه قهت، قوون خوار
 گرنی: زبر
 گورگه لۆقه: راکردن به دهم هه لایه و یشتنه وه
 گروبان: عه ریف، دهره جه دار

ل

لپس دان: لستنه وه، ته واکردنی خواردنی ناو هه ربار، ماشتنه وه
 له ژیللا: له ژیرا، له خوارپرا
 لیژه: له سه ریه که هه لچنرا و وه کو لیژه ی داران
 لابر: ناوقه دبر
 لرف دان: هه للووشین و ماشتنه وه ی خۆراک
 لچه پ: لاتهریک، شوینی به تاقه وه که به دانسته بژی بچی
 لاکیش: جغاره کیشیک که پاره به جگهره نادا و له م و له و وهرده گری
 له قه وچ دان: له دهم راکیشان، دهمکوت کردن
 لیتهالانه وه: پیچ کردنه وه، بادانه وه به دهوری بینا یان چیا به کدا
 لاتهلوات: خوار (مورب)
 له چهر: چا وچنۆک، رژد، چرووک، قرنیس
 له حهنده حهندی: له کاتی، له جهنگه ی
 لیتی وه پره: لیتی بیره وه، وست به
 لینگ: تاک (لینگه دهستکیش: تاکی دهستکیش)
 لوپچ: قوولایی بهری دهست
 له خو نووسان: تانوت لیدان، زۆر له خو کردن

لۆقاو: ههنگاوی بهرز

م

مردهلۆخ: پیاوی پووخن و نابوت
 مالخۆ: خاوهن، ساحیب
 مه گیرانی: بیتزوو، تامه زرۆبی ژنی دوو گیان
 مه شرهف خۆش: سهرو روو خۆش، ئیسک سووک
 مزه: هه قدهست
 مرشته کردن: لیک خرپوونه وه ی ماسییان
 مله: رکابه ری، مونافه سه
 مه ترهق: گۆپال، گورز، داردهست
 مارز: به رازی نیر
 میژۆک: بهرخ که تازه له دایکی بهر ده بیتنه وه

ن

نهوس: حهز، نهفس
 نه قوستان: سه قهت، ئیفلیج
 نهحه جمان: هه دانه دان، نه حا وانه وه
 نه خوازه لا: چ جای ئه وه، نمازه
 نه مر نهژی: مه مره و مهژی
 نانی من پی: له کاتیکدا نانه که ی منی پیبوو
 نه راندن: گورانندن، به قه لسی و به قه و قسه کردن

و

وه رگپکه: بهردهست، شاگرد

ودوده: بکه‌ری کاری ورد و خیرا
وه‌عزادان: خوتیه خویندنه‌وه
ورته ورت: دوان له‌به‌رخۆوه
وه‌زگ دان: دلّ تۆقین، مردن له داخان
وانیک: هین، ئەوه، نیوپیری و شان

ه

هه‌پناهووت: بۆگن، بۆدپن
هه‌لقه‌نا: هه‌لقه‌ندرا، وه‌پیکه‌وت (له‌م رۆمانه‌دا)
هه‌لایسان: داگیرسان
هه‌و: وشه‌ی سه‌رسورمانه، کاتیک که‌سی به‌رده‌نگ ده‌رفه‌تی قسه‌ی به‌ زه‌بر بۆ که‌سی
یه‌که‌م ده‌ره‌خسینی، ئەو وشه‌یه‌ ده‌بیته‌ سه‌ره‌تای رسته.
هه‌ری له‌ بره‌ نه‌ده‌کرده‌وه: هه‌چی له‌ هه‌یج نه‌ده‌زانی
هه‌سان: به‌ردی تاییه‌تی تیژکردنه‌وه‌ی چه‌قۆ و شتی له‌و باب‌ه‌ته
هه‌پروه: بۆ ئیبه
هه‌تله‌ بوون: لیتتیه‌په‌رین، لیره‌ت بوون
هه‌هانئ: وشه‌ی نیشان‌دان بۆ دوور
هه‌نگله‌شه‌له: قاچیک به‌رزکردنه‌وه و به‌ قاچیک رۆبشتن
هه‌تره‌ش: زه‌نده‌ق، زراو

ئامادە كەردى: سالار عبدولرحمان

ئەلىسكاندەر سۆلژنىتسىن لە يازدەى كانونى يەكەمى ۱۹۱۸ لە يەككىتى سۆقىيە تى جاران لە دايك بوو. خەلاتى زانستەكانى لە زانكۆى روستوف وەرگرتوو. لە حەوتى تەممووزى ۱۹۴۵ و كاتىك نەقىبى كەتتە يەككى تۆپھاويژ بوو، بە تۆمەتى ناشىرىن كەردى ناوبانگى ستالين، بۆ ماوۋەى ھەشت سال بەند كراو. (۱)

سۆلژنىتسىن يەككىكە لە نووسەرانى كە لە ئەدەبى سۆقىيە تى جاران بە ھەلگەپراو (منشوق) دەژمىردىت. ۋەك دەزانىن ھەلگەپراو ھەلگەپراو ھەلگەپراو پايە يەككى بىلد و دىباريان لە ناو ھەندى ئەدەبى سۆقىيە تى و جىھانى بۆ خويان داين كەرد. چوار لە ۋېنچ نووسەر سۆقىيە تىببەنەى خەلاتى نۆبىيان ۋەرگرت (ئىشان بونىن ۱۹۳۳، بۆرىس پاسترناك ۱۹۵۸، ئەلىكساندەر سۆلژنىتسىن ۱۹۷۰، جۆزىف پروودسكى ۱۹۸۷) لە ھەلگەپراو ھەلگەپراو ھەلگەپراو بون. ھەر بە تەنبا مىخائىل شۆلوخوف لە گەل دەسەلاتدا بى كىشە و دەتوانىن بلىين كۆك بوو.

نزىكەى سى چارەگە سەدەى دەسەلاتى كۆمۇنىستى لە سۆقىيە تى جاران، سەردەمىكى تىزى لە ھەراۋھۆرىا و ستەم و چەوساندەنەۋەى مىللەتانى خويان و دەرووبەرىش بوو. تەننەت پرىشكى ئەو ئاگرە بى ئامانە بەر مىللەتتى كوردىش كەوت. بىجگە لە كوردەكانى سۆقىيەت كە پەرشوبلاۋى چەندىن كۆمار كران، كۆمارى كوردستان لە مەھاباد بوو قوربانى ئەو سىياسەتە چەوت و چەوتلەى ستالينى خوتىنپىژ و دژ بە مەرقۇبايە تى. بە دەست لە پشت دانى ستالين، ئەندىرئ ژدانوف لە كۆنگرەى يەكەمى نووسەرانى سۆقىيەت لە سالى ۱۹۳۲ بوو دارپتەۋەى دەستەۋازەى «ھونەر بۆ ژيان». ئەۋەش بەو مەغزايە كرا تا ھەموو شتتىك لە قالب دەن، ئەۋە بوو رىبالىزمى سۆشىالىستىيان كەردە مۆتەكەى سەر سنگى ئەدەب، ئەۋەش بوو ھۆى ھاتنەكايەى «پالەۋانى پۆزەتىش».

ھەر لەبەر ئەم جۆرە ئەدەبەى كە دەبا بە گەشى و بىخەۋشى و ئازايى پالەۋانى كرىكارى و كۆمۇنىستىدا ھەلبىلەين و نووسەرانىش لەو جەغزە دەرنەچن. ئەۋانەى پابەندى ئەو جۆرە

شىۋازە بوون ھەر لە بەرايىدا ئەدەبىكى مردوۋى بى كەلكيان بەرھەم ھانى. سەدان و بگرە ھەزاران شىعەر و چىرۆك و رۆمان و شانۆ و فىلم و چى و چى دىكەيان نووسى، بەلام كوا كارىگەربىيان لەسەر رەوتى ژبانى مرۆف؟ كوا شۆپن پەنجەيان بە سەر ئەدەب و ھونەر ... تادەۋە؟

كەچى لە بەرامبەر ئەمانەدا كەسانىك ھەبوون مەردانە بەرھەنگارى ئەو سىياسەتە چەوتە بوونەۋە كە بە ھەلگەپراو ھەلگەپراو ھەلگەپراو بون. كەسانى ھەرە دىباريان ئەۋانە بوون: «ئانا ئەخما تۆقا، ئۆسىپ ماندەلشتام، بۆرىس پاسترناك، سۆلژنىتسىن، سىنىياسكى، ئەناتولى رىباكوۋ، جۆزىف پروودسكى، فۆزنىسكى، بوكوفسكى، دانىيل، لىدىا شكوفسكايا، ئىرىنا راتوشتنسكايا و ... تاد» كە ھەر يەكەيان بە جۆرەك لە جۆرەكان بوونەتە قوربانى دەستى ژدانوفىزم لە ئەدەبدا.

سالى ۱۹۵۳ كاتىك ستالين مرد، خروشىۋ بوو گەۋرەى سۆقىيەتستان. خروشىۋ لە كۆنگرەى بىستەمى پارتى كۆمۇنىستى سۆقىيە تىدا ستالين و ستالينىزمى تاۋانبار كەرد و ھەۋلى دا جۆرە ئارامىيەك بىنپتەكايە، رىگەى بلاۋوبونەۋەى ھەندىك لە نووسىنانەى دا كە سەردەمى ستالينيان بە سەردەمىكى رەش و پىترس و تۆقۇن نىشان دەدا. يەككىك لەو كىتبانە كە بە يارمەتتى خروشىۋ لە سۆقىيەت دەرجو، ئەو رۆمانەى سۆلژنىتسىن «رۆژتىك لە تەمەنى ئىشان دىسۆقىچ» بوو كە لە سالى ۱۹۶۲ دا بلاۋوبوۋ و سەدايەكى زۆرى ھەبو (۲). ھەرچەندە پىشتر ئەم رۆمانە ۋەكو سامىزدات (لە روسىيا بە نووسراۋەى دوور لە سانسۆر دەلەين) و بەشىۋەى نەپتى و دوور لە چاۋى دەسەلات ئاشناى خەلكى بوو و بەتاسەۋە دەيانخوتىندەۋە.

لە سەرەتاي ھەفتايەكاندا «نىنا پىتروۋنا» ى ھاۋسەرى خروشىۋ خوتىندەۋەى رۆمانەكەى پى تەۋا نەكرا و گوتى: «ئەگەر ئەو قسانە راست بن و ئەم رۆمانە واقىعى ئەو سەردەمان نىشان بدات، ئەدى چۆن ئىمە تا ئىستا لە ژياندا ماوين؟» (۳)

بەلام خروشىۋ ھەر بەمەۋە نەۋەستا، كاتىك سۆلژنىتسىن نىزامەندى خۆى بۆ نووسىنى رۆمانىكى دىكەى سەردەمى گرتن و كوشتنى فەرمانرەۋايى ستالين دەرىپى، فەرمانى دا دەرگاي نەپتىرەن ئەرشىقخانەى بۆ بخىرتە سەر گازەراى پشت (۴). لەبەر رۆشنايى ئەو دىكۆمىتتەنە رۆمانى «ئەرخەبىلى كۆلاگ» ى نووسى. دەسەلاتدارانى سۆقىيەت دوايى

زانیاں خرۆشۆف چ هه له یه کی مه زنی کردوه. له بهر هه ندی هه ندیک که س سۆلژنیتسین به ده هاویشته ی سه رده می کرانه وه ی خرۆشۆف داده نین. هه ر بۆیه ش سۆلژنیتسین له رپوره سمی ناشتنی خرۆشۆفدا به شداری کرد و وه ک وه فایه ک بۆ یارمه تییه کانی، گۆلیکی سووری له سه ر گۆری دانا.

سۆلژنیتسین له ژبانییدا دهر د و مه یه نته یی زۆری چه شتبه و، سالی ۱۹۷۰ که خه لاتنی نۆبلی درایب لیبیان پرسی ئاواتت چیه ؟ ته ویش له وه لامیکی زۆر ساده و سه یردا گوتی: ئاواتم ته وه یه کاتیکی پیر ده بم و ددانه کانم ده که ون، نزیکه ی رۆژیکه ی ته واو به دلشادی له ناو به له می کدا به رمه سه ر.^(۵)

ده سه لاتداری سۆقیه ت سالی ۱۹۷۴ و پاش ته وه ی به خاین ناودیریان کرد و ده بیان ناو و ناتۆره ی سووکی دیکه بیان لیبنا، ریکه بیان دا له سۆقیه ت بچیته ده ره وه. ماوه یه که له سویره ما یه وه و پاشان گوندی کاندیشی سه ر به ویلایه تی فیرمۆنتی ئەمه ریکا و له په رگه ی گوندی، به پاره ی خه لات و داها تی نووسینه کانی بیست هیکتار زه وی کپی و خانوویه کی له سه ر دروست کرد و ته و گونده دووره ده سته ی وه کو جیگای ژبانی خۆی هه لبژارد، چونکه دارستان و چیا پر به فره کانی هه ر له ولاته که ی خۆی، له رووسیای ده کرد. له لایه کی دیکه وه هه میشه دوور له چاوی کامییرا و رۆژنامه و ته له قزیۆنان سه رقالی نووسینی به رده وام بوو. له و شوینه دا، رۆمانی «ره وره وه ی سوور» ی نووسی که باسی میژووی شوپشی رووسیای تیدا کرد و له میژووی رۆمانووسیندا به درێژترین رۆمان داده نریت، چونکه له بیست گری پیکدیت و ته نیا گرتی یه که می چاپی یه که می به زمانی فه ره نسی ۹۰۸ لاپه ره ی قه باره گه وره بوو. تا ئیستا دوو به شی ته و رۆمانه ی به زمانی رووسی بلاو کردوه ته وه.^(۶)

سۆلژنیتسین له کاتی نووسینی ته م رۆمانه یدا شه و و رۆژ نزیکه ی حه قده کاتزمیر، شیتانه کاری ده کرد، نه رشیقیکه گه لی ده وله مه ندی کۆکردبووه وه، بیجگه له ژنه که ی و خه سووی و هه ر سه کوره که ی^(۷)، که سانیکه ی زۆری هه لگه راوه له سۆقیه ت و به تایبه تیش ته وانیه له تاراوگه ده ژبان یارمه تییا ددا.^(۸)

سالی ۱۹۹۰ ره گه زمانه ی رووسیای پیدایه وه و ریز (اعتبار) یشیا بۆ گێرا یه وه، سالی ۱۹۹۴ به یه کجاری گه راپه وه رووسیای، ماوه یه که به رنامه یه کی ته له قزیۆنی پیشکەش

ده کرد، پاشان وازی هینا.

نمونه ی بالا و بهرچاوی له ژبان و نووسیندا تۆلستۆیه و زۆر پیی سه رسامه، ته نانه ت له هه ندی کاری رۆژانه ی له دووره ولاتی لاسایی ته وی ده کرده وه.

سارته ر دوا ی خویندنه وه ی «رۆژیک له ته مه نی...» گوتی: «ته وه گرنگترین کاریکی ته ده بی هاوچه رخی سۆقیه تییه»^(۹).

قیکتۆر نیکراسۆف له کییته ی پایته ختی ئۆکرانیا هه لسا یه سه ری و گوتی: «پیم بلین یه کیکی له مه زنتین نووسه ران که ناوی سۆلژنیتسین-ه لیره یه ؟» له و کاته شدا ته ندی فۆنزیسنسکی له یه کیته ی نووسه رانی سۆقیه ت هه لسا یه سه ری و گوتی: «به لی، سۆلژنیتسین له هه مووان مه زنتره»^(۱۰).

سۆلژنیتسین خاوه نی یاده وه ریه کی زۆر به هیز و سه یره. تا ئیستاش له ژباندا ماوه، ته مه نی هه شتاو حه وت ساله و هه ر له رووسیای ده ژی. هه ندیک له به ره مه دیاره کانی ته مه نه ن:

۱- رۆژیک له ته مه نی ئیقان دنیسۆفیچ

۲- ته ر خه بیلی کۆلاک

۳- به شی شپه ربه نجه

۴- بازنه ی یه که م

۵- رووسیای له دۆزه خدایه

۶- ره وره وه ی سوور

سوپاس:

* بۆ سالار عه بدولپه حمان-ی هاویری و چیرۆکنووس و ناشقی سۆلژنیتسین که غیره تی ته و کاره ی وه به ر نام.

* بۆ شانازی هاوسه ر و خه مخۆرم که له نزیک خۆم زۆری ته نیایی چیشته تا ته و نه رکه راپه ری.

-وه رگێر-

